

Συνδιοργάνωση

Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής

15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

"Αθλητισμός, Άσκηση, Αναψυχή και Υγεία: Σύγχρονα μοντέλα ανάπτυξης"

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

5-7 Δεκεμβρίου 2014
Mediterranean Palace Hotel
Θεσσαλονίκη

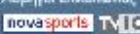
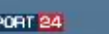
Υπό την αιγίδα

Χορηγοί

Χορηγοί Επικοινωνίας

www.elleda.gr

Ε Π Ι Τ Ρ Ο Π Ε Σ

Τιμητική Επιτροπή

Γιώργος Ορφανός, Υπουργός Μακεδονίας Θράκης
Γιάννης Ανδριανός, Υπουργός Πολιτισμού & Αθλητισμού
Κυριακή Γιαννακίδου, Γενική Γραμματέας Αθλητισμού
Απόστολος Τζιτζικώστας, Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας
Βούλα Πατουλίδου, Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης
Περικλής Μήτκας, Πρύτανης Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Σπύρος Κέλλης, Κοσμήτορας ΣΕΦΑΑ

Οργανωτική Επιτροπή

Γιώργος Τζέτζης, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Κώστας Αλεξανδρής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Γιώργος Κώστα, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Στέλιος Δασκαλάκης, Διευθυντής Φ.Α., Υπουργείου Παιδείας
Γιώργος Γκανάτσιος, Διευθυντής Παιδείας & Κοινωνικής Προστασίας, Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου
Μάγδα Ρουσέτη, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας, Αθλητισμού & Πολιτισμού, Δήμος Αμπελοκήπων - Μενεμένης
Δημήτρης Γαργαλιάνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Αμαλία Δράκου, Διδάσκουσα, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Σταύρος Τάχης, Διδάκτωρ, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Αφροδίτη Λόλα, Διδάκτωρ, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ, Υπεύθυνη Διοικητικής Υποστήριξης του Συνεδρίου

Επιστημονική Επιτροπή

Κώστας Αλεξανδρής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Γιάννης Αυθίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΕΚΠΑ
Δημήτρης Γαργαλιάνος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Ελένη Γλυνιά, Διδάσκουσα, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Αμαλία Δράκου, Διδάσκουσα ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Νίκος Θεοδωράκης, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ, Σέρρες
Χάρης Κουθούρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Σάκης Κουστέλιος, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γιώργος Κώστα, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Ουρανία Ματσούκα, Επίκουρος Καθηγήτρια, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Δήμητρα Παπαδημητρίου, Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Γιώργος Τζέτζης, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Γιάννης Τριγώνης, ΕΕΔΠ, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ
Έφη Τσίτσικαρη, Επίκουρος Καθηγήτρια, ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ

Επιμέλεια πρακτικών: Δημήτρης Γαργαλιάνος, Αμαλία Δράκου

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη χαρά και φέτος η Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής (ΕΛΛΕΕΔΑΑ), με συνδιοργανωτές το Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και το Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης, διοργανώνει το 15^ο ετήσιο Πανελλήνιο Συνέδριο Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής με διεθνή συμμετοχή, στη Θεσσαλονίκη, 5-7 Δεκεμβρίου του 2014, με θέμα: **«Αθλητισμός, Αναψυχή, Άσκηση και Υγεία: Μεγιστοποιώντας τα Οφέλη»**.

Η ΕΛΛΕΕΔΑΑ έχει ολοκληρώσει 21 χρόνια επιστημονικής παρουσίας στην οργάνωση και διοίκηση του αθλητισμού και της άσκησης. Είναι αναγνωρισμένη από τις αντίστοιχες Διεθνείς (WRLA) και Ευρωπαϊκές (EASM) ενώσεις. Στην Ελλάδα εκδίδει το μοναδικό αναγνωρισμένο επιστημονικό περιοδικό στο χώρο της οργάνωσης και διοίκησης αθλητισμού, το οποίο αναγνωρίστηκε και διεθνώς από την EBSCO και ενσωματώθηκε σε διεθνείς βάσεις δεδομένων με στόχο τη διάδοση της γνώσης. Τα μέλη της, επιστήμονες και επαγγελματίες της οργάνωσης και διοίκησης αθλητισμού, συμμετέχουν στο αθλητικό και επιστημονικό γίγνεσθαι στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό.

Στο συνέδριο αυτό συμμετέχουν φοιτητές, επιστήμονες, αθλητές, ερευνητές και παράγοντες του Ελληνικού αθλητισμού από την Ελλάδα, την Κύπρο και άλλες χώρες. Έχει ως στόχο την αλληλεπίδραση των συνέδρων, την προβολή και παρουσίαση των νέων διεθνών δεδομένων για την οργάνωση και διοίκηση του αθλητισμού, την εκπαίδευσή τους μέσω των εκπαιδευτικών σεμιναρίων και την ανάδειξη και καταγραφή καλών πρακτικών στο χώρο του αθλητισμού.

Σήμερα, στην εποχή της οικονομικής κρίσης, θύμα της οποίας είναι και ο αθλητισμός, θα πρέπει όλοι οι επιστημονικοί και αθλητικοί φορείς να ενώσουμε τις δυνάμεις μας για το καλό του τόπου και του αθλητισμού. Το ΔΣ της ΕΛΛΕΕΔΑΑ και όλα τα μέλη προσπαθούν, αλλά θα προσπαθήσουν και τα χρόνια που έρχονται, να βοηθήσουν τον αθλητισμό της χώρας να οργανωθεί καλύτερα και τους αθλητές να αποδώσουν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

Θέλω να ευχαριστήσω πολύ τα μέλη του ΔΣ της ΕΛΛΕΕΔΑΑ, τους ομιλητές, τους εθελοντές, τους συνέδρους, τους υποστηρικτές, τους χορηγούς, τους χορηγούς επικοινωνίας και όλους όσοι πίστεψαν, υποστήριξαν και βοήθησαν αυτή την προσπάθεια.

Εκ μέρους του ΔΣ

Γιώργος Τζέτζης,
Καθηγητής ΤΕΦΑΑ ΑΠΘ
Πρόεδρος ΕΛΛΕΕΔΑΑ

Ενότητα 1: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ – ΑΝΑΨΥΧΗ

σελίδα

1	ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΜΙΝΙ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΗΝ ΑΦΟΣΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ Βαΐου, Β., Μπάρλας, Α., & Κουθούρης, Χ.	8
2	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ/STUDIO ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Κόνσουλας, Δ., Τσίτσκαρη, Ε., Τζέτζης, Γ., & Λάιος, Α.	11
3	ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Κούβελας, Ν., & Αλεξανδρής, Κ.	16
4	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΩΦΩΣΗ Λόλα, Α. Α., Τζέτζης, Γ., Λόλα, Χ. Α., & Αλεξανδροπούλου, Σ.	20
5	ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (2011-2012): ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ Μπαλάσκα, Π., Μπουραντά, Ε., Ρουσσέτη, Μ., & Αλεξανδρής, Κ.	23
6	ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΙΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ Πρώιος, Μ. Ι., Διαννή, Μ., Πρώιος, Μ., Κουθούρης, Χ., Κώστα, Γ., & Φιλίππου, Φ.	26
7	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ» Ρίζου, Χ., Φυργαδιώτη, Μ., Κούβελας, Ν., & Καραγιώργος, Θ.	30
8	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΔΡΟΜΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ» Φυργαδιώτη, Μ. Ι., Ρίζου, Χ., Κούβελας, Ν., & Αλεξανδρής, Κ.	33
9	ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΑΥΤΕΣ Δαλάκης, Α., Κώστα, Γ., Τσίτσκαρη, Ε., Αλεξανδρής, Κ., Υφαντίδου, Γ., & Τζέτζης, Γ.	37
10	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΙΝΗΣΗ, ΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΟΣΙΩΣΗ ΜΕ ΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ Καραγιώργος, Θ., Αλεξανδρής, Κ., & Κουθούρης, Χ.	40

11	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ Κοσκολού, Α., & Κουθούρης, Χ.	44
12	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΕΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Κουκουλιάκα, Β., & Μπαρκούκης, Β.	48
13	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ποτουρίδου, Γ., Καλογεροπούλου, Β., & Κουθούρης, Χ.	52
14	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ Ζαχαριάδου, Ζ., Δούκα, Σ., & Αλεξανδρή, Κ.	56
15	ΔΥΝΑΜΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Πρώιος, Μ. Ι., Διαννή, Μ., Πρώιος, Μ., Κουθούρης, Χ., Κώστα, Γ., & Φιλίππου, Φ.	59

Ενότητα 2: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

16	ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΟΜΑΔΙΚΟ ΣΠΟΡ Καρολίδης, Γ. & Ανδρουλάκης, Γ.	64
17	ΤΑΥΤΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ Παπαδόπουλος, Δ., & Βιολιντζή, Κ.	68
18	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΘΛΗΤΩΝ: ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ Γκόλια, Α., Ζουρνατζή, Ε., Παπαβαγγέλη, Σ., Μπελιάς, Δ., Κουτίβα, Μ., & Κουστέλιος, Α.	73
19	ΗΓΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΡΟΠΟΝΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ Γκόλια, Α., Παπαβαγγέλη, Σ., Μπελιάς, Δ., Ζουρνατζή, Ε., Κουτίβα, Μ., & Κουστέλιος, Α.	76
20	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ Κοσμάς, Ι., & Αυθίνος, Ι.	79
21	ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ACTIVITY BASED COSTING: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ Κοσμάς, Ι., Γεωργίου, Ι., Δημητρόπουλος, Π., & Παπαδόπουλος, Φ.	82

22	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ Μπάρλας, Α., & Κουθούρης, Χ.	86
23	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΙΚΟΥ ΑΓΧΟΥΣ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΝ Η ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Σωτηροπούλου, Β., Αυθίνος, Ι., Ψυχουντάκη, Μ., & Γαργαλιάνος, Δ.	90
24	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΤΩΝ ΘΕΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΑΘΛΗΜΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΙΑΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ KICK BOXING Ντοβόλη, Α., Αλεξανδρή, Κ., & Τζέτζης, Γ.	94
25	ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Χαραλάμπους – Παπαμιλιτιάδη, Μ.	97

Ενότητα 3: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

26	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΘΕΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ Θαμνόνπουλος, Ι., Τζέτζης, Γ., Γαργαλιάνος, Δ., & Παπαϊωάννου, Α.	100
27	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ»: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ Καραμπαξόγλου, Ι., Φουντούκη, Α., Λιανόπουλος, Ι., & Θεοδωράκης, Ν.	104
28	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΤΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΧΑΡΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ Ζαχαριουδάκη, Ε., & Αυθίνος, Ι.	108
29	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΤΩΝ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ Σπετσωτάκη, Ρ., Μουντάκης, Κ., & Κωνσταντινάκος, Π.	111

Ενότητα 4: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ (ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ)

30	ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΤΙΒΟΥ «ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΕΙΑ» ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ Δραγουμάνος, Π., & Αθανασοπούλου, Ε.	116
31	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΘΕΑΤΩΝ ΜΙΑΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΠΑΕ Μανώλη, Ε. Α.	120
32	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΟΣ BEACH HANDBALL ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Μαυροπούλου, Α., Αλεξανδρή, Κ., & Χατζημανουήλ, Δ.	123

33	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΙΩΜΑΤΙΚΩΝ & ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ Παπαγεωργίου, Π., Κώστα, Γ., Τζέτζης Γ., & Γαμβρινός, Γ.	126
34	“WALDKINDERGARTEN” (ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ) Παπαγεωργίου, Κ.	130

Ενότητα 1: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ – ΑΝΑΨΥΧΗ – ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΜΙΝΙ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΗΝ ΑΦΟΣΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Βαΐου, Β., Μπάρλας, Α., & Κουθούρης, Χ.

ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Αν και τα τελευταία χρόνια η αθλητική αναψυχή στην Ελλάδα γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη, όπως συμβαίνει και στο εξωτερικό, μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων όλων των ηλικιών περνούν καθημερινά ένα μεγάλο μέρος του ελεύθερου χρόνου τους παθητικά, με χαμηλό ενδιαφέρον στο ενεργό παιχνίδι και αυξημένο ενδιαφέρον στην καθιστική αναψυχή (Avgierinos, 2008). Ένα σημαντικό κομμάτι της αθλητικής αναψυχής αποτελεί η δραστηριότητα του μίνι ποδόσφαιρου. Το ποδόσφαιρο σε γήπεδα μικρών διαστάσεων απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες, έχει το χαρακτήρα της ομαδικής αθλητικής δραστηριότητας, παίζεται σε ελεγχόμενο χώρο και δεν απαιτεί μεγάλο αριθμό παικτών. Επιπλέον, βοηθά στην ανάπτυξη της συνεργασίας, της αντιληπτικής ικανότητας, της ταχύτητας, της αντοχής των παικτών και ταυτόχρονα δημιουργεί ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση (Μανωλάς, 2005).

Η έννοια της παρακίνησης είναι πολύ σημαντική στη συμμετοχή. Υπάρχει η εσωτερική παρακίνηση (intrinsic motivation), όταν κάποιος κάνει κάτι για προσωπική του ευχαρίστηση, χωρίς ανταμοιβή, β) η εξωτερική παρακίνηση (extrinsic motivation), όταν κάποιος κάνει κάτι δεσμευμένος στους άλλους (Deci, 1975) και η μη παρακίνηση (amotivation), όταν κάποιος δεν έχει προσδοκίες από τη συμμετοχή του σε μια δραστηριότητα και τότε πιθανά σταματά να ασχολείται με αυτή (Deci & Ryan, 1985).

Οι Alexandris & Carroll (1997), σε έρευνα που έκαναν σε ένα δείγμα ελληνικού πληθυσμού, διαπίστωσαν ότι με τη συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες οι συμμετέχοντες θέλουν να ξεφύγουν από το άγχος της καθημερινής ζωής. Σύμφωνα με άλλους ερευνητές, η παρακίνηση συνδέεται με θετικά επακόλουθα συμπεριφοράς, όπως θετικά συναισθήματα, συνέχιση και αύξηση της αθλητικής συμμετοχής, κλπ. (Iso-Ahola, 1989; Pelletier et al., 1995). Σημαντικοί λόγοι στην παρακίνηση των ατόμων για συμμετοχή είναι η βελτίωση της υγείας, η σωματική διάπλαση, η ελκυστικότητα, η διασκέδαση / ψυχαγωγία και ο έλεγχος του βάρους (Iso-Ahola, 1999). Τέλος, σημαντικός λόγος για τη συμμετοχή του ατόμου στο υπό έρευνα άθλημα είναι η αφοσίωση (loyalty). Σύμφωνα με τον Oliver (1997) η καταναλωτική αφοσίωση είναι μια βαθιά δέσμευση επαναγοράς ενός προτιμητέου προϊόντος / υπηρεσίας στο μέλλον, παρά τις επιδράσεις από καταστάσεις και προσπάθειες του μάρκετινγκ που έχουν ως στόχο την αλλαγή της αγοραστικής συμπεριφοράς των πελατών.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη της επίδρασης των κινήτρων ενασχόλησης με το μίνι ποδόσφαιρο στην αφοσίωση των συμμετεχόντων στη δραστηριότητα.

Σημασία της έρευνας

Η παρούσα μελέτη έρχεται να προσθέσει δεδομένα σχετικά με την επιλογή της δραστηριότητας του μίνι ποδοσφαίρου, την εξέλιξή του και τη μεγαλύτερη διάδοσή του. Η κατανόηση των κινήτρων συμμετοχής θα βοηθήσει πρωτίστως στην αύξηση της συμμετοχής που είναι και ο κύριος στόχος των αντίστοιχων επιχειρήσεων, με απώτερο στόχο την αναβάθμιση της δραστηριότητας, την τόνωση της αγοράς της αναψυχής και της φυσικής δραστηριότητας.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 150 άντρες, ηλικίας 17 - 40 χρονών.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την αξιολόγηση του επιπέδου των κινήτρων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Sport Motivation Scale (SMS) (Pelletier, Fortier, Vallerand, Tuson, Briere & Blais, 1995), μετά την τροποποίησή του στην Ελληνική γλώσσα και την επιβεβαίωση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών του. Οι απαντήσεις δόθηκαν σε 7βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 7 = συμφωνώ απόλυτα). Για τη μέτρηση της αφοσίωσης χρησιμοποιήθηκαν 4 ερωτήματα όπως: «Πόσο αποφασισμένος είστε να παραμείνετε πελάτης στα γήπεδα μίνι ποδοσφαίρου που αγωνίζεστε συνήθως;» Οι απαντήσεις δόθηκαν σε 5βάθμια κλίμακα τύπου (όπου 1 = καθόλου και 5 = πάρα πολύ).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν αμέσως μετά τη συμμετοχή των ατόμων σε αγώνα μίνι ποδοσφαίρου, σε αθλητικές εγκαταστάσεις του Νομού Τρικάλων.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις, δείκτες εσωτερικής συνοχής και συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις, δείκτες εσωτερικής συνοχής και συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών.

	M.O.	T.A.	A	R		
Αφοσίωση	3.45	0.71	.83			
Εσωτερική παρακίνηση	4.97	0.97	.90	.54		
Εξωτερική παρακίνηση	4.29	1.06	.89	.47	.795	
Μη παρακίνηση	2.57	1.16	.77	-.26	-.093	.052

Στην ανάλυση παλινδρόμησης που πραγματοποιήθηκε η αφοσίωση των συμμετεχόντων ήταν η εξαρτημένη μεταβλητή και οι διαστάσεις παρακίνησης που εισήχθησαν ταυτόχρονα στο μοντέλο ήταν οι ανεξάρτητες. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι οι 3 διαστάσεις της παρακίνησης εξηγούν το 33% της διακύμανσης της αφοσίωσης των συμμετεχόντων ($F(3,146)=26,04$, $p<.001$). Όμως, μόνον η Εσωτερική παρακίνηση ($t = 3.08$, $p<.005$) και η Μη παρακίνηση ($t = -3.46$, $p<.001$) συνεισέφεραν στατιστικά σημαντικά στην πρόβλεψη της

εξαρτημένης μεταβλητής. Αξίζει να σημειωθεί πως η σχέση μεταξύ αφοσίωσης και μη παρακίνησης ήταν αρνητική.

Συζήτηση

Από την ανάλυση προκύπτει η σημασία του ρόλου της παρακίνησης στην αφοσίωση του ασκούμενου τόσο για τον ιδιοκτήτη της αθλητικής εγκατάστασης, που βλέπει τον ασκούμενο ως πελάτη, όσο και για τον ίδιο τον ασκούμενο, που ενδιαφέρεται για το άθλημα του μίνι ποδοσφαίρου. Μέσα από την αύξηση της εσωτερικής του παρακίνησης ο ασκούμενος καταφέρνει να παραμένει αφοσιωμένος στο άθλημα και στις εγκαταστάσεις που προπονείται και να αυξάνει αυτή την αφοσίωση, μειώνοντας τους παράγοντες της μη παρακίνησης. Η στατιστικά σημαντική επίδραση των παραγόντων της παρακίνησης στην αφοσίωση των συμμετεχόντων επιβεβαιώνεται και από παλαιότερες σχετικές μελέτες (Iso-Ahola, 1989; Pelletier et al., 1995).

Ο μικρός αριθμός των αθλητικών εγκαταστάσεων μίνι ποδοσφαίρου στο Νομό Τρικάλων (2 στο σύνολό τους) δεν επέτρεψαν την περαιτέρω έρευνα σε αυτόν τον τομέα. Έδωσαν, ωστόσο, την κατεύθυνση και εστίασαν σε πρώτο βαθμό στη συσχέτιση των κινήτρων με την αφοσίωση των ασκούμενων. Ενδιαφέρουσες θα ήταν μελλοντικές έρευνες σε μεγαλύτερη εδαφική περιοχή, όπου θα μπορούσε να ερευνηθεί καλύτερα και χωριστά η αφοσίωση του πελάτη είτε στο άθλημα, είτε στις αθλητικές εγκαταστάσεις.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997). An analysis of leisure constraints based on different recreational sport participation levels: results from a study in Greece. *Leisure Sciences*, 19, 1-15.
- Avgerinos, A. (2008). Lifestyle and physical activity of young people in Greece: the role of the school and the community in the promotion of active living. *European Psychomotricity Journal*, (1)1, 73-77.
- Deci, E. L. (1975). *Intrinsic motivation*. New York: Plenum.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Iso-Ahola, E. (1989). *Motivation for leisure*. In “Understanding Leisure and Recreation: Shaping the Past, Charting the Future”, E. L. Jackson and T. L. Burton, eds., 247-280.
- Iso-Ahola, E. (1999). *Motivational foundations of leisure*. In E. L. Jackson & T. I. Burton (Eds.), *Leisure Studies: Prospects for the 21st Century*, (35-51). State College, PA: Venture Publishing.
- Oliver, R. L. (1997). *Satisfaction: a behavioral perspective on the consumer*. New York: Irwin/McGraw-Hill.
- Pelletier, L., Fortier, M., Vallerand, R., Tuson, K., Briere, N., & Blais, M. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation insports: the Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 35-53.
- Μανωλάς, Χ. (2005). Μίνι ποδόσφαιρο – η μόδα που καλπάζει. *Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Σαββατοκύριακο*, 19-20 Φεβρουαρίου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ/STUDIO ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Κόνσουλας, Δ.,¹ Τσίτσκαρη, Ε.,¹ Τζέτζης, Γ.,² & Λάιος, Α.¹

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια καταγράφεται πανευρωπαϊκά μία αύξηση της συμμετοχής νεαρών ατόμων σε προγράμματα άσκησης γυμναστηρίων και συναφών υπηρεσιών (European Commission, 2010; Fridberg, 2010; Nuviala, Grao-Cruces, Perez-Turpin & Nuviala, 2012). Σε πρόσφατη έρευνα, μάλιστα, της European Health & Fitness Association (2012) φάνηκε ότι περίπου 40 εκ., Ευρωπαίοι ασκούνται σε 40.000 χώρους άσκησης και γυμναστήρια. Στην Ελλάδα, το μέγεθος της συγκεκριμένης αγοράς αγγίζει τα €180 εκ., ενώ το ποσοστό διείσδυσης της ιδιότητας μέλους στο σύνολο του πληθυσμού υπολογίζεται σε μόλις 3.21% (International Health, Racquet & Sportsclub Association, 2013).

Λαμβάνοντας υπόψη τις θετικές συνέπειες στη σωματική και ψυχική υγεία των συμμετεχόντων σε προγράμματα άσκησης (Vlachopoulos & Karageorgis, 2005), αλλά και του έντονου ανταγωνισμού που υπάρχει στην αγορά του fitness, οι ερευνητές του χώρου και οι μάνατζερ σχετικών υπηρεσιών έχουν διαγνώσει τη σημασία της ανάπτυξης αποτελεσματικών στρατηγικών διείσδυσης στην αγορά (Lee, Kim, Ko & Sagas, 2011), κυρίως, όμως, την ανάπτυξη στρατηγικών για τη διατήρηση και την ικανοποίηση των ήδη υπάρχοντων πελατών τους (Bodet, 2008; Hurley, 2004).

Η αποτελεσματική ώθηση και διατήρηση του πληθυσμού σε προγράμματα άσκησης μπορεί να επιτευχθεί με την κατανόηση και ενεργοποίηση των κατάλληλων μέσων κινητοποίησης. Σύμφωνα με τους Deci & Ryan (1985) και τη Θεωρία του Αυτό-καθορισμού, τα ανθρώπινα κίνητρα διαχωρίζονται σε εσωτερικά και εξωτερικά. Πιο συγκεκριμένα, ως εξωτερική ορίζεται η παρακίνηση που καθοδηγεί μια συμπεριφορά με στόχο να επιτευχθεί κάποιο εξωτερικό αποτέλεσμα ή κάποια αμοιβή, π.χ., η άσκηση για τη βελτίωση της εικόνας του σώματος, ή η προπόνηση για την επίτευξη κάποιου μεταλλίου σε αγώνες. Οι εσωτερικά παρακινούμενες συμπεριφορές στοχεύουν στην ευχαρίστηση και στην ικανοποίηση που πηγάζει από την εκτέλεση της άσκησης, π.χ., η εκπλήρωση της φυσικής ανάγκης για κίνηση, ή η εκτόνωση του καθημερινού άγχους (Deci & Ryan, 2000).

Σύμφωνα με τους Markland & Hardy (1993), ακολουθώντας τη Θεωρία των Deci & Ryan (1985), τα εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα είναι πράγματι αυτά που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των ατόμων ως προς την άσκηση, χωρίς, όμως, να υπάρχει κάποιος ξεκάθαρος διαχωρισμός ανάμεσα στα δύο. Τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα να γυμναστούν ενδεχόμενα να προκαλέσουν άγχος και ένταση και να επηρεάσουν δυσμενώς την εσωτερική παρακίνηση, ενώ τα κίνητρα που οδηγούν σε ένα αίσθημα ολοκλήρωσης και αυτοδιάθεσης ενδεχόμενα να έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Έρευνες στο χώρο της άσκησης και αναψυχής έχουν δείξει ότι τα κίνητρα είναι δυναμικά και μπορούν να αλλάξουν στον εκάστοτε καταναλωτή κατά τη διάρκεια της αγοραστικής του ζωής (Beaton & Funk, 2008; Markland & Ingledew, 1997). Κατά τους McAuley, Wraith & Duncan (1991), η άσκηση μπορεί αρχικά να υιοθετηθεί για εξωτερικούς λόγους, όπως η βελτίωση της εμφάνισης, αλλά καθώς βελτιώνεται η

φυσική κατάσταση του ασκούμενου οι εσωτερικοί παράγοντες κινητοποίησης τελικά ενδέχεται να υπερτερήσουν. Συνεπώς, τα κίνητρα άσκησης μπορούν να αλλάξουν σε βάθος χρόνου ως αποτέλεσμα της συμμετοχής των ατόμων σε προγράμματα άσκησης.

Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο της άσκησης είναι ιδιαίτερα σημαντικό να κατανοούν τα κίνητρα των πελατών τους και να διαμορφώνουν νέες, εξατομικευμένες υπηρεσίες, που θα ικανοποιούν πιο αποτελεσματικά τις ανάγκες τους, διότι έτσι θα αυξηθεί η διατηρησιμότητά τους (Surujlal & Dhurup, 2011).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τα κίνητρα άσκησης μελών γυμναστηρίων και κατά πόσο αυτά διαφοροποιούνται ανάλογα με τα χρόνια εμπειρίας/κτήσης της ιδιότητας μέλους.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 312 ασκούμενοι σε 3 διαφορετικά γυμναστήρια και 4 fitness studio και έγκυρα ερωτηματολόγια επέστρεψαν οι 302.

Όργανο συλλογής των δεδομένων: Η αξιολόγηση των κινήτρων συμμετοχής στους χώρους άσκησης έγινε με το Exercise Motivations Inventory 2 (EMI-2) (Markland & Ingledew, 1997). Το συγκεκριμένο όργανο διαμορφώθηκε εξ' αρχής (Markland & Hardy, 1993; Markland & Ingledew, 1997), ώστε να αξιολογεί τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα στην άσκηση, χωρίς να κάνει σοβαρή απόπειρα να τα διαχωρίσει σε εσωτερικά και εξωτερικά, ακολουθώντας τη συλλογιστική ότι σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και ανάλογα με την εμπειρία των ασκούμενων, οι συμμετέχοντες μπορεί από εσωτερικά να εξελίσσονται σε εξωτερικά παρακινούμενοι και το αντίστροφο. Καθώς η μελέτη των ετών εμπειρίας με την άσκηση αποτελούσε έναν από τους στόχους της έρευνας, το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο θεωρήθηκε κατάλληλο για τη συλλογή των δεδομένων από ήδη εγγεγραμμένα μέλη γυμναστηρίων.

Το EMI-2 αποτελείται από 51 μεταβλητές που εντάσσονται σε 14 παράγοντες κινητοποίησης των ατόμων ως προς την άσκηση. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τους παράγοντες: Διαχείριση άγχους (4 μεταβλητές), Αναζωογόνηση (3 μεταβλητές), Απόλαυση (4 μεταβλητές), Πρόκληση (4 μεταβλητές), Κοινωνική αναγνώριση (4 μεταβλητές), Σχέσεις (4 μεταβλητές), Ανταγωνισμός (4 μεταβλητές), Θέματα υγείας (3 μεταβλητές), Πρόληψη σε θέματα υγείας (3 μεταβλητές), Καλή υγεία (3 μεταβλητές), Διαχείριση βάρους (4 μεταβλητές), Εμφάνιση (4 μεταβλητές), Δύναμη & Αντοχή (4 μεταβλητές) και Ευκινησία (3 μεταβλητές). Όλες απαντώνται μέσω μίας 6βάθμιας κλίμακας τύπου Likert. Μία διεξοδική μελέτη της βιβλιογραφίας έδειξε ότι το συγκεκριμένο όργανο αξιολόγησης δεν έχει χρησιμοποιηθεί ξανά σε ελληνικό πληθυσμό. Παρόλο που δεν αποτελεί στόχο της συγκεκριμένης μελέτης, για λόγους διευκρίνισης θεμάτων εγκυρότητας και αξιοπιστίας του οργάνου πρέπει να σημειωθεί ότι ακολουθήθηκαν όλες οι απαραίτητες διαδικασίες μετάφρασης και προσαρμογής του ερωτηματολογίου σε ελληνικό πληθυσμό και πιλοτικής μελέτης αυτού. Πολλαπλές διερευνητικές αναλύσεις, καθώς και οι αναλύσεις αξιοπιστίας οδήγησαν στην απομάκρυνση 11 συνολικά μεταβλητών του αρχικού ερωτηματολογίου. Το τελικό μέσο συλλογής των δεδομένων αποτελείται από 8 παράγοντες και 40 μεταβλητές, με ιδιαίτερα υψηλούς δείκτες αξιοπιστίας (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Αξιοπιστία, μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των παραγόντων του μεταφρασμένου και προσαρμοσμένου σε ελληνικό πληθυσμό EMI-2.

Παράγοντας	Σύνολο μεταβλητών	a	M.O.	T.A.
Κοινωνική αναγνώριση	8 (π.χ. .. απολαμβάνω να ανταγωνίζομαι)	.888	1,33	1,08
Απόλαυση	5 (π.χ. .. νιώθω καλύτερα όταν ασκούμαι)	.871	3,40	1,15
Λόγοι υγείας	6 (π.χ. .. αποφεύγω προβλήματα υγείας)	.808	3,12	1,02
Διαχείριση βάρους	4 (π.χ. .. χάνω βάρος)	.867	3,38	1,3
Εμφάνιση	6 (π.χ. .. αυξάνω τη δύναμή μου)	.823	3,54	1,00
Διαχείριση άγχους	4 (π.χ. .. διαχειρίζομαι το άγχος μου)	.862	3,19	1,28
Κοινωνικοποίηση	4 (π.χ. .. περνάω χρόνο με φίλους)	.828	1,86	1,27
Ευκινησία	3 (π.χ. .. διατηρώ την ευλυγισία μου)	.872	3,31	1,22

Για τη μέτρηση της εμπειρίας των ασκούμενων σε ανάλογα προγράμματα χρησιμοποιήθηκε μία και μόνη μεταβλητή καταγραφής του διαστήματος που οι συμμετέχοντες στην έρευνα κατέχουν την ιδιότητα μέλους γυμναστηρίων. Για τις ανάγκες της ανάλυσης η μεταβλητή κωδικοποιήθηκε ως ακολούθως: μέχρι 1 χρόνο συμμετοχής = μικρή εμπειρία, 2-3 χρόνια = μέτρια εμπειρία και 4+ χρόνια = μεγάλη εμπειρία.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από το Νοέμβριο του 2013 ως το Μάρτιο του 2014, από τη Δευτέρα ως και το Σάββατο, σε 3 διαφορετικές χρονικές περιόδους: 09:00 - 11:00, 14:00 - 16:00 και 19:00 - 21:00. Οι ασκούμενοι προσεγγίζονταν κατά την έξοδο τους από το χώρο της άσκησης.

Αποτελέσματα

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν γυναίκες (66,9%), ηλικίας 20-39 ετών (56,7%). Προκειμένου να μελετηθεί η διαφοροποίηση των κινήτρων συμμετοχής με βάση τα χρόνια εμπειρίας / ιδιότητας μέλους τους πραγματοποιήθηκε ανάλυση One Way Anova, με εξαρτημένες μεταβλητές τους παράγοντες κινητοποίησης και ανεξάρτητη τα χρόνια συμμετοχής σε ανάλογα προγράμματα άσκησης. Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι στατιστικά σημαντικές διαφορές εμφανίζονται στους παράγοντες: α) Κοινωνική αναγνώριση, με $F_{(2,293)} = 8.23$, $p < .01$, με τους περισσότερο έμπειρους (M.O. = 1,65, T.A. = 1,21) να αξιολογούν πιο θετικά το συγκεκριμένο παράγοντα σε σχέση με τους λιγότερο έμπειρους (M.O. = 1,03, T.A. = 0,96), β) Απόλαυση, με $F_{(2,292)} = 9.77$, $p < .01$, με τους περισσότερο έμπειρους (M.O. = 3,82, T.A. = 0,95) και πάλι να αξιολογούν πιο θετικά αυτόν τον παράγοντα κινητοποίησης σε σχέση με τους λιγότερο έμπειρους (M.O. = 3,09, T.A. = 1,22) και γ) Κοινωνικοποίηση, με $F_{(2,292)} = 8.09$, $p < .01$, με τους περισσότερο (M.O. = 2,10, T.A. = 1,39) και μέτρια έμπειρους (M.O. = 2,08, T.A. = 1,3) να αξιολογούν πιο θετικά το κίνητρο αυτό σε σχέση με τους λιγότερο έμπειρους (M.O. = 1,19, T.A. = 1,047).

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών (Markland & Ingledew, 1997; Beaton & Funk, 2008; McAuley et al., 1991) που υποστηρίζουν ότι οι συμμετέχοντες σε δραστηριότητες / προγράμματα άσκησης διαφοροποιούν τα κίνητρά τους κατά τη διάρκεια των χρόνων συμμετοχής τους. Πιο συγκεκριμένα, η συγκεκριμένη μελέτη υποδεικνύει ότι με την πάροδο των ετών συμμετοχής τους οι ασκούμενοι σε γυμναστήρια επιδιώκουν όλο και περισσότερο τις παραμέτρους της Κοινωνικής αναγνώρισης, της Απόλαυσης και της Κοινωνικοποίησης. Συνεπώς, οι επαγγελματίες στο χώρο των

γυμναστηρίων θα πρέπει να διαφοροποιούν την πολιτική τους στους παλιούς σε σχέση με τους νέους πελάτες. Στους παλαιότερους θα πρέπει να δίνουν δυνατότητες: α) Κοινωνικής αναγνώρισης (π.χ., ανακοινώσεις μέσα στην εγκατάσταση, ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του *Πελάτη του Μήνα* ή άλλων μεθόδων αναγνώρισης της συνέπειας), β) Απόλαυσης (π.χ., παροχή εναλλακτικών άσκησης, ίσως και εκτός της εγκατάστασης, πιο τακτική προσαρμογή των εξοπλισμένων προγραμμάτων τους, αξιολογήσεις και πιθανά παροχή προνομίων, όπως δωρεάν συμμετοχή σε κάποια νέα / εναλλακτικά προγράμματα, ή χρήση των επιπλέον παροχών του γυμναστηρίου, π.χ., σάουνα, κλπ.) και γ) Κοινωνικοποίησης (π.χ., με ανάπτυξη δράσεων γνωριμίας / τακτικότερης επαφής με άλλους ασκούμενους και γυμναστές, όπως για παράδειγμα με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με τη διοργάνωση εκδρομών και δραστηριοτήτων στη φύση, συμμετοχή σε δράσεις εκτός του γυμναστηρίου, όπως για παράδειγμα ημέρα αιμοδοσίας, συμμετοχή σε αγώνες δρόμου/ποδηλασίας, διοργάνωση γιορτών και άλλων εκδηλώσεων, κλπ.).

Η σημασία της άσκησης στη σωματική και ψυχική υγεία των ατόμων, σε συνδυασμό με τον έντονο ανταγωνισμό στο χώρο των γυμναστηρίων και χώρων άσκησης, καθιστά ουσιώδη την ανάγκη κατανόησης και εξατομικευμένης ικανοποίησης των κινήτρων συμμετοχής των υπαρχόντων και πιθανών μελών. Διαχρονικές μελέτες θα συμβάλουν ακόμη πιο αποτελεσματικά στο σκοπό αυτό.

Αν και η προσαρμογή του EMI-2 δεν αποτελεί στόχο της συγκεκριμένης μελέτης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πολιτισμικές διαφορές φαίνεται να παίζουν ρόλο στον τρόπο αντίληψης των κινήτρων συμμετοχής σε προγράμματα άσκησης.

Βιβλιογραφία

- Beaton A. A., & Funk D. C. (2008). An evaluation of theoretical frameworks for studying physically active leisure. *Leisure Sciences*, 30, 53-70.
- Bodet, G. (2008). Customer satisfaction and loyalty in service: two concepts, four constructs, several relationships. *Journal of Retailing & Consumer Services*, 15, 156-162.
- Deci, E. L., & Ryan R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry: An International Journal for the Advancement of Psychological Theory*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- European Commission (2010). Special Eurobarometer 334, *Sport and Physical Activity*. Retrieved from: <http://ec.europa.eu> (20 August 2014).
- European Health & Fitness Association (2012). Retrieved from: <http://www.ehfa.eu> (10 September 2014).
- Fridberg, T. (2010). Sport and exercise in Denmark, Scandinavia and Europe. *Sport in Society*, 13(4), 583-592.
- Hurley, T. (2004). Managing customer retention in the health and fitness industry: a case of neglect. *Irish Marketing Review*, 17(1&2), 23-29.
- International Health, Racquet & Sportsclub Association (IHRSA) (2013). Retrieved from: <http://www.ihrsa.org> (17 September 2014).
- Lee, J. H., Kim, H. D., Ko, Y. J., & Sagas, M. (2011). The influence of service quality on satisfaction and intention: a gender segmentation strategy. *Sport Management Review*, 14, 54-63.

- Markland, D., & Hardy, L. (1993). The Exercise Motivations Inventory: preliminary development and validity of a measure of individuals' reasons for participation in regular physical exercise. *Personal Individual Differences*, 15(3), 289-296.
- Markland, D., & Ingledew, D. (1997). The measurement of exercise motives: factorial validity and invariance across gender of a revised exercise motivations inventory. *British Journal of Health Psychology*, 2, 361-376.
- Nuviala, A., Grao-Cruces, A., Perez-Turpin, J. A., & Nuviala, R. (2012). Perceived service quality, perceived value and satisfaction in groups of users of sports organizations in Spain. *Kinesiology*, 44(1), 94-103.
- Surujlal, J., & Dhurup, M. (2011). Customer retention strategies in commercial health and fitness centers. *International Conference on Advancements in Information Technology*, 20, 223-227.
- Vlachopoulos, S. P. & Karageorgis, C. I. (2005). Interaction of external, introjected, and identified regulation with intrinsic motivation in exercise: relationships with exercise enjoyment. *Journal of Applied Biobehavioral Research*, 10, 113-132.

**ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΠΘ)**

Κούβελας, Ν., & Αλεξανδρής, Κ.

ΤΕΕΦΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Η τακτική φυσική δραστηριότητα παρέχει στους ανθρώπους σημαντικά σωματικά, πνευματικά και κοινωνικά οφέλη για την υγεία. Μελέτες σχετικά με το επίπεδο φυσικής δραστηριότητας των φοιτητών, υποστήριξαν ότι περίπου το 35% έως 42% δεν πετυχαίνουν τα συνιστώμενα 150 λεπτά φυσικής δραστηριότητας την εβδομάδα (Miller, Staten, Rayens & Noland, 2005; Racette et al., 2005). Από έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, φαίνεται ότι το ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών στα προγράμματα άσκησης ανέρχεται σε 9,11% (Masmanidis, Tsigilis & Koustelios, 2002). Λόγω αυτής της μειωμένης συμμετοχής ένα μέρος της έρευνας έχει επικεντρωθεί στους παράγοντες που περιορίζουν τη συμμετοχή των ατόμων (Gyurcik et al., 2004; Jackson & Henderson, 1995; Kilpatrick et al., 2005).

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Η αθλητική συμμετοχή επηρεάζεται από μια σειρά ενδογενών συμπεριφορών όπως είναι οι ανασταλτικοί παράγοντες (Yan & McCullagh, 2004; Alexandris, Tsorbatzoudis & Grouios, 2002; Vlachopoulos, Karageorghis & Terry, 2000), οι οποίοι έχουν οριστεί ως παράγοντες που γίνονται αντιληπτοί ή βιώνονται από τα άτομα ότι περιορίζουν τη διαμόρφωση των προτιμήσεών τους για αναψυχή και εμποδίζουν, ή απαγορεύουν τη συμμετοχή και την απόλαυση δραστηριοτήτων στον ελεύθερο χρόνο (Jackson, 2001). Οι θεωρίες των ανασταλτικών παραγόντων επιχειρούν να εξηγήσουν τους τρόπους με τους οποίους οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν το ενδιαφέρον των ατόμων και οδηγούν σε μικρή, ή σε μη συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής. Σύμφωνα με το μοντέλο των ανασταλτικών παραγόντων που αναπτύχθηκε από τους Crawford & Godbey (1987) οι ανασταλτικοί παράγοντες μπορούν εννοιολογικά να χωριστούν σε 3 κατηγορίες: α) τους ενδοπροσωπικούς, β) τους διαπροσωπικούς και γ) τους δομικούς. Οι βασικές διαστάσεις τους είναι: α) η έλλειψη χρόνου, β) οι ατομικοί / ψυχολογικοί λόγοι, γ) το περιορισμένο ενδιαφέρον, δ) η έλλειψη γνώσεων, ή η περιορισμένη ενημέρωση, ε) η έλλειψη παρέας, στ) τα οικονομικά και τα προβλήματα πρόσβασης και ζ) τα προβλήματα στις εγκαταστάσεις.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη συμμετοχή των φοιτητών στα προγράμματα άσκησης του Πανεπιστημιακού Γυμναστηρίου του ΑΠΘ και κατά πόσο οι ανασταλτικοί παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή τους στα προγράμματα αυτά.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 700 φοιτητές / τριες, 9 διαφορετικών Τμημάτων του ΑΠΘ.

Όργανο συλλογής των δεδομένων: Για την αξιολόγηση των ανασταλτικών παραγόντων χρησιμοποιήθηκε μια προσαρμοσμένη έκδοση του ερωτηματολογίου των Alexandris & Carroll (1997a) αποτελούμενου από 6 διαστάσεις: α) έλλειψη χρόνου, β) ατομικοί / ψυχολογικοί, γ) έλλειψη ενδιαφέροντος, δ) προσβασιμότητα, ε) έλλειψη παρέας και στ) έλλειψη γνώσεων / ενημέρωσης. Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου είχε ελεγχθεί σε προηγούμενη έρευνα (Alexandris & Carroll, 1997a). Στο ερωτηματολόγιο υπήρχαν και ερωτήσεις που αφορούσαν στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

Διαδικασία συλλογής των δεδομένων: Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε στα αμφιθέατρα της κάθε Σχολής, πριν, ή μετά από κάποιο μάθημα, όπου δόθηκαν οδηγίες στους συμμετέχοντες για τη σωστή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Στατιστική ανάλυση: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 21. Έγινε περιγραφική στατιστική για τη συμμετοχή των φοιτητών στα προγράμματα άσκησης, τη συχνότητα συμμετοχής τους, τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Ακολούθησαν αναλύσεις αξιοπιστίας και εγκυρότητας των ερωτηματολογίων. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ανάλυση t-test για τη διερεύνηση των διαφορών στην αντίληψη των ανασταλτικών παραγόντων ανάμεσα στους συμμετέχοντες και μη συμμετέχοντες στα προγράμματα. Επίσης, έγινε ανάλυση συσχέτισης για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στους ανασταλτικούς παράγοντες και την πρόθεση για συμμετοχή.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 28,2% των συμμετεχόντων ήταν άνδρες (N = 198) και το 71,6% γυναίκες (N = 502). Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι από τους 700 φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα μόλις το 23,9% (N = 167) συμμετείχε στα προγράμματα άσκησης του πανεπιστημίου, από τους οποίους το 6,6% (N = 46) δήλωσε ότι η συχνότητα συμμετοχής του κυμαίνονταν από 3-5 φορές την εβδομάδα, ενώ το 8,8% (N = 62) ανέφερε ότι συμμετείχε 1-2 φορές τη εβδομάδα. Όσον αφορά στις αθλητικές δραστηριότητες, φαίνεται ότι μεγάλο μέρος των φοιτητών έδειχνε προτίμηση στα προγράμματα με αντιστάσεις (βάρη) (11%, N = 77) και τα ομαδικά προγράμματα αερόβιας άσκησης (αερόμπικ) (8,1%, N = 57).

Για να επιβεβαιωθεί η εσωτερική συνοχή των κλιμάκων, ξεχωριστά για κάθε υποομάδα ερωτήσεων που αφορούσαν στις εξαρτημένες και ανεξάρτητες μεταβλητές, πραγματοποιήθηκε ανάλυση αξιοπιστίας και βρέθηκε ότι ο δείκτης Cronbach's α όλων των μεταβλητών κυμάνθηκε σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Η υψηλότερη τιμή σημειώθηκε στη διάσταση «ατομικοί / ψυχολογικοί λόγοι» ($\alpha = .91$), ενώ η χαμηλότερη τιμή στη διάσταση «έλλειψη χρόνου» ($\alpha = .70$) των ανασταλτικών παραγόντων. Στη διάσταση «πρόσβαση» ο δείκτης αξιοπιστίας ήταν χαμηλός ($\alpha = .55$) καθώς αποτελούνταν μόνο από 2 ερωτήσεις. Οι μέσοι όροι κυμάνθηκαν από 2,3 έως 5,8 και κρίθηκαν ικανοποιητικοί. Όσον αφορά στην ποιότητα των υπηρεσιών, όλες οι τιμές ήταν ιδιαίτερα υψηλές με τη μεγαλύτερη τιμή να βρίσκεται στη διάσταση «αποτέλεσμα» ($\alpha = .93$) και τη μικρότερη στη διάσταση «αξιοπιστία» ($\alpha = .84$).

Για τη διερεύνηση των διαφορών στην αντίληψη των ανασταλτικών παραγόντων ανάμεσα στους συμμετέχοντες και μη συμμετέχοντες πραγματοποιήθηκε t – test. Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι οι μη συμμετέχοντες βίωναν εντονότερα τους ανασταλτικούς παράγοντες σε όλες σχεδόν τις διαστάσεις. Στατιστικά σημαντικές διαφορές σημειώθηκαν στις διαστάσεις «έλλειψη γνώσης / ενημέρωσης» ($t = -7,4$, $p < 0,001$), «έλλειψη ενδιαφέροντος» ($t = -3,6$, $p < 0,001$), «προσβασιμότητα» ($t = -3,1$, $p < 0,001$) «ατομικοί / ψυχολογικοί» ($t = -2,1$, $p < 0,05$) και «έλλειψη

παρέας» ($t = -2,3$, $p < 0,05$). Στη διάσταση «έλλειψη χρόνου» δεν βρέθηκε κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά.

Για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στους ανασταλτικούς παράγοντες και την πρόθεση για συμμετοχή χρησιμοποιήθηκε ανάλυση συσχέτισης. Στους ανασταλτικούς παράγοντες οι διαστάσεις «έλλειψη ενδιαφέροντος» ($r = -.19$, $p < .01$), «προσβασιμότητα» ($r = -.11$, $p < .01$) και «έλλειψη γνώσης / ενημέρωσης» ($r = -.09$, $p < .05$) παρουσίασαν στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση με την πρόθεση για συμμετοχή. Στις υπόλοιπες διαστάσεις δεν υπήρξε κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση.

Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα επιχείρησε να διερευνήσει τη συμμετοχή φοιτητών / τριών στα προγράμματα άσκησης του Πανεπιστημιακού Γυμναστηρίου του ΑΠΘ και το κατά πόσο οι 3 κατηγορίες των ανασταλτικών παραγόντων (ενδοπροσωπικοί, διαπροσωπικοί και δομικοί) επηρεάζουν τη συμμετοχή τους σε αυτά. Βρέθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών (76%) δεν συμμετείχε στα προγράμματα άσκησης. Τα αποτελέσματα συμφωνούν με τα στοιχεία από εθνικές έρευνες και ανασκοπικές μελέτες που αναφέρουν ότι περισσότερο από το 50% των φοιτητών δεν δραστηριοποιείται, παρόλο που τα περισσότερα πανεπιστήμια φαίνεται ότι παρέχουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον που συμβάλλει στην ανάπτυξη της φυσικής δραστηριότητας (Μασμανίδης, Γαργαλιάνος & Κώστα, 2009).

Οι φοιτητές που δεν συμμετείχαν στα προγράμματα άσκησης φάνηκε ότι βίωναν εντονότερα τους ενδοπροσωπικούς και τους δομικούς ανασταλτικούς παράγοντες σε σχέση με αυτούς που συμμετείχαν. Το ίδιο διαπιστώνεται και από άλλες μελέτες, οι οποίες αναφέρουν τους ενδοπροσωπικούς ως τους πιο ισχυρούς παράγοντες που βιώνει ένα άτομο (Alexandris & Carroll, 1997a, b). Οι ανασταλτικοί παράγοντες που αντιμετώπιζαν οι φοιτητές ήταν οι δυσκολίες πρόσβασης, η έλλειψη ενημέρωσης για την ύπαρξη των προγραμμάτων άσκησης, η έλλειψη ενδιαφέροντος για την άσκηση, οι ατομικοί και ψυχολογικοί λόγοι και η έλλειψη παρέας. Αντίστοιχες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στα ελληνικά πανεπιστήμια από τους Δράκου, Τζέτζη & Μασμαντζή (2008) και Μασμανίδη, Γαργαλιάνο & Κώστα (2009) αναφέρουν τους ίδιους ως πιο σημαντικούς ανασταλτικούς παράγοντες για τους φοιτητές, ενώ οι Ryckman & Hamel (1992) επεσήμαναν ως σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα την έλλειψη παρέας.

Τα προβλήματα ως προς την μετακίνηση πιθανά να οφείλονται στο ότι οι περισσότεροι φοιτητές συχνά διαμένουν σε περιοχές που απέχουν από το Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο. Η έλλειψη ενημέρωσης των φοιτητών για τα αθλητικά προγράμματα του γυμναστηρίου και τη δυνατότητα συμμετοχής τους σε αυτά είναι ένα θέμα που συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με την περιορισμένη διαφήμιση, την προώθηση και το μάρκετινγκ.

Συμπεράσματα

Η διερεύνηση και η κατανόηση από τις διοικήσεις των Πανεπιστημιακών Γυμναστηρίων των παραγόντων που επηρεάζουν τις αποφάσεις των φοιτητών μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία παρεμβάσεων που θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχής τους. Προκειμένου να ενημερώνονται οι φοιτητές για τα προσφερόμενα προγράμματα αναψυχής είναι απαραίτητη η προώθηση και η διαφήμισή τους μέσω του εφαρμογών κοινωνικής δικτύωσης, αθλητικών και κοινωνικών εκδηλώσεων (event) και σεμιναρίων.

Σημαντικοί ανασταλτικοί παράγοντες φάνηκε ότι ήταν οι ατομικοί και ψυχολογικοί λόγοι (έλλειψη αυτοπεποίθησης, ανασφάλεια, έλλειψη ικανοτήτων, κλπ.) και η έλλειψη παρέας. Η διαφορετικότητα των φοιτητών που πρέπει να εξυπηρετηθούν απαιτεί την ύπαρξη ποικίλων προγραμμάτων που θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους. Η δημιουργία τμημάτων αρχαρίων και προχωρημένων θα μπορούσε να προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών με μικρή, ή καθόλου αθλητική εμπειρία. Επίσης, η δημιουργία αποκλειστικά γυναικείων τμημάτων πιθανά να παρακινούσε στο να συμμετέχουν φοιτήτριες που είναι ανασφαλείς με την εικόνα του σώματός τους και νιώθουν αμηχανία με την παρουσία ανδρών.

Σε μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να εξεταστούν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή των φοιτητών, όπως η σχέση τους με το μάθημα της φυσικής αγωγής στο σχολείο, οι στάσεις τους προς τη φυσική δραστηριότητα και τον αθλητισμό, τα κίνητρα της συμμετοχής τους, ο πιθανός εθισμός τους με τους υπολογιστές και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και η επιλογή ιδιωτικών γυμναστηρίων.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997a). An analysis of leisure constraints based on different recreational sport participation levels: results from a study in Greece. *Leisure Sciences*, 19, 1–15.
- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997b). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, 107–125.
- Crawford, D. W., & Godbey, G. (1987). Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 9, 119–127.
- Drakou, A., Tzetzis, G., & Mamantzi, K. (2008). Leisure constraints experienced by university students in Greece. *The Sport Journal*, 11(1). Ανακτήθηκε από: www.thesportjournal.org. (10 Νοεμβρίου 2014).
- Jackson, E. L. (2001). Leisure constraints research: overview of a developing theme in leisure studies. In E. L. Jackson (Ed.), *Constraints to Leisure* (pp. 3–22).
- Keiningham, T., Zahorik, A. J., & Rust, R. T. (1994/1995). Getting return on quality. *Journal of Retail Banking*, 16(4), 7–12.
- Masmanidis, T., Gargalianos, D., & Kosta, G. (2009). Perceived constraints of Greek University students' participation in campus recreational sport programs. *Recreational Sport Journal*, 33: 150–166.
- Miller, K., Staten, R., Rayens, M., & Noland, M. (2005). Levels and characteristics of physical activity among a college student cohort. *American Journal of Health Education*, 36, 215–221.
- Yan, J. H., & McCullagh, P. (2004). Cultural influence on youth's motivation of participation in physical activity. *Journal of Sport Behavior*, 27(4), 378–390.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ
ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΩΦΩΣΗ**

Λόλα, Α. Α., Τζέτζης, Γ., Λόλα, Χ.Α., & Αλεξανδροπούλου, Σ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Η ενεργή συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής αποτελεί ένδειξη υγείας σε σωματικό, πνευματικό, συναισθηματικό και ψυχικό επίπεδο και αυτόματα αντανακλά και την ποιότητα ζωής των ατόμων (Κουθούρης, Κοντογιάννη & Αλεξανδρής, 2008). Η συμμετοχή σε φυσικές δραστηριότητες μπορεί να προωθήσει έναν ενεργό τρόπο ζωής με τα συναφή οφέλη για την υγεία (Davison & Lawson, 2006). Η προτίμηση, ή το ενδιαφέρον φαίνεται να είναι από τους βασικούς παράγοντες που καθορίζουν τη συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας (Scarle & Jackson, 1985). Κατά τον Jackson (1993) κάποια άτομα μπορεί να έχουν πραγματικά περιορισμένο ενδιαφέρον για συμμετοχή, ενώ κάποια άλλα να επηρεάζονται από παράγοντες που αναστέλλουν τη συμμετοχή τους, όπως η δυσάρεστη εμπειρία από τη συμμετοχή σε προγράμματα αναψυχής στο παρελθόν, ή οι δυσάρεστες εμπειρίες κατά τα σχολικά χρόνια.

Ανασταλτικοί παράγοντες είναι οι παράγοντες που γίνονται αντιληπτοί από τους συμμετέχοντες και αναστέλλουν, ή αποτρέπουν την τελική συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής (Jackson, 1993). Επικρατεί η άποψη ότι τα εμπόδια για συμμετοχή εμφανίζονται μετά από την επιθυμία του ατόμου να συμμετέχει σε μια δραστηριότητα. Τότε ο ανασταλτικός παράγοντας παρεμβαίνει και αποτρέπει το άτομο από τη συμμετοχή (Κουθούρης, Κοντογιάννη & Αλεξανδρής, 2008). Ο ρόλος των ανασταλτικών παραγόντων, αλλά και των προτιμήσεων διαφοροποιείται όταν υπάρχει και μια σωματική αναπηρία. Δεν υπάρχουν έρευνες που να συγκρίνουν τους παράγοντες αυτούς σε άτομα τυπικού πληθυσμού και με αναπηρία.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογήσει τα εμπόδια συμμετοχής και τις προτιμήσεις σε εξωσχολικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου παιδιών γενικού πληθυσμού και παιδιών με κώφωση. Επιπρόσθετος σκοπός ήταν να προβλέψει το ποσοστό της επιρροής της προτίμησης από τους ανασταλτικούς παράγοντες για την κάθε πληθυσμιακή ομάδα.

Μέθοδος

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 120 αγόρια και 113 κορίτσια (N = 233) τυπικού πληθυσμού 6-18 ετών, καθώς και 8 αγόρια και 9 κορίτσια (N = 17) με κώφωση. Η έρευνα για τα παιδιά γενικού πληθυσμού πραγματοποιήθηκε σε δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια, ενώ για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες στη σχολή κωφών. Οι εξεταζόμενοι επιλέχθηκαν τυχαία. Η συμμετοχή τους ήταν εθελοντική, διαβεβαιώθηκαν ότι τα αποτελέσματα της μελέτης θα χρησιμοποιούνταν για ερευνητικούς σκοπούς μόνο και θα ήταν εμπιστευτικά. Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα δεν ήταν εν ενεργεία αθλητές και έτυχε να ήταν ελληνικής καταγωγής.

Όργανα συλλογής των δεδομένων: Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο «Preferences for Activities of Children - PAC», που έχει σταθμιστεί και προσαρμοστεί στα ελληνικά δεδομένα (Anastasiadi & Tzetzis, 2012) που μετρά τις προτιμήσεις σε τυπικές και άτυπες καθημερινές δραστηριότητες αναψυχής, παιχνιδιού, αθλητικών δραστηριοτήτων, κοινωνικών σχέσεων διασκέδασης και εκπαίδευσης. Για τη μέτρηση των ανασταλτικών παραγόντων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Alexandris & Carroll (1997).

Διαδικασία συλλογής των δεδομένων: Η διαδικασία μέτρησης έγινε υπό τη μορφή συνέντευξης που συμπληρώθηκε από τον εξεταστή και τον εξεταζόμενο στα σχολεία του δήμου Ωραιοκάστρου και στη σχολή Κωφών. Στα άτομα με αναπηρία, ένα δεύτερο άτομο βοηθούσε στην ερμηνεία του ερωτηματολογίου στη Νοηματική Ελληνική Γλώσσα.

Στατιστική ανάλυση: Για τις διαφορετικές ομάδες συμμετεχόντων έγινε έλεγχος κανονικής κατανομής του δείγματος. Για τη σύγκριση μεταξύ του ειδικού και του γενικού πληθυσμού χρησιμοποιήθηκαν τεστ σύγκρισης μέσων όρων t-test και Anova και σε περίπτωση μη κανονικής κατανομής τα αντίστοιχα μη παραμετρικά τεστ Mann-Whitney test (U) και Kruskal-Wallis test (H). Για τη σύγκριση μεταξύ των 4 ηλικιακών ομάδων (6-9, 10-12, 13-15, 16-18) των παιδιών γενικού πληθυσμού χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση διακύμανσης one way ANOVA. Για τη σύγκριση μεταξύ φύλου και στις 2 ομάδες χρησιμοποιήθηκε το Mann-Whitney test (U). Για την εύρεση της συνεισφοράς των προτιμήσεων και των ανασταλτικών παραγόντων στη συμμετοχή των παιδιών έγιναν αναλύσεις παλινδρόμησης.

Αποτελέσματα

Από τις συγκρίσεις των προτιμήσεων φάνηκε ότι τα παιδιά με κώφωση κυρίως στις μεγαλύτερες ηλικίες προτιμούσαν περισσότερο τις δραστηριότητες αναψυχής και δεξιοτήτων από τις οποίες έπαιρναν και μεγαλύτερη ευχαρίστηση. Από τις συγκρίσεις των φύλων φάνηκε ότι ο ανασταλτικός παράγοντας «χρόνος» εμποδίζει και τα αγόρια και τα κορίτσια του γενικού πληθυσμού να συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναψυχής, ενώ ο ανασταλτικός παράγοντας «εγκαταστάσεις - ανέσεις» φάνηκε να εμποδίζει και τα αγόρια και τα κορίτσια του ειδικού πληθυσμού.

Για την αξιολόγηση της επιρροής του σκορ προτίμησης (PAC) από τους ανασταλτικούς παράγοντες στο γενικό πληθυσμό έγινε ανάλυση παλινδρόμησης, στην οποία οι διαστάσεις των ανασταλτικών παραγόντων «χρόνος», «ψυχολογικοί», «ανέσεις - εγκαταστάσεις», «παρέα» ενσωματώθηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές με το σκορ προτίμησης δραστηριοτήτων «PAC» ως εξαρτημένη μεταβλητή. Από την ανάλυση παλινδρόμησης φάνηκε ότι οι παράγοντες προέβλεψαν στατιστικά σημαντική ($F = 4,28, p < 0,05$) αναλογία της μεταβλητότητας (6%). Μόνον ο παράγοντας «χρόνος» συνεισέφερε σημαντικά στην προτίμηση δραστηριοτήτων «PAC», ενώ οι άλλοι παράγοντες δεν συνεισέφεραν σημαντικά.

Για την αξιολόγηση της επιρροής του σκορ προτίμησης (PAC) από τους ανασταλτικούς παράγοντες στον ειδικό πληθυσμό έγινε ανάλυση παλινδρόμησης, στις οποίες οι διαστάσεις των ανασταλτικών παραγόντων «χρόνος», «ψυχολογικοί», «ανέσεις - εγκαταστάσεις», «παρέα» ενσωματώθηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές με το σκορ προτίμησης δραστηριοτήτων «PAC» ως εξαρτημένη μεταβλητή. Από την ανάλυση φάνηκε ότι οι παράγοντες δεν προέβλεψαν στατιστικά σημαντική ($F = ,973, p > 0,05$) αναλογία της μεταβλητότητας. Κανένας παράγοντας δεν συνεισέφερε σημαντικά στην προτίμηση δραστηριοτήτων «PAC».

Συζήτηση

Από τις συγκρίσεις των ανασταλτικών παραγόντων στα 2 φύλα φάνηκε ότι η σωστή διαχείριση των παραπάνω παραγόντων μπορεί να προάγει έναν ενεργό τρόπο ζωής και κατ' επέκταση την ποιότητα ζωής παιδιών γενικού πληθυσμού και παιδιών με κώφωση. Σύμφωνα με την ανάλυση παλινδρόμησης ο μόνος ανασταλτικός παράγοντας που επηρεάζει την προτίμηση των παιδιών γενικού πληθυσμού σε δραστηριότητες αναψυχής είναι ο «χρόνος». Πιθανά, τα παιδιά από τις ολοένα αυξανόμενες ακαδημαϊκές υποχρεώσεις δεν έχουν χρόνο να αφιερώσουν σε δραστηριότητες αναψυχής. Τα αποτελέσματα έρχονται σε συμφωνία με άλλες έρευνες που βρήκαν ότι με την αύξηση της ηλικίας αυξάνονται κυρίως τα ατομικά και προσωπικά εμπόδια που σχετίζονται με την έλλειψη χρόνου και αυξάνονται από την παιδική ηλικία προς την ώριμη ηλικία και μειώνονται στη συνέχεια προς την τρίτη ηλικία (Jackson, 1993; McGuire et al., 1986; Scarle & Jackson, 1985b).

Αντίθετα, σύμφωνα με την ανάλυση παλινδρόμησης, κανένας ανασταλτικός παράγοντας δεν επηρεάζει τη συμμετοχή των κωφών παιδιών. Πιθανά αυτό να οφείλεται στη στοχευμένη συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής που γίνεται στη Σχολή Κωφών όπου τους παρέχεται ότι χρειάζονται κατά τη διάρκεια της ημέρας και με συγκεκριμένο πρόγραμμα, γι' αυτό και κανένας παράγοντας δεν επηρεάζει σημαντικά την προτίμησή τους. Τα παραπάνω όργανα μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για εκπαιδευτικούς ειδικού και γενικού πληθυσμού για την αξιολόγηση της συμμετοχής, αλλά και προτίμησης σε δραστηριότητες αναψυχής, καθώς και για τους παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες αυτές.

Βιβλιογραφία

- Davison, M. K. & Lawson, C.T. (2006). Do attributes in the physical activities environment influence children's physical activity? A review of the literature. *International Journal of Behavioural Nutrition & Physical Activity*, 3: 3-19.
- Jackson, E. (1993). Recognising patterns of leisure constraints: results from alternative analyses. *Journal of Leisure Research*, 25: 129-149.
- McGuire, F., Dottavio, D., & O' Leary, J. (1986). Constraints to participation in outdoor recreation across the life span: a nation-wide study of limiters and prohibitions. *The Gerontologist*, 26: 538-544.
- Scarle, M. S., & Jackson, E. L. (1985). Recreation non-participation and barriers to participation: consideration for the management of recreation delivery systems. *Journal of Park & Recreation Administration*, 3: 23-36.
- Scarle, M. S. & Jackson, E. L. (1985b). Recreation non-participation and barriers to participation: considerations for management of recreation delivery systems. *Journal of Park & Recreation Administration*, 3: 23-36.
- Κουθούρης, Χ., Κοντογιάννη, Ε., & Αλεξανδρή, Κ. (2008). Λόγοι αναστολής συμμετοχής σε δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6: 67-78.

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (2011-2012):
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

Μπαλάσκα, Π.,¹ Μπουραντά, Ε.,¹ Ρουσσέτη, Μ.,² & Αλεξανδρής, Κ.¹

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² Δήμος Αμπελοκήπων - Μενεμένης

Εισαγωγή

Τα τελευταία 6 χρόνια η Ελλάδα διανύει μία δύσκολη περίοδο οικονομικής κρίσης, όπου σε όλους τους τομείς υπάρχουν πολλά οικονομικά και λειτουργικά προβλήματα. Τα ποσοστά ανεργίας άγγιξαν το 25%, με τους άνεργους νέους να σημειώνουν το πρωτοφανές ποσοστό του 60%. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον ο τομέας του αθλητισμού δεν θα μπορούσε να μείνει αλώβητος. Στον ιδιωτικό τομέα που ασχολείται με τον αθλητισμό οι μειώσεις των παρεχόμενων υπηρεσιών έφτασαν στο 22% από το 2010. Η κρατική οικονομική επιχορήγηση μειώθηκε σημαντικά τόσο προς τις αθλητικές ομοσπονδίες, όσο και προς την τοπική αυτοδιοίκηση που υλοποιεί τα προγράμματα «Αθληση για Όλους», η οποία σε κάποιες περιπτώσεις άγγιξε το 50% (Alexandris & Balaska, 2014, in press).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει κατά πόσο η οικονομική κρίση της χώρας (2011-2012) επηρέασε την αθλητική συμμετοχή.

Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Τα τελευταία χρόνια η αθλητική συμμετοχή και η συχνότητα άσκησης των πολιτών απασχολεί έντονα τη διεθνή επιστημονική κοινότητα διότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της μη-άσκησης και της κακής υγείας. Για το λόγο αυτό, η πλειοψηφία των αναπτυγμένων χωρών μεριμνά για τη δημόσια υγεία και χαράζει στρατηγικές για την προώθηση ενός υγιεινού και ενεργού τρόπου ζωής (Dobbinson, Hayman & Livingston, 2006; Kemperman & Timmermans, 2008). Σύμφωνα με τους Scheerder et al., (2011) οι χώρες όπου οι πολίτες συμμετείχαν τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα σε αθλητική δραστηριότητα ήταν η Δανία, η Φινλανδία, η Σουηδία και η Γερμανία, οι οποίες μοιράστηκαν την πρώτη θέση, με ποσοστό περίπου 70%. Ακολούθησαν η Γαλλία, η Αγγλία, η Βόρεια Ιρλανδία και το Βέλγιο, με συμμετοχή περίπου 50%, και η Ιταλία, Ισπανία, Αυστρία και Ολλανδία, με συμμετοχή κάτω από 40%, ενώ δεν υπήρχαν δεδομένα για την εβδομαδιαία συμμετοχή της Πολωνίας και της Πορτογαλίας (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Εβδομαδιαία αθλητική συμμετοχή (τουλάχιστον μία φορά / εβδομάδα).

Ευρωπαϊκές χώρες	Εβδομαδιαία συμμετοχή
Φινλανδία / Δανία / Γερμανία	> 70%
Σουηδία	60-70%
Γαλλία	50-60%
Αγγλία / Βόρεια Ιρλανδία / Βέλγιο	40-50%
Ιταλία / Ισπανία / Αυστρία / Ολλανδία	< 40%
Πορτογαλία / Πολωνία	Έλλειψη δεδομένων

Επίσης, άξιο παρατήρησης είναι πως οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης σημείωσαν μεγαλύτερη αθλητική συμμετοχή σε σχέση με τις χώρες της κεντρικής και νότιας Ευρώπης (Scheerder et al., 2011). Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με τα αποτελέσματα προγενέστερων ερευνών που υποστήριζαν πως οι γεωγραφικοί, οι οικονομικοί και οι πολιτιστικοί παράγοντες (κουλτούρα) επιδρούν στη συχνότητα συμμετοχής στην άσκηση των πολιτών (Gratton, Rowe & Veal, 2011; UK Sport, 1999; Van Bottenburg, Rijnen & Van Sterkenburg, 2005; Van Tuyckom & Scheerder, 2010a; 2010b). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το περπάτημα είναι η πιο δημοφιλής μορφή άσκησης στη Δανία και τη Φινλανδία, η κολύμβηση στη Γαλλία, Ολλανδία, Βόρεια Ιρλανδία και Ισπανία, η ποδηλασία στην Πολωνία και Ελβετία, το fitness στην Αγγλία και Ιταλία και το τρέξιμο στο Βέλγιο.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 581 ενήλικα άτομα ($N = 581$), 368 γυναίκες (63%) και 213 άνδρες (33%), κάτοικοι του Δήμου Θεσσαλονίκης, που συμμετείχαν σε προγράμματα / δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής και σε προγράμματα του Δήμου.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η τροποποιημένη κλίμακα των Alexandris & Stodolska (2004) που αποτελείται από ερωτήσεις σχετικές με τη συμμετοχή σε άσκηση αναψυχής, τη συχνότητα συμμετοχής, τον τύπο της άσκησης, το είδος της άσκησης, την οικονομική κατάσταση, κλπ.

Αποτελέσματα

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες (33.6%) δήλωσαν πως ασκούνται 1 - 2 φορές την εβδομάδα, πολύ κοντά με ποσοστό 32.5% δήλωσαν πως ασκούνται 3 - 5 φορές την εβδομάδα, ενώ το 12.5% δήλωσε πως ασκείται καθημερινά. Το υπόλοιπο 21.3% δεν έκανε τακτική άσκηση, αλλά περιστασιακά κάποιες φορές το μήνα. Από το 50% του δείγματος που δήλωσε πως ασκείται οι περισσότεροι (65.9%) έκαναν ελεύθερη άσκηση, το 24.5% ήταν εγγεγραμμένοι σε ιδιωτικά γυμναστήρια και το 9.7% συμμετείχαν σε προγράμματα Μαζικού Αθλητισμού του Δήμου. Αναφορικά με τα ποσοστά συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες οι περισσότεροι (43.8%) δήλωσαν πως προτιμούν το «περπάτημα για λόγους άσκησης» και το «τρέξιμο» (29.3%). Ακολουθώντας στις προτιμήσεις ήταν η «προπόνηση με αντιστάσεις» (24.3%), η «ποδηλασία» (17.1%), η «αερόβια άσκηση σε αίθουσα» (15.1%), η «κολύμβηση» και το «ποδόσφαιρο» (12.3%). Αναφορικά με το οικονομικό τους επίπεδο οι περισσότεροι (51.5%) δήλωσαν πως τη χρονική περίοδο που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο η οικονομική τους κατάσταση ήταν μέτρια, σε καλή δήλωσε το 30%, ενώ σε κακή το 18.5%. Τα ποσοστά τροποποιούνται στη μελλοντική πρόβλεψη των συμμετεχόντων για την οικονομική τους κατάσταση. Αναλυτικότερα, το 43.6% δήλωσε πως στο μέλλον η οικονομική τους κατάσταση θα είναι μέτρια, το 23% ότι θα είναι καλή, ενώ το 33.4% ότι θα είναι κακή.

Συζήτηση

Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι η αθλητική συμμετοχή στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλή σε σχέση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (Special Eurobarometer 412, 2014). Εντούτοις, παρά τα οικονομικά προβλήματα, δεν σημειώθηκε μείωση στο ποσοστό του πληθυσμού που ασκείται σε σχέση με παλαιότερες έρευνες (Alexandris et al., 2012; Balaska et al., 2014) αλλά παρατηρήθηκε πως οι περισσότεροι προτιμούν διαφορετικές μορφές άσκησης με όχι απαραίτητα το κόστος ως

βασικό κριτήριο επιλογής. Αυτό ερμηνεύεται από το γεγονός ότι η συμμετοχή σε άσκηση αναψυχής προσέφερε στους συμμετέχοντες ένα υγιή τρόπο εκτόνωσης από τα καθημερινά βιοποριστικά προβλήματα βελτιώνοντας τη σωματική και ψυχική τους υγεία. Επίσης, φανερώνει την αλλαγή ενός μεγάλου ποσοστού του πληθυσμού προς ένα πιο «ενεργητικό» τρόπο ζωής. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ενθαρρυντικά για την αθλητική αγορά, καθώς εκτιμάται ότι με τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος θα υπάρξει περαιτέρω αύξηση της αθλητικής συμμετοχής, κάτι το οποίο θα συνοδεύεται από θέσεις εργασίας για τους επαγγελματίες. Συνεπώς, οι αρμόδιοι φορείς για την ανάπτυξη του αθλητισμού και την προαγωγή της ποιότητας ζωής των πολιτών θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις σύγχρονες ανάγκες των πολιτών στο στρατηγικό σχεδιασμό της αθλητικής ανάπτυξης της χώρας.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., & Balaska, P. (2014, in press). Sport clubs in Greece. In Harold van der, Remco Hoekman Werff & Siegfried Nagel (Eds.), *Sport Clubs in Europe*, Mulier Institute.
- Alexandris, K., & Stodolska, M. (2004). The influence of perceived constraint on the attitude towards recreational participation. *Loisir et Societe*, 27, 197-217.
- Alexandris, K., Tsorbatzoudis, C., & Grouios, G. (2002). Perceived constraints on recreational sport participation: investigating their relationship with intrinsic motivation, extrinsic motivation and amotivation. *Journal of Leisure Research*, 34, 233-252.
- Balaska, P., Alexandris, K., Kouthouris, C., & Polatidou, P. (2012). An examination of how constraints and processes of change affect stages of behavioural change for recreational sport participation. *International Journal of Sport Management & Marketing*, 12(3/4), 275-293.
- Gratton, C., Rowe, N., & Veal, A. (2011). International comparisons of sports participation in European countries: an Update of the COMPASS project. *European Journal for Sports & Society*, 8(1-2), 99-116.
- Scheerder, J., Vandermeersch, H., Van Tuyckom, C., Hoekman, R., Breedveld, K. & Vos, S. (2011). Understanding the game sport participation in Europe. *Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management of K.U. Leuven*.
- Special Eurobarometer 412 (2014). Sport and Physical Activity. European Union.
- Van Tuyckom, C., & Scheerder, J. (2010a). Sport for All? Insight into stratification and compensation mechanisms of sporting activity in the EU-27. *Sport, Education & Society*, 15(4), 459-512.
- Van Tuyckom, C., & Scheerder, J. (2010b). A multilevel analysis of social stratification patterns of leisure-time physical activity among Europeans. *Science & Sports*, 25, 304-311.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΙΞΗ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρώιος, Μ. Ι.,¹ Διαννή, Μ.,² Πρώιος, Μ.,¹ Κουθούρης, Χ.,³ Κώστα, Γ.,² & Φιλίππου, Φ.²

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ

³ ΤΕΦΑΑ, ΔΠ

Εισαγωγή

Ο εκπαιδευτικός ανήκει σε μια επαγγελματική τάξη όπου ο ρόλος του υπόκειται σε καθορισμένες υποχρεώσεις, με συγκεκριμένες απαιτήσεις εσωτερικών χαρακτηριστικών, που δομούν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Στοιχεία αυτής της προσωπικότητας αποτελούν, για παράδειγμα, η κοινωνικότητα, η αισιοδοξία, η επιμονή και η υπομονή, η συνεργατικότητα, ο ενθουσιασμός και η θετική διάθεση. Αυτά είναι και χαρακτηριστικά που διαμορφώνονται και ισχυροποιούνται μέσα από την ενασχόληση με τις αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής (Κουθούρης, 2006; Χρόνη, 2001). Επίσης, η συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής επηρεάζει θετικά το επίπεδο ικανοποίησης ζωής (Yerlisu-Lapa, Ardahan & Yildiz, 2010), παρέχοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αισθάνονται υγιείς, ξεκούραστοι ανανεωμένοι και, κατά συνέπεια, δημιουργικοί και αφοσιωμένοι στο εκπαιδευτικό τους έργο. Για παράδειγμα, η αυξημένη αυτοπεποίθηση και αυτό-εκτίμηση προάγει την καλύτερη επικοινωνία με τους μαθητές, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο αποτελεσματικότερο το παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών. Οι Κουθούρης, Κοντογιάννη & Αλεξανδρής (2008) αναφέρουν ότι το ποσοστό ενεργούς συμμετοχής πολιτών σε δραστηριότητες αναψυχής αποτελεί τον ακριβέστερο δείκτη ποιότητας ζωής σε μια κοινωνία.

Σύμφωνα με τους Havitz & Dimanche (1999) η ανάμιξη στην αναψυχή ορίζεται ως «μία μη παρατηρούμενη κατάσταση παρακίνησης, διέγερσης, ή ενδιαφέροντος για μία συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής, η οποία προκαλείται από ένα συγκεκριμένο ερέθισμα ή κατάσταση που δραστηριοποιεί το άτομο». Ο Κουθούρης (2006) αναφέρει ότι η αναψυχή είναι η κατάσταση ευεξίας (σωματικής, ψυχικής, πνευματικής, συναισθηματικής) στην οποία περιέρχεται το άτομο, ως αποτέλεσμα συμμετοχής σε ελεύθερης επιλογής του δραστηριότητασχόλης. Επίσης, οι Kyle et al., (2004) αναφέρουν ότι ο εννοιολογικός προσδιορισμός της ανάμιξης στην αναψυχή σχετίζεται με την έννοια της «προσωπικής σχετικότητας». Μια δραστηριότητα, δηλαδή, αποκτά «σχετικότητα» όταν το άτομο θεωρεί ότι σχετίζεται με τον εαυτό του και είναι σημαντική για την επίτευξη προσωπικών του στόχων.

Αν και, πλέον, η αξία του αθλητισμού αναγνωρίζεται ευρέως και οι πολίτες ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε προγράμματα αθλητισμού στον ελεύθερο χρόνο τους, ωστόσο διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με τα ποσοστά συμμετοχής των Ελλήνων στις υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής (Alexandris & Carroll 1997a,b). Η Χρόνη (2001) χαρακτηρίζει τις γνώσεις στο πλαίσιο της χώρας ως λίγες και εμπειρικές, καθώς δεν υπάρχουν ούτε στατιστικές καταγραφές, ούτε απόψεις σχετικά με τις δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής. Ερευνητές έχουν υποστηρίξει ότι ένας παράγοντας που φαίνεται να επηρεάζει την ανάμιξη σε δραστηριότητες αναψυχής είναι η ηλικία (Ardahan, 2012; Yerlisu-Lapa et al., 2010). Παρόμοια επίδραση έχει υποστηριχθεί ότι έχει και το γένος (Craig, Russell, Cameron & Beaulieu, 1997; Δαλάκης, Τσίτσικαρη, Κώστα & Αλεξανδρής, 2011).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει χαρακτηριστικά που έχουν σχέση με την ανάμιξη εκπαιδευτικών σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής και ενδεχόμενων καλυμμάτων που δημιουργούνται μέσα από συγκεκριμένες πεποιθήσεις και στάσεις ζωής. Επίσης, εξετάστηκε και η ύπαρξη πιθανών διαφορών στη συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής σε σχέση με την ηλικία, τη βαθμίδα εκπαίδευσης και το γένος των εκπαιδευτικών.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 150 άνδρες και 256 γυναίκες εκπαιδευτικοί ($N = 406$), οι οποίοι ήταν Νηπιαγωγοί ($N = 19$), Δάσκαλοι ($N = 107$) και Καθηγητές ($N = 280$). Για τις ανάγκες της έρευνας η ηλικία των συμμετεχόντων χωρίστηκε σε 4 επίπεδα: 20-30, 31-40, 41-50 και 51-60 χρονών.

Όργανα συλλογής δεδομένων: Για τη διερεύνηση των επιπέδων ανάμιξης των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε η τροποποιημένη μορφή (Kyle, Graefe, Manning & Bacon, 2003) της Κλίμακας Ανάμιξης στην Αναψυχή (Consumer Involvement Profiles) (McIntyre & Pigram, 1992), η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της οποίας στην ελληνική γλώσσα έχει επανειλημμένα ελεγχθεί (π.χ., Alexandris, Kouthouris, Funk & Chatzigianni, 2008; Alexandris, Kouthouris, Funk & Giovani, 2009). Στο συγκεκριμένο μοντέλο μέτρησης η ανάμιξη προσδιορίζεται από 3 διαστάσεις: Ελκυστικότητα (5 ερωτήματα) ($\alpha = .82$), Κεντρικότητα (3 ερωτήματα) ($\alpha = .66$) και Αυτό-έκφραση (3 ερωτήματα) ($\alpha = .70$). Οι απαντήσεις δόθηκαν σε μια 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = δεν συμφωνώ καθόλου και 5 = συμφωνώ απόλυτα).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Για την πραγματοποίηση της μελέτης ζητήθηκε άδεια από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων. Στη συνέχεια, έγινε η ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το σκοπό της μελέτης, τονίζοντας ότι η συμμετοχή ήταν ανώνυμη και εθελοντική. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε στα σχολεία, σε ελεύθερο χρόνο των εκπαιδευτικών.

Αποτελέσματα

Η περιγραφική στατιστική για τις δραστηριότητες αναψυχής έδειξε ότι συνολικά οι εκπαιδευτικοί σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες στη διάσταση Αυτό-έκφραση έναντι των διαστάσεων Ελκυστικότητα και Κεντρικότητα. Σε ότι αφορά στο γένος, οι βαθμολογίες των ανδρών και στις 3 διαστάσεις ήταν υψηλότερες από αυτές των γυναικών (Πίνακας 1). Πολυμεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης (MANOVA) φανέρωσε ότι διαφορές στις βαθμολογίες μεταξύ ανδρών και γυναικών ήταν στατιστικά σημαντικές (Wilks $\lambda = .946$, $F_{(3,402)} = 7.57$, $p < .001$, $\eta^2 = .054$), ενώ οι μονομεταβλητές αναλύσεις έδειξαν ότι διαφορές ήταν σημαντικές και στις 3 διαστάσεις (ελκυστικότητα $F_{(1,405)} = 19.43$, $p < .001$, $\eta^2 = .046$), κεντρικότητα $F_{(1,405)} = 21.11$, $p < .001$, $\eta^2 = .050$) και αυτό-έκφραση $F_{(1,405)} = 16.97$, $p < .001$, $\eta^2 = .040$).

Πίνακας 1. Περιγραφική στατιστική ανά γένος.

Μεταβλητές	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο	
	MO	TA	MO	TA	MO	TA
Ελκυστικότητα	3.48	.61	3.19	.62	3.30	.63
Κεντρικότητα	3.11	.88	2.72	.77	2.87	.84
Αυτό-έκφραση	3.55	.80	3.22	.77	3.34	.79

Τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής για τις δραστηριότητες αναψυχής που συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης που διδάσκουν φανέρωσαν ότι οι Νηπιαγωγοί σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες για τη διάσταση Ελκυστικότητα έναντι των Δασκάλων και των Καθηγητών, όπως και για τη διάσταση Κεντρικότητα, έναντι των Δασκάλων και των Καθηγητών, ενώ στη διάσταση Αυτό-έκφραση υπερείχαν οι βαθμολογίες των Καθηγητών έναντι των Δασκάλων και των Νηπιαγωγών (Πίνακας 2). Η πολυμεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης δεν έδειξε σημαντικές διαφορές στις βαθμολογίες μεταξύ των εκπαιδευτικών διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης.

Πίνακας 2. Περιγραφική στατιστική ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Μεταβλητές	Νηπιαγωγοί		Δάσκαλοι		Καθηγητές	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ
Ελκυστικότητα	3.36	.35	3.23	.60	3.32	.66
Κεντρικότητα	2.96	.50	2.72	.80	2.92	.86
Αυτό-έκφραση	3.28	.57	3.23	.78	3.39	.81

Τέλος, τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής σχετικά με τα επίπεδα ηλικίας έδειξαν ότι στο επίπεδο 41-50 χρόνων σημειώθηκαν οι υψηλότερες βαθμολογίες και στις 3 διαστάσεις της κλίμακας Ανάμιξη σε Δραστηριότητες Άσκησης / Αθλησης (ελκυστικότητα, κεντρικότητα, και αυτό-έκφραση) έναντι των άλλων επιπέδων ηλικίας (Πίνακας 3). Σημαντικές διαφορές στις βαθμολογίες μεταξύ των επιπέδων ηλικίας δεν βρέθηκαν.

Πίνακας 3. Περιγραφική στατιστική ανά επίπεδο ηλικίας.

Μεταβλητές	20-30 ετών		31-40 ετών		41-50 ετών		51-60 ετών	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ
Ελκυστικότητα	3.24	.71	3.24	.54	3.36	.62	3.21	.69
Κεντρικότητα	2.80	.72	2.66	.74	2.98	.79	2.75	1.00
Αυτό-έκφραση	3.37	.83	3.28	.75	3.40	.78	3.23	.85

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Από τα ευρήματα της παρούσας μελέτης γίνεται αντιληπτό ότι η ανάμιξη σε δραστηριότητες άσκησης για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς είναι ζήτημα «αυτό-έκφρασης». Δηλαδή, μέσω της ανάμιξής τους σε μία συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής προσπαθούν να επιβεβαιώσουν την ταυτότητά τους, αλλά και να δημιουργήσουν ανάλογη αντίληψη που θέλουν οι άλλοι να έχουν για αυτούς, όπως αυτή εκφράζεται από τη δραστηριότητα.

Οι άνδρες εκπαιδευτικοί φαίνεται να προσδιορίζουν την ανάμιξή τους σε δραστηριότητες αναψυχής με ένα εντονότερο βαθμό και στις 3 διαστάσεις (ελκυστικότητα, κεντρικότητα και αυτό-έκφραση) από ότι οι γυναίκες, επιβεβαιώνοντας έτσι αποτελέσματα άλλων ερευνών που αφορούν στο σύνολο του πληθυσμού (Rohr, 2005). Τα ευρήματα αυτής της μελέτης, επίσης φανέρωσαν ότι η ανάμιξη σε δραστηριότητες αναψυχής των εκπαιδευτικών δεν διαφοροποιείται σε σχέση με την ηλικία τους και τη βαθμίδα εκπαίδευσης που εργάζονται.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997a). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, 107-125.
- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997b). An analysis of leisure constraints based on different recreational sport participation levels: results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 19, 1-15.
- Alexandris, K., Kouthouris, C., Funk, D., & Chatzigianni, E. (2008). Examining the relationships between leisure constraints, involvement and attitudinal loyalty among Greek recreational skiers. *European Sport Management Quarterly*, 3, 247-264.
- Alexandris, K., Kouthouris, C., Funk, D., & Giovani, C. (2009). Segmenting winter sport tourists by motivation: the case of recreational skiers. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 18, 480-499.
- Ardahan, F. (2012). Comparison of the life satisfaction and emotional intelligence of the participants and non-participants of outdoor sports with respect to some demographic variables. *Proceedings of the World Conference on Business, Economics and Management*, Antalya: University of Antalya.
- Craig, C. L., Russell, S. J., Cameron, B. A., & Beaulieu, A. (1997). *Foundations for joint action: reducing physical inactivity*. Ottawa, ON: Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute.
- Δαλάκης, Α., Τσίτσκαρη, Ε., Κώστα, Γ., & Αλεξανδρής, Κ. (2011). Αξιολόγηση των κινήτρων συμμετοχής ατόμων σε προγράμματα υπαίθριας αναψυχής ανάλογα με το φύλλο και την ηλικία τους. *Περιοδικό Αθλητικού Τουρισμού & Αναψυχής*, 4, 43-56.
- Havitz, M. E., & Dimanche, F. (1999). Leisure involvement revisited: drive properties and paradoxes. *Journal of Leisure Research*, 31, 122-149.
- Κουθούρης, Χ. (2006). Σχόλη, αναψυχή & αθλητισμός: εννοιολογική συσχέτιση των όρων. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 4(1), 68-77.
- Κουθούρης, Χ., Κοντογιάννη, Ε., & Αλεξανδρής, Κ. (2008). Λόγοι αναστολής συμμετοχής σε δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσικής Αγωγή & τον Αθλητισμό* 6(1), 67-78.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35, 249-273.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2004). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36, 209-231.
- McIntyre, N., & Pigram, J. J. (1992). Recreation specialization reexamined: the case of vehicle-based campers. *Leisure Sciences*, 14, 3-15.
- Rohr, E. (2005). *Emotional intelligence: correlates with exercise attitudes*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Saskatchewan, Saskatoon, Canada.
- Χρόνη, Σ. (2001). Δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής στην Ελλάδα: αντιλήψεις φοιτητών φυσικής αγωγής. *Φυσική Δραστηριότητα & Ποιότητα Ζωής*, 1, 20-27.
- Yerlisu-Lapa, T., Ardahan, F., & Yildiz, F. (2010). Profile of bike user, reasons of doing this sport and carried benefits. *Paper presented in the 11th International Sports Sciences Congress*. Antalya, Turkey.

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ»**

Ρίζου, Χ., Φυργαδιώτη, Μ., Κούβελας, Ν., & Καραγιώργος, Θ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Οι αθλητικές διοργανώσεις πόλεων είναι μία μορφή άσκησης, η οποία τα τελευταία χρόνια γνωρίζει ταχύτατη ανάπτυξη και στην Ελλάδα. Εκτός από την αθλητική τους σημασία, οι διοργανώσεις αυτές συμβάλλουν τόσο στην τοπική τουριστική ανάπτυξη, όσο και την προβολή των πόλεων που τις διοργανώνει και για το λόγο αυτό οι τοπικοί φορείς τις υποστηρίζουν ενεργά. Ένα από τα θετικά τους στοιχεία είναι η μεγάλη συμμετοχή γυναικών, αλλά και ατόμων μεγαλύτερων ηλικιών, κάτι το οποίο φανερώνει το μαζικό χαρακτήρα τους. Συνεπώς, η έρευνα σε θέματα που σχετίζονται με τα κίνητρα και τη συμπεριφορά των συμμετεχόντων σε τέτοιες διοργανώσεις είναι σημαντική.

Στη βιβλιογραφία υπάρχει μεγάλη ποικιλία θεωριών που αναφέρονται στη σχέση των κινήτρων με τη συμπεριφορά. Μία από τις πιο εφαρμοσμένες στο χώρο της αναψυχής είναι η Θεωρία του Αυτό-προσδιορισμού (Deci & Ryan, 1985), σύμφωνα με την οποία η παρακίνηση ταξινομείται σε 3 κατηγορίες: α) Εσωτερική (με 3 υπό-διαστάσεις: Γνώσης, Επίτευξης, Διέγερσης), τα οποία αναφέρονται στην εσωτερική παρακίνηση του ατόμου για συμμετοχή σε δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής για τη βίωση θετικών εμπειριών, β) Εξωτερική (με 3 υπο-διαστάσεις: Ταύτισης, Ενδο-προβαλλόμενης ρύθμισης και Εξωτερικής ρύθμισης), τα οποία αναφέρονται στην ύπαρξη εξωτερικών ανταμοιβών για το άτομο από τη συμμετοχή στη δραστηριότητα και γ) Απουσία κινήτρων, η οποία αναφέρεται στην έλλειψη οποιουδήποτε κινήτρου, είτε εσωτερικού είτε εξωτερικού, για συμμετοχή σε κάποια δραστηριότητα αθλητικής αναψυχής.

Ένα από τα καλύτερα παραδείγματα αθλητικών διοργανώσεων πόλεων στην Ελλάδα αποτελεί σήμερα ο διεθνής μαραθώνιος «Μέγας Αλέξανδρος» που διοργανώνεται από τον Μ.Ε.Α.Σ Τρίτων Θεσσαλονίκης, υπό την αιγίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης, του ΣΕΓΑΣ και της Ε.Ο.Ε. Το 2014 οι δρομείς έφτασαν τις 15.000, γεγονός που φανερώνει τη δυναμική της διοργάνωσης.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τα κίνητρα συμμετοχής στο διεθνή μαραθώνιο «Μέγας Αλέξανδρος» και να συγκρίνει τα κίνητρα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν εκατό δρομείς (N = 100). Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν εθελοντική και διατηρήθηκε ανωνυμία στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Pelletier et al., (1995). Για να επιβεβαιωθεί η εσωτερική συνοχή των κλιμάκων της παρακίνησης πραγματοποιήθηκε έλεγχος αξιοπιστίας.

Στατιστική ανάλυση: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 22. Έγινε ομαδοποίηση των ερωτήσεων ανά διάσταση των εννοιών και πραγματοποιήθηκαν οι εξής στατιστικές αναλύσεις: α) περιγραφική στατιστική ανάλυση για την εξαγωγή μέσων όρων και τυπικών αποκλίσεων σε όλες τις διαστάσεις των εννοιών της εσωτερικής παρακίνησης της εξωτερικής παρακίνησης και της έλλειψης παρακίνησης, β) reliability analysis (Cronbach α) προκειμένου να εξεταστεί η αξιοπιστία και η εσωτερική συνοχή του ερωτηματολογίου και γ) T-test για διερεύνηση διαφορών ανάμεσα στα 2 φύλα ως προς τις διαστάσεις των εννοιών της εσωτερικής παρακίνησης, της εξωτερικής παρακίνησης και της έλλειψης παρακίνησης.

Αποτελέσματα

Από τους συμμετέχοντες το 66% ήταν άνδρες (N = 66) και το 34% ήταν γυναίκες (N = 34), από 15 έως 65 χρονών (Μ.Ο. = 28,9% χρόνια). Όσον αφορά στον τόπο διαμονής τους οι περισσότεροι (82%) ήταν από τη Θεσσαλονίκη, αισθητά λιγότεροι (4%) ήταν οι συμμετέχοντες από την Αθήνα, ενώ οι υπόλοιποι ήταν από πολλές περιοχές της χώρας, αλλά και χώρες του εξωτερικού. Σχετικά με την οικογενειακή τους κατάσταση περισσότεροι δρομείς ήταν οι ανύπαντροι (72%), ενώ το 27% ήταν παντρεμένοι. Ως προς το μορφωτικό επίπεδο τους το 39% ήταν πτυχιούχοι ΑΕΙ, 34% απόφοιτοι γυμνασίου / λυκείου, 13% κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, 8% απόφοιτοι ΙΕΚ και άλλων σχολών και 5% απόφοιτοι δημοτικού. Ως προς την επαγγελματική τους κατάσταση οι περισσότεροι ήταν άνεργοι φοιτητές (39%), 21% ιδιωτικοί υπάλληλοι, περίπου 15% δημόσιοι υπάλληλοι και επιχειρηματίες και, τέλος, μόλις το 2% δήλωσε οικιακά.

Στον Πίνακα 1 παρατίθενται οι μέσοι όροι, οι τυπικές αποκλίσεις, ο δείκτης α του Cronbach όλων των μεταβλητών, ο οποίος κυμάνθηκε σε αποδεκτά επίπεδα (από .60 έως .64) και τα θέματα των κλιμάκων του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα. Ως προς τις διαστάσεις των κινήτρων παρατηρήθηκε πως οι διαστάσεις «Επίτευξη» (Μ.Ο. = 5,3) και «Διέγερση» (Μ.Ο. = 5,3) είναι εκείνες που βιώνονται εντονότερα. Αμέσως επόμενοι σε σειρά έρχονται η «Γνώση» (Μ.Ο. = 4,8), η «Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση» (Μ.Ο. = 4,2) και η «Ταύτιση» (Μ.Ο. = 4,1).

Πίνακας 1: Ανάλυση αξιοπιστίας και Μ.Ο. των Κλιμάκων.

Μεταβλητές	Διαστάσεις	Μ.Ο	Τ.Α	α	Θέματα
Εσωτερική παρακίνηση	Γνώση	4,8	1,2	.61	4
	Επίτευξη	5,3	1,2	.64	4
Εξωτερική παρακίνηση	Διέγερση	5,3	1,6	.51	4
	Ταύτιση	4,1	1,4	.74	4
	Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση	4,2	2,3	.61	4
	Εξωτερική ρύθμιση	2,8	1,1	.75	4
Έλλειψη κινήτρων	Έλλειψη κινήτρων	2,3	,8	.64	4

Έγινε σύγκριση ανεξάρτητων μεταβλητών μεταξύ των 2 φύλων ως προς την παρακίνησή τους για συμμετοχή ανά κατηγορία κινήτρων. Το T-test για την ανάλυση διακύμανσης των μέσων όρων των 2 ομάδων, ως προς την παρακίνηση για συμμετοχή έδειξε στατιστικά σημαντική διαφορά μόνο στην διάσταση της αύξησης γνώσεων εσωτερικής παρακίνησης ($t = -2,5$, $p < .001$). Οι άνδρες εμφάνισαν μεγαλύτερο μέσο όρο από ότι οι γυναίκες (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: T-test και M.O. των 2 ομάδων.

T-test	M.O. (Αντρες)	M.O. (Γυναίκες)	t	Sig. (2-tailed)
Γνώση	5,03	4,43	-2,53	.013
Επίτευξη	5,41	5,07	-1,46	n.s.
Διέγερση	5,26	5,52	1,37	n.s.
Ταύτιση	4,10	4,40	1,09	n.s.
Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση	4,25	4,15	-,36	n.s.
Εξωτερική ρύθμιση	2,92	2,71	-,73	n.s.
Έλλειψη κινήτρων	2,40	2,31	-,42	n.s.

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν καταρχήν ότι τη συμμετοχή των δρομέων στους μαραθώνιους πόλεων επηρεάζουν κυρίως τα εσωτερικά κίνητρα, κάτι το οποίο επιβεβαιώνει τη Θεωρία του Αυτό-προσδιορισμού (Deci & Ryan, 1985). Οι υψηλοί μέσοι όροι στις διαστάσεις των εσωτερικών κινήτρων είναι ενθαρρυντικό εύρημα, αφού έρευνες έχουν δείξει ότι η διατήρηση της συμπεριφοράς επιτυγχάνεται μόνο μέσα από την εσωτερική παρακίνηση. Συνεπώς, αναμένεται ότι οι δρομείς με εσωτερική παρακίνηση θα συνεχίσουν να παίρνουν μέρος στο συγκεκριμένο μαραθώνιο. Το υψηλό σκορ στη διάσταση της επίτευξης είναι σημαντικό, αφού φανερώνει τη διάθεση των δρομέων, έστω και αναψυχής, να αισθανθούν την «πρόκληση» της ολοκλήρωσης της διαδρομής και τη διέγερση της συμμετοχής. Συνεπώς, οι διαφοροποιήσεις των διαδρομών με την εισαγωγή σύντομων δρόμων (ημι-μαραθώνιος) είναι προς την σωστή κατεύθυνση.

Ως προς τις δημογραφικές διαφορές τα αποτελέσματα δεν φανέρωσαν ιδιαίτερες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, κάτι το οποίο δείχνει ότι οι γυναίκες αποτελούν μία εξίσου σημαντική ομάδα-στόχο για τους μαραθώνιους πόλεων. Οι άνδρες εμφανίζουν βέβαια μία τάση να επιθυμούν την αύξηση γνώσεων μέσα από τη συμμετοχή, αφού προφανώς έχουν και μεγαλύτερη αθλητική εμπειρία, η οποία θα οδηγήσει και στην αύξηση της ανάρκειας, γεγονός πολύ σημαντικό για την επανάληψη της συμμετοχής. Προκειμένου να υπάρξει μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το ρόλο των κινήτρων στη συμμετοχή θα είχε αξία μελλοντικές έρευνες να χρησιμοποιήσουν μεγαλύτερα δείγματα και να διερευνήσουν διαφορές στα κίνητρα ατόμων με διαφορετικές ηλικίες και επίπεδα εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

- Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Pelletier, L., Fortier, M., Robert, V., Tuson, K., Brikre, N., & Blais, M. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: the Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 35-53.
- Vallerand, R., & Losier, G. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 11, 142-146.

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΔΡΟΜΕΩΝ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ»**

Φυργαδιώτη, Μ. Ι., Ρίζου, Χ., Κούβελας, Ν., & Αλεξανδρή, Κ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Για πρώτη φορά το 2006, ο Μ.Ε.Α.Σ Τρίτων Θεσσαλονίκης αδειοδοτήθηκε από την Παγκόσμια Ομοσπονδία Στίβου (IAAF) να διοργανώνει κάθε χρόνο ένα από τα κορυφαία για τη Βόρεια Ελλάδα αθλητικά γεγονότα, το διεθνές μαραθώνιο «Μέγας Αλέξανδρος». Συμμετέχουν επαγγελματίες αθλητές, αλλά και ελεύθερα ασκούμενοι από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίοι τρέχουν τη διαδρομή από την Πέλλα έως τη Θεσσαλονίκη. Είναι μία διοργάνωση με ιστορική, κοινωνική, πολιτιστική, περιβαλλοντική και τουριστική σημασία, την οποία έχουν θέσει υπό την αιγίδα τους ο Δήμος Θεσσαλονίκης, ο ΣΕΓΑΣ και η Ε.Ο.Ε., και την υποστηρίζουν θεσμικά 52 φορείς.

Η μεγάλη συμμετοχή σε τέτοιες διοργανώσεις μπορεί να κατανοηθεί από τη μελέτη των κινήτρων που έχει ο κάθε δρομέας, τα οποία, όπως έχει προταθεί στη βιβλιογραφία, συντελούν στην ανάπτυξη της ανάμειξης των συμμετεχόντων με τη συγκεκριμένη διοργάνωση (Alexandris, 2013). Η ανάμειξη είναι μία σημαντική έννοια, καθώς συνοδεύεται από επαναλαμβανόμενη συμμετοχή στη διοργάνωση. Μία από τις πιο εφαρμοσμένες θεωρίες κινήτρων στο χώρο της αναψυχής είναι η Θεωρία του Αυτό-προσδιορισμού (Deci & Ryan, 1985). Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, η παρακίνηση ταξινομείται σε 3 κατηγορίες: α) Εσωτερική (3 υπό-διαστάσεις: Γνώσης, Επίτευξης, Διέγερσης), β) Εξωτερική (3 υπο-διαστάσεις: Ταύτισης, Ενδο-προβαλλόμενης ρύθμισης και Εξωτερικής ρύθμισης), και γ) Απουσία κινήτρων. Τα εσωτερικά κίνητρα αναφέρονται στην εσωτερική παρακίνηση του ατόμου για συμμετοχή σε δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής για τη βίωση θετικών εμπειριών, ενώ τα εξωτερικά κίνητρα αναφέρονται στην ύπαρξη εξωτερικών ανταμοιβών για το άτομο από τη συμμετοχή στη δραστηριότητα. Ακόμα, η απουσία κινήτρων αναφέρεται στην έλλειψη οποιοδήποτε κινήτρου, είτε εσωτερικού είτε εξωτερικού, για συμμετοχή σε κάποια δραστηριότητα αθλητικής αναψυχής.

Η έννοια της ανάμειξης είναι σημαντική, καθώς, όπως έχουν δείξει πρόσφατες έρευνες, παραμένει σταθερή στο χρόνο και το ενδιαφέρον του συμμετέχοντα για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής παραμένει αναλλοίωτο. Ορίζεται ως μία μη παρατηρούμενη κατάσταση παρακίνησης, διέγερσης, ή ενδιαφέροντος για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής, η οποία προκαλείται από ένα συγκεκριμένο ερέθισμα, ή κατάσταση που δραστηριοποιεί το άτομο (Kyle et al., 2004). Από τους Laurent & Kapferer (1985) παρουσιάστηκε το πρώτο πολυδιάστατο μοντέλο (Consumer Involvement Profiles), το οποίο ορίζει 5 διαστάσεις της Ανάμειξης: α) Σημαντικότητα, β) Ευχαρίστηση, γ) Συμβολική αξία, δ) Πιθανότητα κινδύνου και ε) Σημαντικότητα κινδύνου. Στο χώρο της αναψυχής, οι Kyle et al., (2004) τροποποίησαν το μοντέλο των Laurent & Kapferer (1985) και πρότειναν τις ακόλουθες διαστάσεις: «Ελκυστικότητα», «Αυτό-έκφραση» και «Κεντρικότητα». Όπως τονίσθηκε σε πρόσφατη έρευνα, τα κίνητρα συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της ανάμειξης (Alexandris, 2013).

Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη σχέση των κινήτρων συμμετοχής και την ανάπτυξη της ανάμειξης των συμμετεχόντων στη διεθνή διοργάνωση του μααραθώνιου δρόμου «Μέγας Αλέξανδρος».

Μεθοδολογία

Δείγμα: Συλλέχθηκαν εκατό ερωτηματολόγια (N = 100) από Έλληνες δρομείς που συμμετείχαν στη διοργάνωση.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τη μέτρηση της Ανάμειξης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Kyle et al., (2004), ενώ για τη μέτρηση της Παρακίνησης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Pelletier et al., (1995).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ανώνυμα και εθελοντικά ερωτηματολόγια, την ημέρα της διεξαγωγής του αγώνα.

Στατιστική ανάλυση: Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρήση του προγράμματος SPSS. Έγινε έλεγχος αξιοπιστίας (reliability) μέσω του ελέγχου της εσωτερικής συνοχής (Cronbach α) και ανάλυση συσχέτισης για τον έλεγχο της σχέσης ανάμεσα στα κίνητρα συμμετοχής και την ανάμειξη με τη δραστηριότητα.

Αποτελέσματα

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι το 66% ήταν άντρες και το 34% γυναίκες, ηλικίας 15 - 59 χρονών (M.O. = 28,9 χρόνια). Το 72% των ερωτηθέντων ήταν ελεύθεροι, ενώ το 27% ήταν παντρεμένοι. Σημαντική θέση κατείχαν οι φοιτητές (39%), ενώ ακολούθησαν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι (21%). Το 40% ήταν πτυχιούχοι πανεπιστημίου, το 34% απόφοιτοι γυμνασίου / λυκείου, το 13% κάτοχοι μεταπτυχιακού, ενώ το υπόλοιπο 13% μοιράστηκε στους απόφοιτους δημοτικού, ΤΕΙ και ΙΕΚ.

Τα αποτελέσματα από για την ανάλυση αξιοπιστίας για την παρακίνηση και την ανάμειξη των δρομέων στη διοργάνωση παρουσιάζονται στον Πίνακα 1. Όπως φαίνεται οι τιμές είναι αποδεκτές για όλες τις διαστάσεις.

Πίνακας 1: Ανάλυση αξιοπιστίας των Κλιμάκων.

Διαστάσεις	M.O.	T.A	α	Θέματα
Έλξη	4,8	0,66	0,63	3
Κεντρικότητα	3,1	1,4	0,66	4
Αυτό-έκφραση	3,6	1,1	0,74	4
Γνώση	4,8	1,2	0,61	4
Επίτευξη	5,3	1,2	0,64	4
Διέγερση	5,3	1,6	0,51	4
Ταύτιση	4,1	1,4	0,74	4
Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση	4,2	2,3	0,61	4
Εξωτερική ρύθμιση	2,8	1,1	0,75	4
Έλλειψη κινήτρων	2,3	0,8	0,64	4

Η σημαντικότητα κάθε διάστασης υπολογίσθηκε με βάση το μέσο όρο των τιμών τους. Συγκεκριμένα, για την ανάμειξη, η διάσταση «Έλξη» (Μ.Ο. = 4,8, Τ.Α. = 0,66) εκλήφθηκε ως ο παράγοντας που βιώνεται με την μεγαλύτερη ένταση από τους συμμετέχοντες. Η διάσταση της «Αυτό-έκφρασης» (Μ.Ο. = 3,6, Τ.Α. = 1,1) σημείωσε τη δεύτερη μεγαλύτερη τιμή ως παράγοντας στην ανάμειξη των συμμετεχόντων στο διεθνή μαραθώνιο. Τελευταία και λιγότερο σημαντική, με πολύ μικρή απόκλιση από την προηγούμενη διάσταση, βρέθηκε η διάσταση της «Κεντρικότητας» (Μ.Ο. = 3,1, Τ.Α. = 1,4). Ως προς τις διαστάσεις των κινήτρων παρατηρήθηκε πως οι διαστάσεις «Επίτευξη» (Μ.Ο. = 5,3) και «Διέγερση» (Μ.Ο. = 5,3) ήταν εκείνες που βιώθηκαν εντονότερα. Αμέσως επόμενοι σε σειρά ήρθαν η «Γνώση» (Μ.Ο. = 4,8), η «Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση» (Μ.Ο. = 4,2) και η «Ταύτιση» (Μ.Ο. = 4,1).

Στη συνέχεια έγινε ανάλυση συσχετίσεων ανάμεσα στα κίνητρα συμμετοχής και στην ανάμειξη των δρομέων. Βρέθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ όλων των διαστάσεων της ανάμειξης με τις διαστάσεις των κινήτρων (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Ανάλυση συσχέτισης μεταξύ των διαστάσεων της Παρακίνησης και της Ανάμειξης.

Correlation	Έλξης	Κεντρικότητας	Αυτό-έκφραση
Γνώση	443**	314**	399*
Επίτευξη	448**	143	374**
Διέγερση	525**	105	212*
Ταύτιση	320**	556**	453**
Ενδο-προβαλλόμενη ρύθμιση	399**	331**	461**
Εξωτερική ρύθμιση	135	484**	606**
Έλλειψη κινήτρων	-0,84	-511**	-318**

Οι πιο δυνατές συσχέτισης βρέθηκαν μεταξύ των διαστάσεων «Διέγερσης» και «Έλξης» ($r = .52$), «Ταύτισης» και «Κεντρικότητας» ($r = .55$) και «Εξωτερικής Ρύθμισης» και «Αυτό-έκφρασης» ($r = .60$), ενώ, όπως αναμενόταν, αρνητικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ των διαστάσεων της ανάμειξης και της έλλειψης κινήτρων.

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι: α) ο μαραθώνιος «Μέγας Αλέξανδρος» είναι μία ελκυστική διοργάνωση για τους συμμετέχοντες, χωρίς, όμως, να αποτελεί κεντρικό γεγονός στη ζωή τους και τρόπος αυτό-έκφρασης, γεγονός που οφείλεται στον αναψυχικό χαρακτήρα των περισσότερων δρομέων, β) τα κίνητρα σχετίζονται θετικά με την ανάπτυξη της ανάμειξης, επιβεβαιώνοντας έρευνα του Alexandris (2013), που έγινε στο άθλημα της αντισφαίρισης και γ) τα εσωτερικά κίνητρα είχαν τις υψηλότερες συσχετίσεις με τη διάσταση της «Έλξης», επιβεβαιώνοντας τη Θεωρία του Αυτοπροσδιορισμού, σύμφωνα με την οποία τα εσωτερικά κίνητρα είναι τα πιο ισχυρά για την ανάπτυξη και διατήρηση συμπεριφορών. Είναι, πάντως, αξιοσημείωτο ότι τα εξωτερικά κίνητρα είχαν τις υψηλότερες συσχετίσεις με τη διάσταση της αυτό-έκφρασης. Κάτι τέτοιο εξηγεί για ποιο λόγο η διάσταση αυτή δεν προβλέπει τη διατήρηση της συμμετοχής (Alexandris, 2013), καθώς συνδέεται με εξωτερικά κίνητρα. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στην κατηγοριοποίηση των συμμετεχόντων σύμφωνα με το επίπεδο ανάμειξης και την μελέτη των κινήτρων κάθε κατηγορίας με βάση το επίπεδο ανάμειξης.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K. (2013). Segmenting recreational tennis players according to their involvement level: a psychographic profile based on constraints and motivation. *Managing Leisure: An International Journal*, 18(3), 179-194.
- Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Kyle, G., Bricker, K., Graefe, A., & Wickham, T. (2004). An examination of recreationists' relationships with activities and settings. *Leisure Sciences*, 26, 123-142.
- Laurent, G., & Kapferer, J. N. (1985). Measuring consumer involvement profiles. *Journal of Marketing Research*, 22, 41-53.
- Pelletier, L., Fortier, M., Robert, V., Tuson, K., Brikre, N., & Blais, M. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: the Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 35-53.
- Vallerand, R., & Losier, G. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 11, 142-146.

**ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ
ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
ΚΑΙ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΑΥΤΕΣ**

Δαλάκης, Α.,¹ Κώστα, Γ.,¹ Τσίτσκαρη, Ε.,¹ Αλεξανδρής, Κ.,² Υφαντίδου, Γ.,¹ & Τζέτζης, Γ.²

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Κουθούρη (2009), οι υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής ως υπηρεσίες αποβλέπουν κυρίως στην ευχαρίστηση των συμμετεχόντων και στην απόκτηση νέων εμπειριών που συνδέονται πολλές φορές στο μυαλό τους με την περιοχή που υλοποιούνται. Το θεωρητικό υπόβαθρο και ο τρόπος μέτρησης της έννοιας της ανάμειξης στην αναψυχή βασίστηκε σε θεωρίες και μοντέλα μέτρησης από το χώρο της συμπεριφοράς καταναλωτών (Havitz & Dimanche, 1999). Σύμφωνα με τον Kyle et al., (2004), ο εννοιολογικός προσδιορισμός της ανάμειξης στην αναψυχή σχετίζεται με την έννοια της «προσωπικής σχετικότητας», που αρχικά αναφέρθηκε από τους Celci & Olson (1988) στο χώρο της συμπεριφοράς των καταναλωτών. Για τους τελευταίους, μία δραστηριότητα αποκτά «σχετικότητα» όταν το άτομο θεωρεί ότι σχετίζεται με τον εαυτό του και είναι σημαντική για την επίτευξη προσωπικών του στόχων. Επίπεδα ανάμειξης με μία δραστηριότητα αναψυχής δημιουργούνται όταν οι στόχοι, οι αξίες και τα ενδιαφέροντα του ατόμου συμπίπτουν με τα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας αναψυχής (Kyle et al., 2004). Προσπαθώντας να κατανοήσουν τη συμπεριφορά των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής (Δ.Υ.Α.), οι ερευνητές του χώρου συμπεριέλαβαν την ανάμειξη σε θεωρητικά και εμπειρικά μοντέλα (Iwasaki & Havitz, 1998; 2004; Kyle, Graefe, Manning & Bacon, 2003; 2004b).

Σκοπός της έρευνας

Σκοποί της παρούσας έρευνας ήταν: α) η διερεύνηση του προφίλ των ανθρώπων που συμμετέχουν σε Δ.Υ.Α. με βάση την προηγούμενη εμπειρία τους, β) ο έλεγχος του προφίλ τους σε σχέση με την επιθυμία για συγκεκριμένο αριθμό ημερών συμμετοχής σε Δ.Υ.Α. και γ) η διερεύνηση της συχνότητας ενασχόλησης με Δ.Υ.Α.. Όλα τα παραπάνω εξετάστηκαν σε σχέση με το φύλο και την εμπλοκή σε Δ.Υ.Α.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 339 άνδρες και 298 γυναίκες (N = 637) που έλαβαν μέρος σε Δ.Υ.Α. που πραγματοποιήθηκαν σε περιοχές της Β. Ελλάδας (π.χ., ορεινή πεζοπορία, ελεύθερη κατασκήνωση στην ύπαιθρο, προσανατολισμός, ορεινή ποδηλασία, κανό-καγιάκ σε λίμνες, ποτάμια και θάλασσα, rafting, τοξοβολία, παιχνίδια με σχοινιά, αθλητική σκοποβολή, αναρρίχηση-καταρρίχηση, καταδύσεις, θαλάσσια σπορ).

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την αξιολόγηση του βαθμού ανάμειξης χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα των Kyle, Graefe, Manning & Bacon, (2004), διαμορφωμένη για τις ανάγκες της έρευνας, με 2 παράγοντες της ανάμειξης: α) την *ελκυστικότητα* (attraction), με 4 μεταβλητές και $a = .88$ και β) την *αυτοέκφραση* (self-expression), με 5 μεταβλητές και $a = .82$. Για τις απαντήσεις

χρησιμοποιήθηκε 7βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 7 = συμφωνώ απόλυτα).

Αποτελέσματα

Ο Μ.Ο. των αντρών στον παράγοντα της ανάμειξης «ελκυστικότητα» ήταν 5,24, ενώ των γυναικών 5,28. Όσο αφορά στον παράγοντα «αυτό-έκφραση» ο Μ.Ο. των ανδρών ήταν 4,7992 και των γυναικών 4,7903. Τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής ανάλυσης MANOVA με ανεξάρτητη μεταβλητή το φύλο έδειξαν ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική επίδραση του παράγοντα, με τα αποτελέσματα του Pillai's Trace τεστ να είναι $F_{(1,466)} = 5,000$, $p = ,031$. Κανένας από τους 2 παράγοντες της ανάμειξης δεν παρουσίασε στατιστικά σημαντική επίδραση με την «ελκυστικότητα» να είναι $F_{(1,466)} = ,168$, $p = ,682$ και την «αυτό-έκφραση» να είναι $F_{(1,466)} = ,007$, $p = ,935$.

Οι Μ.Ο. των χρόνων που ασχολούνται οι άντρες με Υ.Δ.Α. είναι 11,13 χρόνια, ενώ οι γυναίκες 8,73 χρόνια. Όσον αφορά στη συχνότητα ενασχόλησης με Δ.Υ.Α. οι άντρες είχαν μέσο όρο 3,45, ενώ οι γυναίκες 3,25 (σε 5βάθμια κλίμακα). Επίσης, όσον αφορά στην ερώτηση: «Με πόσες ημέρες θα ήσαστε ευχαριστημένοι να ασχολείστε το χρόνο», βρέθηκε ότι οι άντρες θα ήθελαν να ασχολούνται 82,96 ημέρες, ενώ οι γυναίκες 66,23 ημέρες. Η πολυμεταβλητή ανάλυση MANOVA για τα παραπάνω αποτελέσματα έδειξε αναλυτικά ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική επίδραση για τα χρόνια προηγούμενης ενασχόλησης με τις Δ.Υ.Α. ανάμεσα στα 2 φύλα με $F_{(1,466)} = 8,765$, $p = ,003$. Επίσης, υπήρξε στατιστικά σημαντική επίδραση για το πόσο συχνά ασχολούνται με Υ.Δ.Α. ανάμεσα στα 2 φύλα με $F_{(1,466)} = 4,445$, $p = ,034$. Τέλος, δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική επίδραση ανάμεσα στα 2 φύλα όσον αφορά στο πόσες ημέρες θα ήταν ικανοποιητικές για ενασχόληση με Δ.Υ.Α. με $F_{(1,466)} = 3,512$, $p = ,062$.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν άνθρωποι που όσον αφορά στην ενασχόλησή τους με Δ.Υ.Α. είναι βασικά ενεργοί. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, περιοχή με πολλές αναγνωρισμένες φυσικές ομορφιές (4 ποτάμια, 3 λίμνες, μία οροσειρά, 4 από τις 11 περιοχές προστασίας σύμβασης Ραμσάρ, περιοχές Natura). Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων οι ερευνητές φάνηκε ότι ενώ οι άνδρες αντιμετωπίζουν την ενασχόληση τους με τις Δ.Υ.Α. διαφορετικά από τις γυναίκες η ανάμειξή τους με αυτές δεν είναι πολύ σημαντική. Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι οι Δ.Υ.Α. δεν είναι άκρως ανταγωνιστικές δράσεις με την έννοια που οι άντρες βλέπουν άλλες αθλητικές δραστηριότητες (π.χ., μπάσκετ, ποδόσφαιρο). Η εμπειρία που προσφέρουν οι Δ.Υ.Α. και η συχνότητα συμμετοχής φάνηκε να επηρεάζουν τους συμμετέχοντες, αλλά αυτό δεν φάνηκε να επηρεάζει τον αριθμό ημερών συμμετοχής τους σε αυτές.

Από τα παραπάνω φαίνεται να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω έρευνα όσον αφορά στο τι ενδιαφέρει τους συμμετέχοντες σε Δ.Υ.Α. και στο τι τους κάνει να θέλουν να εμπλακούν με αυτές. Από μελλοντικές έρευνες ενδεχόμενα να προκύψουν νέες πληροφορίες και προτάσεις για καινούργια προγράμματα που θα βοηθήσουν τόσο τις εταιρίες που ασχολούνται με το συγκεκριμένο αντικείμενο, όσο και τους φορείς που συμμετέχουν σε εκθέσεις τουρισμού να επιλέξουν συγκεκριμένες περιοχές κάνοντας στοχευμένη διαφήμιση.

Βιβλιογραφία

- Celsi, R. K. & Olson, J. C. (1988). The role of involvement in attention and comprehension processes. *Journal of Consumer Research*, 15, 210-224.
- Havitz, M. E. & Dimanche, F. (1999). Leisure involvement revisited: drive properties and paradoxes. *Journal of Leisure Research*, 31(2), 122-149.
- Iwasaki, Y. & Havitz, M. E. (1998). A path analytic model of the relationships between involvement, psychological commitment, and loyalty. *Journal of Leisure Research*, 30(2), 256-280.
- Iwasaki, Y. & Havitz, M. E. (2004). Examining relationships between leisure involvement, psychological commitment and loyalty to a recreation agency. *Journal of Leisure Research*, 36(1), 45-72.
- Κουθούρης, Χ. (2009). *Υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής – ακραία αθλήματα - μάνατζμεντ υπηρεσιών – εκπαίδευση στελεχών*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδης.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E. & Bacon, J. (2004b). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36(2), 209-231.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E. & Bacon, J. (2004). Effect of involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36, 209-231.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E. & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity, involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35(3), 249-273.

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΙΝΗΣΗ,
ΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΟΣΙΩΣΗ ΜΕ ΕΝΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ**

Καραγιώργος, Θ.,¹ Αλεξανδράκης, Κ.,¹ & Κουθούρης, Χ.²

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Οι σύγχρονες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες ώθησαν τους ανθρώπους στην ενεργή συμμετοχή τους σε δραστηριότητες αναψυχής με πλαίσιο εφαρμογής την ύπαιθρο και την αξιοποίησή της ως τουριστικό προορισμό. Αποτελέσματα ερευνών (Iwasaki & Havitz, 2004; Filo, Funk & Alexandris, 2008) προσδιόρισαν τα σωματικά και ψυχολογικά οφέλη που βιώνουν οι συμμετέχοντες μέσω της έντασης της παρακίνησης και της εμπλοκής τους με αθλητικές και αναψυχικές δραστηριότητες, ως προς το βιοτικό τους επίπεδο. Η ανάμειξη (involvement) είναι μία έννοια που έχει χρησιμοποιηθεί στη βιβλιογραφία (Kyle et al., 2003; 2004a) προκειμένου να περιγραφεί και να μετρηθεί ο βαθμός εμπλοκής με μία δραστηριότητα. Επίσης, η ένταση της παρακίνησης (strength motivation) αναφέρεται στο βαθμό της συνολικής παρακίνησης που βιώνει το άτομο (Cattell & Child, 1975) ώστε να συμμετέχει στη δράση.

Οι McIntyre & Pigram (1992), όρισαν την ανάμειξη ως έννοια που αποτελείται από 3 διαστάσεις: α) την «Ελκυστικότητα», η οποία αναφέρεται στο βαθμό σημαντικότητας και έλξης που νιώθει το άτομο για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, β) την «Κεντρικότητα», η οποία αναφέρεται στον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η δραστηριότητα αναψυχής στον τρόπο ζωής του ατόμου και γ) την «Αυτό-έκφραση», η οποία είναι η επιβεβαίωση της ταυτότητας του ατόμου που προκύπτει από τη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής, όπως και η αντίληψη που θέλει να έχουν οι άλλοι για αυτόν/ή με τη συμμετοχή του σε αυτή. Το τρισδιάστατο αυτό μοντέλο έχει χρησιμοποιηθεί σε πλήθος ερευνών στην παγκόσμια βιβλιογραφία (Gahwiler & Havitz, 1998; Iwasaki & Havitz, 2004; Kyle, et al., 2003; Kyle, Graefe, Manning & Bacon, 2004a).

Οι Cattell & Child (1975) όρισαν τη συνολική ένταση της παρακίνησης μέσω 5 διαστάσεων: α) «Ευαισθησία Ενοχής», η οποία εκφράζει τα συναισθήματα ενοχής για μη συμμετοχή, β) «Επιμονή», η οποία σχετίζεται με τη συνέχιση της προσπάθειας παρά τη δυσκολία, γ) «Αμυντική Ευχέρεια», η οποία είναι έκφραση θετικών οφελών από τη συμμετοχή, δ) «Προτίμηση», η οποία εκφράζει ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα και, τέλος, ε) «Χρόνος», η οποία εκφράζει το χρόνο που αφιερώνεται για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Η βιβλιογραφία έδειξε ότι η αφοσίωση με ένα τουριστικό προορισμό συνδέεται με την ανάμειξη με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα του τόπου (Kyle et al., 2004a) και με την ένταση της παρακίνησης που βιώνει το άτομο κάνοντας δραστηριότητες αναψυχής (Iwasaki & Havitz 2004), εκφραζόμενη μέσω μίας ψυχολογικής δέσμευσης με τον τουριστικό προορισμό και την πρόθεση για επανάληψη της επίσκεψης στην περιοχή (Filo, Funk & Alexandris, 2008).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει: α) το προφίλ του ορεινού πεζοπόρου του Ολύμπου, β) την πιθανή συσχέτιση μεταξύ της ανάμειξης με τη δραστηριότητα και της έντασης της παρακίνησης, γ) εάν η ανάμειξη μπορεί να προβλέψει την αφοσίωση με τον τουριστικό προορισμό (Όλυμπος) και δ) εάν η ένταση της παρακίνησης μπορεί να προβλέψει την αφοσίωση με τον τουριστικό προορισμό (Όλυμπος).

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 217 άνδρες και 90 γυναίκες (N = 307) ορεινοί πεζοπόροι, στο σύνολό τους Έλληνες, η επιλογή των οποίων έγινε με τυχαία σειρά.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Η μέτρηση της ανάμειξης πραγματοποιήθηκε με το ερωτηματολόγιο των Kyle, Graefe, Manning & Bacon (2004a) μέσα από μία κλίμακα με 3 διαστάσεις: την «κεντρικότητα», την «έλξη» και την «αυτο-έκφραση». Η μέτρηση της έντασης της παρακίνησης έγινε από μία μονοδιάστατη κλίμακα των Carroll & Alexandris (1997), ενώ η μέτρηση της αφοσίωσης σε επώνυμο τουριστικό προορισμό και η πρόθεση για επανάληψη της πεζοπορίας στον Όλυμπο έγινε μέσα από μία μονοδιάστατη κλίμακα με 7 ερωτήματα (Filo, Funk & Alexandris, 2008). Οι απαντήσεις για τη μέτρηση γινόνταν σε 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = «διαφωνώ» και 5 = «Συμφωνώ»).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν και συλλέχθηκαν στα ανοιχτά καταφύγια του Ολύμπου (Κορομηλία, Πετρόστρουγγα, Σπ. Αγαπητός, Γ. Αποστολίδης και Χρ. Κάκαλος) στη διάρκεια της περιόδου Μαΐου - Οκτωβρίου 2013. Η συμπλήρωσή τους έγινε εθελοντικά, κατά τη διάρκεια της χαλάρωσης των πεζοπόρων.

Στατιστική ανάλυση: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 20 και έγινε: α) περιγραφική στατιστική ανάλυση, β) έλεγχος αξιοπιστίας με τον δείκτη α του Cronbach, γ) ανάλυση συσχέτισης μεταξύ των εννοιών της ανάμειξης και της έντασης της παρακίνησης και δ) ανάλυση παλινδρόμησης για την πρόβλεψη αφοσίωσης στον τουριστικό προορισμό.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι ο μέσος όρος ηλικίας των ορεινών πεζοπόρων ήταν τα 34,2 χρόνια. Οι πεζοπόροι ασχολούνται με τη δραστηριότητα αυτή κατά μέσο όρο 10 χρόνια και αφιερώνουν περίπου σε αυτή 11 σαββατοκύριακα το χρόνο, από τα οποία τα 2 είναι στον Όλυμπο. Σχετικά με την επαγγελματική τους κατάσταση, το 34,2% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 26,4% ελεύθεροι επαγγελματίες, το 11% ήταν άνεργοι και φοιτητές, το 14% ήταν οι δημόσιοι υπάλληλοι, ενώ το 1% δήλωσε οικιακά.

Όλοι οι παράγοντες είχαν σχετικά υψηλούς μέσους όρους και υψηλό βαθμό εσωτερικής συνοχής. Πιο συγκεκριμένα, στο ερωτηματολόγιο της ανάμειξης η «κεντρικότητα» είχε M.O. = 2,8 και α = .90, η «έλξη» είχε M.O. = 3,4 και α = .90 και η «αυτοέκφραση» είχε M.O. = 3,0 και α = .85. Στο ερωτηματολόγιο της έντασης της παρακίνησης ο μέσος όρος ήταν σχετικά υψηλός (M.O. = 3,4 και α = .83). Υψηλός ήταν και ο M.O. της πρόθεσης για αφοσίωση στον τουριστικό προορισμό (M.O. = 3.72 και α = .91).

Έγινε ανάλυση συσχέτισης μεταξύ των εννοιών της ανάμειξης και της έντασης της παρακίνησης, η οποία κατέδειξε στατιστικά σημαντική και ισχυρή συσχέτιση όλων των διαστάσεων της ανάμειξης με την ένταση της παρακίνησης. Η πιο δυνατή συσχέτιση βρέθηκε μεταξύ της «έλξης» και της «ένταση της παρακίνησης» ($r = .459$, $r < .001$). Ακολούθησε η διάσταση της «αυτό-έκφρασης» ($R = .409$, $p < .001$) και της «κεντρικότητας» ($r = .318$, $p < .001$).

Πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης με στόχο να διερευνηθεί κατά πόσο οι 3 διαστάσεις της ανάμειξης συνεισφέρουν στην πρόβλεψη της ανάπτυξης της αφοσίωσης με ένα τουριστικό προορισμό. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική πρόβλεψη για την Αφοσίωση ($F = 47,1$, $p < .001$, $R^2 = .31$) από τους παράγοντες Έλξη ($t = 4,5$, $p < .001$), Αυτό-έκφραση ($t = 3,6$, $p < .001$) και Κεντρικότητα ($t = 2,7$, $p < .001$).

Πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης με στόχο να διερευνηθεί κατά πόσο η συνολική ένταση της παρακίνησης συνεισφέρει στην πρόβλεψη της ανάπτυξης της αφοσίωσης με ένα τουριστικό προορισμό. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική πρόβλεψη για την Αφοσίωση ($F = 377,6$, $p < .001$, $R^2 = .55$) από την ένταση της παρακίνησης ($t = 19,4$, $p < .001$).

Συζήτηση

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο η ένταση της παρακίνησης και η ανάμειξη με την ορεινή πεζοπορία στον Όλυμπο μπορούν να προβλέψουν την αφοσίωση με τον τουριστικό προορισμό, καθώς και να εξετασθεί εάν υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των 2 εννοιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν υψηλή θετική συσχέτιση των 2 εννοιών, με σημαντικότερο παράγοντα την «Έλξη», αφού η ορεινή πεζοπορία ως δραστηριότητα αποτελεί μία ξεχωριστή πρόκληση και την καθιστά μοναδική για τον καθένα. Ως προς την αφοσίωση με τον τουριστικό προορισμό φάνηκε ότι η ένταση της παρακίνησης που βιώνει το άτομο συνεισφέρει ουσιαστικά στην αφοσίωση με αυτόν (Όλυμπο), καθώς και η ανάμειξη συμβάλει με σημαντικό ρόλο, και αυτή, στη αύξηση της αφοσίωσης προς το βουνό. Ο παράγοντας που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αφοσίωση είναι η «έλξη». Όλα τα παραπάνω, επιβεβαίωσαν προηγούμενες μελέτες που έχουν γίνει σε παγκόσμιους ορεινούς τουριστικούς προορισμούς της Αμερικής (Kyle et al., 2003; 2004a) σχετικά με τη θετική σχέση ανάμεσα στην ανάμειξη με μια δραστηριότητα, τη συνολική ένταση της παρακίνησης που βιώνει το άτομο (Iwasaki & Havitz, 2004) και την ανάπτυξη της αφοσίωσης προς τον προορισμό.

Συμπεράσματα

Οι ορεινοί πεζοπόροι νιώθουν σε σχετικά μεγάλο βαθμό αναμειγμένοι με την ορεινή πεζοπορία στα μονοπάτια του Ολύμπου με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, την ιστορία και επωνυμία του, καθώς υπάρχει έντονο το αίσθημα της παρακίνησης για να δραστηριοποιηθούν εκεί. Επίσης, έχουν αναπτύξει μια σχέση εξάρτησης με τον Όλυμπο, λόγω της ελκυστικότητας του έντονου γεωμορφολογικού ανάγλυφου με τα περιπετειώδη μονοπάτια του και της ευχαρίστησης που προκαλεί η πεζοπορία εκεί ως δραστηριότητα. Όλα αυτά και σύμφωνα με τις τελευταίες τάσεις του αθλητικού τουρισμού (ορεινοί μαραθώνιοι) γεννούν μία νέα ανάγκη, αυτή της έντονης εμπλοκής των ατόμων με δραστηριότητες αναψυχής και αναδεικνύουν την αξία της προώθησης επώνυμων προορισμών, που λειτουργούν ως πεδία δράσης, για την ανάπτυξη μορφών αθλητικού τουρισμού.

Βιβλιογραφία

- Carroll, B., & Alexandris, K. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: their relation to recreational sport participation. *Journal of Leisure Research*, 29, 279-299.
- Cattell, R. & Child, D. (1975). *Motivation and dynamic structure*. New York: Wiley & Sons.
- Filo, K., Funk, D. & Alexandris, K. (2008). Exploring the role of brand trust in the relationship between brand associations and brand loyalty in sport and fitness. *International Journal of Sport Management & Marketing*, 3, Nos 1/2,
- Gahwiler, P. & Havitz, M. E. (1998). Towards and understanding of leisure socialworlds, involvement, psychological commitment, and behavioral loyalty. *Leisure Sciences*, 20, 1–23.
- Iwasaki, Y., & Havitz, M. E. (2004). Examining relationships between leisure involvement, psychological commitment and loyalty to a recreation agency. *Journal of Leisure Research*, 36, 45-72.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35, 249-273.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2004a). Predictors of behavioral loyalty among hikers along the Appalachian trail. *Leisure Sciences*, 26, 99-118.
- McIntyre, N., & Pigram, J. J. (1992). Recreation specialization reexamined: the case of vehicle-based campers. *Leisure Sciences*, 14, 3-15.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Κοσκολού, Α., & Κουθούρης, Χ.

ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Για 2 και πλέον δεκαετίες η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) αποτέλεσε για το Νηπιαγωγείο θεσμοθετημένο πεδίο Διαθεματικών Δραστηριοτήτων (ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγείου, 2001). Η ενασχόληση με θέματα / ζητήματα περιβάλλοντος κατά την πρώτη σχολική ηλικία μπορεί να αποτελέσει ουσιαστικό σημείο αφετηρίας στη μελλοντική διαμόρφωση θετικών στάσεων και στην καλλιέργεια αξιών που θα διαμορφώσουν τον αυριανό υπεύθυνο, περιβαλλοντικά ενήμερο και ενεργό πολίτη (Samuelsson & Kaga, 2008; Wilson, 1996). Για το λόγο αυτό, στα νέα αναθεωρημένα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, 2011) η ΠΕ, ως «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία» (ΠΕΑΑ) οριοθετήθηκε ως ανεξάρτητο Επιστημονικό Πεδίο και για την Προσχολική Εκπαίδευση και εισήχθη στο Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011).

Η προσέγγιση των σχετικών θεμάτων, ιδιαίτερα στις μικρότερες ηλικίες, θεωρείται ότι πρέπει να ακολουθεί τις αρχές του οικοδομισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχικές ιδέες των νηπίων (Gelman & Brenneman, 2004). Επίσης, προτείνεται να γίνεται με την ελάχιστη διδασκαλία (Ravanis & Bagakis 1998), με μεθόδους που υποστηρίζουν τη συνεργατική μάθηση και την εμπλοκή των μαθητών/τριών σε βιωματικές εμπειρίες (Didonet, 2008; Ζησιμόπουλος, κ.ά., 2002), με την αξιοποίηση αφηγήσεων ή σεναρίων (Λιθοξοΐδου, 2005) και μέσω της αλληλεπίδρασης των νηπίων με τη φύση, ώστε να οδηγηθούν σταδιακά στην κατανόηση των νόμων που διέπουν τα οικοσυστήματα και στην καλλιέργεια του σεβασμού και του ενδιαφέροντος προς αυτή (Χαραλάμπους & Κορφιιάτης, 2010; Tilbury, 1994).

Σε συνάφεια με τα παραπάνω και με δεδομένο ότι στα νέα Προγράμματα Σπουδών η Φυσική Αγωγή οριοθετήθηκε πλέον ως διακριτό Επιστημονικό Πεδίο και στην Προσχολική Εκπαίδευση (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011), σχεδιάστηκε για την παρούσα εργασία ένα παρεμβατικό πρόγραμμα ΠΕ με θέμα «Το Νερό», βασισμένο σε Υπαίθριες Κινητικές Δραστηριότητες (ΥΚΔ) με παιγνιώδη μορφή. Σύμφωνα με τις αρχές της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης (Ματσαγγούρας, 2002), στόχος των δραστηριοτήτων ήταν να προάγουν όχι μόνο την ψυχοκινητική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων, αλλά και την περιβαλλοντική τους ευαισθητοποίηση.

Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα ΥΚΔ κατάλληλα προσαρμοσμένων για τα νήπια, προκειμένου να αξιοποιηθεί ως εργαλείο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στο πλαίσιο ενός Προγράμματος ΠΕ για το Νηπιαγωγείο και να αξιολογηθεί ως προς τα αποτελέσματά του.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 49 νήπια (N = 49) ηλικίας 6 ετών, από τα οποία τα 27 ήταν αγόρια και τα 22 κορίτσια. Το πρόγραμμα, υλοποιήθηκε τον Μάιο του 2014 σε 2 ολοήμερα τμήματα νηπιαγωγείου των Μελισσίων Αττικής.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η έρευνα με παιδιά πρώιμης και πρώτης σχολικής ηλικίας (Punch, 2002), εντοπίστηκαν ελάχιστες εργασίες σχετικά με το θέμα «Νερό». Για το λόγο αυτό, και προκειμένου να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα του προγράμματος στην τροποποίηση των αρχικών ιδεών των νηπίων για θέματα σχετικά με την προέλευση, τη χρήση, την έλλειψη και την εξοικονόμηση του νερού, δημιουργήθηκε ένα μοντέλο αξιολόγησης, βασισμένο σε ημιδομημένες συνεντεύξεις. Ως οδηγός συνέντευξης, χρησιμοποιήθηκαν 22 ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Σύμφωνα και με τις αρχές του οικοδομισμού, στόχος ήταν να αποτυπωθούν οι ιδέες των μαθητών/τριών πριν την παρέμβαση και να συγκριθούν με τις ιδέες που θα διατύπωναν μετά. Η πρακτική αυτή συναντάται σε ανάλογες εργασίες σχετικές με ποικίλα περιβαλλοντικά θέματα / ζητήματα που πραγματοποιήθηκαν σε νηπιαγωγεία (Βεληβασάκη, 2011; Περδικάρη, Κοντογιάννη & Σκαναβή, 2007; Μακρίδου, 2005).

Ο οδηγός συνέντευξης βασίστηκε στα «Προσδοκώμενα Αποτελέσματα» που αναφέρονται στο ΠΣ Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (2011) στο θέμα «Νερό» που αποτέλεσαν και τους εκπαιδευτικούς στόχους του προγράμματος και αναπτύχθηκε στους παρακάτω άξονες:

1. Χρήσεις του νερού από τον άνθρωπο.
2. Φυσικές πηγές πόσιμου νερού.
3. Προβλήματα στη διαχείριση του νερού στο σχολείο και στο σπίτι.
4. Απόψεις για τη σημασία της εύκολης πρόσβασης σε καθαρό και πόσιμο νερό.
5. Απόψεις απέναντι σε πρακτικές χρήσης του νερού στην καθημερινή ζωή.

Πρόγραμμα παρέμβασης: Η εκπαιδευτική παρέμβαση ήταν διάρκειας 5 ημερών. Υλοποιήθηκαν 5 παιχνίδια βασισμένα σε ΥΚΔ στο χώρο της σχολικής αυλής, με σενάρια κατάλληλα για την επεξεργασία των εκπαιδευτικών στόχων του προγράμματος.

Το 1^ο παιχνίδι, βασίστηκε στο σενάριο ενός «Κρυμμένου Θησαυρού», προσομοίωση της δραστηριότητας «Orienteering». Το 2^ο παιχνίδι, ήταν μία διαδρομή που περιλάμβανε αναρρίχηση και μεταφορά νερού μέσα από εμπόδια, προσομοίωση της «Αναρρίχησης σε Τοίχο». Το 3^ο παιχνίδι, ήταν ένα «σλάλομ» με πατίνια γύρω από εμπόδια, προσομοίωση του «Σκι». Το 4^ο παιχνίδι, ήταν η πραγματοποίηση μίας διαδρομής, καθήμενα σε σανίδα σκέιτμπορντ, προσομοίωση μιας διαδρομής «ράφτινγκ». Το 5^ο παιχνίδι, τέλος, ήταν μια προσομοίωση τοξοβολίας.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι αρχικές συνεντεύξεις των νηπίων πραγματοποιήθηκαν μία εβδομάδα πριν την έναρξη των δραστηριοτήτων και οι τελικές την εβδομάδα μετά την ολοκλήρωσή τους. Κάθε συνέντευξη ηχογραφήθηκε και είχε διάρκεια 20 – 35 λεπτά της ώρας. Κατά την απομαγνητοφώνηση, οι απαντήσεις αξιολογήθηκαν σε μία 3βαθμη κλίμακα «Ξέρει λίγα», «Ξέρει αρκετά», «Ξέρει πολλά» για τις γνώσεις (άξονες 1-3) και «Αρνητική», «Ασαφής» και «Θετική» για τις απόψεις (άξονες 4 & 5).

Αποτελέσματα

Η ποσοτική ανάλυση των δεδομένων έγινε με αξιοποίηση του στατιστικού πακέτου για τις κοινωνικές επιστήμες SPSS. Από την Ανάλυση Διακύμανσης για Εξαρτημένες Μετρήσεις ως προς έναν επαναλαμβανόμενο παράγοντα προέκυψαν σε κάθε άξονα στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ αρχικής και τελικής μέτρησης της ομάδας των νηπίων που συμμετείχαν στο παρεμβατικό πρόγραμμα.

Μετά την παρέμβαση, στον 1^ο άξονα παρατηρήθηκε αύξηση των γνώσεων για τις χρήσεις του νερού ($t(48) = 8.7, p < 0.05$), στο 2^ο άξονα παρατηρήθηκε βελτίωση στην αναγνώριση των φυσικών πηγών πόσιμου νερού ($t(48) = 13.8, p < 0.05$), στον 3^ο άξονα παρατηρήθηκε βελτίωση στον εντοπισμό προβλημάτων στην καθημερινή διαχείριση νερού ($t(48) = 13.17, p < 0.05$), στον 4^ο άξονα εκφράστηκαν θετικότερες απόψεις για την ανάγκη ικανοποιητικής πρόσβασης όλων των ανθρώπων σε καθαρό και πόσιμο νερό ($t(48) = 4.4, p < 0.05$) και, τέλος, στον 5^ο άξονα εκφράστηκαν θετικότερες απόψεις για τις ορθές πρακτικές χρήσης του νερού στην καθημερινή ζωή ($t(48) = 14.43, p < 0.05$).

Συζήτηση

Από τα αποτελέσματα των ποσοτικών αναλύσεων φαίνεται ότι ο εμπλουτισμός ενός προγράμματος ΠΕΑΑ στο Νηπιαγωγείο με ΥΚΔ παιγνιώδους μορφής στην αυλή του σχολείου, μπορεί να συμβάλλει στην οικοδόμηση νέων γνώσεων από τα νήπια και στη διαμόρφωση θετικότερων απόψεων για το ζήτημα της εξοικονόμησης νερού. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης συνάδουν με τις διαπιστώσεις της Μακρίδου (2005) που υλοποίησε πρόγραμμα ΠΕ ίδιας θεματολογίας, βασισμένο, όμως, σε άλλες διδακτικές πρακτικές. Άλλες έρευνες σχετικές με το θέμα «Νερό» δεν εντοπίστηκαν.

Συμπέρασμα

Η συγκεκριμένη εργασία, μπορεί να αποτελέσει μία πιλοτική προσέγγιση τόσο για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με κινητικό και παιγνιώδη χαρακτήρα στην Προσχολική Εκπαίδευση, όσο και για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων αυτών.

Περιορισμοί

Λαμβάνοντας υπόψη ότι λόγω της ηλικίας τους οι αρχικές ιδέες των μαθητών/τριών για διάφορα ζητήματα έχουν έντονα βιωματικό και αισθητηριακό χαρακτήρα (Gelman & Brenneman, 2004; Punch, 2002) το μοντέλο θα πρέπει να προσαρμόζεται και να συνυπολογίζονται οι ειδικές συνθήκες της ζωής των συμμετεχόντων. Συνεπώς, τα ευρήματα δεν είναι δυνατόν να γενικευτούν για όλους τους μαθητές/τριες που φοιτούν στο Νηπιαγωγείο.

Μελλοντικές έρευνες

Σε μελλοντικές έρευνες προτείνεται η παρουσία περισσότερων του ενός αξιολογητών, ώστε η βαθμολόγηση στις κλίμακες να ικανοποιεί αποτελεσματικότερα το κριτήριο της αντικειμενικότητας (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Βιβλιογραφία

- Βεληβασάκη, Γ. (2011). *Το δέντρο ως οικοσύστημα: ανάπτυξη γνώσεων και στάσεων στην προσχολική ηλικία*. Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Παν/μιο Πατρών.
- Cohen, L., Manion L., & Morrison, K.. (2007). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Δ.Ε.Π.Π.Σ Νηπιαγωγείου. (2001). ΥΠΕΠΘ & ΠΙ, Αθήνα.
- Ζησιμόπουλος, Γ., Καφετζόπουλος, Κ., Μανούσου, Ε., & Παπασταματίου, Ν. (2002). *Θέματα διδακτικής για τα μαθήματα των φυσικών επιστημών*. Αθήνα, Πατάκης.
- Gelman, R., & Brenneman, K. (2004). Science learning pathways for young children. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(1), 150-158.
- Λιθοξοΐδου, Λ. (2005). *Διαμόρφωση στάσεων και αξιών φιλικών προς το περιβάλλον στην προσχολική ηλικία: ψυχολογικές διαδικασίες και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ισθμός Κορίνθου: ΥΠΕΠΘ – Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Μακρίδου, Α. (2005). *Αλλαγή στάσης στη διαχείριση του νερού στα παιδιά της πρώιμης ηλικίας μετά από την εφαρμογή προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με την στήριξη του Πανεπιστημίου Αιγαίου*. Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ισθμός Κορίνθου: ΥΠΕΠΘ – Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). Διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα και ενιαιοποίηση στα νέα προγράμματα σπουδών: τρόποι οργάνωσης της σχολικής γνώσης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 19-36.
- Περδικάρη, Σ, Κοντογιάννη, Α., & Σκαναβή, Κ. (2007). Αξιολόγηση της ικανότητας περιβαλλοντικής δράσης. *Πρακτικά 3^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου για την Αειφορία και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* Αθήνα: ΠΕΕΚΠΕ.
- Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011). Ψηφιακό Σχολείο. Διαδραστικά Βιβλία.
- ΠΣ Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη. (2011). Ψηφιακό Σχολείο. Διαδραστικά Βιβλία.
- Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? *Childhood*, 9(3), 321-341.
- Ravanis, K., & Bagakis, G. (1998). Science education in kindergarten: sociocognitive perspective. *International Journal of Early Years Education*, 6(3), 315-327.
- Samuelsson, I. P., & Kaga, Y. (2008). *The contribution of early childhood education to sustainable society*. Unesco, Paris, 9-17.
- Tilbury, D. (1994). The critical learning years for environmental education. In R.A.Wilson (ed), *Environmental Education at the Early Childhood Level*. Washington DC: North American Association for Environmental Education, 11-13.
- Wilson, R. (1996). *Starting early: environmental education during the early childhood years* (ERIC Digest). Columbus, OH: ERIC Clearinghouse for Science, Mathematics and Environmental Education (ERIC Identifier ED 402147).
- Χαραλάμπους, Δ., & Κορφιάτης, Κ. (2010). *Οι υπαίθριες περιβαλλοντικές δραστηριότητες ως παράγοντας ανάπτυξης κινήτρων για μάθηση*. Πρακτικά 5^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ιωάννινα: ΠΕΕΚΠΕ.

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ
ΓΙΑ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΕΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

Κουκουλιάουκα, Β., & Μπαρκούκης, Β.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Στο σχολικό πεδίο, το μάθημα της Φυσικής αγωγής (ΦΑ) μέσα από τη βιωματική προσέγγιση φυσικών δραστηριοτήτων (ΦΔ) και σπορ που διεξάγονται στη φύση στοχεύει στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στις εξωσχολικές ΦΔ και στο περιβάλλον. Τα σχολικά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) στοχεύουν επίσης στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών-τριών και διαπραγματεύονται τη σχέση περιβάλλοντος – ανθρώπινων δραστηριοτήτων (ΔΕΠΠΣ).

Το μάθημα της σχολικής ΦΑ συνδέεται θετικά με την παρακίνηση για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ μέσω της ανάπτυξης των αυτόνομων κινήτρων (Hagger & Chatzisarantis, 2009; Hagger et al., 2003). Το Διαπλασιαστικό Μοντέλο των Κινήτρων (ΔΜΚ) επεξηγεί τις διαδικασίες με τις οποίες: α) τα κίνητρα από ένα πεδίο μπορούν να μεταφερθούν σε ένα άλλο και β) το κλίμα κινήτρων στο σχολείο και το κοινωνικό περιβάλλον μπορούν να επηρεάσουν τη συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο τους. Το ΔΜΚ είναι ένα θεωρητικό μοντέλο που ενσωματώνει συγκεκριμένα στοιχεία της θεωρίας του αυτοπροσδιορισμού (Deci & Ryan, 1985), του ιεραρχικού μοντέλου της εσωτερικής παρακίνησης (Vallerand, 1997) και της Θεωρίας της Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (ΘΣΣ) (Ajzen, 1985).

Η θεωρία του αυτό-προσδιορισμού αναγνωρίζει 2 βασικούς τύπους κινήτρων: α) τα αυτόνομα κίνητρα (συμμετοχή σε μία δραστηριότητα για την ευχαρίστηση που προσφέρει) και β) τα κίνητρα ελέγχου (συμμετοχή σε μία δραστηριότητα για τη λήψη μιας αμοιβής, ή την αποφυγή μιας τιμωρίας, ή δυσάρεστης κατάστασης). Το ιεραρχικό μοντέλο των κινήτρων υποστηρίζει ότι τα κίνητρα σε ένα πεδίο (π.χ., ΦΑ) επηρεάζουν τα κίνητρα σε άλλο αλλά συναφές πεδίο (π.χ., φυσική δραστηριότητα). Η ΘΣΣ υποστηρίζει ότι η πρόθεση επηρεάζει τη πραγματική συμπεριφορά και διαμεσολαβεί στην επίδραση των στάσεων, της υποκειμενικής νόρμας και του αντιλαμβανόμενου ελέγχου της συμπεριφοράς. Το ΔΜΚ υποστηρίζει ότι τα αυτόνομα κίνητρα για συμμετοχή στο μάθημα θα επηρεάσουν τα αυτόνομα κίνητρα για δραστηριότητα στον ελεύθερο χρόνο. Αυτά με τη σειρά τους θα επηρεάσουν την πραγματική συμμετοχή με τη διαμεσολάβηση των μεταβλητών της ΘΣΣ και την πρόθεση για συμμετοχή.

Η προτεινόμενη αλληλουχία κινήτρων του ΔΜΚ έχει υποστηριχθεί ερευνητικά (Hagger & Chatzisarantis 2009; Hagger et al., 2003). Ερευνητικά δεδομένα έχουν υποστηρίξει βασικές υποθέσεις του μοντέλου αναφορικά με την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος (π.χ., εκπαιδευτικοί) στη δημιουργία κινήτρων και στην πρόθεση για συμπεριφορά (Barkoukis & Hagger, 2013) και τη διαπολιτισμική ισχύ του (Hagger et al., 2005). Επίσης, διαπιστώθηκε επιτυχής σύνδεση των περιβαλλοντικών προγραμμάτων με τις υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες αναψυχής στη βελτίωση ατομικών και ομαδικών δεξιοτήτων (Φουσέκης & Κουθούρης, 2009). Ωστόσο, καμία μελέτη δεν έχει ασχοληθεί με την επίδραση των προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων και ειδικότερα με τα προγράμματα ΠΕ στη διαμόρφωση αντιλήψεων για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει την επίδραση ενός σχολικού προγράμματος ΠΕ στις αντιλήψεις μαθητών/τριών Δημοτικού σχολείου για εξωσχολικές ΦΔ.

Μέθοδος

Η έρευνα στηρίχθηκε στο ΔΜΚ και εξέτασε αν οι μαθητές που παρακολούθησαν ένα πρόγραμμα ΠΕ που συνδέεται με εξωσχολικές ΦΔ: α) αύξησαν τα αυτόνομα κίνητρα για συμμετοχή στο πρόγραμμα ΠΕ και στο μάθημα ΦΑ και β) παρουσίασαν υψηλότερες τιμές στα αυτόνομα κίνητρα, την πρόθεση για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ και στην πραγματική εμπλοκή σε εξωσχολικές ΦΔ.

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 290 μαθητές/τριες δημοτικών σχολείων της περιφέρειας, Δ' – Ε' - ΣΤ' τάξης, που σχημάτισαν 2 ομάδες: α) παρέμβασης (ΟΠ = 150) και β) ελέγχου (ΟΕ = 140).

Όργανα συλλογής δεδομένων: Τα κίνητρα για συμμετοχή στο μάθημα της ΦΑ και στο πρόγραμμα της ΠΕ μετρήθηκαν με το Perceived Locus of Causality Scale (PLCS) με 2 ερωτήσεις για κάθε τύπο κινήτρων (εσωτερικά κίνητρα, ταύτιση, ενδοπροβαλλόμενη ρύθμιση, εξωτερική ρύθμιση) σε κλίμακα 4 σημείων (4 = συμφωνώ πολύ και 1 = διαφωνώ πολύ). Τα κίνητρα των μαθητών/τριών για συμμετοχή σε ΦΔ μετρήθηκαν με το Behavioural Regulations in Exercise Questionnaire (BREQ) (Mullens et al., 1997), με 15 ερωτήματα σε κλίμακα 7 σημείων (1 = καθόλου και 7 = πολύ). Οι μεταβλητές της ΘΣΣ (πρόθεση, αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς (ΑΕΣ), υποκειμενική νόρμα, στάσεις) μετρήθηκαν σύμφωνα με τις υποδείξεις του Ajzen (2002). Οι απαντήσεις καταγράφονταν σε κλίμακα 7 σημείων (1 = αρνητικός πόλος και 7 = θετικός πόλος). Η συμπεριφορά μετρήθηκε μέσα από την πραγματική συμμετοχή και την προσπάθεια για συμμετοχή με διαμορφωμένο το Leisure-Time Exercise Questionnaire (LTEQ) (Godin & Shephard, 1985).

Παρέμβαση: Το πρόγραμμα ΠΕ είχε διάρκεια 8 εβδομάδες και εκπονήθηκε στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης με διάχυση στα μαθήματα της ΦΑ, των τεχνικών, της πληροφορικής και της θεατρολογίας. Η συχνότητα εφαρμογής ήταν 3 ώρες την εβδομάδα.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι μαθητές/τριες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο μία εβδομάδα πριν και αμέσως μετά την εφαρμογή του προγράμματος. Ένα μήνα μετά το τέλος της παρέμβασης μετρήθηκε με ερωτηματολόγιο η συμπεριφορά των μαθητών.

Στατιστική ανάλυση: Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 21.0. Έγινε ανάλυση διακύμανσης με επαναλαμβανόμενες μετρήσεις και ανάλυση παλινδρόμησης.

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων στα κίνητρα για συμμετοχή στο πρόγραμμα ΠΕ προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην ενδοπροβαλλόμενη ρύθμιση ($t = -2.29$, $p = .023$) και στην εξωτερική ρύθμιση ($t = -2.11$, $p = .037$). Από τα αποτελέσματα της μονομεταβλητής ανάλυσης διακύμανσης με επαναλαμβανόμενες μετρήσεις στα κίνητρα για

συμμετοχή στο μάθημα της ΦΑ προέκυψε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων μέτρηση και ομάδα στην ενδοπροβαλλόμενη ρύθμιση ($F = 15.98$, $p = .000$, $\text{partial } \eta^2 = .053$). Η ΟΠ εμφάνισε χαμηλότερες τιμές από την ΟΕ στην τελική μέτρηση. Στον παράγοντα μέτρηση για τα κίνητρα για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση στα εσωτερικά κίνητρα ($F = 4.90$, $p = .028$, $\eta^2 = .021$) και στην ενδοπροβαλλόμενη ρύθμιση ($F = 9.99$, $p = .002$, $\eta^2 = .034$). Στατιστικά σημαντική μείωση της εξωτερικής ρύθμισης σημειώθηκε στην τελική μέτρηση ($F = 5.59$, $p = .019$, $\eta^2 = .02$). Στον τομέα των στάσεων προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά στην αρχική μέτρηση ($p = .004$, $t = 2.94$) με την ΟΠ ($M = 6.39$) να εμφανίζει υψηλότερες τιμές από την ΟΕ ($M = 5.99$) ($F = 6.96$, $p = .009$, $\eta^2 = .024$). Στον τομέα του ΑΕΣ διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων μέτρηση και ομάδα ($F = 13.53$, $p = .000$, $\eta^2 = .046$) και στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των 2 ομάδων στην αρχική μέτρηση ($t = 6.03$, $p = .000$). Στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση βρέθηκε και στην υποκειμενική νόρμα ($F = 13.01$, $p = .000$, $\eta^2 = .044$) με την ΟΠ να εμφανίζει σημαντικά τιμές στην αρχική μέτρηση ($t = -3.06$, $p = .003$). Στην πρόθεση στατιστικά σημαντική διαφορά βρέθηκε μεταξύ των 2 ομάδων στην αρχική μέτρηση ($F = 8.05$, $p = .005$, $\eta^2 = .027$) και σημαντική αύξηση στην τελική μέτρηση ($F = 16.473$, $p = .000$, $\eta^2 = .055$).

Συζήτηση

Από τα αποτελέσματα των αναλύσεων διαφάνηκε ότι τα προγράμματα ΠΕ λειτουργούν υποστηρικτικά σε υψηλά διαμορφωμένες θετικές αντιλήψεις. Στο σχηματισμό πρόθεσης για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ διαπιστώθηκε ότι σημαντικό ρόλο παίζει η μελέτη νέων αντικειμένων, η ικανοποίηση, η υποστήριξη των σημαντικών άλλων προσώπων, αλλά κυρίως η αντίληψη των παιδιών ότι μπορούν να επιλέξουν και να υλοποιήσουν μόνα τους μια δραστηριότητα. Παιδιά με προηγούμενη υψηλή εξωσχολική ΦΔ –συμπεριφορά- εμπλέκονται ευκολότερα σε νέες κινητικές δραστηριότητες, ειδικά όταν ο ΑΕΣ βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα.

Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα θέτει βάσεις για εφαρμογή προγραμμάτων ΠΕ στο σχολείο, με στόχο τη διαμόρφωση, ή την υποστήριξη θετικών αντιλήψεων για εξωσχολικές ΦΔ. Ενδοσχολικά, χρειάζεται διάρκεια και επανάληψη των προγραμμάτων, ευελιξία στο ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα για υλοποίηση βιωματικών δράσεων, βελτίωση της προσβασιμότητας στα πεδία και εύρεση τρόπων αντιμετώπισης των οικονομικών περιορισμών. Εξωσχολικά, το κράτος και οι δήμοι οφείλουν να διαμορφώσουν αθλητικά πάρκα, προσβάσιμα και ασφαλή, καθώς και ειδικά προγράμματα άθλησης για γονείς και παιδιά. Έρευνες για τη διατήρηση της συμπεριφοράς πρέπει να διεξάγονται στους ίδιους μαθητές σε τακτά χρονικά διαστήματα και για τη διερεύνηση αντιλήψεων σε διαφορετικά δείγματα μαθητών και διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Τέλος, απαιτούνται περισσότερες έρευνες στην παιδική ηλικία για το ρόλο και τη διαχείριση των εξωτερικών κινήτρων στο σχολείο στο σχηματισμό πρόθεσης για συμμετοχή σε εξωσχολικές ΦΔ.

Βιβλιογραφία

- Andersen, L. B., Harro, M., Sardinha, L. B., Froberg, K., Ekelund, U., Brage, S., & Anderssen, S. A. (2006). Physical activity and clustered cardiovascular risk in children: a cross-sectional study (The European Youth Heart Study). *The Lancet*, 368(9532), 299-304.
- Ajzen, I. (1985). *From intentions to actions: a theory of planned behavior*. Springer, Berlin Heidelberg (pp. 11-39).

- Barkoukis, V., & Hagger, M. S. (2013). The trans-contextual model: perceived learning and performance motivational climates as analogues of perceived autonomy support. *European Journal of Psychology of Education*, 28(2), 353-372.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press.
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L., Culverhouse, T., & Biddle, S. J. (2003). The processes by which perceived autonomy support in physical education promotes leisure-time physical activity intentions and behavior: a trans-contextual model. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 784-.....
- Hagger, M. S., & Chatzisarantis, N. L. D. (2007). The trans-contextual model of motivation.
- Hagger, M. S., & Chatzisarantis, N. L. D. (2009). Assumptions in research in sport and exercise psychology. *Psychology of Sport & Exercise*, 10, 511–513.
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L., Barkoukis, V., Wang, C. K., & Baranowski, J. (2005). Perceived autonomy support in physical education and leisure-time physical activity: a cross-cultural evaluation of the trans-contextual model. *Journal of Educational Psychology*, 97(3), 376-.....
- Vallerand, R. J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Advances in Experimental Social Psychology*, 29, 271-360.
- Φουσέκης, Ν., & Κουθούρης, Χ. (2009). Η επίδραση ενός προγράμματος αγωγής υπαίθρου σε ατομικές & ομαδικές δεξιότητες συμμετεχόντων μαθητών/τριών. *Διοίκηση Αθλητισμού & Αναψυχής*, 6(2), 34-49.

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Ποτουρίδου, Γ., Καλογεροπούλου, Β., & Κουθούρης, Χ.

ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα αποτελούν σημαντικά ζητήματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τη στιγμή που άρχισαν να απασχολούν ευρύτερα την κοινή γνώμη έγινε αντιληπτό ότι η αντιμετώπισή τους προϋποθέτει έγκυρη ενημέρωση και πληροφόρηση (Καλαϊτζίδης & Ουζούνης, 2000). Σύμφωνα με το Μιχαηλίδη (1993), χωρίς την επαρκή γνώση των δεδομένων και των παραμέτρων κάθε περιβαλλοντικού προβλήματος δεν είναι δυνατή η συζήτησή του και η αναζήτηση λύσεων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την εκπαίδευση των ανθρώπων, ώστε να αποκτήσουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων, ασκώντας το δικαίωμα στην επιλογή (ΥΠΕΠΘ & ΠΙ, 2002). Έτσι, προκύπτει πως πέρα από τις όποιες άλλες πρόσφορες ενέργειες, χρειάζεται και η κατάλληλη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Μιχαηλίδης, 1993), η οποία, ως εκπαιδευτική καινοτομία, αποτελεί, για τρίτη δεκαετία πλέον στην Ελλάδα, μέρος προγραμμάτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης με κύριο σκοπό, την ενημέρωση / πληροφόρηση για το περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα, την οικοδόμηση των γνώσεων και τη διαμόρφωση θετικών για το περιβάλλον στάσεων. Εξάλλου, η διεξαγωγή προγραμμάτων περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αποσκοπεί στην ανάπτυξη συνειδητοποιημένων περιβαλλοντικά ανθρώπων, ενήμερων, υπεύθυνων και ενεργών πολιτών, οι οποίοι, μελετώντας την υπάρχουσα πραγματικότητα και εντοπίζοντας τα περιβαλλοντικά προβλήματα, διαμορφώνουν οράματα και έχουν την επιθυμία για συμμετοχή και δράση (ΥΠΕΠΘ & ΠΙ, 2002).

Σύμφωνα με την έρευνα των Cohen & Horm-Wingard (1993), φαίνεται ότι τα παιδιά έχουν γνώση για διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα (όπως ρύπανση, σκουπίδια, επικίνδυνα απόβλητα) και μπορούν να διακρίνουν με ακρίβεια το ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα από το άλλο. Επιπρόσθετα, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αποτελεί έναν από τους σκοπούς της Αγωγής Υπαίθρου, διεθνώς γνωστή ως Outdoor Education (Κουθούρης, 2009; Priest, 1986), η οποία ως εκπαιδευτική διαδικασία σχετίζεται με την παραμονή, τη δραστηριοποίηση και τελικά τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών/τριών σε υπαίθριο ανοιχτό χώρο.

Η συμμετοχή των ανθρώπων σε οργανωμένης μορφής δράσεις υπαίθριας αναψυχής συμβάλλει θετικά στη δημιουργία ενεργούς στάσης για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (Κουθούρης, 2009), δίνοντάς τους τη δυνατότητα να γνωρίσουν τη φύση, να πληροφορηθούν γι' αυτή και να αντιληφθούν την ποιότητα και την αξία της (Καλαϊτζίδης & Ουζούνης, 2000). Έρευνα των Ζαφειρούδη & Χατζηγεωργιάδη (2012) σε έφηβους, υποστήριξε ότι οι συμμετέχοντες σε υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον για το περιβάλλον και τελικά περισσότερη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Επιπλέον, φαίνεται ότι η εμπλοκή των ατόμων με δραστηριότητες στην ύπαιθρο έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του ενδιαφέροντός τους προς το περιβάλλον, την εμφάνιση υψηλότερου βαθμού περιβαλλοντικής συμπεριφοράς και ικανότητας κρίσης σε περιβαλλοντικά ζητήματα (Palmberg & Kuru, 2000). Έπειτα από ανασκόπηση και μελέτη διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας, διαπιστώθηκε

σημαντική έλλειψη αντίστοιχων ερευνών για παιδιά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διαπίστωση αυτή συνέβαλε στην επιλογή για περαιτέρω έρευνα στο συγκεκριμένο πεδίο.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν πιθανές διαφορές ως προς την αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση για θέματα που αφορούν στο περιβάλλον μεταξύ των μαθητών/τριών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Ημαθίας, ανάλογα με τη διαφορετική συχνότητα συμμετοχής τους σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 191 μαθητές/τριες Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού (N = 191) από σχολεία του Νομού Ημαθίας.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Η αξιολόγηση της αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης των μαθητών/τριών για θέματα που αφορούν στο περιβάλλον έγινε με την κλίμακα της «Αντιλαμβανόμενης Πληροφόρησης για Περιβαλλοντικά Ζητήματα» (Ζαφειρούδη & Χατζηγεωργιάδη, 2013). Η κλίμακα αξιολογεί το επίπεδο της πληροφόρησης που ένα άτομο πιστεύει ότι κατέχει σχετικά με τα σύγχρονα περιβαλλοντικά ζητήματα και αποτελείται από 10 θέματα: ζώα, ενέργεια, νερό, ρύπανση, ανακύκλωση, βιολογικά και οικολογικά προϊόντα, μεταλλαγμένες τροφές, θέματα υπερθέρμανσης του πλανήτη, κλιματικές αλλαγές, τοξικά και πυρηνικά απόβλητα και γενικά περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι απαντήσεις δόθηκαν σε 5βάθμια κλίμακα Likert (όπου 1 = καθόλου και 5 = πάρα πολύ). Η καταγραφή της συχνότητας συμμετοχής σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες έγινε σε κλίμακα 5 επιπέδων (1 = καμία φορά στη ζωή μου, 2 = σπάνια / ελάχιστες φορές, 3 = ευκαιριακά, 4 = συχνά / 1 ή 2 φορές το μήνα, 5 = συστηματικά / σχεδόν κάθε εβδομάδα). Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της κλίμακας ελέγχθηκαν επιτυχώς ($\alpha = .78$).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι μαθητές/τριες ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας και στη συνέχεια τους μοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια. Αφού έγινε μία πρώτη ανάγνωση από τους ίδιους, δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινίσεις σε όποιες ερωτήσεις έγιναν. Η επιλογή των μαθητών/τριών έγινε τυχαία και τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν εθελοντικά και παρουσία της ερευνήτριας.

Στατιστική ανάλυση: Για τη διερεύνηση πιθανών διαφορών της αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης των μαθητών/τριών έναντι περιβαλλοντικών ζητημάτων (εξαρτημένη μεταβλητή) και της διαφορετικής συχνότητας συμμετοχής σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες (ανεξάρτητη μεταβλητή) εφαρμόστηκε ανάλυση διακυμάνσεως (ANOVA) κατά έναν παράγοντα. Αξιοποιήθηκε το πακέτο SPSS για τις κοινωνικές επιστήμες.

Αποτελέσματα

Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι το 49.7% των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν αγόρια και το 50.3% ήταν κορίτσια. Το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτούσε στη Στ΄ Δημοτικού (53.4%) και το μικρότερο στην Ε΄ Δημοτικού (46.6%). Το επάγγελμα του πατέρα των περισσότερων συμμετεχόντων (62.8%) ήταν «ελεύθερος επαγγελματίας» και των λιγότερων (0.5%) ήταν «άνεργος». Αντίστοιχα, το επάγγελμα της μητέρας των περισσότερων (28.8%) ήταν «ελεύθερος επαγγελματίας», ενώ των λιγότερων (1%) ήταν «συναξιούχος». Όσον αφορά στη συμμετοχή

των μαθητών σε περιβαλλοντικά προγράμματα, το μεγαλύτερο ποσοστό (39.3%) δήλωσε ότι είχε συμμετάσχει 1 έως 2 φορές, ενώ το μικρότερο ποσοστό (5.8%) εμφανίστηκε σε πάνω από 10 φορές και σε συμμετοχές 6 έως 9 φορές.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης διακύμανσης υποστήριξαν θετική συσχέτιση στα θέματα της πληροφόρησης για: «κλιματικές αλλαγές και υπερθέρμανση του πλανήτη;» ($F_{(4,186)}=3.364$, $p<.05$), «ρύπανση των ακτών και των θαλασσών;» ($F_{(4,186)}=3.092$, $p<.05$), «καταστροφή των φυτών, των δασών και των ζώων;» ($F_{(4,186)}=4.132$, $p<.005$), «τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα» ($F_{(4,186)}=2.656$, $p<.05$) και «τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα;» ($F_{(4,186)}=4.384$, $p<.005$). Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες που συμμετείχαν με υψηλότερη συχνότητα συμμετοχής (1 έως 2 φορές το μήνα) σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες σημείωσαν υψηλότερες τιμές στην μεταβλητή αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση ($M = 3.76$, $SD = 0.77$) από τους αντίστοιχους που συμμετείχαν ευκαιριακά ($M = 3.46$, $SD = 0.68$), σπάνια / ελάχιστες φορές ($M = 3.32$, $SD = 0.69$) ή δεν συμμετείχαν ποτέ στη ζωή τους ($M = 3.04$, $SD = 1.08$).

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας υποστήριξαν θετική συσχέτιση μεταξύ αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης για θέματα που αφορούν στο περιβάλλον και συχνότητας συμμετοχής σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες για μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Αντίστοιχα αποτελέσματα έχουν βρεθεί και από άλλους ερευνητές (Zafeiroudi & Hatzigeorgiadis, 2014) για μαθητές ηλικίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να αποτελέσουν βασικό ερέθισμα τόσο για τα σχολεία, όσο και τους εκπαιδευτικούς, ώστε να εμπλουτίσουν τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που υλοποιούν με υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες.

Περιορισμοί

Στην έρευνα συμμετείχαν μόνο μαθητές/τριες που φοιτούσαν στην Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, ηλικίας 11 και 12 χροντών, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά δημοτικά σχολεία του Νομού Ημαθίας. Για το λόγο αυτό, τα αποτελέσματα της έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν για μαθητές/τριες μικρότερων τάξεων, καθώς και για μαθητές/τριες από όλα τα σχολεία της χώρας.

Μελλοντικές έρευνες

Μελλοντικά θα μπορούσε να εξεταστεί ευρύτερα η αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση των μαθητών/τριών για θέματα που αφορούν στο περιβάλλον σε σχέση με τη συχνότητα συμμετοχής σε υπαίθριες κινητικές δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται να επαναληφθούν παρόμοιες έρευνες και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας με διαφορετικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, ώστε να προκύψει ένα συνολικό αποτέλεσμα που να επιτρέπει συγκρίσεις με άλλες χώρες του εξωτερικού.

Βιβλιογραφία

- Cohen, S., & Horm-Wingard, D. (1993). Children and the environment: ecological awareness among preschool children. *Environment & Behavior*, 25, 103-120.
- Ζαφειρούδη, Α., & Χατζηγεωργιάδης, Α. (2012). Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά & άσκηση σε υπαίθρια αθλητικά κέντρα. *Διοίκηση Αθλητισμού & Αναψυχής*, 9(1), 1-9.

- Ζαφειρούδη, Α., & Χατζηγεωργιάδης, Α. (2013). Περιβαλλοντική υπευθυνότητα μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: ανάπτυξη ερωτηματολογίων, ψυχομετρικός έλεγχος & σχέσεις μεταξύ περιβαλλοντικών εννοιών. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 11(3), 22-35.
- Καλαϊτζίδης, Δ., & Ουζούνης, Κ. (2000). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Ξάνθη: Σπανίδης.
- Κουθούρης, Χ. (2009). *Υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής, ακραία αθλήματα, μάνατζμεντ υπηρεσιών & εκπαίδευση στελεχών*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδης.
- Μιχαηλίδης, Π. (1993). Θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο Δημοτικό. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 71, 71-81.
- Palmberg, I. E. & Kuru, J. (2000). Outdoor activities as a basis of environmental responsibility. *Journal of Environmental Education*, 31(4), 32-36.
- Priest, S. (1986). Redefining outdoor education. *Journal of Environmental Education*, 13(3), 13-15.
- Tarrant, M. A., & Green, G. T. (1999). Outdoor recreation participation and predictive validity of environmental attitudes. *Leisure Sciences*, 21, 17-30.
- ΥΠΕΠΘ & ΠΙ (2002). *Δ.Ε.Π.Π.Σ. & ΑΠΣ, Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα.
- Zafeiroudi, A., & Hatzigeorgiadis, A. (2014). Validation of Greek version of the responsible Environmental Behavior Scale and relationships with participation in outdoor activities. *International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism*, 13, 20-37.

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ

Ζαχαριάδου, Ζ., Δούκα, Σ., & Αλεξανδρή, Κ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Ικανοποίηση από τη συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής θεωρούνται οι θετικές αντιλήψεις ή συναισθήματα που ένα άτομο διαμορφώνει, εκμαιοεί ή κερδίζει ως αποτέλεσμα της ανάμειξής του με συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής. Το θετικό συναίσθημα ικανοποίησης εξαρτάται από την κάλυψη των προσδοκιών, των «θέλων», ή των αναγκών του μετά το τέλος της συμμετοχής του στη δραστηριότητα αυτή.

Ενώ πάνω από όλα αποτελεί μία καλλιτεχνική δημιουργία που συνδέεται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον, την κοινωνία και την ιστορία κάθε τόπου, ο χορός μπορεί να θεωρηθεί και ως μία δραστηριότητα που καλύπτει τον ελεύθερο χρόνο των πολιτών και ταυτόχρονα εξυπηρετεί την ανάγκη τους για ψυχαγωγία και διάλειμμα από τη μονοτονία της καθημερινότητας, αλλαγή του τρόπου ζωής και διασκέδαση (Δούλιας, Κοσμίδου, Παυλογιάννης & Πατσιαούρας, 2005; Λασκαρίδη, Μωυσιάδου & Κούλη, 2009). Επιπλέον, μέσα από την κίνηση ο άνθρωπος κατορθώνει να εκφράσει συναισθήματα, να βελτιώσει το σωματικό, γνωστικό και κοινωνικό του προφίλ και να πετύχει την ταυτόχρονη εξέλιξη και εναρμόνιση της σκέψης, της ψυχής και του σώματός του (Μπέλλα, Διρχαλίδου & Νινιατσούδης, 2009). Η διασκέδαση, η ανάπτυξη των κοινωνικών συναναστροφών και η βελτίωση της ψυχολογικής διάθεσης όσων συμμετέχουν σε χορευτικές δραστηριότητες αιτιολογούν γιατί ο χορός είναι μια δραστηριότητα αναψυχής (Γουλιμάρης κ.ά., 2008).

Τα τελευταία χρόνια, η έννοια της «ανάμειξης» με μια δραστηριότητα αναψυχής αποτελεί δημοφιλές αντικείμενο μελέτης μεταξύ των ερευνητών του ευρύτερου χώρου της αναψυχής και του αθλητισμού, καθώς προσπαθούν να εξηγήσουν τις ψυχολογικές διαδικασίες που επηρεάζουν την αφοσίωση των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες αναψυχής (Θεοδωράκης, Αλεξανδρή, Πανοπούλου & Βλαχόπουλος, 2008). Η ανάμειξη αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται την ενασχόλησή τους με μια δραστηριότητα και στο πόσο σημαντική τη θεωρούν (Νάσσης & Θεοδωράκης, 2008), ενώ τα επίπεδα ανάμειξης σε μια δραστηριότητα αναψυχής καθορίζονται από τους στόχους, τις αξίες, τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα του ατόμου (Θεοδωράκης, Αλεξανδρή, Πανοπούλου & Βλαχόπουλος, 2008), τα οποία θα πρέπει να συμπίπτουν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας αναψυχής που συμμετέχει (Θεοδωράκης, Πανοπούλου & Βλαχόπουλος, 2007).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει την ικανοποίηση που αποκομίζουν ενήλικες χορευτές αναψυχής από την ανάμειξή τους σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 203 ενήλικες χορευτές αναψυχής που διδάσκονται ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς σε χορευτικούς συλλόγους στην περιοχή της Θεσσαλονίκης.

Όργανα συλλογής δεδομένων: Για την αξιολόγηση της ικανοποίησης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Beard & Ragheb (1980), για την μέτρηση της ανάμειξης στα προγράμματα παραδοσιακών χορών χρησιμοποιήθηκαν οι διαστάσεις της έλξης, κεντρικότητας και αυτό-έκφρασης (Kyle et al., 2003), ενώ για τη διερεύνηση της σχέσης της ανάμειξης των ενήλικων σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών και της ικανοποίησης που προσλαμβάνουν από τη συμμετοχή τους σε αυτά χρησιμοποιήθηκε το μη παραμετρικό τεστ Kruskal – Wallis (Καμπίτσης, 2004).

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Η ανάλυση συστοιχιών (cluster analysis) για την ταξινόμηση των χορευτών σε άτομα με υψηλή, μέτρια και χαμηλή ανάμειξη επιβεβαίωσε την ύπαρξη 3 ομάδων (υψηλή $N = 81$, μέτρια $N = 69$ και χαμηλή $N = 53$). Η διερεύνηση της σχέσης της ανάμειξης των ενήλικων σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών και της ικανοποίησης που προσλαμβάνουν από τη συμμετοχή τους έδειξαν ότι για την ικανοποίηση υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των ομάδων ($\chi^2(2) = 46.8$, $p < 0.001$), με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει τα υψηλότερα ποσοστά ικανοποίησης.

Στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι ενήλικοι που συμμετείχαν σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών θεωρούν ότι εισπράττουν ιδιαίτερα μεγάλη ικανοποίηση από τη συμμετοχή τους σε αυτά, καθώς η συγκεκριμένη δραστηριότητα προσελκύει το ενδιαφέρον τους και τους προσδίδει ευχαρίστηση. Όσο, δε, μεγαλύτερη είναι η ενασχόλησή τους και άρα υψηλότερη η ανάμειξη ($M = 6.9012$) με τους παραδοσιακούς χορούς τόσο μεγαλύτερη ικανοποίηση φαίνεται να αντλούν, αφού η συγκεκριμένη δραστηριότητα αποκτά σημαντική θέση στη ζωή τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας συμφωνούν με τα ευρήματα των Θεοδωράκη, Πανοπούλου & Βλαχόπουλου (2007), ενώ δεν συμφωνούν με αυτά των Θεοδωράκη & Μπεμπέτσου (2003) και Παπαδοπούλου & Θεοδωράκη (2004), οι οποίοι διαπίστωσαν ότι όσο μεγαλύτερη είναι η αθλητική εμπειρία, τόσο λιγότερο ικανοποιημένοι είναι οι αθλητές από την απόδοσή τους, πιθανόν γιατί έχουν περισσότερες απαιτήσεις από τους εαυτούς τους.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί ότι ο βαθμός ανάμειξης με τα προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χορών συνδέεται με την ικανοποίηση από την αναψυχή, καθώς η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει ιδιαίτερη αξία για τους συμμετέχοντες σε αυτήν. Αυτή η σχέση της ανάμειξης με την ικανοποίηση μπορεί να βοηθήσει τα διοικητικά στελέχη των χορευτικών συλλόγων να αναπτύξουν αποτελεσματικότερες στρατηγικές για την παραμονή των μελών τους στις χορευτικές ομάδες, αλλά και για την προσέλκυση νέων μελών σε αυτές.

Βιβλιογραφία

- Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1980). The leisure satisfaction measure. *Journal of Leisure Research*, 72(1), 20-33.
- Γουλιμάρης, Δ., Φιλίππου, Φ., Κώτης, Ι., & Γέντη, Μ. (2008). Οι ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. *Επιστήμη του Χορού*, 2, 16-30.
- Δούλιας, Ε., Κοσμίδου, Ε., Παυλογιάννης, Ο., & Πατσιαούρας Α. (2005). Διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής εφήβων σε ομάδες παραδοσιακών χορών. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 3(2), 107-112.

- Θεοδωράκης, Ν., Αλεξανδρή, Κ., Πανοπούλου, Κ., & Βλαχόπουλος, Σ. (2008). Παράγοντες που επηρεάζουν ανασταλτικά την ανάμειξη σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6(2), 212-221.
- Θεοδωράκης, Ν., & Μπεμπέτσος, Ε. (2003). Διερεύνηση της ικανοποίησης αθλητών: μια πρώτη προσέγγιση. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 1(2), 197-203.
- Θεοδωράκης, Ν., Πανοπούλου, Κ., & Βλαχόπουλος, Σ. (2007). Παραγοντική δομή και εγκυρότητα πρόβλεψης της Κλίμακας Ανάμειξης στην Αναψυχή. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 5(3), 405-413.
- Καμπίτσης, Χρ. (2004). *Η έρευνα στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τσιαρτσιάνης Α. & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2004). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36 (2), 209-231.
- Λασκαρίδη, Β., Μωυσιάδου Κ., & Κούλη, Ο. (2009). Διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής εφήβων σε λατινοαμερικάνικους και ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Πρακτικά 17^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού, Κομοτηνή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Μπέλλα, Α., Διρχαλίδου, Σ., & Νινιατσούδης, Α. (2009). *Ο χορός ως μέσο εναλλακτικής θεραπείας*. Πρακτικά 17^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού, Κομοτηνή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Νάσσης, Π., & Θεοδωράκης, Ν. (2008). Ο ρόλος της ανάμειξης στη συμπεριφορά των φιλάθλων στον επαγγελματικό αθλητισμό. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6(3), 319-328.
- Παπαδοπούλου, Αρ., & Θεοδωράκης, Ν. (2004). *Η επίδραση του φύλου, της αθλητικής εμπειρίας και της συχνότητας προπόνησης στην ικανοποίηση των ελλήνων κολυμβητών*. Πρακτικά 5^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Αθλητικής Διοίκησης, Πάτρα: Ελληνική Εταιρεία Διοίκησης Αθλητισμού.

**ΔΥΝΑΜΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Πρώιος, Μ. Ι.,¹ Διαννή, Μ.,² Πρώιος, Μ.,¹ Κουθούρης, Χ.,³ Κώστα, Γ.,² & Φιλίππου, Φ.²

¹ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ

³ ΤΕΦΑΑ, ΔΠ

Εισαγωγή

Ο εκπαιδευτικός είναι μέλος του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου με τις δικές του πεποιθήσεις, πιστεύω και στάσεις σε θέματα που καθορίζουν τη ζωή του στον επαγγελματικό χώρο, αλλά και στην καθημερινότητά του γενικότερα. Ένας παράγοντας που φαίνεται να επηρεάζει τις στάσεις των ανθρώπων στην καθημερινή του ζωή είναι η δύναμη της θρησκευτικής πίστης (Francis, 1997), η οποία ορίζεται ως η συμμόρφωση στις παραδοσιακές πεποιθήσεις της θρησκείας (Kelley, Hoffman & Gill, 1990) και καταγράφει την πεποίθηση για την αλήθεια της θρησκείας που δίνει σταθερότητα στη ζωή. Οι Deford (1976) και Hoffman (1985) αναφέρουν ότι, αν και ο θρησκευτικός προσανατολισμός συνήθως, δεν φαίνεται να είναι η κύρια επιρροή, ωστόσο μπορεί να επηρεάσει την προσωπική συμπεριφορά και στάση απέναντι σε μία σειρά από κοινωνικά και ηθικά δεδομένα.

Μία ανθρώπινη στάση που εκδηλώνεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων στην καθημερινή ζωή είναι η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής. Ο όρος «αθλητισμός αναψυχής» αφορά μία πλειάδα δραστηριοτήτων που μπορούν να αποφέρουν πολλαπλά σωματικά, ψυχικά και πνευματικά οφέλη στους συμμετέχοντες (Scherl, 1989). Ο αθλητισμός αναψυχής περιλαμβάνεται στις δραστηριότητες «σχόλης», που στόχο έχουν να φέρουν το άτομο σε κατάσταση «αναψυχής», ανεξάρτητα από τη μέθοδο προσέγγισης, που μπορεί να είναι η ψυχαγωγία, το παιχνίδι, ή η διασκέδαση (Κουθούρης, 2006).

Θρησκεία και αθλητισμός αποτελούν σημαντικούς τομείς της κοινωνικής ζωής των ανθρώπων (Bryant & McElroy, 1997) και η μελέτη τους έχει ένα ουσιώδες ενδιαφέρον. Η σημασία μιας μελέτης όπως η παρούσα αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον επειδή: α) ασχολείται με τους εκπαιδευτικούς, ένα σύνολο ανθρώπων που παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των παιδιών και β) μέχρι σήμερα το ερευνητικό ενδιαφέρον στη χώρα μας για τους εκπαιδευτικούς είναι περιορισμένο.

Η θρησκευτική πίστη ως μια πνευματική (γνωστική) έννοια, πιθανά, να επηρεάζεται από αναπτυξιακούς δείκτες όπως η ηλικία (Smith & Denton, 2005) και οι εμπειρίες (Nisan, 1984). Η ποιότητα των εμπειριών είναι ζήτημα του κοινωνικού περιβάλλοντος, στο οποίο ζει το κάθε άτομο (Proios, Doganis, & Proios, 2006). Επίσης, και το γένος εξετάζεται ως ένας αναπτυξιακός δείκτης, ο οποίος φαίνεται να παρουσιάζει διαφοροποιήσεις στη δύναμη της θρησκευτικής πίστης (Batson, Schoenrade, & Ventis, 1993).

Σκοπός της έρευνας

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση μιας πιθανής σχέσης μεταξύ δύναμης θρησκευτικής πίστης και συχνότητας συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής. Επίσης, εξετάστηκε η πιθανή ύπαρξη διαφορών στη δύναμη της θρησκευτικής πίστης και στη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής σε σχέση με την ηλικία, τις εμπειρίες (χρόνια υπηρεσίας), τη βαθμίδα εκπαίδευσης και το γένος.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 150 άνδρες και 256 γυναίκες εκπαιδευτικοί ($N = 406$), από τους οποίους οι 19 ήταν Νηπιαγωγοί, οι 107 ήταν Δάσκαλοι και οι 280 ήταν Καθηγητές. Για τις ανάγκες αυτής της μελέτης η ηλικία τους χωρίστηκε σε 4 επίπεδα: 20-30 ($N = 35$), 31-40 ($N = 68$), 41-50 ($N = 217$) και 51-60 ($N = 86$) χρονών και η εμπειρία τους (χρόνια υπηρεσίας) χωρίστηκε σε 7 επίπεδα: 0-5 ($N = 39$), 6-10 ($N = 63$), 11-15 ($N = 130$), 16-20 ($N = 66$), 21-25 ($N = 49$), 26-30 ($N = 47$), 31-35 ($N = 10$), ενώ 2 δεν δήλωσαν τα χρόνια υπηρεσίας τους.

Όργανα συλλογής δεδομένων: Για την εκτίμηση της δύναμης της θρησκευτικής πίστης χρησιμοποιήθηκε μία έγκυρη έκδοση (Dianni, Proios, & Kouthouris, 2014) του Santa Clara Strength of Religious Faith Questionnaire (SCSRFQ) (Plante & Boccaccini, 1997), το οποίο αποτελείται από 10 ερωτήσεις (θέματα). Οι ερωτήσεις βαθμολογούνται σε μια 4βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = διαφωνώ έντονα και 4 = συμφωνώ έντονα) και οι υψηλότερες βαθμολογίες δείχνουν μεγαλύτερη δύναμη της θρησκευτικής πίστης. Οι βαθμολογίες μπορούν να κυμαίνονται από το 10 (χαμηλότερη δύναμη της χριστιανικής πίστης) μέχρι το 40 (υψηλότερη δύναμη της χριστιανικής πίστης).

Η συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής εξετάστηκε μέσα από την ερώτηση «Πόσο συχνά κάνεις δραστηριότητες άσκησης / άθλησης, ή άλλα σπορ στον ελεύθερο χρόνο σου». Αυτή η ερώτηση απαντήθηκε σε μια 5-θμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = καθόλου, 2 = μόνο ευκαιριακά [αν τύχει], 3 = κάποιες φορές [4 φορές το μήνα], 4 = συχνά [6 φορές το μήνα], 5 = συστηματικά [3 φορές την εβδομάδα]).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Αρχικά, ζητήθηκε η άδεια από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων για την πραγματοποίηση της μελέτης. Στη συνέχεια έγινε η σχετική ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το σκοπό της μελέτης, τονίζοντας ότι το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και η συμμετοχή εθελοντική. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε στο σχολείο στον ελεύθερο χρόνο των εκπαιδευτικών και ήταν ανώνυμο.

Αποτελέσματα

Η περιγραφική στατιστική αρχικά για τη δύναμη της θρησκευτικής πίστης των εκπαιδευτικών έδειξε ότι αυτή βρίσκεται σε ένα μέτριο επίπεδο, ενώ για τη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής υπερίσχυσε η κλίμακα «κάποιες φορές» (Πίνακας 1). Σε ότι αφορά στο φύλο, βρέθηκε ότι οι βαθμολογίες των γυναικών στη δύναμη της θρησκευτικής πίστης ήταν υψηλότερες των ανδρών, ενώ για τη συχνότητα συμμετοχής υπερίσχυσαν αυτές των ανδρών έναντι των γυναικών. Μονομεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης φανέρωσε ότι οι διαφορές στις βαθμολογίες δεν ήταν στατιστικά σημαντικές στη δύναμη θρησκευτικής πίστης μεταξύ ανδρών και γυναικών εκπαιδευτικών, ενώ για τη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής έδειξε ότι ήταν σημαντικές ($F_{(1,405)} = 3.71, p < .05, \eta^2 = .009$).

Πίνακας 1. Περιγραφική στατιστική ανά φύλο.

Μεταβλητές	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ
Θρησκευτική πίστη	26.23	7.95	27.08	7.65	26.77	7.77
Συχνότητα συμμετοχής	3.50	1.25	3.25	1.26	3.34	1.26

Σε ότι αφορά στη βαθμίδα εκπαίδευσης για τη θρησκευτική πίστη, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι Νηπιαγωγοί σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες έναντι των Δασκάλων και των Καθηγητών, ενώ σε ότι αφορά στη συχνότητα οι Καθηγητές σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες έναντι των άλλων εκπαιδευτικών (Πίνακας 2). Μονομεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης φανέρωσε ότι οι διαφορές στις βαθμολογίες για τη δύναμη θρησκευτικής πίστης μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης ήταν στατιστικά σημαντικές ($F_{(1,404)} = 7.87, p < .001, \eta^2 = .038$), ενώ για τη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφορές.

Πίνακας 2. Περιγραφική στατιστική ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Μεταβλητές	Νηπιαγωγοί		Δάσκαλοι		Καθηγητές	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ
Θρησκευτική πίστη	28.58	6.61	24.28	8.07	27.60	7.52
Συχνότητα συμμετοχής	3.32	1.10	3.28	1.24	3.37	1.28

Σε ότι αφορά στην ηλικία για τη θρησκευτική πίστη τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί ηλικίας 20-30 χρονών σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες έναντι των άλλων επιπέδων ηλικίας, όπως επίσης και για τη συχνότητα συμμετοχής (Πίνακας 3). Μονομεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης φανέρωσε ότι οι διαφορές στις βαθμολογίες για τη δύναμη θρησκευτικής πίστης, αλλά και τη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής δεν ήταν στατιστικά σημαντικές.

Πίνακας 3. Περιγραφική στατιστική ανά επίπεδο ηλικίας.

Μεταβλητές	20-30 ετών		31-40 ετών		41-50 ετών		51-60 ετών	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ
Θρησκευτική πίστη	27.83	6.45	26.40	7.44	26.99	7.46	26.08	9.19
Συχνότητα συμμετοχής	3.40	1.14	3.32	1.34	3.33	1.24	3.37	1.32

Τα αποτελέσματα σε σχέση με τα επίπεδα εμπειρίας για τη δύναμη θρησκευτικής πίστης έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί με τη μέγιστη εμπειρία (31-35 χρόνια) σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες έναντι των άλλων επιπέδων εμπειρίας. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί με τη μικρότερη εμπειρία (0-5 χρόνια) φανέρωσαν ότι έχουν υψηλότερη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής (Πίνακας 4). Μονομεταβλητή ανάλυση της διακύμανσης φανέρωσε ότι οι διαφορές στις βαθμολογίες για τη δύναμη θρησκευτικής πίστης ήταν στατιστικά σημαντικές ($F_{(1,402)} = 2.51, p < .05, \eta^2 = .037$), ενώ για τη συχνότητα συμμετοχής δεν ήταν σημαντικές.

Πίνακας 4. Περιγραφική στατιστική ανά επίπεδο εμπειρίας.

Μεταβλητή	0-5 χρόνια	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35
	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)	ΜΟ (ΤΑ)
Θρησκευτική πίστη	27.69 (7.03)	28.81 (6.96)	26.73 (7.10)	26.12 (7.90)	23.73 (8.76)	26.72 (8.93)	30.20 (8.60)
Συχνότητα συμμετοχής	3.64 (1.03)	3.25 (1.28)	3.38 (1.27)	3.39 (1.27)	3.10 (1.35)	3.32 (1.33)	3.30 (1.25)

Τέλος, τα αποτελέσματα από την ανάλυση συσχέτισης δεν φανέρωσαν την ύπαρξη σχέσης μεταξύ της δύναμης θρησκευτικής πίστης με τη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής σε επίπεδο ($r = -.008$, $p > .05$).

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Τα ευρήματα αυτής της μελέτης δεν επιβεβαίωσαν την υπόθεση για συσχέτιση μεταξύ συχνότητας και θρησκευτικής πίστης. Αυτό το εύρημα φαίνεται να συμφωνεί με αντίστοιχο των Chliaoutakis, Drakou, Gnardellis, Galariotou, Gara & Chliaoutaki (2002) που αναφέρει για τους Έλληνες ορθόδοξους πιστούς ότι έχουν υιοθετήσει θετικές συμπεριφορές υγείας, ατομικής υγιεινής και διατροφής, αλλά δεν ασχολούνται συστηματικά με τη βελτίωση της φυσικής τους κατάστασης μέσω της συχνής φυσικής δραστηριότητας.

Σε ότι αφορά στους αναπτυξιακούς δείκτες ηλικία και εμπειρία, βρέθηκε ότι μόνον οι εμπειρίες επηρεάζουν τη διαμόρφωση της θρησκευτικής πίστης και ότι αυτή είναι μεγαλύτερη στους εκπαιδευτικούς με τα περισσότερα χρόνια υπηρεσίας. Οι Jung (1943; 1964) και McFadden (1996) υποστηρίζουν ότι η πνευματική-θρησκευτική ανάπτυξη επέρχεται στο δεύτερο μισό της ενήλικης ζωής και συνδέεται με τις διαδικασίες ωρίμανσης και τις εμπειρίες του ατόμου, δεδομένο που πιθανά συσχετίζεται με τις ηλικίες των καθηγητών με τη μεγαλύτερη εκπαιδευτική εμπειρία.

Ακόμη, βρέθηκε ότι όπως οι εμπειρίες, έτσι και το εργασιακό περιβάλλον (βαθμίδα εκπαίδευσης: νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο / λύκειο) είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει τη διαμόρφωση της δύναμης της θρησκευτικής πίστης. Η δουλειά στο περιβάλλον του σχολείου έχει υποστηριχθεί ότι επηρεάζει την πορεία των στάσεων (Stoll & Beller, 1999). Σε αντίθεση με τις άλλες μεταβλητές, τα ευρήματα αυτής της μελέτης υποστήριξαν την επίδραση του γένους στη συχνότητα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής εμφανίζοντας μία υπεροχή των ανδρών. Αυτό το εύρημα υποστηρίζεται από άλλες μελέτες που αναφέρουν ότι οι άνδρες μέσα από τον αθλητισμό και τις δραστηριότητες αναψυχής εκφράζουν την ευχαρίστησή τους (Κοτσιαμπαΐδου, Αλεξανδρής, Κουθούρης, & Κώστα, 2007) και ότι το γυναικείο φύλο αντιμετωπίζει πάντοτε περισσότερα εμπόδια στη συμμετοχή σε δράσεις αναψυχής (Κουθούρης, Κοντογιάννη & Αλεξανδρής 2008).

Βιβλιογραφία

- Batson, C. D., Schoenrade, P., & Ventis, W. K. (1993). *Religion and the individual: a social-psychological perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Bryant, J. E., & McElroy, M. (1997). *Sociological dynamics of sport and exercise*. Englewood, CO: Morton Publishing Company.

- Chliaoutakis, J., Drakou, I., Gnardellis, C., Galariotou, S., Gara, H., & Chliaoutaki, M. (2002). Greek Christian Orthodox Ecclesiastical lifestyle: could it become a pattern of health-related behavior? *Preventive Medicine*, 34, 428-435.
- Deford, F. (1976). Religion in sport. *Sports Illustrated*, 19 April, 90-100.
- Dianni, M., Proios, M., & Kouthouris, C. (2014). Structure validity of Santa Clara Strength of Religious Faith Questionnaire in Greek sample. *Religions*, 5(1), 157-164.
- Jung, C. G. (1943). On the psychology of the unconscious. In H. Read, M. Fordham, & G. Adler (Eds.) *Jung: Collected Works* (pp. 3-117). Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jung, C. G. (1964). *Man and his symbols*. New York: Laurel.
- Francis, L. J. (1997). Personality, prayer, and church attendance among undergraduate students. *International Journal for the Psychology of Religion*, 7(2), 127-132.
- Hoffman, S. J. (1985). Recovering a sense of the sacred in sport. *The Nebraska Humanist*, 2, 16-25.
- Kelley, B. C., Hoffman, S. J., & Gill, D. L. (1990). The relationship between competitive orientation and religious orientation. *Journal of Sport Behavior*, 13, 145-156.
- Κοτσιαμπαΐδου, Π., Αλεξανδρής, Κ., Κουθούρης, Χ., & Κώστα, Γ. (2007). Παράγοντες που σχετίζονται με την προσκόλληση στην άσκηση στα Δημοτικά Γυμναστήρια. *Πρακτικά 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Αναψυχής, Ελεύθερου Χρόνου & Αθλητικού Τουρισμού*, Τρίκαλα: ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Κουθούρης, Χ. (2006). Σχόλη, αναψυχή & αθλητισμός: εννοιολογική συσχέτιση των όρων. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 4(1), 68-77.
- Κουθούρης, Χ., Κοντογιάννη, Ε., & Αλεξανδρής, Κ. (2008). Λόγοι αναστολής συμμετοχής σε δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσικής Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 6(1), 67-78.
- McFadden, S. (1996). Religion and spirituality. In *Encyclopedia of Gerontology* (Vol. 2, pp. 387-397). San Diego, CA: Academic Press.
- Nisan, M. (1984). Content and structure in moral judgment: an integrative view. In W. Kurtines, & J. Gewirtz (Eds.), *Morality and Moral Development* (pp. 208-224). New York: Wiley.
- Proios, M., Doganis, G., & Proios, M. (2006). Form of athletic exercise, school environment, and sex in development of high school students' sportsmanship. *Perceptual & Motor Skills*, 103, 99-106.
- Scherl, L. M. (1989). Self in wild mess: understanding the psychological benefits of individual-wilderness interaction through self-control. *Leisure Sciences*, 11, 123-135.
- Smith, C., & Denton, M. L. (2005). *Soul searching: the religious and spiritual lives of American teenagers*. Oxford: Oxford University Press.
- Stoll, S. D., & Beller, J. M. (1999). *Character education at the Center for Ethics*. Moscow, ID: Center for Ethics, University of Idaho.

Ενότητα 2: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΟΜΑΔΙΚΟ ΣΠΟΡ

Καρολίδης, Γ., & Ανδρουλάκης, Γ.

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πάτρας

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, η πρόβλεψη της απόδοσης των αντιπάλων ενός αγώνα σε ένα ομαδικό σπορ με χρήση πληροφοριών για τους αντίπαλους τόσο πριν από τη διεξαγωγή του αγώνα, όσο και κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του αποτελεί ενδιαφέρον αντικείμενο έρευνας. Ένας από τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση των ομάδων είναι η ποιότητά τους. Οι Taylor, Mellalieu, James & Shearer (2008), Sampaio, Lago, Casais & Leite (2010), Lago & Lago-Ballesteros (2011), Pratas, Volossovitch & Ferreira (2012), Gomez, Prieto, Perez & Sampaio (2013) και Almeida, Pauo & Volossovitch (2014) προσέγγισαν την έννοια της ποιότητας των ομάδων αξιολογώντας τη θέση τους στην κατάταξη του πρωταθλήματος με μεθόδους clustering.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας εργασία ήταν να συγκροτήσει ένα νέο δείκτη μέτρησης της ποιότητας των αντίπαλων ομάδων ενός ομαδικού αθλήματος χρησιμοποιώντας τον πίνακα βαθμολογίας στο πρωτάθλημα που συμμετέχουν.

Μεθοδολογία

Ο πίνακας βαθμολογίας παρέχει πολλές πληροφορίες πριν από τη διεξαγωγή ενός αγώνα: την κατάταξη των ομάδων, τη βαθμολογία τους, το πλήθος των αγωνιστικών, το σύνολο των αποτελεσμάτων (νίκες – ισοπαλίες - ήττες) τους, καθώς και τα τέρματα που σημείωσαν / δέχτηκαν. Μετά την m-στή αγωνιστική ενός πρωταθλήματος η βαθμολογία B_i^m που έχει η ομάδα i που συμμετέχει σε αυτό δίνεται από τη σχέση:

$$B_i^m = c_w * (W_h + W_a) + c_D * (D_h + D_a) + c_L * (L_h + L_a)$$

όπου W_h, W_a το πλήθος των νικών, D_h, D_a , το πλήθος των ισοπαλιών και L_h, L_a το πλήθος των ηττών της ομάδας, εντός και εκτός έδρας αντίστοιχα, και c_w, c_D, c_L οι συντελεστές βαθμολογίας ανά νίκη, ισοπαλία και ήττα. Εύκολα προκύπτει ότι $W_a = L_h, D_a = D_h, L_a = W_h$. Οι κατανομές των W_h, D_h, L_h μπορούν προσεγγιστικά να θεωρηθούν πειράματα τύχης Bernoulli, ενώ η αντίστοιχη μέση πιθανότητα εμφάνισή τους P_W^m, P_D^m, P_L^m προσεγγίζεται σε κάθε αγωνιστική από το συσσωρευμένο άθροισμα του πλήθους των νικών, ισοπαλιών και ηττών εντός έδρας διαιρεμένο με το σύνολο των αγώνων του πρωταθλήματος στις m-1 αγωνιστικές. Εύκολα αποδεικνύεται ότι ο μέσος και η διακύμανση της βαθμολογίας των ομάδων στη m-στη αγωνιστική είναι:

$$E(B^m) = (c_w * P_W^m + c_D * P_D^m + c_L * P_L^m) * N_{m-1},$$

$$\sigma^2(B^m) = (c_w^2 * P_W^m * (1 - P_W^m) + c_D^2 * P_D^m * (1 - P_D^m) + c_L^2 * P_L^m * (1 - P_L^m)) * N_{m-1}$$

όπου με N_{m-1} συμβολίζεται το πλήθος των αγώνων που έχουν διεξαχθεί στις m-1 αγωνιστικές για m>1. Εφαρμόζοντας κανονικοποίηση της βαθμολογίας σύμφωνα με τη σχέση:

$$X_i^m = \frac{B_i^m - E(B_m)}{\sigma(B_m)}$$

μπορεί να οριστεί ως δείκτης ποιότητας της ομάδας i στη m-στη αγωνιστική το:

$$Power_i^m = P(x < X_i^m)$$

Όπως ορίστηκε παραπάνω, ο δείκτης $Power_i^m$ εκφράζει το ποσοστό των ομάδων του πρωταθλήματος που είναι χειρότερες από την ομάδα i και, επομένως, η σύγκριση των δεικτών μεταξύ 2 ομάδων εκφράζει άμεσα ποια και πόσο από τις 2 είναι καλύτερη.

Αποτελέσματα

Για να εξεταστεί αν ο δείκτης δύναμης αξιολογεί ικανοποιητικά τη δυναμικότητα των ομάδων, εκτελέστηκε γραμμική παλινδρόμηση για να ερμηνευτεί η διαφορά στο αποτέλεσμα των αγώνων ενός πρωταθλήματος χρησιμοποιώντας ως ερμηνευτικές μεταβλητές τις δυναμικότητες των ομάδων που αγωνίστηκαν, δηλαδή:

$$\text{Διαφορά} = \beta_0 + \beta_1 * Power_h + \beta_2 * Power_a$$

Στον

Στην απεικονίζεται το αντίστοιχο ιεραρχικό δέντρο παλινδρόμησης (Hothorn, Hornik & Zeileis, 2006) για το πρωτάθλημα της Α1 ΕΣΑΚΕ. Παρατηρούμε ότι ο καθοριστικότερος παράγοντας είναι η δυναμικότητα της φιλοξενούμενης ομάδας που έχει και τον μεγαλύτερο κατά απόλυτη τιμή συντελεστή βήτα στον Πίνακα 1, διαχωρίζοντας τις ομάδες με δύναμη μεγαλύτερη, ή μικρότερη του 0,702.

Εικόνα 1: Ιεραρχικό δέντρο παλινδρόμησης του ελληνικού πρωταθλήματος μπάσκετ Α1 ΕΣΑΚΕ.

εμφανίζονται οι συντελεστές $\beta_0, \beta_1, \beta_2$ και ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 των αντίστοιχων παλινδρομήσεων για το ελληνικό πρωτάθλημα μπάσκετ Α1 ΕΣΑΚΕ, το τοπικό πρωτάθλημα μπάσκετ Α1 ΕΣΚΑΗ, το ιταλικό πρωτάθλημα μπάσκετ LegaBasket Serie A, το ισπανικό πρωτάθλημα μπάσκετ ACB και το ελληνικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου SuperLeague της αγωνιστικής περιόδου 2013-2014.

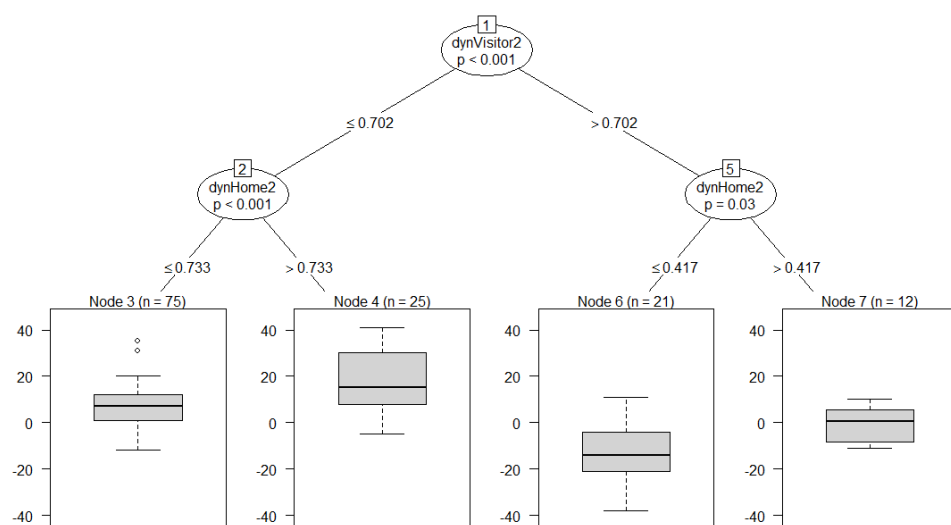
Πίνακας 1: Μοντέλα γραμμικών παλινδρομήσεων ερμηνείας της διαφοράς στο αποτέλεσμα ενός αγώνα.

Πρωτάθλημα	β_0	β_1	β_2	R^2
Α1 ΕΣΑΚΕ	9,000***	16,950***	-25,250***	0,44
Α1 ΕΣΚΑΗ	3,814*	19,527***	-22,772***	0,40
SUPER LEAGUE	0,7810**	1,777***	-2,057***	0,17

ΙΣΠΑΝΙΚΟ	1,190	24,225***	-20,367***	0,28
ΙΤΑΛΙΚΟ	3,990*	12,903***	-11,944***	0,19
Signif. Codes	0 '***'	0,001 '**'	0,01 '*'	0,05 '.' 0,1 ' ' 1

Στην απεικονίζεται το αντίστοιχο ιεραρχικό δέντρο παλινδρόμησης (Hothom, Hornik & Zeilis, 2006) για το πρωτάθλημα της Α1 ΕΣΑΚΕ. Παρατηρούμε ότι ο καθοριστικότερος παράγοντας είναι η δυναμικότητα της φιλοξενούμενης ομάδας που έχει και τον μεγαλύτερο κατά απόλυτη τιμή συντελεστή βήτα στον Πίνακα 1, διαχωρίζοντας τις ομάδες με δύναμη μεγαλύτερη, ή μικρότερη του 0,702.

Εικόνα 1: Ιεραρχικό δέντρο παλινδρόμησης του ελληνικού πρωταθλήματος μπάσκετ Α1 ΕΣΑΚΕ.

Συμπεράσματα

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται ένας νέος δείκτης μέτρησης της ποιότητας των ομάδων που στηρίζεται στον πίνακα βαθμολογίας και δεν επηρεάζεται από τη δυσκολία του πρωταθλήματος, αφού εκφράζει πόσο και ποια ομάδα είναι καλύτερη ανάμεσα σε αυτές που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα αριθμητικά αποτελέσματα, αν η προτεινόμενη μεθοδολογία εφαρμοστεί για την πρόβλεψη της διαφοράς αποτελέσματος σε έναν αγώνα πρωταθλήματος τότε η προβλεψιμότητα της μεθόδου διαφέρει από πρωτάθλημα σε πρωτάθλημα κυμαινόμενη από 17% έως και 44%. Σε μελλοντική έρευνα η μεθοδολογία αυτή θα εφαρμοστεί στα στοιχεία της άμυνας και της επίθεσης που εμφανίζονται στους πίνακες βαθμολογίας.

Βιβλιογραφία

- Almeida, C., Ferreira, A., & Volossovitch, A. (2014). Effects of match location, match status and quality of opposition on regaining possession in UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics*, 41, 203-214, DOI: 10.2478/hukin-2014-0048.
- Gomez, M., Prieto, M., Perez, J., & Sampaio, J. (2013). Ball possession effectiveness in men's elite floorball according to quality of opposition and game period. *Journal of Human Kinetics*, 38, 227-237, DOI: 10.2478/hukin-2013-0062.
- Lagos, C., & Lago-Ballesteros, J. (2011). Game location and team quality effects on performance profiles in professional soccer. *Journal of Sports Science & Medicine*, 10, 465-471.
- Pratas, J., Volossovitch, A., & Ferreira, A. (2012). The effect of situational variables on teams' performance in offensive sequences ending in a shot on goal: a case study. *The Open Sports Sciences Journal*, 5, 193-199.
- Sampaio, J., Lagos, C., Casais, L., & Leite, N. (2010). Effects of starting score-line, game location, and quality of opposition in basketball quarter score. *European Journal of Sport Science*, 10(6), 391-396.
- Taylor, J., Mellalieu, S., James, N., & Shearer, D. (2008). The influence of match location, quality of opposition, and match status on technical performance in professional association football. *Journal of Sport Sciences*, 26(9), 885-895.
- Hothorn, T., Hornik, K., & Zeileis, A. (2006). Unbiased recursive partitioning: a conditional inference framework. *Journal of Computational & Graphical Statistics*, 15(3), 651-674.

ΤΑΥΤΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ

Παπαδόπουλος, Δ., & Βιολιντζή, Κ.

ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη Θεωρία της Κοινωνικής Ταυτότητας, οι άνθρωποι τείνουν να κατηγοριοποιούν τους εαυτούς τους και τους άλλους σε διάφορες κοινωνικές κατηγορίες με βάση διάφορα κριτήρια, όπως ηλικία, φύλο, θρησκεία, κλπ. (Tajfel & Turner, 1985), γιατί αυτό παρέχει ένα συστηματικό τρόπο να ξεχωρίζουν τους συνανθρώπους τους, αλλά και να προσδιορίζουν τους εαυτούς τους μέσα σε μια κοινωνική κατηγορία (Dutton, 1994). Σύμφωνα με τον Finn (1994), η ταύτιση με μια κοινωνική ομάδα σχετίζεται με την αυτοεκτίμηση του ταυτισμένου. Το πώς βλέπει ένα άτομο τον εαυτό του εξαρτάται από τις ομαδικές υπαγωγές του και ειδικότερα τη διαφοροποίηση της δικής του (έσω) ομάδας από κάποια άλλη (έξω) ομάδα. Αυτή η συγκριτική προοπτική συνδέει την κοινωνική κατηγοριοποίηση με την κοινωνική ταυτότητα (Tajfel & Forgas, 1981), ενώ παράλληλα η διάκριση μεταξύ των ομάδων και η διατήρηση θετικών κοινωνικών ταυτοτήτων αναδύονται μέσα από τη διαδικασία της κοινωνικής σύγκρισης. «Είμαστε ό,τι είμαστε επειδή αυτοί δεν είναι αυτό που είμαστε» (Tajfel & Forgas, 1981, 284). Έτσι, η σύγκριση μπορεί, κάτω από ορισμένες συνθήκες, να οδηγήσει στη σύγκρουση και την αντιπαλότητα.

Η ταύτιση με την αθλητική ομάδα θεωρείται ως μια μορφή κοινωνικής ταύτισης (Trail, Anderson & Fink, 2000; Trail, Fink & Anderson, 2003). Οι Wann & Branscombe (1993) υποστηρίζουν ότι η ταύτιση των φιλάθλων με την ομάδα τους εκφράζει την ψυχολογική σύνδεσή τους με αυτή και το βαθμό με τον οποίο βλέπουν την απόδοση της ομάδας τους ως κεντρικό στοιχείο του εαυτού τους. Οι Wann, Schrader & Wilson (1999) επισημαίνουν πως όταν η ομάδα του οπαδού νικά, ο τελευταίος αποκομίζει ένα αίσθημα επίτευξης και εκπλήρωσης. Υπάρχει μία ευρεία αντίληψη ότι ένα από τα κίνητρα των οπαδών των αθλητικών ομάδων είναι η επιθυμία τους να αυξήσουν την αυτοεκτίμησή τους (Branscombe & Wann, 1991; 1994; Sloan, 1989).

Ωστόσο, ενώ η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας προβλέπει τη σύγκριση και σε πολλές περιπτώσεις την αντιπαλότητα και τη «σύγκρουση» ανάμεσα στην ομάδα του οπαδού και τις αντιπάλους της, συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της ταύτισης των φιλάθλων με 2 αθλητικές ομάδες που αγωνίζονται στην ίδια κατηγορία, την τοπική και τη «μεγάλη», δηλαδή με μία από αυτές που συνήθως διεκδικούν το πρωτάθλημα της χώρας και την αντιπροσωπεύουν σε διεθνείς αγώνες.

Τα επιτεύγματα των φημισμένων αθλητών δεν ενδυναμώνουν μόνο το κύρος των ομάδων τους και την αυτοεκτίμηση των οπαδών, αλλά πολλές φορές και το κύρος της χώρας τους. Για το λόγο αυτό, οι υψηλού επιπέδου αθλητές απολαμβάνουν εκτεταμένης προβολής από τα ΜΜΕ και επηρεάζουν την κοινωνία γενικότερα. Οι φημισμένοι αθλητές θεωρείται ότι μπορούν να επηρεάζουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ατόμων που ταυτίζονται μαζί τους και τους «ειδωλοποιούν» (Chung, 2003). Εξαιτίας αυτής της επίδρασης οι αθλητικές διασημότητες χρησιμοποιούνται σε διάφορες εκστρατείες προώθησης (Jones & Schumann, 2000) και μάλιστα οι αμοιβές τους είναι εξαιρετικά υψηλές (Bower & Mateer, 2008).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τις σχέσεις μεταξύ της αυτοεκτίμησης, της ταύτισης των οπαδών με την τοπική και τη θεωρούμενη «μεγάλη» ομάδα και της ταύτισης με το αθλητικό είδωλο.

Ερευνητικές υποθέσεις

- H1. Η ταύτιση με την τοπική και τη «μεγάλη» ομάδα σχετίζονται με την επιλογή αθλητικού ειδώλου.
- H2. Η ταύτιση με την τοπική και τη «μεγάλη» ομάδα, καθώς και η ταύτιση με το αθλητικό είδωλο σχετίζονται με την αυτοεκτίμηση του οπαδού.
- H3. Η ταύτιση με την τοπική ομάδα, η ταύτιση με τη «μεγάλη» ομάδα και η ταύτιση με το αθλητικό είδωλο σχετίζονται μεταξύ τους.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Το δείγμα της παρούσας ερευνητικής εργασίας αποτέλεσαν 200 άτομα ($N = 200$) από το Βόλο, την Καβάλα και τη Ξάνθη που δήλωσαν οπαδοί των ποδοσφαιρικών ομάδων των πόλεων τους, οι οποίες κατά τη διάρκεια της έρευνας αγωνίζονταν στη Α΄ επαγγελματική κατηγορία της Ελλάδας, ανταγωνιζόμενες δηλαδή τις θεωρούμενες μεγάλες ομάδες.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε αποτελούνταν από 49 ερωτήσεις, χωρισμένες σε 5 ενότητες: α) της Αυτοεκτίμησης, β) της Ταύτισης με την τοπική ομάδα, γ) της Ταύτισης με τη «μεγάλη» ομάδα, δ) της Ταύτισης με το αθλητικό είδωλο και ε) των δημογραφικών δεδομένων. Η αυτοεκτίμηση μετρήθηκε με την κλίμακα Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) (Rosenberg, 1989), η οποία είναι ένα μονοπαραγοντικό όργανο που αποτελείται από 10 θέματα, 5 από τα οποία είναι διατυπωμένα θετικά και 5 αρνητικά. Ωστόσο, αρκετές προηγούμενες ερευνητικές εργασίες έδειξαν ότι τα θετικά και τα αρνητικά διατυπωμένα θέματα φορτίζουν σε 2 διαφορετικούς παράγοντες. Έτσι, επιλέχθηκαν μόνο τα 5 θετικά διατυπωμένα θέματα, αφού αποτελούν περισσότερο ενδεικτικούς παράγοντες της έννοιας της αυτοεκτίμησης (Marsh, 1996). Οι απαντήσεις δίνονταν πάνω σε μια 4βάθμια κλίμακα τύπου Likert, όπου 0 = διαφωνώ απόλυτα και 3 = συμφωνώ απόλυτα.

Οι ταυτίσεις με τις ομάδες μετρήθηκαν με την κλίμακα Sport Spectator Identification Scale (SSIS) (Wann & Branscombe, 1993), όπως αυτή προσαρμόστηκε για τα ελληνικά δεδομένα από τους Theodorakis et al., (2006). Οι απαντήσεις δίνονταν πάνω σε μια 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert, όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 5 = συμφωνώ απόλυτα. Με τροποποίηση και προσαρμογή της ίδιας κλίμακας μετρήθηκε και η ταύτιση του οπαδού με το αθλητικό του είδωλο. Στην ενότητα αυτή οι απαντήσεις δίνονταν επίσης πάνω σε μια 4βάθμια κλίμακα τύπου Likert, όπου 0 = διαφωνώ απόλυτα και 3 = συμφωνώ απόλυτα.

Δοκιμασία οργάνου συλλογής των δεδομένων: Για τον έλεγχο της δομικής εγκυρότητας και της αξιοπιστίας του οργάνου μέτρησης πραγματοποιήθηκαν διερευνητική παραγοντική ανάλυση και αναλύσεις αξιοπιστίας. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν 4 έγκυρους και αξιόπιστους παράγοντες, που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Αποτελέσματα Διερευνητικής Παραγοντικής Ανάλυσης και Ανάλυσης Αξιοπιστίας.

		ΔΠΑ	Μεταβ/τές	Φορτίσεις	A
1	Ταύτιση με αθλητικό είδωλο	KMO = 863	10	0,645 - 0,846	0,940
2	Ταύτιση με τοπική ομάδα	Sig. = 0,0	6	0,736 - 0,899	0,932
3	Ταύτιση με «μεγάλη» ομάδα	Total Variance	6	0,725 - 0,859	0,931
4	Αυτοεκτίμηση	Explained = 70,46	4	0,523 - 0,751	0,733

Αποτελέσματα

Από τους 200 οπαδούς του δείγματος, οι 113 (56,5%) δήλωσαν ότι πέραν της τοπικής ομάδας είναι και οπαδοί μιας από τις θεωρούμενες «μεγάλες» ελληνικές ομάδες, ενώ οι 87 (43,5%) δήλωσαν αποκλειστικά οπαδοί της τοπικής ομάδας. Οι 87 οπαδοί που υποστήριζαν μόνο την τοπική ομάδα παρουσίαζαν πολύ υψηλή ταύτιση μαζί της ($M = 4,295$, $T.A. = 0,845$ σε 5βάθμια κλίμακα), ενώ οι 113 οπαδοί που υποστήριζαν τόσο την τοπική, όσο και μια «μεγάλη» ομάδα παρουσίαζαν άνω του μετρίου ταύτιση με την τοπική ομάδα ($M = 3,544$, $T.A. = 1,201$), αλλά ακόμη μεγαλύτερη με τη θεωρούμενη «μεγάλη» ομάδα ($M = 3,771$, $T.A. = 1,079$).

Οι 168 (84%) από τους 200 οπαδούς δήλωσαν ότι έχουν ως είδωλο κάποιον αθλητή, ενώ οι υπόλοιποι 32 (16%) όχι. Από τους 168 οπαδούς που δήλωσαν ότι έχουν ως είδωλο κάποιον αθλητή, αυτοί που ταυτίζονται μόνο με την τοπική ομάδα επιλέγουν σε ποσοστό 51,4% ως είδωλο κάποιον αθλητή από την ομάδα τους. Αυτοί που ταυτίζονται με 2 ομάδες, επιλέγουν σε ποσοστό 78,1% ως είδωλο αθλητή από την «μεγάλη» ομάδα και μόνο σε ποσοστό 6,3% από την τοπική. Η πραγματοποίηση μιας διασταύρωσης μεταβλητών (cross tabs) έδειξε τη συσχέτιση της ταύτισης με μία ή με δύο ομάδες με την επιλογή αθλητικού ειδώλου από αυτές (Pearson chi square Value = 93,44, Asympt. Sig. 2-tailed = 0,00).

Η πραγματοποίηση μιας Πολλαπλής Γραμμικής Παλινδρόμησης (Multiple Regression Analysis) έδειξε ότι η ταύτιση με το αθλητικό είδωλο σχετίζεται θετικά, σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο, με την αυτοεκτίμηση των οπαδών ($R^2 = 0,412$, $F = 6,119$, Sig. $F = 0,001$, $t = 3,133$, Sig. $T = 0,002$), ωστόσο με την αυτοεκτίμηση δεν βρέθηκε να σχετίζονται οι ταυτίσεις με την τοπική ομάδα ($t = 1,167$, Sig. $T = 0,263$), ή τη «μεγάλη» ομάδα ($t = -0,480$, Sig. $T = 0,623$).

Η πραγματοποίηση μιας Ανάλυσης Συσχέτισης (Correlation Analysis) έδειξε τη στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση των 3 ταυτίσεων (Sig. (2-tailed) = 0,0) (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Αποτελέσματα ανάλυσης συσχέτισης μεταξύ των παραγόντων Ταύτιση με τοπική ομάδα, Ταύτιση με «μεγάλη» ομάδα και Ταύτιση με αθλητικό είδωλο.

		Ταύτιση με τοπική ομάδα	Ταύτιση με «μεγάλη» ομάδα
Ταύτιση με είδωλο	Pearson Correlation	,378**	,507**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000
Ταύτιση με «μεγάλη» ομάδα	Pearson Correlation	,470**	
	Sig. (2-tailed)	,000	

Συμπεράσματα

Οι περισσότεροι μέτρια ως πολύ ταυτισμένοι με την τοπική ομάδα οπαδοί ταυτίζονται παράλληλα, και μάλιστα ισχυρότερα, με μία από τις θεωρούμενες «μεγάλες» ομάδες της χώρας, παρά το γεγονός ότι οι 2 ομάδες ανταγωνίζονται άμεσα μεταξύ τους και η επιτυχία της μιας μπορεί να επιφέρει τον υποβιβασμό της άλλης. Ενδεχόμενα το φαινόμενο αυτό της διπλής ταύτισης παρατηρείται επειδή η ταύτιση με την τοπική ομάδα δεν αποφέρει στον οπαδό τα ψυχολογικά οφέλη που προσδοκά από μία αθλητική ομάδα.

Τόσο η αποκλειστική ταύτιση με την τοπική ομάδα, όσο και η διπλή ταύτιση με την τοπική και τη «μεγάλη» ομάδα δεν βρέθηκε να σχετίζονται άμεσα με την αυτοεκτίμηση του οπαδού, παρά τις περί του αντιθέτου απόψεις (Branscombe & Wann, 1991; 1994; Sloan, 1989). Ωστόσο, προσδιορίστηκε μία έμμεση συσχέτιση, καθώς οι ταυτίσεις με τις ομάδες βρέθηκαν να σχετίζονται θετικά με την ταύτιση με το αθλητικό είδωλο και αυτή προσδιορίστηκε ότι σχετίζεται θετικά με την αυτοεκτίμηση.

Παρά το ότι οι τοπικές ομάδες συνήθως δεν διαθέτουν αθλητές μεγάλης αξίας, εντούτοις οι μισοί περίπου οπαδοί αποκλειστικά των ομάδων αυτών επιλέγουν το αθλητικό τους είδωλο από τους αθλητές της τοπικής ομάδας που υποστηρίζουν. Αντίθετα, οι οπαδοί που ταυτίζονται με 2 αθλητικές ομάδες, ταυτίζονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία με αθλητικό είδωλο από την «μεγάλη» ομάδα που υποστηρίζουν.

Βιβλιογραφία

- Bower, J., & Mateer, N. (2008). The White Stuff? an investigation into consumer evaluation of the Scottish celebrity milk marketing campaign. *Nutrition & Food Science*, 38(2): 164-174.
- Branscombe, N., & Wann, D. (1991). The positive social and self-concept consequences of sports team identification. *Journal of Sport & Social Issues*, 15: 115-127.
- Branscombe, N. R., & Wann, D. L. (1994). Collective self-esteem consequences of out-group derogation when a valued social identity is on trial. *European Journal of Social Psychology*, 24: 641-657.
- Chung, H. (2003). Sports star vs rock star in globalizing popular culture. *International Review for the Sociology of Sport*, 38: 99-108.
- Dutton, M. A. (1994). *Post-traumatic therapy with domestic violence survivors*. Handbook of post-traumatic therapy. Westport, CT: Greenwood Press, pp. 146-161.
- Finn, G. P. T. (1994). Football violence: a societal psychological perspective. In R. Giulianotti, N. Bonney & M. Hepworth (eds): *Football violence and social identity*. London: Routledge, pp. 90-127.
- Jones, M. J., & Schumann, D. W. (2000). The strategic use of celebrity athlete endorsers in Sports Illustrated: an historic perspective. *Sports Marketing Quarterly*, 9(2): 65-75.
- Marsh, H. W. (1996). Positive and negative global self-esteem: a substantively meaningful distinction or artifacts? *Journal of Personality & Social Psychology*, 70: 810-819.
- Rosenberg, M. (1989). *Society and the adolescent self-image*. (Rev.ed.). Middeltown, CT: Wesleyan University Press.
- Sloan, L. R. (1989). The motives of sports fans. In J. H. Goldstein (Ed.), *Sports, games, and play: Social and psychological viewpoints* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum, pp. 175-240.
- Tajfel, H., & Forgas, J. P. (1981). Social categorization: cognitions, values, and groups. In J. P. Forgas (Ed.), *Social cognition: perspective on everyday understanding*. San Diego, CA: Academic Press, pp. 113-284.

- Tajfel, H., & Turner, J. C., (1979). *An integrative theory of intergroup conflict: the social psychology of intergroup relations*. Monterey, California: Brooks/Cole, pp. 33-47.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1985). The social identity theory of intergroup behaviour. In S. Worchel and W.G. Austin (eds), *The psychology of intergroup relations*. Chicago: Nelson Hall, pp. 7-24.
- Theodorakis, N. D., Vlachopoulos, S. P., Wann, D. L., Afthinos, Y., & Nassis, P. (2006). Measuring team identification: translation and cross-cultural validity of the Sport Spectator Identification Scale. *International Journal of Sport Management*, 7(4): 506-522.
- Trail, G. T., Anderson, D. F., & Fink, J. S. (2000). A theoretical model of sport spectator consumption behavior. *International Journal of Sport Management*, 1: 154-180.
- Trail, G. T., Fink, J. S., & Anderson, D. F. (2003). Sport spectator consumption behaviour. *Sport Marketing Quarterly*, 12(1): 8-17.
- Wann, D. L. & Branscombe, N. R. (1993). Sports fans: measuring degree of identification with their team. *International Journal of Sport Psychology*, 24: 1-17.
- Wann, D., Schrader, M., & Wilson. A. (1999). Sport Fan motivation: questionnaire validation, comparisons by sport, and relationship to athletic motivation. *Journal of Sport Behavior*, 22: 114-130.

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΘΛΗΤΩΝ: ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Γκόλια, Α., Ζουρνατζή, Ε., Παπαβαγγέλη, Σ., Μπελιάς, Δ., Κουτίβα, Μ., & Κουστέλιος, Α.

ΤΕΦΑΑ, Εργαστήριο Οργάνωσης Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής, ΠΘ

Εισαγωγή

Η επαγγελματική ικανοποίηση προσελκύει το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών διαχρονικά και αυτό διότι κατά κύριο λόγο συνδέεται άμεσα με οργανωσιακά αποτελέσματα στην εργασία, όπως οι απουσίες, η ανανέωση και η οργανωσιακή αποτελεσματικότητα (Currivan, 1999; Nguni, 2006; Κάντας, 1998). Αν και έχουν αναπτυχθεί πολλές θεωρίες για την επαγγελματική ικανοποίηση, είναι γεγονός πως καμία θεωρία από μόνη της δεν μπορεί να ερμηνεύσει εξ ολοκλήρου το φαινόμενο. Η πιο λογική προσέγγιση φαίνεται να είναι ότι η ερμηνεία της επαγγελματικής ικανοποίησης εξαρτάται από το αντικείμενο μελέτης (Lawler, 1973; Schneider & Snyder, 1975; Locke, 1976; Brooke, Russell & Price, 1988; Okoye, 2011; Κάντας, 1998).

Οι Brooke, Russell & Price (1988) και ο Okoye (2011) όρισαν την επαγγελματική ικανοποίηση ως ένα εργαλείο μέτρησης που έχει σκοπό να μετρήσει το βαθμό που ένα άτομο είναι ικανοποιημένο με την εργασία του, στην περίπτωση των αθλητών ικανοποιημένοι από το άθλημα με το οποίο ασχολούνται. Η ικανοποίηση στον αθλητισμό έχει μελετηθεί σε συνδυασμό με πολλές μεταβλητές, όπως σε σχέση με τον προπονητή, την ομάδα, την προσωπική απόδοση, ή την απόδοση της ομάδας και τα ατομικά αποτελέσματα των αθλητών (Chelladurai, 1999). Άλλες έρευνες αναφέρουν ότι όσο μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στους παράγοντες: Προπόνηση και οδηγίες, Κοινωνική υποστήριξη και Θετική ανατροφοδότηση τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανοποίηση που βιώνουν οι αθλητές (Riemer & Chelladurai, 1995).

Η έννοια της ικανοποίησης αθλητών έχει οριστεί ως ανεξάρτητη, ή εξαρτημένη μεταβλητή σε θεωρητικά μοντέλα στο χώρο του αθλητισμού και ιδιαίτερα σε αυτά που αφορούν στην ηγετική συμπεριφορά. Διαφορετικές έρευνες μεταξύ διαφορετικών αθλητών έδειξαν ότι οι προπονητές που έχουν στοιχεία δημοκρατικής συμπεριφοράς επιβραβεύουν συχνότερα τους αθλητές τους, τους παρέχουν περισσότερη υποστήριξη και δίνουν σημασία στη συνοχή της ομάδας ικανοποιούν περισσότερο τους αθλητές τους, οι οποίοι επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις (Θεοδωράκης & Μπεμπέτσος, 2003).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει το βαθμό ικανοποίησης αθλητών και αθλητριών διαφορετικών αθλημάτων από την επίδοσή τους στο άθλημα με το οποίο ασχολούνται.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 226 (68.5%) αθλητές και 104 (31.5%) αθλήτριες (N = 330), ηλικίας από 10 έως 47 χρονών (Μ.Ο. = 22). Από αυτούς, 97 ασχολούνταν με το ποδόσφαιρο, 88 με την καλαθοσφαίριση, 58 με την πετοσφαίριση, 25 με το στίβο, 15 με την υδατοσφαίριση, 15 με την αντισφαίριση και 19 με διάφορα άλλα αθλήματα (π.χ., ενόργανη γυμναστική, ιστιοπολοΐα, καράτε, επιτραπέζια αντισφαίριση, χειροσφαίριση). Από τους παραπάνω αθλητές, 37 (11.2%)

δήλωσαν πως ανήκουν στην Εθνική ομάδα της χώρας, 292 (88.5%) δήλωσαν πως δεν είναι μέλη της, ενώ 1 αθλητής δεν έδωσε κάποια σχετική απάντηση.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Athlete Satisfaction Questionnaire (ASQ) (Ερωτηματολόγιο Ικανοποίησης Αθλητών) (Riener, 1999) που είναι ένα πολυδιάστατο όργανο μέτρησης, το οποίο αποτελείται από 15 παράγοντες που φορτίζονται από 56 ερωτήσεις. Οι 15 παράγοντες είναι οι εξής: Προσωπική επίδοση, Ομαδική επίδοση, Ωφελιμιστική ικανότητα, Στρατηγική, Προσωπική μεταχείριση, Προπόνηση και εκπαίδευση, Ομαδική συνεισφορά στο έργο, Εξωτερικοί συντελεστές, Κοινωνική συνεισφορά στο έργο, Ηθική, Ενσωμάτωση στην ομάδα, Προσωπική αφιέρωση, Προϋπολογισμός, Ιατρική περίθαλψη, Παροχή ακαδημαϊκών υπηρεσιών. Το ASQ σχεδιάστηκε για τη μέτρηση της ικανοποίησης ενός αθλητή σχετικά με την προσωπική του επίδοση στο άθλημα με το οποίο ασχολείται. Οι απαντήσεις δόθηκαν σε μια 7βάθμια κλίμακα Likert (όπου 1 = καθόλου ικανοποιημένος και 7 = εξαιρετικά ικανοποιημένος).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν τυχαία και συμμετείχαν εθελοντικά, τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, διανεμήθηκαν και συμπληρώθηκαν από φοιτητές του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Στατιστικές αναλύσεις: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS (PASW) (SPSS, 2004). Οι στατιστικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: α) η περιγραφική στατιστική ανάλυση (descriptive statistical analysis) και β) πολυμεταβλητή ανάλυση διασποράς (multivariate analysis - MANOVA) για τη διερεύνηση της επίδρασης του φύλου και του είδους κάθε αθλήματος στην ικανοποίηση των αθλητών, η οποία προτιμήθηκε από μία πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση (multiple regression analysis) διότι η εξαρτημένη μεταβλητή (y) είναι ένας ευθύγραμμος συνδυασμός των εξαρτημένων μεταβλητών που διακρίνει περισσότερες από μία ομάδες, στη συγκεκριμένη περίπτωση τους 15 παράγοντες του ASQ.

Αποτελέσματα

Από τον Πίνακα 1 διαπιστώνεται ότι οι τιμές των μέσων όρων των απαντήσεων που έδωσαν οι αθλητές δεν διαφοροποιούνται μεταξύ τους κινούνται μεταξύ του 4.12 και 5.11, δηλαδή κοντά στη μέση τιμή που είναι το 4 και δείχνουν μία τάση προς τη θετική κατεύθυνση.

Πίνακας 1: Περιγραφική ανάλυση.

Παράγοντες	M.O.	T.A.	Παράγοντες	M.O.	T.A.
Προσωπική επίδοση	4.83	1.14	Κοινωνική συνεισφορά στο έργο	4.79	1.15
Ομαδική επίδοση	4.71	1.18	Ηθική	4.78	1.15
Ωφελιμιστική ικανότητα	4.82	1.39	Ενσωμάτωση στην ομάδα	4.65	1.09
Στρατηγική	4.69	1.08	Προσωπική αφιέρωση	5.11	1.07
Προσωπική μεταχείριση	4.86	1.36	Προϋπολογισμός	4.12	1.31
Προπόνηση και εκπαίδευση	4.68	1.18	Ιατρική περίθαλψη	4.50	1.33
Ομαδική συνεισφορά στο έργο	4.63	1.23	Παροχή ακαδημαϊκών υπηρεσιών	4.36	1.20
Εξωτερικοί συντελεστές	4.38	1.08			

Φαίνεται ότι οι αθλητές εκτίμησαν ότι είναι ικανοποιημένοι από την εμπειρία τους στο άθλημα με το οποίο ασχολούνται, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες που μετρούν την επαγγελματική τους ικανοποίηση. Οι υψηλές τιμές των τυπικών αποκλίσεων δείχνουν ότι υπάρχουν διαφορές στις

απαντήσεις που έδωσαν κατά την αυτό-αξιολόγησή τους, στοιχείο που δείχνει ότι είναι ενδιαφέρον να γίνουν μελλοντικές στατιστικές αναλύσεις.

Τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής ανάλυσης έδειξαν ότι το φύλο ($p < 0.862$) δεν ασκεί καμιά επίδραση σε κανέναν από τους παράγοντες του ASQ. Αντίθετα, το άθλημα με το οποίο ασχολείται κάθε αθλητής έχει σημαντική επίδραση στην προσωπική του ικανοποίηση.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα διερεύνησε το βαθμό που είναι ικανοποιημένοι οι αθλητές από την επίδοσή τους στο άθλημα με το οποίο ασχολούνται, καθώς και τη σημαντικότητα των παραγόντων φύλο και διαφορετικά αθλήματα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αθλητές όλων των αθλημάτων που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από την επίδοσή τους στο άθλημά τους, αλλά ο βαθμός ικανοποίησής τους εξαρτάται από το άθλημα με το οποίο ασχολούνται. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσε να διερευνήσουν την ικανοποίηση των αθλητών σε κάθε άθλημα ξεχωριστά. Ακόμη, θα ήταν ενδιαφέρον να διερευνηθεί επίδραση που έχει η ικανοποίηση των αθλητών στις επιδόσεις τους.

Βιβλιογραφία

- Brooke, P. P., Russell, D. W., & Price, J. L. (1988). Discriminant validation of measures of job satisfaction, job involvement, and organizational commitment. *Journal of Applied Psychology*, 73, 139-145.
- Curry, D. B. (1999). The causal order of job satisfaction and organizational commitment in models of employee turnover. *Human Resource Management Review*, 9(4), 495-524.
- Lawler, E. E. (1973). *Motivation in work organizations*. Monterey, CA : Brooks/Cole.
- Locke, E. (1976). The nature and causes of job satisfaction. In M. Dunette, *Handbook of industrial and organizational psychology* (pp. 1297-1343). Chicago: Rand McNally.
- Nguni, S., Slegers, P., & Denessen, E. (2006). Transformational and transactional leadership effects on teacher' job satisfaction, organizational commitment, and organizational citizenship behavior in primary schools: the Tanzanian case. *School Effectiveness & School Improvement*, 17(2), 145-177.
- Okoye, A. (2011). Attitudes of primary school teachers toward introduction of career guidance in primary schools. *A journal that cuts across all behavioural issues*, 3(2),
- Riemer, H. A. (1999). *Manual for the Athlete Satisfaction Questionnaire (ASQ)*. Regina, SK, Canada: The University of Regina.
- Schneider, B., & Snyder, R. A. (1975). Some relationships between job satisfaction and organizational climate. *Journal of Applied Psychology*, 60, 318-328.
- SPSS Inc. (2007). *PASW Statistics 18 Brief Guide*. Chicago: Author.
- Van Scooter, J. R. (2000). Relationships of task performance and contextual performance with turnover, job satisfaction and effective commitment. *Human Resource Management Review*, 10(1), 79-95.
- Θεοδωράκης, Ν., & Μπεμπέτσος, Ε. (2003). Διερεύνηση της ικανοποίησης αθλητών: μία πρώτη προσέγγιση. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 1(2), 197-203.
- Κάντας, Α. (1998). *Οργανωτική βιομηχανική ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΗΓΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΡΟΠΟΝΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Γκόλια, Α., Παπαβαγγέλη, Σ., Μπελιάς, Δ., Ζουρνατζή, Ε., Κουτίβα, Μ., & Κουστέλιος, Α.

ΤΕΦΑΑ, Εργαστήριο Οργάνωσης Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής, ΠΘ

Εισαγωγή

Η ηγεσία αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές διαδικασίες της διοίκησης ανθρώπινων πόρων. Είναι κατεξοχήν ομαδικό φαινόμενο που αναφέρεται στις διαδικασίες επιρροής και αλληλεπίδρασης μεταξύ 2, ή περισσότερων ατόμων (Κάντας, 1998). Στις περιπτώσεις ομάδων αθλητών η ηγεσία ορίζεται ως μία διαδικασία με την οποία ένα άτομο επηρεάζει μια ομάδα ατόμων για την επίτευξη ενός κοινού στόχου (Northouse, 2001). Έχει βρεθεί ότι τόσο οι αθλητές, όσο και οι προπονητές αναγνωρίζουν την ηγετική συμπεριφορά του προπονητή ως έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες της απόδοσης και της επιτυχίας (Ντόμαλη, Ψυχουντάκη, Καλουπής, & Χαιροπούλου, 2009). Ως εκ τούτου, οι προπονητές πρέπει να θεωρούνται ως ένα από τα σημαντικότερα «περιουσιακά στοιχεία» των αθλητικών οργανισμών (Δράκου, 2000). Η ηγεσία έχει αποτελέσει αντικείμενο ερευνών τόσο σε ατομικά και ομαδικά αθλήματα, σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, αλλά και σε αθλητές διαφορετικού φύλου (Chelladurai, 1990).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει: α) τις αντιλήψεις των αθλητών για την ηγετική συμπεριφορά των προπονητών τους και β) να προσδιορίσει διαφορές στην ηγετική συμπεριφορά μεταξύ διαφορετικών αθλημάτων, ηλικίας των αθλητών και φύλου.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 226 (68.5%) αθλητές και 104 (31.5%) αθλήτριες (N = 330) από 10 έως 47 χρονών (Μ.Ο. = 22 χρόνια), από τους οποίους 265 συμμετείχαν σε ομαδικά αθλήματα (π.χ., ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση) και 65 σε ατομικά (π.χ., αντισφαίριση, καράτε). Από τους παραπάνω αθλητές, 37 (11.2%) δήλωσαν πως ανήκουν στην Εθνική ομάδα του αθλήματός τους, 292 (88.5%) δήλωσαν πως δεν είναι μέλη της, ενώ 1 αθλήτης δεν έδωσε κάποια σχετική απάντηση.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Leadership Scale for Sports (LSS) (Κλίμακα Ηγετικής Συμπεριφοράς στον Αθλητισμό) (Chelladurai & Saleh, 1980), το οποίο αποτελείται από 5 παράγοντες (που φορτίζονται από 40 ερωτήσεις): Προπόνηση και οδηγίες ($\alpha = .87$), Δημοκρατική συμπεριφορά ($\alpha = .81$), Αυταρχική συμπεριφορά ($\alpha = .63$), Κοινωνική υποστήριξη ($\alpha = .77$) και Θετική ανατροφοδότηση ($\alpha = .71$). Το LSS σχεδιάστηκε για να διερευνήσει τη συχνότητα που οι αθλητές παρατηρούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του προπονητή τους. Οι απαντήσεις δόθηκαν σε μια 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = πάντα και 5 = ποτέ). Η μετάφραση και η εγκυροποίηση του LSS στα ελληνικά έγινε από τους Alexandris, Tsormbatzoudis, Grouios & Barkoukis (1999).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν τυχαία και συμμετείχαν εθελοντικά, τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, διανεμήθηκαν και συμπληρώθηκαν από φοιτητές του ΤΕΦΑΑ, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Στατιστικές αναλύσεις: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS (PASW) (SPSS, 2004). Οι στατιστικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: α) η περιγραφική ανάλυση και β) η πολυμεταβλητή ανάλυση διασποράς (multivariate analysis - MANOVA), η οποία είχε σκοπό να εξεταστεί αν το φύλο, η ηλικία και το είδος ενός αθλήματος επιδρά στην ικανοποίηση των αθλητών. Προτιμήθηκε από μία πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση (multiple regression analysis) διότι η εξαρτημένη μεταβλητή (y) είναι ένας ευθύγραμμος συνδυασμός των εξαρτημένων μεταβλητών, διακρίνοντας περισσότερες από μία ομάδες, στην περίπτωση της συγκεκριμένης έρευνας τους 5 παράγοντες του LSS.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι αν και οι μέσες τιμές δεν έχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των παραγόντων σε ατομικά και ομαδικά αθλήματα, φαίνεται ότι οι αθλητές παρατήρησαν ότι οι προπονητές τους έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στην προπόνηση και οδηγίες και στη θετική ανατροφοδότηση. Επιπρόσθετα, οι πιο χαμηλές τιμές στους παράγοντες έδειξαν ότι οι προπονητές δεν υιοθετούν χαρακτηριστικά δημοκρατικής, αυταρχικής αλλά και κοινωνικής υποστήριξης ως προς τους αθλητές (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Περιγραφική ανάλυση.

		Mean	SD
Ατομικά Αθλήματα	Προπόνηση και οδηγίες	2,67	,76
	Δημοκρατική συμπεριφορά	2,96	,51
	Αυταρχική συμπεριφορά	3,14	,70
	Κοινωνική υποστήριξη	2,99	,64
	Θετική ανατροφοδότηση	2,77	,94
Ομαδικά Αθλήματα	Προπόνηση και οδηγίες	2,57	,69
	Δημοκρατική συμπεριφορά	3,00	,72
	Αυταρχική συμπεριφορά	3,01	,73
	Κοινωνική υποστήριξη	2,94	,70
	Θετική ανατροφοδότηση	2,58	,75

Τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής ανάλυσης έδειξαν ότι το φύλο δεν ασκεί καμία επίδραση σε κανέναν από τους παράγοντες του LSS. Αντίθετα, οι απαντήσεις των αθλητών διαφορετικών αθλημάτων παρουσιάζουν διαφορές όσον αφορά στη συμπεριφορά των προπονητών σε στοιχεία που αφορούν στην προπόνηση και τις οδηγίες ($p<0.000$), την κοινωνική υποστήριξη ($p<0.030$) και τη θετική ανατροφοδότηση ($p<0.000$). Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν πως αθλητές από διαφορετικές ηλικίες έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις όσον αφορά στη δημοκρατική συμπεριφορά ($p<0.000$) και την κοινωνική υποστήριξη ($p<0.006$) από τους προπονητές τους.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο να διερευνήσει την ηγετική συμπεριφορά των προπονητών διαφόρων αθλημάτων, όπως παρατηρήθηκε από τους αθλητές τους. Σύμφωνα με τους αθλητές, οι προπονητές έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στην προπόνηση και οδηγίες και στη θετική ανατροφοδότηση. Επιπρόσθετα, οι διαφορετικές ηλικίες των αθλητών και τα διαφορετικά αθλήματα διαφοροποιούν τη συμπεριφορά των προπονητών απέναντι στους αθλητές.

Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας συμφωνούν με άλλες εργασίες, στις οποίες οι αθλητές παρατήρησαν ότι οι προπονητές έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στην προπόνηση και οδηγίες και τη θετική ανατροφοδότηση (Black & Weiss, 1992; Riemer & Chelladurai, 1995). Παρόμοια ευρήματα ανέφερε ο Chelladurai (1993), ο οποίος, χρησιμοποιώντας την LSS, υποστήριξε ότι οι αθλητές ήταν ικανοποιημένοι από τη συμπεριφορά των προπονητών όταν αυτοί έδιναν έμφαση στην προπόνηση και οδηγίες και στη θετική ανατροφοδότηση. Ακόμη, η απουσία από τους προπονητές χαρακτηριστικών δημοκρατικής συμπεριφοράς φανερώνει ότι οι αθλητές δε συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων όσον αφορά στους στόχους της ομάδας, ή τις μεθόδους που εφαρμόζονται στην προπόνηση.

Άλλες έρευνες έδειξαν ότι το δημοκρατικό στυλ ηγεσίας είναι το επικρατέστερο και αποτελεσματικότερο (Chelladurai, 1980; Murray & Mann, 1994). Μελλοντικές έρευνες θα πρέπει να διερευνήσουν το ηγετικό στυλ των προπονητών σε συνδυασμό με την ικανοποίηση των αθλητών σε κάθε άθλημα ξεχωριστά. Ακόμη, μελλοντική έρευνα θα ήταν χρήσιμο να διερευνήσει την επίδραση που έχει η ηγετική συμπεριφορά των προπονητών στην ικανοποίηση και στις επιδόσεις των αθλητών τους.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., Tsormbatzoudis, H., Grouios, G., & Barkoukis, V. (1999). Athletes' and coaches' perceptions about leadership in Greek sport clubs. *International Journal of Physical Education*, 4, 141-152.
- Black, S. J., & Weiss, M. R. (1992). The relationship among perceived coaching behaviors, perceptions of ability, and motivation in competitive age-group swimmers. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 14, 309-325.
- Chelladurai, P. (1984). Discrepancy between preferences and perception of leadership behavior and satisfaction of athletes in varying sports. *Journal of Sport Psychology*, 6, 27-41.
- Chelladurai, P. (1990). Leadership in sports: a review. *International Journal of Sport Psychology*, 21, 328-354.
- Chelladurai, P. (1993). *Leadership*. In R.N. Singer, M. Murphy & L.K. Tennant (Eds.), *Handbook of research on sport psychology* (pp. 647-671). New York: McMillan Publishing Company.
- Chelladurai, P. (2006). *Human resource management in sport and recreation*. USA: Human Kinetics.
- Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: development of a Leadership Scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.
- Drakou, A. (2000). *Greek gymnastics coaches and early retirement*. Proceedings of the 6th Annual Sport Management Association of Australia and New Zealand (SMAANZ) Conference, Hamilton, New Zealand, p. 23.
- Murray, M., & Mann, B. (1994). Leadership effectiveness. In J. Williams, *Applied sport psychology: a personal growth to peak performance*, (σσ. 82-98). Palo Alto CA: Mayfield.
- Northouse, P. G. (2001). *Leadership: theory and practice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Κάντας, Α. (1998). *Οργανωτική βιομηχανική ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ντόμαλη, Σ., Ψυχουντάκη, Μ., Καλουπής, Σ., & Χαιροπούλου, Χ. (2009). Η σχέση της αντιλαμβανόμενης ηγετικής συμπεριφοράς του προπονητή και της ικανοποίησης αθλητριών συγχρονισμένης κολύμβησης. *Αθλητική Ψυχολογία*, 20, 27-37.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ
ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ**

Κοσμάς, Ι., & Αυθίνος, Ι.

ΤΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ

Εισαγωγή

Όταν κάποιος δεν αποδέχεται το έλλειμμα των στόχων του προκαλείται σύγκρουση (Νικολόπουλος, 2009). Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι συγκρούσεις στην εργασία είτε θα είναι επωφελείς (ωφέλεια), είτε θα είναι αρνητικές (έλλειμμα) (Massey & Dawes, 2004). Ταυτόχρονα, οι συγκρούσεις χωρίζονται σε άλλες 2 κατηγορίες: α) συναισθηματικές (π.χ., υποτίμηση, δυσπιστία, προσβολή, επιθετικότητα, κλπ.) και β) υλικές (χρήματα) (Νικολόπουλος, 2009). Ο Levine (2001) αναφέρει ότι οι συγκρούσεις όλων των ειδών κοστίζουν. Ο Νικολόπουλος (2009) θέλοντας να διευρύνει την έννοια του κόστους της σύγκρουσης κατέγραψε την μέτρηση μιας σύγκρουσης πριν αυτή εκδηλωθεί μέσα από τους παρακάτω τύπους:

Συνεργατική ένταση = Μέγεθος ωφέλειας X σημαντικότητα ωφέλειας

Συγκρουσιακή ένταση = Μέγεθος ελλείμματος X σημαντικότητα ελλείμματος

Στην Ελλάδα, ο αθλητισμός για όλους σε τοπικό επίπεδο ασκείται από οργανωτικές μονάδες των Δήμων (Ν. 3463/2006, Ν. 3852/2010), ή από ΝΠΔΔ. Στο πλαίσιο των οικονομικών δυσκολιών που βιώνει η χώρα ενδιαφέρον παρουσιάζει η κοστολόγηση των συγκρούσεων στους συγκεκριμένους οργανισμούς, αφού με αυτόν τον τρόπο μπορούν να βρεθούν λύσεις που θα στοχεύουν στον περιορισμό κοστοβόρων συνεπειών. Για το σκοπό αυτό, οι Muhammad, Riaz, Fatima & Junaid (2011) προτείνουν έρευνες με συνεντεύξεις, ή μελέτες περιπτώσεων για συλλογή σχετικών στοιχείων.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η κοστολόγηση περίπτωσης σύγκρουσης σε δημοτικό αθλητικό οργανισμό της Αττικής.

Μεθοδολογία

Προκειμένου να αντληθούν στοιχεία για τις συγκρούσεις στο συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο, διεξήχθησαν ημιδομημένες συνεντεύξεις σε 3 υπαλλήλους Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου - Καθηγητές Φυσικής Αγωγής (ΚΦΑ). Η κοστολόγηση πραγματοποιήθηκε μέσω των τύπων «συνεργατικής έντασης» & «συγκρουσιακής έντασης» (Νικολόπουλος, 2009), οι οποίοι βασίζονται στο θεωρητικό πλαίσιο του Νικολόπουλου (2009), ενώ τα δεδομένα των συνεντεύξεων αναλύθηκαν σύμφωνα με τη διαδικασία ποιοτικής έρευνας που συνιστάται από την Merriam (1998).

Αποτελέσματα

Περιγραφή διαδικασίας: Ο αθλητικός οργανισμός όπου καταγράφηκε η εργασιακή σύγκρουση είναι οργανική μονάδα μέτριου προς μεγάλου μεγέθους δήμου της Αττικής. Συνολικά 3 ΚΦΑ εξέφρασαν τις απόψεις τους σε ερωτήσεις που αφορούσαν υλικές και συναισθηματικές συγκρούσεις, όπως επίσης υλικές και συναισθηματικές συνεργασίες. Παραδείγματα ερωτήσεων που τέθηκαν είναι τα ακόλουθα: 1) «για πόσα περισσότερα χρήματα θα δεχόσουν να παραμείνεις στο συγκεκριμένο ΔΑΟ αντί να πας σε άλλο;», 2) «με βάση τα προσόντα σου, ποιά πιστεύεις ότι θα έπρεπε να είναι η αμοιβή σου;», 3) «με βάση τις ώρες που εργάζεσαι, πόσα χρήματα παραπάνω θα έπρεπε να λαμβάνεις;», 4) «για πόσα χρήματα παραπάνω θα παρέμενες στο ΔΑΟ λόγω εργασιακού κλίματος;», 5) «για πόσα χρήματα παραπάνω θα άλλαζες αντικείμενο εργασίας από αυτό της ειδικότητάς σου;». Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους ΚΦΑ να κατανείμουν σε 10 μονάδες τη σημαντικότητα κάθε απάντησης που έδωσαν.

Κοστολόγηση σύγκρουσης: Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, πραγματοποιήθηκε η κοστολόγηση (Νικολόπουλος, 2009) (Πίνακες 1-3).

Πίνακας 1. Ποσοτικοποίηση σύγκρουσης, ΚΦΑ 1.

	Ελλείμματα ή ωφέλειες (1)	Μεγέθη (2)	Σημαντικότητες (3)	Εντάσεις: (2) X (3) (4)
1.	Αλλαγή Οργανισμού	-1000€	1	-1000€
2.	Μικρότερες αποδοχές	-300€	1	-300€
3.	Απώλειες ωρών εργασίας	0	1	0
4.	Εργασιακό κλίμα	-1000€	6	-600
5.	Όφελος αντικείμενο εργασίας	+300€	1	300
	(5) Σύνολο εντάσεων			-1600€

Πίνακας 2. Ποσοτικοποίηση σύγκρουσης, ΚΦΑ 2.

	Ελλείμματα ή ωφέλειες (1)	Μεγέθη (2)	Σημαντικότητες (3)	Εντάσεις: (2) X (3) (4)
1.	Αλλαγή Οργανισμού	-800€	1	-800€
2.	Μικρότερες αποδοχές	-400€	1	-400
3.	Απώλειες ωρών εργασίας	0	1	0
4.	Εργασιακό κλίμα	-500€	4	-2000
5.	Όφελος αντικείμενο εργασίας	350€	3	1050
	(5) Σύνολο εντάσεων			-2150€

Πίνακας 3. Ποσοτικοποίηση σύγκρουσης, ΚΦΑ 3.

	Ελλείμματα ή ωφέλειες (1)	Μεγέθη (2)	Σημαντικότητες (3)	Εντάσεις: (2) X (3) (4)
1.	Αλλαγή Οργανισμού	-900€	1	-900€
2.	Μικρότερες αποδοχές	-250€	2	-500
3.	Απώλειες ωρών εργασίας	0	1	0
4.	Εργασιακό κλίμα	-1500€	4	-6000
5.	Όφελος αντικείμενο εργασίας	450€	2	900
	(5) Σύνολο εντάσεων			-6500€

- (¹) Αναφορά σε ωφέλειες ή απώλειες (1)
- (²) Ποσό που προκύπτει από την απάντηση σε κάθε ερώτηση (2)
- (³) Συντελεστής σημαντικότητας (3)
- (⁴) Συνολικό κόστος σημαντικότητας επί του ποσού της ωφέλειας ή απώλειας (2X3)
- (⁵) Γενικό συνολικό κόστος σύγκρουσης (1-5)

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η πρόβλεψη μιας συγκρουσιακής κατάστασης μέσω της κοστολόγησής της δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη μείωση, ή την εξάλειψη καταστάσεων που απορροφούν πόρους από κάθε νομικό πρόσωπο. Το ζητούμενο στο σημερινό εργασιακό περιβάλλον είναι η ενεργή συμμετοχή του εργαζόμενου στην παραγωγική διαδικασία χωρίς να επηρεάζεται αρνητικά από άλλους παράγοντες, όπως οι συγκρουσιακές καταστάσεις. Ταυτόχρονα, ένας ικανοποιημένος εργαζόμενος χωρίς προδιάθεση για σύγκρουση αυξάνει την παραγωγικότητά του και συμβάλει στη δημιουργία εποικοδομητικού κλίματος.

Στις ΗΠΑ οι εργασιακές συγκρούσεις αποτιμήθηκαν σε \$359 δις (Duxbury & Higgins, 2003). Σε μελέτη περίπτωσης στην Ελλάδα, η κοστολόγηση μιας σύγκρουσης σε έναν αθλητικό οργανισμό εκτιμήθηκε στα 9.000€ (Κοσμάς & Αυθίνος, 2013). Παρόμοιες καταστάσεις είναι επιθυμητό να μειωθούν, μέσω της εκτίμησης της κατάστασης σε αρχικό στάδιο των συγκρούσεων.

Η παρούσα εργασία παρείχε τα εργαλεία που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει κάποιος σε θέση ευθύνης για να εντοπίσει καταστάσεις σύγκρουσης. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες ΚΦΑ αντιλαμβάνονται συγκρουσιακές καταστάσεις σε υψηλό επίπεδο και εξ αιτίας τους προβλέπουν μικρότερη αποδοτικότητα. Ενδεχόμενα η εκπαίδευση προϊστάμενων σε θέματα πρόληψης, αλλά και διαχείρισης συγκρούσεων να οδηγήσει στη μείωση τέτοιων καταστάσεων προς όφελος τόσο των υπαλλήλων, όσο και του οργανισμού (Dana, 2001). Θα είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον έρευνες που θα αποτιμήσουν οικονομικά συγκρούσεις σε αθλητικά σωματεία, ή ομοσπονδίες.

Βιβλιογραφία

- Dana, D. (2001). *Conflict resolution*. New York: McGraw-Hill.
- Levine, S. (2001). *The many costs of conflict*. Available at: <http://www.mediate.com/articles/levine1.cfm> Adapted from "Getting to Resolution: Turning Conflict into Collaboration" by Stewart Levine (1998). Retrieved on 28 October 2013.
- Massey, R. G., & Dawes, L. P. (2004). *Functional and dysfunctional conflict in the context of marketing and sales*. U.K.: University of Wolverhampton.
- Merriam, B. (1998). *Case study research in education: a qualitative approach*. San Francisco, CA, US: Jossey-Bass.
- Κοσμάς, Ι., & Αυθίνος, Ι. (2013). *Οικονομικό κόστος εργασιακών συγκρούσεων: μελέτη περίπτωσης - Εφαρμογή σε δημοτικό αθλητικό οργανισμό*. 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής, Αθήνα.
- Νικολόπουλος, Α. (2009). *Μόνος εναντίον όλων*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ν. 3463/2006. «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», ΦΕΚ 114/τΑ/08.06.2006.
- Ν. 3852/2010. «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ 87/τΑ/07.05.2010.

**ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ACTIVITY BASED COSTING:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ**

Κοσμάς, Ι.,¹ Γεωργίου, Ι.,² Δημητρόπουλος, Π.,³ & Παπαδόπουλος, Φ.⁴

¹ Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος (ΔΟΠΑΠ) Παπάγου - Χολαργού

² ΤΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ

³ Τμήμα Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

⁴ Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή

Από το 2009, το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα άρχισε να διαταράσσεται και μέχρι σήμερα έχει επιδεινωθεί δραστικά. Το Σεπτέμβριο του 2011, στο Κίεβο, κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Υπουργών με αρμοδιότητα την τοπική αυτοδιοίκηση, υπήρξε μία συζήτηση σχετικά με το πώς μπορεί να γίνει εφικτή η μείωση της κρατικής χρηματοδότησης προς τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι λύσεις που προτάθηκαν ήταν εξοικονόμηση πόρων και αξιοποίηση του προσωπικού ανάλογα με τις γνώσεις και τις ικανότητές του. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι τοπικές αρχές καλούνται να βρουν τρόπους να εξυγιανθούν διοικητικά και οικονομικά. Για να ελεγχθεί το κόστος και να εφαρμοσθούν στρατηγικές που θα οδηγήσουν στην προσφορά καλύτερων υπηρεσιών με χαμηλότερο κόστος για στους πολίτες ενδείκνυται η μέθοδος Activity Based Costing (ABC). Η ABC είναι ένα λογιστικό εργαλείο, το οποίο εστιάζει στο έμμεσο κόστος και, αναλύοντας περαιτέρω τις διαδικασίες, οδηγεί στον προσδιορισμό του συνολικού κόστους του προϊόντος, ή της υπηρεσίας (Arnaboldi & Lapsley, 2003). Η τεχνική αυτή προσδιορίζει τις διαδικασίες που χρησιμοποιεί μία υπηρεσία και τους πόρους που αυτές χρειάζονται, οι οποίοι αυξάνουν το τελικό κόστος (Brown et al., 1999).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η κοστολόγηση των αθλητικών υπηρεσιών του Δημοτικού Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού & Περιβάλλοντος, του Δήμου Παπάγου - Χολαργού μέσω της μεθόδου ABC.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Τις τελευταίες 2 δεκαετίες η κοστολόγηση με βάση τη μέθοδο ABC εξετάστηκε εκτενώς από ερευνητές και λογιστές (Kaplan, 1994). Σύμφωνα με τους Bjørnenak & Mitchell (2002) η χρήση της μεθόδου έχει επεκταθεί σε διαφορετικούς τύπους επιχειρήσεων και οργανισμών. Οι Englund & Gerdin (2008) αναφέρουν ότι η μέθοδος ABC συνεπάγεται διάφορα τεχνικά πλεονεκτήματα που βελτιώνουν τα οικονομικά αποτελέσματα μέσα από την ακριβέστερη κοστολόγηση της κάθε υπηρεσίας. Αυτό το εγχείρημα έχει εφαρμοσθεί από τους Gunasekaran (1999) και Cohen et al., (2005) που τεκμηρίωσαν ότι οι οργανισμοί που χρησιμοποιούν την ABC βελτίωσαν τον έλεγχο του κόστους τους και, συνεπώς, τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Μεθοδολογία

Με τη μέθοδο ABC αναλύθηκαν οι αθλητικές υπηρεσίες που προσφέρονται στους δημότες στο γυμναστήριο Σύρου σε 4 στάδια:

1^ο στάδιο: Επιλογή δεδομένων με βάση τα προγράμματα γυμναστικής που προσφέρει ο ΔΟΠΑΠ στους δημότες (π.χ., pilates, αερόμπικ, γενική γυμναστική, ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, μηχανήματα γυμναστικής, κλπ.).

2^ο στάδιο: Ταυτοποίηση και ταξινόμηση των δραστηριοτήτων (ανάλυση δραστηριοτήτων) και σύνδεσή τους με τις διαδικασίες. Για την ταυτοποίηση και την ταξινόμηση χρησιμοποιήθηκαν οι κατηγορίες: α) άμεσες και β) έμμεσες δραστηριότητες.

3^ο στάδιο: Υπολογισμός του κόστους των δραστηριοτήτων με τους οδηγούς κόστους για κάθε δραστηριότητα, οι οποίοι υπολογίσθηκαν με βάση τις ώρες / τα χρήματα που δαπανώνται. Για παράδειγμα, η κατάρτιση εκτιμήθηκε με βάση τις ώρες παρακολούθησης των υπάλληλων, ενώ η διοικητική διαδικασία (όταν κάποιος θέλει να πληρώσει για τα αθλητικά προγράμματα) υπολογίστηκε από τις ώρες ανά άτομο.

4^ο στάδιο: Καταχώρηση όλων των δραστηριοτήτων με διαφορετικό οδηγό κόστους και συγκέντρωσή τους σε ένα τελικό κόστος.

Αποτελέσματα

Πίνακας 1. Παραδοσιακή ετήσια κατάσταση λογαριασμών του 2013 για την αθλητική εγκατάσταση (τα ποσά σε ευρώ).

	Τύπος κόστους	Μεταβλητό κόστος	Σταθερό κόστος	Συνολικό κόστος
1	Μισθοί		26.533	26.533
2	Υπερωρίες 4 ω X 33 (= 132 X 5.35 = 706.2€)		706.2	706.2
3	Εκπαίδευση εργαζόμενων		250	250
4	Τέλη επικοινωνίας		514	514
5	Τέλη ηλεκτροδότησης	3000		3000
6	Τέλη ύδρευσης	65		65
7	Υπηρεσίες καθαρισμού	780		780
8	Αναλώσιμα καθαρισμού	100		100
9	Πρώθηση		60	60
10	Συντήρηση κλιματιστικών	200		200
11	Διοικητικά έξοδα	113		
12	Αναλώσιμα	150		113
	Σύνολο	4408	28.063,2	32.471,2
	Ετήσιο κόστος ανά πελάτη		32471,2 / 312	104,07

Πίνακας 2. Σύνοψη δραστηριοτήτων για το ABC για το αθλητικό κέντρο.

Δραστηριότητες	Πελάτες / δραστηριότητα / έτος	Χρόνος / δραστηριότητα	Ώρες / δραστηριότητα / έτος
Όργανα	66	75	148.500'
Γενική γυμναστική	89	50	11.550'
Pilates	77	50	11.550'
Aerobic	52	50	8.250'
Παραδοσιακοί χοροί	28	50	1.815'
Σύνολο	312		181.615'

Πίνακας 3. Οδηγοί κόστους για το αθλητικό κέντρο.

Δραστηριότητα πηγής κόστους	Οδηγός κόστους	Μερίδιο	Κόστος/μονάδα(€)
Τέλη ηλεκτρισμού	Αριθμός ωρών	3000/181665	0.02
Τέλη επικοινωνίας	Αριθμός ωρών	514/181665	0.003
Τέλη ύδρευσης	Αριθμός πελατών	65/312	0.21
Προϊόντα καθαρισμού	Αριθμός πελατών	100/312	0.32
Υπηρεσίες καθαριότητας	Αριθμός πελατών	780/312	2.5
Αναλώσιμα	Αριθμός πελατών	150/312	0.48
Μισθοδοσία	Αριθμός ωρών	26533/181665	0.146
Διοικητικό κόστος	Αριθμός πελατών	113/312	0.36
Προώθηση	Αριθμός πελατών	60/312	0.19
Συντήρηση	Αριθμός ωρών	150/181665	0.0008
Συντήρηση κλιματισμού	Αριθμός ωρών	200/181665	0.001
Εκπαίδευση στελεχών	Αριθμός ωρών	250/181665	0.001
Υπερωρίες	Αριθμός ωρών	706,2/181665	0.004

	Γενική γυμναστική	Pilates	Aerobic	Μηχανήματα φυσικής κατάστασης	Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί
Λογαριασμοί	18.69	16.17	10.92	13.86	5.88
Τέλη ηλεκτρισμού	1	1	1	1.5	1
Τέλη επικοινωνίας	0.15	0.15	0.15	0.225	0.15
Προϊόντα καθαρισμού	28.48	24.64	16.64	21.12	8.96
Υπηρεσίες καθαριότητας	125	125	125	187.5	125
Αναλώσιμα	42.72	36.96	24.96	31.68	13.44
Μισθοδοσία	7.3	7.3	7.3	10.95	7.3
Διοικητικό κόστος	32.04	27.72	18.72	23.76	10.08
Προώθηση	16.91	14.63	9.88	12.54	5.32
Συντήρηση	0.04	0.04	0.04	0.06	0.04
Συντήρηση κλιματισμού	0.05	0.05	0.05	0.075	0.05
Εκπαίδευση	0.05	0.05	0.05	0.075	0.05
Υπερωρίες	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2
Τελικό κόστος	272,636	253,91	214,91	303,57	177,47

Κόστος ηλεκτρικής ενέργειας = Κόστος / μονάδα X χρόνος / δραστηριότητα (π.χ., γενική γυμναστική, pilates – αερόβια - Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί 0.02 X 50).

Προϊόντα καθαρισμού = κόστος / μονάδα x πελάτη / δραστηριότητα / έτος (π.χ., γενική γυμναστική 0,32 X 89).

Υπηρεσίες καθαρισμού = κόστος / μονάδα X πελάτη / δραστηριότητα / έτος (π.χ., pilates 0,32 X 77).

Διοικητικό κόστος = κόστος / μονάδα X πελάτη / δραστηριότητα / έτος (π.χ., αερόβια 0,36 X 52).

Κατάρτιση εργαζόμενων = κόστος / μονάδα χρόνου X πελάτη / δραστηριότητα (π.χ., μηχανήματα γυμναστικής 0.001 X 75).

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η παρούσα ανάλυση έδειξε ότι: α) η μέθοδος ABC παράγει πιο ακριβή στοιχεία κόστους και β) η παραδοσιακή μέθοδος κοστολόγησης υποεκτιμά πολλές αθλητικές δραστηριότητες. Παρόμοιες έρευνες στο παρελθόν κατέληξαν στα ίδια αποτελέσματα (Kosmas & Dimitropoulos, 2014; Kosmas, Georgiou, Michalakelis & Papadopoulos, 2012). Κατά συνέπεια, η εφαρμογή ενός μοντέλου προχωρημένης λογιστικής κόστους, όπως η ABC, θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη για την επίτευξη πιο ορθής κοστολόγησης υπηρεσιών, μείωση του κόστους, λειτουργική αποδοτικότητα, ακόμη και κερδοφορία.

Με βάση την ανάλυση της ABC για την υπό διερεύνηση αθλητική εγκατάσταση φαίνεται πώς οι δραστηριότητες που αφορούν στη γενική γυμναστική, στο pilates, στο αερόμπικ και στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς είναι σε θέση να αποφέρουν σημαντικά έσοδα. Επιπλέον, τα μέλη που είναι εγγεγραμμένα για χρήση οργάνων της εγκατάστασης (γυμναστηρίου) πρέπει να αυξηθούν, αφού φαίνεται ότι είναι η δραστηριότητα με το μεγαλύτερο κόστος.

Βιβλιογραφία

- Arnaboldi, M., & Lapsley, I. (2003). Activity based costing, modernity and the transformation of local government a field study. *Public Management Review*, 5: 345-375.
- Bjørnenak, T., & Mitchell, F. (2002). The development of activity-based costing journal literature, 1987-2000. *European Accounting Review*, 11: 481-508.
- Brown, R. E., Myring, M. J. & Gard, C. G. (1999). Activity-Based Costing in government: possibilities and pitfalls. *Public Budgeting & Finance*, 19, 3-21.
- Cohen, S. G. Venieris, ... & Kaimenaki, E. (2005). ABC: adopters, supporters, deniers and unawares. *Managerial Auditing Journal*, 20: 981-1000.
- Englund, H., & J. Gerdin, 2008. Transferring knowledge across sub-genres of the ABC implementation literature. *Management Accounting Research*, 19: 149-162.
- Gunasekaran, A. (1999). A framework for the design and audit of an activity – based costing system. *Managerial Auditing Journal*, 14: 118-126.
- Kaplan, R. S. (1994). Management accounting (1984-1994): development of new practice and theory. *Management Accounting Research*, 5: 247-260.
- Kosmas, I. & Dimitropoulos, P. (2014). Activity based costing in public sport organizations: evidence from Greece. *Research Journal of Business Management*, 8: 130-138.
- Κοσμάς, Ι., Γεωργίου, Ι., Μιχαλακέλης, Χ., & Παπαδόπουλος, Φ. (2012). *Εξοικονόμηση πόρων σε ΝΠΔΔ ΟΤΑ: η περίπτωση του ΔΟΠΑΠ Παπάγου-Χολαργού*. 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής. Σπάρτη: 2012.

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Μπάργας, Α., & Κουθούρης, Χ.

ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση σε καινοτόμους τομείς παρέχει μία μεγάλη ευκαιρία για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας, μέσα από την απόκτηση δεξιοτήτων (π.χ., αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου), την ανάπτυξη ηγετικών χαρακτηριστικών και τη βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων. Πολλά πανεπιστημιακά Τμήματα έχουν εντάξει στα προγράμματα σπουδών τους μαθήματα επιχειρηματικότητας τόσο για τους φοιτητές τους, όσο και για τους απόφοιτους. Τέτοιου είδους μαθήματα έχουν εξελιχθεί σε μέσο για την προώθηση της επιχειρηματικότητας που βασίζεται στη γνώση και σκοπεύει να βελτιώσει τα ποσοστά επιβίωσης των νεοσύστατων επιχειρήσεων (Karhunen, Ledyeva, Gustafsson-Pesonen, Mochnikova & Vasilenko, 2008). Παρόλα αυτά, πολύ συχνά οι νεαροί επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν εμπόδια που επηρεάζουν και αποτρέπουν την ολοκλήρωση της επιχειρηματικής του εξέλιξης.

Οι μελέτες που εξετάζουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι επιχειρηματίες (Schoof, 2006; Blanchflower & Oswald, 1999) τα διακρίνουν σε ενδογενή (intrinsic) και εξωγενή (extrinsic). Τα ενδογενή περιλαμβάνουν τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τις αδυναμίες στην οικονομική και λειτουργική διαχείριση. Προσωπικές δεξιότητες όπως η δημιουργικότητα, η ικανότητα ανάληψης ρίσκου και η αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου (Ibrahim & Goodwin, 1986), αλλά και η γνώση τεχνικών του μάρκετινγκ, της λογιστικής, του έλεγχου αποθεμάτων και της διαχείρισης των ταμειακών ροών (Khan & Rocha, 1982) μπορούν να συμβάλλουν στην επιτυχία, ή την αποτυχία μιας επιχείρησης. Οι Dandridge & Sewall (1978) διαπίστωσαν ότι πολλά από τα εμπόδια είναι εξωγενή, όπως το επιχειρηματικό περιβάλλον, τα υψηλά επιτόκια, οι φόροι και οι νομοθετικές διατάξεις (Theng & Boon, 1996).

Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει την επίδραση ενός μαθήματος επιχειρηματικότητας που δίνεται σε ένα Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην αλλαγή της αντίληψης των φοιτητών που το παρακολουθούν για τα εμπόδια που δημιουργούνται από την επιχειρηματικότητα.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 35 φοιτητές και 52 φοιτήτριες (N = 87) που παρακολούθησαν και τα 2 εξάμηνα του προγράμματος επιχειρηματικότητας του ΤΕΦΑΑ, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που βασίζεται στο προσαρμοσμένο εργαλείο των Karhunen et al., (2008), το οποίο αποτελείται από 3 ομάδες θεμάτων: α) δημογραφικές μεταβλητές (π.χ., ηλικία, φύλο, κλπ.), β) μελλοντικές προσδοκίες της σταδιοδρομίας τους (προκειμένου να εκτιμηθεί το πώς

αντιλαμβάνονται την επιχειρηματικότητα ως μια επιλογή επαγγελματικής αποκατάστασης) και γ) στοιχεία των αντιλήψεών τους έναντι των περιορισμών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα. Όλα τα θέματα απαντήθηκαν με τη χρήση 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε και συλλέχθηκε τόσο στην έναρξη (1^η διάλεξη), όσο και στη λήξη (τελευταία διάλεξη) του μαθήματος της επιχειρηματικότητας 3 ακαδημαϊκών ετών στο ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το οποίο ήταν διαθέσιμο στους φοιτητές του 3^{ου} και 4^{ου} έτους σπουδών ως ελεύθερη επιλογή.

Στατιστική ανάλυση: Με σκοπό τη σύγκριση των αντιλήψεων των φοιτητών για το σύνολο των ενδογενών και εξωγενών εμποδίων της επιχειρηματικής δραστηριότητας, πριν την έναρξη και μετά το πέρας του ακαδημαϊκού έτους χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση T-τεστ εξαρτημένων δειγμάτων σε ζεύγη.

Αποτελέσματα

Η εσωτερική συνοχή και των 2 διαστάσεων των περιορισμών κυμάνθηκε σε αποδεκτά επίπεδα ($\alpha = >.70$) (Tabachnick & Fidell, 2001). Όσον αφορά στις προσδοκίες των φοιτητών για το επαγγελματικό τους μέλλον παρουσιάστηκε σημαντική διαφοροποίηση πριν και μετά την παρακολούθηση του μαθήματος. Συγκεκριμένα, πριν από την έναρξη των μαθημάτων 61 άτομα δήλωσαν ότι φιλοδοξούσαν στο μέλλον να απασχοληθούν σε κάποια εταιρεία, 19 άτομα φιλοδοξούσαν να ενταχθούν στο δημόσιο τομέα και 7 άτομα εξέταζαν το ενδεχόμενο να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση, ενώ μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων τα άτομα που εκδήλωσαν την πρόθεσή τους να ξεκινήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα αυξήθηκαν σε 30. Η ανάλυση των μέσων όρων έδειξε επίσης μείωση των μέσων τιμών μετά τη παρακολούθηση των μαθημάτων τόσο για τους ενδογενείς, όσο και τους εξωγενείς περιορισμούς (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Μέσες τιμές, τυπικές αποκλίσεις και δείκτες εσωτερικής συνοχής περιορισμών επιχειρηματικότητας πριν και μετά τη παρακολούθηση των μαθημάτων.

Διαστάσεις περιορισμών	Πριν			Μετά		
	M.O.	T.A.	a	M.O.	T.A.	a
Ενδογενείς	3.02	1.20	.80	2.64	1.32	.73
Εξωγενείς	3.88	1.24	.94	2.86	1.36	.85

Με βάση τις αναλύσεις T-τεστ εξαρτημένων δειγμάτων σε ζεύγη των ενδογενών περιορισμών των φοιτητών σημειώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις τιμές των ακόλουθων θεμάτων μεταξύ της πριν και της μετά την παρακολούθηση των μαθημάτων μέτρησης: α) «απροθυμία ή ανικανότητα στην αξιοποίηση των προσωπικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων» ($t(168) = 4.30, p < .001$), με τους φοιτητές να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές πριν τα μαθήματα ($M = 2.7, T.A. = 1.10$) από ότι μετά τα μαθήματα ($M = 2.1, T.A. = 1.19$), β) «η επιχειρηματικότητα δεν ταιριάζει στο χαρακτήρα μου» ($t(168) = 3.18, p < .001$), με τους φοιτητές να σημειώνουν επίσης μεγαλύτερες τιμές πριν τα μαθήματα ($M = 2.3, T.A. = 1.05$), από ότι μετά τα μαθήματα ($M = 2.1, T.A. = 1.08$), γ) «Γενική έλλειψη εκτίμησης της επιχειρηματικότητας» ($t(168) = 4.25, p < .001$), με τους φοιτητές να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές πριν τα μαθήματα ($M = 2.1, T.A. = .89$), από ότι μετά τα μαθήματα ($M = 1.8, T.A. = 1.08$). Τέλος, στατιστικά σημαντικές διαφορές σημειώθηκαν στα στοιχεία: «Ανασφαλές εισόδημα» ($t(161) = 2.77, p < .01$), «Ο φόβος της απώλειας περιουσίας» ($t(168) = 3.15, p < .005$), «Η κοινωνία δεν παρέχει ασφάλεια για τους επιχειρηματίες» ($t(168) = 2.15, p < .01$). Σε όλες τις περιπτώσεις οι φοιτητές σημείωσαν

μεγαλύτερες τιμές πριν τα μαθήματα από ότι μετά τα μαθήματα. Όσον αφορά στους εξωγενείς περιορισμούς στην επιχειρηματικότητα, σημαντική αλλαγή ($t(166) = -4.03, p < .001$), παρουσιάστηκε μόνο στο στοιχείο «Συχνές αλλαγές ή ασαφής νομοθεσία», με τους φοιτητές να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές πριν ($M = 2.8, T.A. = 1.14$) από ότι μετά τα μαθήματα ($M = 3.2, T.A. = 1.05$).

Συζήτηση

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει την επίδραση ενός μαθήματος επιχειρηματικότητας που δίνεται σε ένα Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην αλλαγή της αντίληψης των φοιτητών που το παρακολουθούν για τα εμπόδια που δημιουργούνται από την επιχειρηματικότητα. Η ανάλυση T-τεστ εξαρτημένων δειγμάτων σε ζεύγη έδειξε ότι υπήρξε σημαντική επίδραση σε συγκεκριμένες πτυχές των αντιλήψεων των φοιτητών. Πιο συγκεκριμένα, σημειώθηκε αύξηση στις τιμές που κατέγραψαν οι φοιτητές σε ότι αφορά στην αντίληψή τους για την επιχειρηματικότητα, την οποία αντιμετωπίζουν ως μία πιθανή και ευπρόσδεκτη επιλογή για το μέλλον τους. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει προηγούμενες μελέτες των Kirkwood (2009) και Ioannou (2001).

Η γενικότερη μείωση των τιμών στους ενδογενείς περιορισμούς μετά το πέρας του ακαδημαϊκού έτους, πιθανά να οφείλεται στη βελτιωμένη αυτοπεποίθηση των φοιτητών, κάτι που μάλλον δείχνει ότι οι φοιτητές συνειδητοποίησαν τη σημασία και τα οφέλη των μαθημάτων της επιχειρηματικότητας που παρακολούθησαν. Σημαντικό ρόλο πιθανότατα να διαδραμάτισε και το γεγονός ότι οι φοιτητές βρίσκονταν στα τελευταία έτη των σπουδών τους και έχουν αρχίσει να σκέπτονται την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το πρόγραμμα για την επιχειρηματικότητα στη τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει σημειώσει σημαντική επίδραση στην αλλαγή των στάσεων των φοιτητών ιδιαίτερα σε κρίσιμα ζητήματα, όπως η αντίληψή τους για την επιχειρηματικότητα, η άρση των φόβων, η βελτίωση της αυτοπεποίθησής τους, καθώς και η αντίληψη για την επίδραση του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Βιβλιογραφία

- Blanchflower, D., & Oswald, A. (1999). Entrepreneurship and the youth labor market problem. LEED Document [DT/LEED(99)11], Territorial Development Service, OECD, Paris.
- Dandridge, T. C., & Sewell, M.A. (1978). A priority analysis of the problems of small business managers. *American Journal of Small Business*, October, 28-35.
- Ibrahim, A. B., & Goodwin, J. R. (1986). Perceived causes of success in small business. *American Journal of Small Business*, 11(2), 41-49.
- Ioannou, K. (2001). *The guide of the new entrepreneur*. Athens: Papasotiriou.
- Karhunen, P., Ledyeva, S., Gustafsson-Pesonen, A., Mochnikova, E., & Vasilenko, D. (2008). *Russian students' perceptions of entrepreneurship: results of a survey in three St. Petersburg universities - Entrepreneurship development – Project 2*. HSE Mikkeli Business Campus Publications N-83, HSE Print.
- Khan, M. R., & Rocha, J. R. (1982). Recurring managerial problems in small business. *American Journal of Small Business*, 7(1), 50-58.

- Kirkwood, J. (2009). Motivational factors in a push-pull theory of entrepreneurship. *Gender in Management: An International Journal*, 24(5), 346-364.
- Schoof, U. (2006). *Stimulating youth entrepreneurship: barriers and incentives to enterprise start-ups by young people* (No. 388157). International Labour Organization.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate analysis*. Boston: Allyn & Bacon.
- Theng, L. G., & Boon, J. L. W. (1996). An exploratory study of factors affecting the failure of local small and medium enterprises. *Asia Pacific Journal of Management*, 13(2), 47-61.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΙΚΟΥ ΑΓΧΟΥΣ
ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΝ Ή ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Σωτηροπούλου, Β.,¹ Αυθίνος, Ι.,¹ Ψυχουντάκη, Μ.,¹ & Γαργαλιάνος, Δ.²

¹ ΤΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ

² ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ

Εισαγωγή

Η εικόνα του σώματος έχει οριστεί ως «...η εικόνα που έχουμε στο μυαλό μας, το μέγεθος, το σχήμα και η μορφή του, αλλά και τα συναισθήματά μας σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τα συστατικά μέρη του σώματος» (Slade, 1994, σελ. 497). Η διερεύνηση του Κοινωνικού Σωματικού Άγχους (ΚΣΑ) κρίνεται πολύ σημαντική, καθώς ο «σωματικός εαυτός» τείνει να εξισωθεί με την έννοια του «δημόσιου εαυτού» (Harter, 1990). Εφόσον η σπουδαιότητα της εμφάνισης έχει επιβεβαιωθεί (Fox, 1990) η δημιουργία θετικών εντυπώσεων φαίνεται να αποτελεί ισχυρό κίνητρο σε διάφορους τομείς της ζωής (π.χ., εργασία, καθημερινότητα, κλπ.) (Leary, 1992).

Στη σημερινή εποχή όπου η κοινωνία αντικειμενοποιεί το ανθρώπινο σώμα ο άνθρωπος βιώνει την ανησυχία για τη σύγκρισή του με άλλα άτομα, κυρίως του ίδιου φύλου (Fredrickson & Roberts, 1997). Εμπειρικές μελέτες τεκμηριώνουν την άποψη ότι οι γυναίκες βιώνουν περισσότερη ανησυχία για την εμφάνισή τους συγκριτικά με τους άνδρες (Dion, Dion & Keelan, 1990).

Η έρευνα στο θέμα αυτό αποτελεί πρόκληση για τους θεωρητικούς, αλλά και για τους πρακτικούς του χώρου. Η αποδοχή της πολλαπλής διάστασης της δομής του «εαυτού» και κυρίως της σημαντικότητας του «σωματικού εαυτού» οδήγησε στη δημιουργία οργάνων που περιγράφουν με σαφήνεια το σωματικό προφίλ των ατόμων (Fox & Corbin, 1989; Marsh et al., 1994). Σήμερα μία από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες κλίμακες μέτρησης για το βαθμό ΚΣΑ είναι η κλίμακα Social Physique Anxiety Scale (SPAS) (Hart, Leary & Rejeski, 1989).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η αξιολόγηση του ΚΣΑ ατόμων που σπουδάζουν ή εργάζονται στο χώρο της αθλητικής διοίκησης στην Ελλάδα και ο εντοπισμός διαφορών, εάν υπάρχουν, ως προς το φύλο.

Ερευνητικές υποθέσεις

- Τα άτομα που σπουδάζουν, ή εργάζονται στο χώρο της αθλητικής διοίκησης στην Ελλάδα θα έχουν μειωμένα επίπεδα ΚΣΑ.
- Οι γυναίκες θα έχουν μεγαλύτερα επίπεδα ΚΣΑ σε σχέση με τους άνδρες.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 137 (60.4%) άνδρες και 90 (39.5%) γυναίκες (N = 227), από τους οποίους το 67.4% ήταν ηλικίας κάτω από 25 ετών. Το 59.0% ήταν φοιτητές, ενώ το 24.7%

ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων. Το 70.5% των φοιτητών προερχόταν από το Τμήμα Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού (ΤΟΔΑ), ενώ το 15.0% προερχόταν από το ΤΕΦΑΑ Αθήνας και το 14.5% ήταν μέλη της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής (ΕΛΛΕΕΔΑΑ). Το 63.9% δεν εργαζόταν, αφού το 61.7% ήταν προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί φοιτητές. Από αυτούς που εργαζόταν, το 17.8% ήταν Καθηγητές Φυσικής Αγωγής. Το 85.4% αποτελούνταν από άτομα που τη στιγμή διεξαγωγής της έρευνας εργάζονταν σε οργανισμό για λιγότερο από 5 χρόνια, το 11.1% για 6-15 χρόνια και το 3.5% για 15+ χρόνια.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο του ΚΣΑ (SPAS) (Hart, Leary & Rejeski, 1989), το οποίο είναι μία μονοπαραγοντική κλίμακα 12 δηλώσεων, όπου οι απαντήσεις δίνονται σε μια 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (1 = καθόλου και 5 = πάρα πολύ). Η συνολική τιμή της κλίμακας προκύπτει από το άθροισμα των τιμών που συγκεντρώνουν τα ερωτήματα. Υψηλότερη τιμή δηλώνει μεγαλύτερο επίπεδο άγχους, γεγονός που επέβαλε την αντιστροφή της βαθμολογίας των ερωτημάτων 1, 5, 8 και 11. Στην ελληνική έκδοση της κλίμακας υποστηρίζεται η μονοπαραγοντική δομή της με αποδεκτούς ψυχομετρικούς δείκτες. Ο δείκτης αξιοπιστίας της κλίμακας Cronbach α ήταν 0.85 και ο συντελεστής αξιοπιστίας εξέτασης - επανεξέτασης είναι $r = 0.84$ ($p < .01$) (Ψυχουντάκη, Σταύρου & Ζέρβας, 2004).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε στους συμμετέχοντες με 2 τρόπους: α) μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και β) κατά τη διάρκεια του Πανελλήνιου συνεδρίου της ΕΛΛΕΕΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε στη Σπάρτη (Δεκέμβριος 2012), σε ειδικό χώρο που υπήρχε για τη διεξαγωγή της έρευνας.

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Η διερεύνηση του ΚΣΑ κρίνεται πολύ σημαντική, διότι ο «σωματικός εαυτός» τείνει να εξισωθεί με την έννοια του «δημόσιου εαυτού» (Harter, 1990). Επειδή η δημιουργία θετικών εντυπώσεων φαίνεται να αποτελεί ισχυρό κίνητρο σε διάφορους τομείς της ζωής (π.χ., εργασία, καθημερινότητα, κλπ.) (Leary, 1992) κρίθηκε ότι θα ήταν χρήσιμο να πραγματοποιηθεί μία αξιολόγηση του ΚΣΑ των ατόμων που σπουδάζουν, ή εργάζονται στο χώρο της αθλητικής διοίκησης στην Ελλάδα. Βρέθηκε ότι το 85.6% των ερωτηθέντων έχουν χαμηλό ΚΣΑ. Πιο συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντικές αποκλίσεις από την τιμή «3», σε επίπεδο σημαντικότητας 5% ($p\text{-value} < 0,05$), προέκυψαν στις 11 από τις 12 προτάσεις. Μόνο για 3 παράγοντες προέκυψε αρκετά υψηλό άγχος, ενώ για τους υπόλοιπους προέκυψε από μέτριο έως χαμηλό. Όσον αφορά στο συνολικό δείκτη άγχους, προέκυψε τιμή κάτω του «3» ($x = 2.58$) και ο σχετικός έλεγχος επιβεβαίωσε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά από αυτό το επίπεδο. Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά για κάθε φράση του ερωτηματολογίου ΚΣΑ που χρησιμοποιήθηκε για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας.

Πίνακας 1. Κοινωνικό Άγχος για Εικόνα Εξωτερικής Εμφάνισης.

Θέματα Κοινωνικού Άγχους Εξωτερικής Εμφάνισης	N	x	SD	SE	t	Sig.
Νιώθω άνετα με τη σωματική μου εμφάνιση	208	3,71	1,01	0,0697	10,14	0,0000
Όταν κοιτάζω στον καθρέφτη, αισθάνομαι ωραία για τη σωματική μου εμφάνιση	207	3,51	0,98	0,0684	7,41	0,0000
Αισθάνομαι άνετα με το σε πόσο καλή φυσική κατάσταση φαίνεται στους άλλους να είναι το σώμα μου	208	3,19	1,10	0,0759	2,53	0,0060
Αισθάνομαι ήρεμος /η όταν οι άλλοι φανερά κοιτάζουν το σώμα μου	209	3,14	1,22	0,0841	1,71	0,0447
Ποτέ δεν ανησυχώ για το αν τα ρούχα που φοράω με κάνουν να φαίνομαι πολύ λεπτός /η ή πολύ παχύς /ιά	208	2,72	1,23	0,0854	3,27	0,0006
Μακάρι να μην με ένοιαζε τόσο η εμφάνιση του σώματός μου	207	2,36	1,20	0,0836	7,63	0,0000
Δεν θα αισθανόμουν άνετα, αν ήξερα ότι κάποιοι κρίνουν (σχολιάζουν) τη σωματική μου εμφάνιση	208	2,36	1,24	0,0862	7,48	0,0000
Ντρέπομαι όταν πρέπει να ξεντυθώ μπροστά σε άλλους	208	2,05	1,22	0,0845	11,26	0,0000
Τα μη ελκυστικά χαρακτηριστικά του σώματός μου δημιουργούν εκνευρισμό σε μερικές κοινωνικές εκδηλώσεις	208	1,99	1,10	0,0760	13,34	0,0000
Κάποιες φορές, ενοχλούμαι στη σκέψη ότι κάποιοι άλλοι κάνουν αρνητικά σχόλια για το βάρος και τη μυϊκή μου ανάπτυξη	207	1,97	1,14	0,0790	13,03	0,0000
Όταν είμαι με μαγιό, συχνά αισθάνομαι κάποια νευρικότητα σχετικά με τη σωματική μου εμφάνιση	207	1,96	1,11	0,0768	13,52	0,0000
Μπροστά σε άλλους, αισθάνομαι κάποια ανησυχία σχετικά με τη σωματική μου εμφάνιση	208	1,92	1,11	0,0766	14,06	0,0000
Βαθμός Εικόνας Εξωτερικής Εμφάνισης	209	2,58	0,44	0,0307	13,71	0,0000

Συνεπώς, τα άτομα αυτού του πληθυσμού δεν εμφανίζουν και τόσο υψηλό Κοινωνικό Άγχος για την εξωτερική τους εμφάνιση. Ο έλεγχος υποθέσεων για ίσες διακυμάνσεις έδειξε ότι η υπόθεση ίσων διακυμάνσεων δεν απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 5% σύμφωνα με το τεστ του Levene ($\Lambda=0.938 > 0.05$). Επομένως, θεωρώντας ίσες τις διακυμάνσεις, η στατιστική t για τον έλεγχο ισότητας των μέσων όρων έδειξε ότι η υπόθεση για ίσους μέσους όρους δεν πρέπει να απορριφθεί σε επίπεδο 5% ($p\text{-value} > 0.05$). Επομένως, και οι άνδρες και οι γυναίκες εκφράζουν κατά μέσο όρο τον ίδιο βαθμό ΚΣΑ.

Καθώς οι δηλώσεις 1, 5, 8 και 11, οι οποίες είναι θετικές, είχαν θετική ανταπόκριση από τους συμμετέχοντες (πολύ - πάρα πολύ) συνάγεται ότι επιβεβαιώνεται η 1^η ερευνητική υπόθεση ότι τα άτομα που επιλέγουν την αθλητική διοίκηση ως επαγγελματική ενασχόληση έχουν μειωμένο δείκτη σωματικού άγχους. Ως θετική ανταπόκριση νοούνται οι 2 ακραίες επιλογές ανάλογα με τη θετική, ή την αρνητική διατύπωση της κάθε ερώτησης. Οι υπόλοιπες δηλώσεις, οι οποίες είναι αρνητικές για την εικόνα του σώματος είχαν αρνητική ανταπόκριση από τους συμμετέχοντες (καθόλου - κάπως).

Ως προς τη δεύτερη ερευνητική υπόθεση, οι μέσοι όροι ανδρών ($x = 2,54$) και γυναικών ($x = 2,63$) σχετικά με την εικόνα του σώματος τους δεν δείχνουν μεγάλη διαφορά ανάμεσα στα 2 φύλα. Το αποτέλεσμα αυτό έρχεται σε αντίθεση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία υποστηρίζει ότι κοινωνία σήμερα αντικειμενοποιεί το ανθρώπινο σώμα και για αυτό είναι πολύ πιο πιθανό να βιώσει κάποιος την ανησυχία για το σώμα του, ιδίως οι γυναίκες (Fredrickson & Roberts, 1997).

Συμπέρασμα

Στη σημερινή κοινωνία, όπου η σπουδαιότητα της εμφάνισης έχει επιβεβαιωθεί και ο «σωματικός εαυτός» τείνει να εξισωθεί με το «δημόσιο εαυτό», είναι σημαντικό τα άτομα που ανήκουν στο χώρο της αθλητικής διοίκησης να διαθέτουν χαμηλό ΚΣΑ, καθώς αυτό αποτελεί ψυχολογικό χαρακτηριστικό και μπορεί να επηρεάσει την κοινωνική τους συμπεριφορά. Σε συνδυασμό με άλλα ψυχολογικά χαρακτηριστικά, το ΚΣΑ μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στην εργασία των στελεχών της αθλητικής διοίκησης.

Βιβλιογραφία

- Dion, K. L., Dion, K. K., & Keelan, J. P. (1990). Appearance anxiety as a dimension of social-evaluative anxiety: exploring the ugly duckling syndrome. *Contemporary Social Psychology*, 14, 220-224.
- Fredrickson, B. L., & Roberts, T. A. (1997). Objectification theory: toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 173-206.
- Fox, K. R., & Corbin, C. B. (1989). The physical self-perception profile: development and preliminary validation. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11, 408-430.
- Harter, S. (1990). *Causes, correlates, and the functional role of global self-worth: a life-span perspective*. In R. J. Sternberg & J. Kolligian (Eds.), *Competence considered* (pp. 67-97). New Haven, CT: Yale University Press.
- Leary, M. R. (1992). Self-presentation processes in exercise and sport. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 14, 339-351.
- Slade, P. D. (1994). What is body image? *Behaviour Research & Therapy*, 32(5), 497-502.
- Ψυχουντάκη, Μ., Σταύρου, Α. Ν., & Ζέρβας, Ι. (2004). Κλίμακα Κοινωνικού Σωματικού Άγχους: Προσαρμογή σε ελληνικό πληθυσμό. Στο Ι. Θεοδωράκης (Επιμ.), *Πρακτικά 8^{ου} Πανελληνίου - 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Αθλητικής Ψυχολογίας*, (σελ. 28-30). Τρίκαλα.

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ
ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΘΕΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΑΘΛΗΜΑ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΙΑΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ KICK BOXING**

Ντοβόλη, Α., Αλεξανδρή, Κ., & Τζέτζης, Γ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Οι αθλητικές διοργανώσεις (εσωτερικών χώρων και υπαίθριες) αποτελούν σήμερα ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα τμήματα της αθλητικής αγοράς διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα (Meenaghan, 1991). Είναι πλέον κοινά αποδεκτό, ότι η επιτυχία των διοργανώσεων δεν μπορεί στηριχθεί μόνο στα έσοδα από τα εισιτήρια, αλλά απαιτεί χρηματοδότηση και από εναλλακτικές πηγές, όπως είναι οι χορηγίες. Συνεπώς, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα είναι η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της αθλητική χορηγίας, ως μία επένδυση και εργαλείο επικοινωνίας των επιχειρήσεων.

Η έννοια της ανάμειξη (involvement) έχει χρησιμοποιηθεί στη βιβλιογραφία (Kyle, Graefe, Manning & Bacon, 2003; 2004)) προκειμένου να περιγραφεί και να μετρηθεί ο βαθμός εμπλοκής με μία δραστηριότητα. Σύμφωνα με τους Kyle et al., (2006), η έννοια της ανάμειξης αποτελείται από 3 διαστάσεις: α) την «Ελκυστικότητα», η οποία αναφέρεται στο βαθμό προσκόλλησης και ικανοποίησης που νιώθει το εμπλεκόμενο με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα άτομο, β) την «Κεντρικότητα», η οποία αναφέρεται στον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η δραστηριότητα στον τρόπο ζωής του ατόμου και γ) την «Αυτό-έκφραση», που είναι η επιβεβαίωση της ταυτότητας του ατόμου που προκύπτει από τη συμμετοχή του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής, όπως και η αντίληψη που θέλει να έχουν οι άλλοι για αυτόν/ή λόγω της συμμετοχής του σε αυτή. Το μοντέλο των 3 διαστάσεων έχει χρησιμοποιηθεί σε πλήθος ερευνών στη διεθνή βιβλιογραφία (Alexandris, Kouthouris & Meligdis, 2006; Gahwiler & Havitz, 1998; Iwasaki & Havitz, 2004; Kyle, et al., 2003; 2004).

Μία από τις μεταβλητές αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της χορηγίας είναι η πρόθεση για αγορά προϊόντων του χορηγού. Σύμφωνα με τους Speed & Tompson (2000) είναι πολύ πιθανό τα άτομα που θεωρούν ένα γεγονός, ή μία εκδήλωση ως κάτι ελκυστικό, διασκεδαστικό και ενδιαφέρον να εμπλακούν με αυτό και να δείξουν θετικότερη στάση, πρόθεση για αγορά προϊόντων και θετική ανεπίσημη επικοινωνία για το χορηγό. Η συγκεκριμένη άποψη αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα για την παρούσα μελέτη, καθώς το αθλητικό γεγονός που εξετάζεται έχει κυρίως ψυχαγωγικό χαρακτήρα.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί: α) το προφίλ των θεατών μίας διοργάνωσης Kick Boxing, β) εάν η ανάμειξη των θεατών με το άθλημα του Kick Boxing μπορεί να προβλέψει τη θετική ανεπίσημη επικοινωνία για τον χορηγό της διοργάνωσης και γ) εάν η ανάμειξη μπορεί να προβλέψει την πρόθεση για αγορά προϊόντων του χορηγού.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 179 ενήλικες θεατές στη διοργάνωση Kick Boxing, της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Kick Boxing (ΠΟΚ) που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 2012 για την υπεράσπιση του Διηπειρωτικού τίτλου.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την υλοποίηση των σκοπών της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Carroll & Alexandris (1997). Η μέτρηση έγινε μέσα από μία μονοδιάστατη κλίμακα, μίας ερώτησης για κάθε μία από τις 2 μεταβλητές. Οι απαντήσεις για τη μέτρηση γινόταν σε 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 5 = συμφωνώ απόλυτα). Η μέτρηση της Ανάμειξης έγινε με το ερωτηματολόγιο των Kyle et al., (2006), το οποίο περιλαμβάνει τις διαστάσεις της Ελκυστικότητας, της Κεντρικότητας, και της Αυτό-έκφρασης. Η 2 πρώτες διαστάσεις αποτελούνταν από 3 παράγοντες, ενώ η διάσταση της Αυτό-έκφρασης από τέσσερις. Οι απαντήσεις για τη μέτρηση πραγματοποιήθηκαν σε 7βάθμια κλίμακα Likert (όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 7 = συμφωνώ απόλυτα).

Στατιστική ανάλυση: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 20 και έγινε: α) περιγραφική στατιστική ανάλυση, β) έλεγχος αξιοπιστίας με τον δείκτη α του Cronbach, γ) ανάλυση παλινδρόμησης για την πρόβλεψη της θετικής ανεπίσημης επικοινωνίας από την ανάμειξη με το άθλημα και δ) ανάλυση παλινδρόμησης για την πρόβλεψη της πρόθεσης για αγορά προϊόντων του χορηγού από την ανάμειξη με το άθλημα.

Αποτελέσματα

Όσον αφορά στο φύλο των ερωτηθέντων προέκυψε ότι οι 56 (31,3%) ήταν γυναίκες, ενώ οι 122 (68,2%) ήταν άνδρες, 18 - 46 χρονών (Μ.Ο. = 26,9 χρόνια). Όλοι οι παράγοντες είχαν υψηλούς μέσους όρους και υψηλό βαθμό εσωτερικής συνοχής. Πιο συγκεκριμένα, στο ερωτηματολόγιο της ανάμειξης, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η «Ελκυστικότητα» (Μ.Ο. = 4.5, α = .86), η «Κεντρικότητα» (Μ.Ο. = 4.1, α = .83) και η «Αυτό-έκφραση» (Μ.Ο. = 3.9, α = .89) είχαν υψηλά σκορ. Υψηλός μέσος όρος παρατηρήθηκε επίσης και στις ερωτήσεις για θετική ανεπίσημη επικοινωνία (Μ.Ο. = 3.4, α = .87), αλλά και πρόθεση για αγορά προϊόντων του χορηγού (Μ.Ο. = 3.4, α = .87).

Για να διερευνηθεί κατά πόσο οι 3 διαστάσεις της Ανάμειξης συνεισφέρουν στην πρόβλεψη της θετικής ανεπίσημης επικοινωνίας πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική πρόβλεψη ($F = 6,2$, $p < .001$, $R^2 = .12$) μόνο από τον παράγοντα Έλξη ($t = 2,4$, $p < .05$).

Για να διερευνηθεί κατά πόσο οι διαστάσεις της ανάμειξης συνεισφέρουν στην πρόβλεψη για αγορά προϊόντων του χορηγού πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική πρόβλεψη για αγορά προϊόντων του χορηγού ($F = 6,9$, $p < .001$, $R^2 = .13$) μόνο από τον παράγοντα Έλξη ($t = 2,4$, $p < .05$).

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν στατιστικά σημαντική πρόβλεψη για τη θετική ανεπίσημη επικοινωνία γύρω από το όνομα και τη δράση του χορηγού, αλλά και πρόθεση για την αγορά προϊόντων του μόνο από τον παράγοντα Ελκυστικότητα. Παρά τους υψηλούς μέσους όρους οι υπόλοιποι παράγοντες δεν εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Τα αποτελέσματα αυτά

επιβεβαιώνουν μερικώς προηγούμενες μελέτες (Alexandris et al., 2006; Kyle et al., 2003; 2004) σχετικές με την ανάμειξη των συμμετεχόντων σε μία δραστηριότητα και τον καθοριστικό ρόλο που αυτή διαδραματίζει τόσο στη θετική ανεπίσημη επικοινωνία, όσο και στα οφέλη από την αγορά των προϊόντων του χορηγού. Οι διοργανωτές πρέπει να προσφέρουν ισχυρά κίνητρα, ώστε οι συμμετέχοντες όχι μόνο να εκφράζονται μέσα από τη δραστηριότητα και το σπορ, αλλά και να το αναγάγουν σε σημαντικό παράγοντα της καθημερινότητάς τους και βασική επιλογή για την αναψυχή τους.

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας επιβεβαίωσαν μερικώς έρευνες που έγιναν σε διαφορετικά σπορ και διοργανώσεις, καθώς ο βαθμός ανάμειξης προέβλεπε συνολικά σε σημαντικό βαθμό τη θετική ανεπίσημη επικοινωνία γύρω από το όνομα και τη δράση του χορηγού και την πρόθεση για την αγορά προϊόντων του. Επομένως, είναι σημαντικό οι αθλητικές ομοσπονδίες να προσπαθήσουν να κάνουν τα αθλήματα που υπηρετούν πιο ελκυστικά και ευχάριστα για τους θεατές προκειμένου να αυξήσουν τον βαθμό εμπλοκής τους με αυτά.

Βιβλιογραφία

- Alexandris, K., Kouthouris, C., & Meligdis, A. (2006). Increasing customers' loyalty in a skiing resort: the contribution of place attachment and service quality. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18, 414-425.
- Carroll, B., & Alexandris, K. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: their relation to recreational sport participation. *Journal of Leisure Research*, 29, 279-299.
- Gahwiler, P., & Havitz, M. E. (1998). Towards and understanding of leisure social worlds, involvement, psychological commitment, and behavioral loyalty. *Leisure Sciences*, 20, 1-23.
- Iwasaki, Y., & Havitz, M. E. (2004). Examining relationships between leisure involvement, psychological commitment and loyalty to a recreation agency. *Journal of Leisure Research*, 36, 45-72.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35, 249-273.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2004). Predictors of behavioral loyalty among hikers along the Appalachian trail. *Leisure Sciences*, 26, 99-118.
- Kyle, G. T., Mowen, A. J., Havitz, M. E., & Absher, J. D. (2006). Commitment to public leisure service providers: a conceptual and psychometric analysis. *Journal of Leisure Research*, 38(1), 78-103.
- Meenaghan, T. (1991). Sponsorship – Legitimising the medium. *European Journal of Marketing*, 25(11), 5-10.
- Speed, R., & Thompson, P. (2000). Determinants of sports sponsorship response. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 28, 226.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Χαραλάμπους – Παπαμιλιτιάδη, Μ.

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Εισαγωγή

Οι αθλητικοί οργανισμοί της Κύπρου βρίσκονται σήμερα αντιμέτωποι με έντονες επικρίσεις τόσο από τα ΜΜΕ, όσο και από τις ελεγκτικές αρχές του κράτους, οι οποίες οφείλονται κυρίως στις κακές πρακτικές διακυβέρνησης που χρησιμοποιούνται διαχρονικά.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν: α) να εντοπίσει και να αξιολογήσει τα βασικά προβλήματα διακυβέρνησης που αντιμετωπίζουν οι εθνικοί αθλητικοί οργανισμοί της Κύπρου, τα οποία επηρεάζουν σημαντικά την αποτελεσματικότητά τους και β) να παρέχει συστάσεις σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης που μπορούν να βελτιώσουν τη λειτουργία τους.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Σύμφωνα με τον Kikullis (2000), η διακυβέρνηση του αθλητισμού είναι βασικό συστατικό που αφορά σε όλες τις αθλητικές δραστηριότητες, από το επίπεδο του σωματείου μέχρι και τις εθνικές και διεθνείς διοργανώσεις. Αν και δεν υπάρχει ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός της αθλητικής διακυβέρνησης, οι κύριες έννοιες που την αποτελούν είναι η ρύθμιση και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων του οργανισμού, η χάραξη στρατηγικής κατεύθυνσης, η υιοθέτηση ηθικής και κοινωνικά αποδεκτής συμπεριφοράς των μελών του και η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων του κατά τρόπο που να διασφαλίζει την ευθύνη του έναντι των ομάδων που επηρεάζονται από αυτόν (Ferkins & Shilbury, 2010; Hoyer, 2006; Hums & McLean, 2004). Έρευνες στον τομέα της αθλητικής διακυβέρνησης έχουν δείξει ότι πολλές από τις πρακτικές που χρησιμοποιούν διεθνείς αθλητικοί οργανισμοί είναι αμφιλεγόμενες (Forster, 2006). Παρόμοια αποτελέσματα έχουν παρουσιαστεί και από τους Michie & Oughton (2005), οι οποίοι διαπίστωσαν ότι τα πρότυπα εταιρικής διακυβέρνησης των ποδοσφαιρικών σωματείων στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν πολύ χαμηλά, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη βελτίωσης στον τομέα αυτό. Έρευνες που να εξετάζουν τις πρακτικές διακυβέρνησης που εφαρμόζουν οι αθλητικοί οργανισμοί της Κύπρου δεν έχουν βρεθεί στη βιβλιογραφία.

Μεθοδολογία

Για την υλοποίηση των σκοπών της έρευνας εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός ποιοτικής και ποσοτικής μεθοδολογίας.

Δείγμα: Στην ποιοτική έρευνα συμμετείχαν 15 αθλητικοί παράγοντες που κατέχουν θέσεις-κλειδιά σε αθλητικούς οργανισμούς της Κύπρου. Στην ποσοτική έρευνα συμμετείχαν 104 άτομα (43 μέλη Διοικητικών Συμβουλίων και 61 διοικητικό προσωπικό) 35 Εθνικών Ομοσπονδιών.

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την ποιοτική διάσταση της έρευνας πραγματοποιήθηκαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις και επαγωγική θεματική ανάλυση των ευρημάτων (inductive thematic analysis). Η ποσοτική διάσταση περιλάμβανε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από 50 ερωτήσεις, σκοπός των οποίων ήταν η μέτρηση των επιπέδων συμμόρφωσης των αθλητικών φορέων με τους 9 πυλώνες της χρηστής διακυβέρνησης που αναφέρονται στη Δήλωση των Αρχών της Χρηστής Διακυβέρνησης (Statement of Good Governance Principles) που διαμορφώθηκε από το Governance in Sport Working Group (2001) και εκδόθηκε από την European Olympic Committee (EOC), τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης για Κερδοσκοπικούς και Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (2009) και θέματα που προέκυψαν από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων.

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Τα κύρια θέματα που προέκυψαν από τη θεματική ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων αφορούσαν κυρίως στην έλλειψη επαγγελματικότητας στο συγκεκριμένο τομέα, η οποία πηγάζει από την έλλειψη ειδικών γνώσεων και προσόντων που αφορούν στο πεδίο της αθλητικής διοίκησης. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες αμφισβήτησαν έντονα τα κίνητρα των αθλητικών αξιωματούχων, εφιστώντας την προσοχή στην ύπαρξη προσωπικών και αντικρουόμενων συμφερόντων. Ένα άλλο σημαντικό θέμα που προέκυψε ήταν η έλλειψη στρατηγικού προγραμματισμού, η οποία συνοδεύεται από κακές, ή ελλιπείς πρακτικές διαχείρισης. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες ανέδειξαν την έλλειψη αναπτυξιακού σχεδιασμού, την ύπαρξη μη αποτελεσματικής οικονομικής διαχείρισης (κακοδιαχείριση), την έλλειψη διαφάνειας, καθώς και τα προβλήματα που αφορούσαν σε θέματα ανάληψης ευθυνών (accountability). Τέλος, φάνηκε ότι υπάρχει έλλειψη σαφώς καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ των μελών του διοικητικού συμβουλίου και του διοικητικού προσωπικού, αλλά και σημαντικές δυσκολίες στην επικοινωνία.

Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι τα ποιοτικά ευρήματα υποστηρίζονται και από τα ποσοτικά δεδομένα. Η περιγραφική στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων κατέδειξε σοβαρές αδυναμίες σε θέματα αξιολόγησης των οργανισμών, ανεπάρκεια σχετικά με την ανάληψη ευθυνών / λογοδοσίας, σημαντικά προβλήματα διαφάνειας, ιδιαίτερα σε θέματα κατανομής των εσόδων στα διάφορα επίπεδα αθλητισμού, έλλειψη πολιτικής κοινωνικής ευθύνης, καθώς και σημαντικά προβλήματα ανεξαρτησίας των αθλητικών οργανισμών, αφού προκύπτει ότι προσωπικά και οικονομικά συμφέροντα, αλλά και πολιτικοί παράγοντες επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Συμπεράσματα

Οι αθλητικοί οργανισμοί της Κύπρου αντιμετωπίζουν πολλά και σημαντικά προβλήματα διακυβέρνησης, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα. Ένας ουσιαστικός τρόπος για να γίνει αυτό είναι η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε στελέχη με εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες στην αθλητική διοίκηση, οι οποίοι θα εφαρμόσουν επαγγελματικές πρακτικές διαχείρισης, με στόχο την ανάπτυξη στρατηγικού προγραμματισμού για τους οργανισμούς αυτούς, θα σχεδιάσουν και θα εφαρμόσουν διαφανείς διαδικασίες λειτουργίας, θα καθορίσουν το ρόλο όλων των στελεχών του οργανισμού, θα δημιουργήσουν μηχανισμούς αξιολόγησης και θα αναπτύξουν κώδικες ηθικής και δεοντολογίας για όλους τους stakeholders.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Cyprus Stock Exchange (2009). Corporate Governance Code. (3rd edition).
- Ferkins, L., & Shilbury, D. (2010). Developing board strategic capability in sport organizations: the national–regional governing relationship. *Sport Management Review*, 13, 235–254.
- Forster, J. (2006). Global sports organizations and their governance. *Corporate Governance*, 6(1), 72-83.
- Governance in Sport Working Group (2001). The rules of the game. Europe's first conference on the governance of sport. Conference Report & Conclusions (February). Organised by EOC (European Olympic Committee) and FIA (Fédération Internationale de l'Automobile).
- Hoye, R. (2006). Leadership within Australian voluntary sport organization boards. *Non-profit Management & Leadership*, 16(3), 297-313.
- Hums, M. A., & McLean, J. C. (2004). *Governance and policy in sport organizations*. Phoenix, AZ: Holcomb-Hathaway Publishing.
- Kikulis, L. M. (2000). Continuity and change in governance and decision making in national sport organizations: institutional explanations. *Journal of Sport Management*, 14, 293–320.
- Michie, J., & Oughton, C. (2005). The corporate governance of professional football clubs in England. *Corporate Governance*, 13(4), 517-531.

Ενότητα 3: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΘΕΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

Θαμνόπουλος, Ι.,¹ Τζέτζης, Γ.,² Γαργαλιάνος, Δ.,¹ & Παπαϊωάννου, Α.³

¹ ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ

² ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

³ ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Εισαγωγή

Ο επαγγελματικός αθλητισμός και η ανάπτυξή του στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη των κατάλληλων αθλητικών εγκαταστάσεων. Από την άλλη πλευρά, η διαχείριση / μάνατζμεντ των εγκαταστάσεων αυτών είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση των αθλητικών οργανισμών και επηρεάζει το ίδιο το αθλητικό προϊόν (Kelley & Turley, 2001). Τα «γεμάτα γήπεδα» είναι στην άμεση προτεραιότητα του μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ των αθλητικών οργανισμών. Η διατήρηση των ήδη υπαρχόντων, η προσέλκυση νέων θεατών - καταναλωτών και οι προθέσεις τους για επανάληψη αγοράς του αθλητικού προϊόντος και για σύστασή του σε άλλους πιθανούς καταναλωτές αποκτά μεγάλη σημασία. Σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις προθέσεις των καταναλωτών-φιλάθλων είναι η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών, η ικανοποίηση και η αξία παρακολούθησης αγώνων.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν: 1) να διερευνήσει, τα επίπεδα της αντιλαμβανόμενης ποιότητας υπηρεσιών, της ικανοποίησης, της αντιλαμβανόμενης αξίας και των προθέσεων συμπεριφοράς, δηλαδή της πρόθεσης για ανάληψη προφορικής επικοινωνίας και σύστασης και της πρόθεσης επανάληψης παρακολούθησης αγώνων, 2) να επιβεβαιώσει το μοντέλο της σύνθεσης της ποιότητας υπηρεσιών από τις μεταβλητές «προσωπικό», «πρόσβαση», «ασφάλεια», «αξιοπιστία» και «υλικές υπηρεσίες» και στη συνέχεια να αξιολογήσει τις διαστάσεις που συνθέτουν την έννοια της αξίας στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο, 3) να διερευνήσει τη σχέση της ποιότητας υπηρεσιών, της ικανοποίησης και της αντιλαμβανόμενης αξίας με τις προθέσεις συμπεριφοράς των θεατών και 4) να διερευνήσει τη δυνατότητα πρόβλεψης των προθέσεων συμπεριφοράς των θεατών, από τη μεμονωμένη, σε συνδυασμούς αλλά και την ταυτόχρονη δράση και των 3 παραπάνω παραγόντων.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Η ποιότητα υπηρεσιών είναι μία έννοια με την οποία έχουν ασχοληθεί κατά καιρούς πολλοί μελετητές (Martínez, Ko & Martínez, 2010; Shonk & Chelladurai, 2008). Ως ποιότητα υπηρεσιών ορίζεται το αποτέλεσμα της σύγκρισης των προσδοκιών που υπάρχουν από την απόδοση μιας υπηρεσίας με την πραγματική απόδοσή της (Gronroos, 1982; 1984), ή ως η διαφορά μεταξύ των προσδοκιών και των πραγματικών επιδόσεων (Parasuraman et al., 1988), ή ως μια συνολική κρίση της ανωτερότητας, ή της τελειότητας μιας υπηρεσίας (Zeithaml, 1988).

Η ικανοποίηση των πελατών είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντος της έρευνας του μάρκετινγκ σε πολλές βιομηχανίες (Ha, Janda & Muthaly, 2010). Ως ικανοποίηση ορίζεται μία κρίση των πελατών για μία υπηρεσία, όταν αυτή παρέχει ένα επίπεδο ευχάριστης κατανάλωσης που σχετίζεται με κάποια εκπλήρωση προσδοκιών, συμπεριλαμβανομένων και των επιπέδων υπερεκπλήρωσης (Oliver, 1997), ή, πιο απλά, μία συνολική κρίση / αξιολόγηση του φορέα παροχής υπηρεσιών από τους πελάτες (McDougall & Levesque, 2000).

Για τους ακαδημαϊκούς και τους επαγγελματίες του τομέα των υπηρεσιών, η αξία είναι η τελευταία χρονικά έννοια που ήρθε να προστεθεί στις έννοιες της ποιότητας υπηρεσιών και της ικανοποίησης. Η έννοια της αντιλαμβανόμενης αξίας έχει αποκτήσει αυξανόμενο ενδιαφέρον ανάμεσα στους ερευνητές και ιδιαίτερα σε εκείνους που ερευνούν την ενδεχόμενη σχέση μεσολάβησής της με τις αντιλήψεις που διαμορφώνουν οι πελάτες για την ικανοποίηση (McDougall & Levesque, 2000). Ως αξία νοείται η γενική αξιολόγηση του πελάτη σχετικά με τη χρησιμότητα ενός προϊόντος / μίας υπηρεσίας, η οποία (αξιολόγηση) βασίζεται στις αντιλήψεις του πελάτη για το τι παραλαμβάνει και τι δίνει για να το αποκτήσει, ή αλλιώς μία σύγκριση ανάμεσα στις θυσίες / κόστη που πρέπει να επωμιστεί ο πελάτης, για να αποκτήσει τα επιθυμητά οφέλη από ένα προϊόν / μία υπηρεσία (Zeithaml, 1988).

Πρόθεση για προφορική επικοινωνία είναι η άτυπη από στόμα σε στόμα προφορική μετάδοση της εμπειρίας κάποιου που έχει χρησιμοποιήσει ένα συγκεκριμένο προϊόν / υπηρεσία σε κάποιους άλλους, που ενδιαφέρονται να αγοράσουν το προϊόν / υπηρεσία (Westbrook, 1987).

Πρόθεση επανάληψης αγοράς είναι η ατομική κρίση που κάνει ο πελάτης σχετικά με την επανάληψη αγοράς ενός προϊόντος / μίας υπηρεσίας από τον ίδιο οργανισμό, που λαμβάνει υπόψη της την παρούσα κατάσταση και τις περιστάσεις (Hellier et al., 2003).

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 925 φίλαθλοι, που παρακολούθησαν 6 ποδοσφαιρικούς αγώνες της ελληνικής Super League. Για να είναι το δείγμα όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού έγινε στρωσιγενής δειγματοληψία με διανομή ερωτηματολογίων σε κάθε θύρα, ανάλογα με τον αριθμό των θεατών. Η επιλογή των θεατών έγινε τυχαία και τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν εθελοντικά.

Όργανα συλλογής δεδομένων: Για την υλοποίηση των σκοπών της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με 2 διακριτά μέρη, για την επιλογή των οποίων έγινε αναλυτική διερεύνηση της σχετικής διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας. Για τη μέτρηση της ποιότητας υπηρεσιών, της ικανοποίησης και των προθέσεων συμπεριφοράς χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα SPORTSERV (Theodorakis & Alexandris, 2008). Για τη μέτρηση της αντιλαμβανόμενης αξίας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με 7 ερωτήματα, τα οποία και προσαρμόστηκαν για θεατές ποδοσφαίρου.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Πραγματοποιήθηκε ενημέρωση των υπεύθυνων των εγκαταστάσεων και των θεατών που συμμετείχαν σχετικά με τη φύση και το σκοπό της έρευνας. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και η διανομή / συλλογή τους έγινε πριν από την έναρξη των αγώνων, στις κερκίδες των γηπέδων.

Στατιστικές αναλύσεις: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα στατιστικά προγράμματα SPSS 17 και AMOS. Για τη διερεύνηση της παραγοντικής σύνθεσης του ερωτηματολογίου διενεργήθηκε Διερευνητική Παραγοντική Ανάλυση (ΔΠΑ), ενώ η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου αξιολογήθηκε με την εξέταση της εσωτερικής συνοχής των διαστάσεων που προέκυψαν, με έρευνα δομικής εγκυρότητας (Cronbach α). Στη συνέχεια, έγινε Επιβεβαιωτική Παραγοντική Ανάλυση (ΕΠΑ). Για τη διερεύνηση της συσχέτισης και του ποσοστού πρόβλεψης της μεταβλητότητας μεταξύ των κυρίων παραγόντων (ποιότητα υπηρεσιών, ικανοποίησης και αξίας) με τις μελλοντικές προθέσεις συμπεριφοράς των θεατών έγιναν αναλύσεις παλινδρόμησης με όλους τους πιθανούς συνδυασμούς. Τέλος, για τη διερεύνηση πιθανών διαφορών στις αντιλήψεις φιλάθλων διαφορετικής συχνότητας συμμετοχής ως προς την ποιότητα υπηρεσιών, την ικανοποίηση, την αξία παρακολούθησης αγώνων και τις μελλοντικές προθέσεις έγινε ανάλυση διακύμανσης (ANOVA). Για να εντοπιστεί που υπάρχουν οι διαφορές αυτές έγινε Post Hoc Scheffe.

Αποτελέσματα

Οι φίλαθλοι που πήραν μέρος στην έρευνα δήλωσαν μάλλον ικανοποιημένοι από τον τελευταίο αγώνα που παρακολούθησαν, ενώ θετική ήταν η γενική τους εικόνα για την αξία. Λιγότερο θετικές ήταν οι απόψεις για την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η ΔΠΑ για το ερωτηματολόγιο της αξίας έδειξε αρκετά μεγάλη εσωτερική συνοχή και αποκάλυψε 2 διαστάσεις: την «αξία για τα χρήματα» και τις «θυσίες», επιβεβαιώνοντας αντίστοιχα ευρήματα άλλων ερευνών (Monroe, 1990; Zeithaml, 1988). Η ΕΠΑ επιβεβαίωσε τη σύνθεση της ποιότητας υπηρεσιών από 5 διαστάσεις (προσωπικό, πρόσβαση, ασφάλεια, αξιοπιστία και υλικές υπηρεσίες), ενώ συνολικά αποκάλυψε 10 παράγοντες – διαστάσεις: 5 διαστάσεις της ποιότητας, την ικανοποίηση, 2 διαστάσεις για την αξία (θυσίες και αξία για τα χρήματα) και 2 προθέσεις συμπεριφοράς, δηλαδή την πρόθεση για προφορική επικοινωνία και την πρόθεση για επανάληψη αγοράς. Αναλύσεις αξιοπιστίας διενεργήθηκαν για όλους τους παράγοντες με τα αποτελέσματα να είναι από ικανοποιητικά έως πολύ ικανοποιητικά («προσωπικό» $\alpha = .927$, «πρόσβαση» $\alpha = .892$, «ασφάλεια» $\alpha = .915$, «αξιοπιστία» $\alpha = .925$, «υλικές υπηρεσίες» $\alpha = .842$, «ικανοποίηση» $\alpha = .942$, «θυσίες» $\alpha = .793$, «αξία για τα χρήματα» $\alpha = .893$, «πρόθεση ανάληψης προφορικής επικοινωνίας» $\alpha = .873$ και «πρόθεση επανάληψης αγοράς» $\alpha = .813$).

Οι αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι οι κύριοι παράγοντες «ποιότητα», «ικανοποίηση» και «αξία» επηρεάζουν σημαντικά τις προθέσεις των θεατών για επανάληψη αγοράς και ανάληψη προφορικής επικοινωνίας, ενώ μπορούν σε σημαντικό βαθμό και να τις προβλέψουν είτε μεμονωμένα, είτε κυρίως σε συνδυασμό.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Υπάρχει σημαντική επίδραση των 3 κύριων παραγόντων στις προθέσεις των θεατών, ενώ και τα ποσοστά πρόβλεψης για τις προθέσεις για θετική προφορική επικοινωνία - σύσταση και επανάληψη αγοράς (46,8% και 50,9% αντίστοιχα) θεωρούνται αρκετά ικανοποιητικά. Οι προθέσεις για επανάληψη αγοράς είναι ισχυρότερες από τις αντίστοιχες προθέσεις για ανάπτυξη θετικής προφορικής επικοινωνίας και σύστασης. Η ικανοποίηση και η αξία έχουν παρόμοια συμπεριφορά (με την ικανοποίηση, πάντως, να είναι σαφώς ο ισχυρότερος παράγοντας επίδρασης και πρόβλεψης των προθέσεων των θεατών).

Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την αύξηση της συχνότητας κατανάλωσης των υπηρεσιών που προσφέρουν οι αθλητικοί οργανισμοί και που ουσιαστικά στοχεύει στους μεσαίους και

χαμηλής συχνότητας συμμετοχής φιλάθλους, είναι οι αθλητικοί μάνατζερ να εστιάσουν την προσοχή τους: α) στην παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών είτε βελτιώνοντας τις ήδη υπάρχουσες, είτε προσφέροντας νέες, β) στην αύξηση του αισθήματος ικανοποίησης και της ευχαρίστησης που νιώθουν οι θεατές κατά την παραμονή τους στην εγκατάσταση, γ) στη μεγιστοποίηση της προσφερόμενης αξίας παρακολούθησης αγώνων μέσα από τη μείωση των θυσιών (π.χ., χρόνος απόκτησης εισιτηρίου, χρόνος μετάβασης, εισόδου και εξόδου, κλπ.) και δ) στην αύξηση της αίσθησης της προσφοράς αξίας ανάλογης των χρημάτων που δαπανήθηκαν, ώστε να μεγιστοποιήσουν τις πιθανότητες εξασφάλισης της επιθυμητής μελλοντικής συμπεριφοράς των θεατών.

Βιβλιογραφία

- Gronroos, C. (1984). A service quality model and its marketing implications. *European Journal of Marketing*, 18, 36-44.
- Ha, H.Y., Janda, S., & Muthaly, S. K. (2010). A new understanding of satisfaction model in e-repurchase situation. *European Journal of Marketing*, 44(7/8), 997-1016.
- Hellier, P. K., Geursen, G. M., Carr, R. A., & Rickard, J. A. (2003). Customers repurchase intention: a general structural equation model. *European Journal of Marketing*, 37(11/12), 1762-1800.
- Kelley, S. W., & Turley, L. W. (2001). Consumer perceptions of service quality attributes at sporting events. *Journal of Business Research*, 54, 161-166.
- Martínez, J. A., Ko, Y. J., & Martínez, L. (2010). An application of fuzzy logic to service quality research: a case of fitness service. *Journal of Sport Management*, 24, 502-523.
- McDougall, G., & Levesque, T. (2000). Customer satisfaction with service: putting perceived value into the equation. *Journal of Services Marketing*, 14(5), 392-410.
- Monroe, K. B. (1990). *Pricing: making profitable decisions*. 2nd ed. London: McGraw-Hill.
- Parasuraman, A. P., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: a multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 13-40.
- Shonk, J. D. & Chelladurai. P. (2008). Service quality, satisfaction, and intent to return in event sport tourism. *Journal of Sport Management*, 22, 587-602.
- Theodorakis, N., & Alexandris, K. (2008). Can service quality predict spectators' behavioral intentions in professional soccer? *Managing Leisure*, 13, 162-178.
- Westbrook, R. A. (1987). Product / consumption-based affective responses and postpurchase processes. *Journal of Marketing Research*, 24(3), 258-270.
- Zeithaml, V. (1988). Consumer perceptions of price, quality and value: a means-end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52, 2-22.

**ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ»:
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Καραμπαζόγλου, Ι., Φουντούκη, Α., Λιανόπουλος, Ι., & Θεοδωράκης, Ν.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ, Σέρρες

Εισαγωγή

Ο αθλητισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της καθημερινής ζωής των ανθρώπων σε όλον τον κόσμο. Στα διάφορα είδη αθλητισμού συγκαταλέγεται και ο αθλητικός τουρισμός που συχνά συνδέεται με μεγάλα αθλητικά γεγονότα, όπως είναι και οι αγώνες δρόμου, οι οποίοι θεωρούνται τουριστικοί προορισμοί - προϊόντα. Η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρεται στις αθλητικές δραστηριότητες είναι πολύ σημαντική, καθώς από τη μία ικανοποιεί τις προσδοκίες των συμμετεχόντων και από την άλλη ενισχύει τη θετική εικόνα για την εμπειρία που έζησαν (Kelly & Turley, 2001).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του ρόλου της αντιλαμβανόμενη παροχής ποιότητας υπηρεσιών και της ικανοποίησης των συμμετεχόντων στην πρόβλεψη της πρόθεσης συμπεριφοράς των δρομέων στο διεθνή μαραθώνιο «Μέγας Αλέξανδρος».

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Πλήθος ερευνητών υποστηρίζει τη σχέση ποιότητας υπηρεσιών, ικανοποίησης και προθέσεων συμπεριφοράς (Tsuiji, Bennet, & Zhang, 2007; Theodorakis, Kambitsis, Laios & Koustelios, 2001; Yoshida & James, 2010). Η ποιότητα είναι ίσως το πιο σημαντικό και σύνθετο στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής (Dale, Iwaagden, Wiele & Williams, 2005; Hill & Green, 2000), ενώ η άποψη που κυριαρχεί υποστηρίζει πως η ποιότητα υπηρεσιών είναι αυτή που οδηγεί στην ικανοποίηση του πελάτη (Theodorakis, Alexandris & Ko, 2011). Οι δύο έννοιες θεωρούνται παράγοντες πρόβλεψης των μελλοντικών προθέσεων των καταναλωτών (Matsuoka, Chelladurai & Harada, 2003).

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 290 άντρες και 89 γυναίκες (N = 379), από 12 έως 67 χρονών (Μ.Ο. = 35 χρόνια). Στην πλειοψηφία τους ήταν ανύπαντροι (56,4%), με μέσο όρο εισοδήματος < 2000 €. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων δεν είχε ιδιαίτερη εμπειρία σε παρόμοια διοργάνωση, αφού το 52,6% είχε ξαναπάρει μέρος στον μαραθώνιο ή σε παρόμοιο γεγονός μόνο μία φορά, ενώ το 16,6% δεν είχε ξανασυμμετάσχει. Από το σύνολο των συμμετεχόντων, το 18,4% ήταν μαθητές και φοιτητές, το 66,5% ήταν εργαζόμενοι, ενώ το 9% ήταν άνεργοι. Επίσης παρατηρήθηκε σχετικά υψηλό το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων, αφού το 74,1% είχε τελειώσει τις σπουδές του σε κάποιο ίδρυμα ανώτερης εκπαίδευσης (ΑΕΙ / ΤΕΙ).

Όργανα συλλογής δεδομένων: Για τη διερεύνηση της ποιότητας υπηρεσιών χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο 3 διαστάσεων (ποιότητα περιβάλλοντος, ποιότητα αλληλεπίδρασης, ποιότητα αποτελέσματος) (Brady & Cronin, 2001). Η συνολική ικανοποίηση μετρήθηκε με 4 ερωτήματα

(Brady, Voorhes, Cronin & Bourdeau, 2006). Για τη μέτρηση των μελλοντικών προθέσεων συμπεριφοράς χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτήματα από την έρευνα των Zeithaml, Berry & Parasuraman (1996).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Για τη συλλογή των δεδομένων στάλθηκαν προσκλήσεις μέσω email με ενσωματωμένο σύνδεσμο που παρέπεμπε στο ερωτηματολόγιο της έρευνας. Οι προσκλήσεις στάλθηκαν 2 εβδομάδες μετά τη διεξαγωγή του μαραθωνίου, έτσι ώστε ο χρόνος να μην έχει επηρεάσει τις αντιλήψεις τους για το γεγονός.

Αποτελέσματα

Οι μέσοι όροι, οι τυπικές αποκλίσεις, οι συντελεστές συσχέτισης και οι δείκτες αξιοπιστίας μεταξύ των μεταβλητών της έρευνας παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Περιγραφική στατιστική και ανάλυση συσχέτισης.

	α	M0	TA		Πρόθεση συμπεριφοράς	Ικανοποίηση	Ποιότητα περιβάλλοντος	Ποιότητα αλληλεπίδρασης	Ποιότητα αποτελέσματος
Πρόθεση συμπεριφοράς	.87	6.19	1.14	Pearson Correlation		.41**	.30**	.25**	.46**
				N	377	369	372	375	373
Ικανοποίηση	.87	6.22	.78	Pearson Correlation	.41**		.53**	.47**	.76**
				N	369	371	365	368	367
Ποιότητα Περιβάλλοντος	.83	5.07	1.04	Pearson Correlation	.30**	.53**		.45**	.52**
				N	372	365	373	371	369
Ποιότητα αλληλεπίδρασης	.92	5.96	.93	Pearson Correlation	.25**	.47**	.45**		.48**
				N	375	368	371	376	372
Ποιότητα αποτελέσματος	.77	6.29	.81	Pearson Correlation	.46**	.76**	.52**	.48**	
				N	373	367	369	372	375

Στη συνέχεια έγινε ιεραρχική ανάλυση παλινδρόμησης για την πρόβλεψη των μελλοντικών προθέσεων των συμμετεχόντων. Στο πρώτο βήμα εισήχθησαν οι 3 διαστάσεις της ποιότητας υπηρεσιών, οι οποίες εξήγησαν το 17% της εξαρτημένης μεταβλητής. Στο δεύτερο μέρος προστέθηκε η ικανοποίηση. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Ιεραρχική ανάλυση παλινδρόμησης.

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	R Square	Sig.
	B	Std. Error				
1.						
Ποιότητα περιβάλλοντος	.09	.07	.80	1.32	.17	.18
Ποιότητα αλληλεπίδρασης	-.03	.07	-.03	-.52		.59
Ποιότητα αποτελέσματος	.55	.08	.38	6.42		.00
2.						
Ποιότητα περιβάλλοντος	.06	.07	.06	.98	.18	.32
Ποιότητα αλληλεπίδρασης	.05	.07	-.04	-.74		.45
Ποιότητα αποτελέσματος	.42	.11	.29	3.82		.00
Ικανοποίηση	.20	.11	.14	1.8		.06

Συζήτηση

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία του αθλητικού μάρκετινγκ η ποιότητα και η ικανοποίηση έχουν θετική συσχέτιση με την πρόθεση συμπεριφοράς (O’Neil, Gezt & Carlsen, 1999; Theodorakis & Alexandris, 2008; Tsui et al., 2007). Στην παρούσα έρευνα η ποιότητα αποτελέσματος αποτέλεσε το μόνο παράγοντα που επηρεάζει την πρόθεση των δρομέων να συμμετάσχουν στη διοργάνωση και να συστήσουν και σε άλλους την εμπειρία αυτή. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με τους Boulding, Kalra, Staelin & Zeithaml (1993) και Zeithaml et al., (1996) που υποστηρίζουν πως ένα υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ευνοϊκές προθέσεις συμπεριφοράς, όπως στην προθυμία των καταναλωτών να αγοράσουν ξανά την υπηρεσία, να συστήσουν την υπηρεσία σε άλλους καταναλωτές, καθώς επίσης και στην αφοσίωσή τους στον οργανισμό.

Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ικανοποίηση δεν αύξησε στατιστικά σημαντικά το ποσοστό πρόβλεψης των προθέσεων των δρομέων να συμμετάσχουν στο γεγονός. Αυτό έρχεται μάλλον σε αντίθεση με την επικρατούσα άποψη στο χώρο αυτό και πιθανά να οφείλεται στη φύση της υπηρεσίας, ή ακόμη και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δείγματος. Περαιτέρω έρευνα στο χώρο αυτό θα βοηθήσει στην κατανόηση των σχέσεων των 3 εννοιών.

Βιβλιογραφία

- Brady, M. K., & Cronin, J. Jr. (2001). Some new thoughts on conceptualizing perceived service quality: a hierarchical approach. *Journal of Marketing*, 65, 34-49.
- Brady, M., Voorhes, C., Cronin, J., & Bourdeau, B. (2006). The good guys don’t always win: the effect of valence on service perceptions and consequences. *Journal of Services Marketing*, 20, 83-91.
- Boulding, W., Kalra, A., Staelin, R., & Zeithaml, V. A. (1993). A dynamic process model of service quality: from expectations to behavioral intentions. *Journal of Marketing Research*, 30, 7-27.
- Bryant, B. E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: nature, purpose, and findings. *Journal of Marketing*, 60, 7-18.
- Cronin, J., & Taylor, S. A. (1994). SERVPERF versus SERVQUAL: reconciling performance-based and perceptions-minus-expectations measurement of service quality. *Journal of Marketing*, 58, 125-131.
- Dale, B., van Iwaarden, J., van der Wiele, T., & Williams, R. (2005). Service improvements in a sports environment: a study of spectator attendance. *Managing Service Quality*, 15(5), 470-59.
- Hill, B., & Green, B. C. (2000). Repeat attendance as a function of involvement, loyalty, and the sportscape across three football contexts. *Sport Management Review*, 3, 145-162.
- Kelley, S., & Turley, L. (2001). Consumer perceptions of service quality attributes on sporting events. *Journal of Business Research*, 2, 161-166.
- Lenka, U., Suar, D., & Mohapatra, P. K. J. (2009). Service quality, customer satisfaction, and customer loyalty in Indian commercial banks. *Journal of Entrepreneurship*, 18(1), 47-64.
- Matsuoka, H., Chelladurai, P., & Harada, M. (2003). Direct and indirect effect of team identification and satisfaction on intention to attend games. *Sport Marketing Quarterly*, 8(1), 21-29.
- Parasuraman, A., Zeithaml, Valarie, A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: a multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64, 12-40.

- Theodorakis, N., Alexandris, K., & Ko, Y. J. (2011). A service quality framework in the context of professional soccer in Greece. *International Journal of Sport Marketing & Sponsorship*, 4, 281-295.
- Theodorakis, N. D., & Alexandris, K. (2008). Can service quality predict behavioral intentions in professional soccer? *Managing Leisure: An International Journal*, 13, 162-178.
- Theodorakis, N., Kambitsis, C., Laios, A. & Koustelios, A. (2001). Relationships between measures of service quality and satisfaction in professional sports. *Managing Service Quality*, 11(6), 431-438.
- Tsuji, Y., Bennett, G., & Zhang, J. (2007). Consumer satisfaction with an action sports event. *Sport Marketing Quarterly*, 16, 199-208.
- Yoshida, M., & James, J. (2010). Customer satisfaction with game and service experience: antecedents and consequences. *Journal of Sport Management*, 24, 338-361.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., & Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of service quality. *Journal of Marketing*, 60, 31-46.

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΤΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΧΑΡΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ζαχαριουδάκη, Ε. & Αυθίνος, Ι.

ΤΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ

Εισαγωγή

Οι παιδικές χαρές χρησιμοποιούνται από άτομα βρεφικής, προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας (Farmer, Γαργαλιάνος & Αυθίνος, 2006) και αποτελούν ίσως τους πιο ελκυστικούς χώρους της ευρύτερης περιοχής που ζουν (Μπότσογλου, 2010). Για πολλά από αυτά αποτελούν τους μοναδικούς υπαίθριους χώρους που είναι κατάλληλοι για παιχνίδι και δραστηριότητες φυσικής άσκησης κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους (Καραγιάννη, Καρυώτη & Σουλτανίδου, 2003) και, κατ' επέκταση, για τη νοητική, την κινητική, τη συναισθηματική και την κοινωνική τους ανάπτυξη (Μπότσογλου, 2010).

Συνήθως μία παιδική χαρά βρίσκεται μέσα σε κάποιο πάρκο, ή μέσα στην αυλή σχολείου, ή σε κεντρικό σημείο χωριού, ή αυτόνομη σε γειτονιά και αποτελεί το βασικό χώρο πράσινου στις πόλεις (Μπότσογλου, 2010). Το έδαφός τους αποτελείται από χαλίκια, χώμα, τάπητα καουτσούκ, γρασίδι, ή τσιμέντο και σε ορισμένες από αυτές (γύρω, ή μέσα) υπάρχουν λουλούδια, θάμνοι και δέντρα. Σε σπάνιες περιπτώσεις, όταν η παιδική χαρά βρίσκεται μέσα στο δημοτικό κήπο της περιοχής, μπορεί κανείς να συναντήσει και ζώα. Μία παιδική χαρά μπορεί να περιλαμβάνει κατασκευές από μέταλλο, πλαστικό ή ξύλο, όπως κούνιες, τραμπάλες, τσουλήθρες, μύλους, μονόζυγα, αλογάκια, πολυσύνθετες κατασκευές, κλπ. Επίσης, ελεύθερο χώρο για παιχνίδι και θέσεις χρηστών για άτομα με ειδικές ανάγκες, κάτι που σπάνια συναντάει κανείς, παρά την υποχρέωση που προκύπτει από την παρ. γ, του άρθρου 6, του νόμου (ΦΕΚ Β' 931/18.05.2009), που αναφέρει ότι σε όλες τις παιδικές χαρές πρέπει να υπάρχουν και θέσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες (Μπότσογλου, 2010).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εκτιμηθεί η ικανοποίηση των συνοδών των παιδιών (γονέων, συγγενών, εξουσιοδοτημένων ατόμων) που επισκέπτονται παιδικές χαρές στην Κρήτη.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 117 άτομα που συνόδευαν παιδιά σε 13 παιδικές χαρές της Κρήτης (Αλφά, Αγγελιανά, Πρίνος, Νέα Μαγνησία, 4 σε περιοχές του Ρεθύμνου, 3 σε περιοχές του Ηρακλείου και 2 σε περιοχές του Περάματος). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2012-2013.

Όργανο συλλογής των δεδομένων: Για την υλοποίηση του σκοπού της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Αυθίνου & Παλιούρα (2012) με τίτλο «Ανάγκες και επιθυμίες συνοδών παιδιών σε παιδικές χαρές», το οποίο αποτελείται από 3 μέρη: α) δημογραφικά στοιχεία, β) 28 ερωτήσεις για την καταγραφή των προσδοκιών και της ικανοποίησης των συμμετεχόντων από μία εγκατάσταση παιδικής χαράς γενικά και γ) 28 ερωτήσεις για την αξιολόγηση της συγκεκριμένης παιδικής χαράς που επισκέπτονταν, καθώς και τη συνολική ικανοποίησή τους από αυτήν. Η αξιολόγηση αποτυπώνονταν σε 7βάθμια κλίμακα (όπου 1 = καθόλου και 7 = απόλυτα).

Εγκυρότητα και αξιοπιστία: Προκειμένου να διασφαλιστούν η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της έρευνας, αξιοποιήθηκε ένα υπάρχον έγκυρο και αξιόπιστο μέσο συλλογής δεδομένων (Αυθίνος & Παλιούρα, 2012).

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Το 29,91% ($f = 35$) των συνοδών ήταν άντρες και το 70,09% ($f = 82$) ήταν γυναίκες. Οι περισσότεροι (55,56%) ($f = 65$) ήταν γονείς των παιδιών, το 33,33% ($f = 39$) ήταν συγγενείς τους, ενώ το 11,11% ($f = 13$) ήταν άλλα εξουσιοδοτημένα άτομα. Οι περισσότεροι (41,89%) ($f = 49$) ήταν 30-40 χρονών, το 11,11% ($f = 13$) ήταν -18 χρονών, το 23,08% ($f = 27$) ήταν 19-29 χρονών, το 14,53% ($f = 17$) ήταν 41-50 χρονών, το 5,12% ($f = 6$) ήταν 51-60 χρονών και το 3,41% ($f = 4$) ήταν 61+ χρονών. Ένας συνοδός (0,86%) δεν κατέγραψε την ηλικία του. Οι περισσότεροι συνοδοί (46,16%) ($f = 54$) είχε ολοκληρώσει τη μέση εκπαίδευση, το 42,74% ($f = 50$) την ανώτατη εκπαίδευση, το 5,98% ($f = 7$) τη δημοτική εκπαίδευση και το 5,12% ($f = 6$) είχαν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Οι περισσότεροι συνοδοί (55,56%) ($f = 65$) ήταν εργαζόμενοι, το 41,03% ($f = 48$) ήταν άνεργοι και το 3,41% ($f = 4$) ήταν συνταξιούχοι. Οι περισσότεροι συνοδοί 68,37% ($f = 80$) ήταν σε γάμο, το 29,05% ($f = 34$) ήταν άγαμοι, το 0,86% ($f = 1$) ήταν διαζευγμένοι, το 0,86% ($f = 1$) ήταν μόνοι γονείς, ενώ ένας (0,86%) ($f = 1$) δεν κατέγραψε την οικογενειακή του κατάσταση. Το μεγαλύτερο ποσοστό (23,08%) ($f = 27$) δήλωσε ότι επισκέπτεται την παιδική χαρά μία φορά την εβδομάδα.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν λίγο ικανοποιημένοι ($\text{mean} = 3,11$ και $\text{SD} = 1,43$) από τις υπηρεσίες που τους παρέχονται συνολικά στις παιδικές χαρές που επισκέπτονται, αποτέλεσμα που συμπίπτει με αυτό προηγούμενων ερευνών (Μούκα, Σαντσαρίδη & Αυθίνος, 2014; Πλέσσα, Σαλογιάννη & Αυθίνος, 2014; Τανάσκοβιτς, 2011).

Οι άνδρες ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι ($\text{mean} = 2,6$ και $\text{SD} = 3,33$) σε σχέση με τις γυναίκες ($\text{mean} = 1,22$ και $\text{SD} = 1,46$) από την παιδική χαρά που επισκέπτονται. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με αυτά προηγούμενων ερευνών (d'Astous, 2000; Αυθίνος & Παλιούρα, 2012), αλλά έρχεται σε αντίθεση με τα ευρήματα της έρευνας των Μούκα, Σαντσαρίδη & Αυθίνος (2014), οι οποίοι βρήκαν ότι η συνολική ικανοποίηση των ανδρών και των γυναικών από τις παιδικές χαρές που επισκέπτονται σχεδόν ταυτίζεται. Σε αντίθεση, αλλά και σε συμφωνία έρχεται με την έρευνα των Φλάμπουρα-Νιέτου, Πολλάτου, Ζουρνατζή & Κουστέλιου (2012), οι οποίοι βρήκαν ότι το φύλο δεν επηρεάζει μεν την ικανοποίηση ανδρών και γυναικών, αλλά οι γυναίκες αξιολογούν με πιο αυστηρά κριτήρια από τους άνδρες.

Ένα άλλο εύρημα της έρευνας ήταν ότι όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των συμμετεχόντων, τόσο λιγότερο ικανοποιημένοι δηλώνουν. Συγκεκριμένα, τα άτομα ηλικίας -18 χρονών ($\text{mean} = 4,15$ και $\text{SD} = 1,63$) δήλωσαν ότι αδιαφορούν, τα άτομα 19-40 χρονών [19-29 χρονών ($\text{mean} = 3,11$ και $\text{SD} = 1,28$) και 30-40 χρονών ($\text{mean} = 3,02$ και $\text{SD} = 1,39$)] δήλωσαν λίγο ικανοποιημένα, ενώ τα άτομα ηλικίας 41-61+ χρονών [41-50 χρονών ($\text{mean} = 2,82$ και $\text{SD} = 1,19$), 51-60 χρονών ($\text{mean} = 2,83$ και $\text{SD} = 1,83$) και 61+ χρονών ($\text{mean} = 2,5$ και $\text{SD} = 1,91$)] δήλωσαν πολύ λίγο ικανοποιημένα από την παιδική χαρά την οποία επισκέπτονταν. Το εύρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με αυτό των Φλάμπουρα-Νιέτου, Πολλάτου, Ζουρνατζή & Κουστέλιου (2012) που βρήκαν ότι η ηλικία δεν επηρεάζει την ικανοποίηση των ατόμων αυτών.

Τέλος, μικρή διαφορά υπήρξε στο βαθμό ικανοποίησης ανάλογα με την εκπαίδευση των συμμετεχόντων στην έρευνα, καθώς αυτοί που είχαν δημοτική εκπαίδευση ($\text{mean} = 3,14$ και $\text{SD} = 0,9$), μέση εκπαίδευση ($\text{mean} = 3,26$ και $\text{SD} = 1,63$) και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ($\text{mean} =$

2,94 και SD = 1,22) συμφώνησαν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι, ενώ αυτοί που είχαν ανώτατη εκπαίδευση δήλωσαν πολύ λίγο ικανοποιημένοι. Το εύρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα της Σούσου (2007) στο ότι τα άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι εξαιρετικά απαιτητικοί καταναλωτές.

Συμπέρασμα

Οι συνοδοί των παιδιών σε παιδικές χαρές της Κρήτης είναι λίγο ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες που τους παρέχονται συνολικά σε αυτές, με τους άνδρες να είναι περισσότερο ικανοποιημένοι σε σχέση με τις γυναίκες, τους μεγαλύτερους σε ηλικία να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι και η διαφορά του μορφωτικού τους επιπέδου να μην επηρεάζει ιδιαίτερα τον βαθμό ικανοποίησης τους.

Βιβλιογραφία

- D' Astous, A. (2000). Irritating aspects of the shopping environment. *Journal of Business Research*, 49, 149-156.
- Farmer, P., Γαργαλιάνος, Δ., & Αυθίνος, Ι. (2006). *Αθλητικές εγκαταστάσεις*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Αυθίνος, Ι. (1998). *Άσκηση, άθληση, κινητική αναψυχή: οργανωτική διάσταση*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Αυθίνος, Ι., & Παλιούρα, Ν. (2012). *Παραγόντες που επηρεάζουν την ποιότητα παροχής υπηρεσιών σε δημοτικές παιδικές χαρές στην Αττική*. Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία, ΕΚΠΑ, ΤΕΦΑΑ.
- Καραγιάννη, Ο., Καρυώτη, Ε., & Σουλτανίδου, Ε. (2003). *Χώροι παιχνιδιού στην πόλη (παιδικές χαρές): ασφάλεια και παιδαγωγική ποιότητα, προδιαγραφές, σχεδιασμός, διαχείριση*. ΤΕΕ Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, Μόνιμη Επιτροπή Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς & Νεότερου Αρχιτεκτονικού Έργου.
- Μούκα, Χ., Σαντσαρίδη, Χ., & Αυθίνος, Ι. (2014). *Μελέτη των παραγόντων που καθορίζουν την επιλογή και την επισκεψιμότητα των συνοδών παιδιών σε παιδικές χαρές στην Αττική και τη Λέσβο*. Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία, ΕΚΠΑ, ΤΕΦΑΑ.
- Μπότσογλου, Κ. Φ. (2010). *Υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού και παιδί: ποιότητα, ασφάλεια, παιδαγωγικές εφαρμογές*. Αθήνα: Gutenberg.
- Πλέσσα, Α., Σαλογιάννη, Σ., & Αυθίνος, Ι. (2014). *Διερεύνηση των προσδοκιών και αξιολόγηση από συνοδούς παιδιών δημοτικών παιδικών χαρών προσχολικής και σχολικής ηλικίας σε 10 Δήμους των βορειοανατολικών περιοχών της Αττικής*. Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία, ΕΚΠΑ, ΤΕΦΑΑ.
- Σούσου, Α. (2007). *Καταναλωτική συμπεριφορά σύγχρονου νοικοκυριού στην περιοχή της Αττικής: η περίπτωση των διαρκών αγαθών*. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας.
- Φλαμπούρας-Νιέτος, Η., Πολλάτου, Ε., Ζουρνατζή, Ε., & Κουστέλιος, Α. (2012). *Επίδραση του φύλου και της ηλικίας στην ποιότητα υπηρεσιών, στην ικανοποίηση των πελατών και στην πρόθεση για επανάληψη της συμμετοχής σε θεματικό πάρκο αναψυχής*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΤΕΦΑΑ.

Ιστοσελίδες

- Τανάσκοβιτς, Κ. (2011). Διαθέσιμο στο: <http://www.rethymnoguide.gr/nea/topika/3496-paidikes-xares-rethymno> (ανακτήθηκε στις 02.04.2013).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΤΩΝ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Σπετσωτάκη, Ρ., Μουντάκης, Κ., & Κωνσταντινάκος, Π.

ΤΟΔΑ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Εισαγωγή

Η διδασκαλία και η μάθηση στην εκπαίδευση κυριαρχείται από προσεγγίσεις που στηρίζονται στα σχολικά βιβλία, γεγονός που ισχύει για τα μαθήματα τόσο των θεωρητικών, όσο και των θετικών επιστημών (Tobin, 1990). Τα σχολικά βιβλία αποτελούν ακόμη και σήμερα το κύριο διδακτικό υλικό, μέσα από το οποίο διενεργείται η μάθηση, ως το πλέον σημαντικό μέσο διδασκαλίας διεθνώς (Μπονίδης, 2004). Μία άλλη άποψη ισχυρίζεται ότι, στην καλύτερη εκδοχή τους, τα σχολικά βιβλία είναι μία συλλογή χαμένων ευκαιριών (Roseman, 2000). Έρευνες αναδεικνύουν ότι σε πολλές χώρες οι μαθητές εργάζονται με βάση το σχολικό εγχειρίδιο περίπου κατά το 60% του χρόνου διδασκαλίας (Mikk, 2000) και ότι το 70% των δραστηριοτήτων γίνεται με βάση το σχολικό βιβλίο (Καψάλης & Χαραλάμπους, 2008). Ο Πυργιωτάκης (2008) υποστηρίζει ότι τα σχολικά εγχειρίδια έχουν μεγάλη σημασία και, εφόσον καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη σχολική εργασία, χρήζουν ιδιαίτερης μελέτης και προσοχής.

Η ενασχόληση με τα σχολικά βιβλία ξεκίνησε στο τέλος του 19^{ου} αιώνα, με σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της έρευνας μετά τη δεκαετία του 1970. Η ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας αναδεικνύει ότι η σχετική έρευνα αφορά στα πεδία που έχουν ως αντικείμενο τη «διαδικασία», τον «κύκλο ζωής» του βιβλίου, το «προϊόν», το υφιστάμενο σχολικό βιβλίο ως μέσο επικοινωνίας και την «αποδοχή» του βιβλίου, την επίδρασή του – ως παράγοντα κοινωνικοποίησης – στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς, αλλά και εν γένει στην κοινωνία (Μπονίδης & Χοντολίδου, 1995; Μπονίδης, 1998; 2004). Διάφορες συγκεκριμένες πλευρές των βιβλίων, όπως η ταξινόμηση των εννοιών και των δραστηριοτήτων (Ahtineva, 2005), οι εικόνες που περιλαμβάνουν και οι εμπειρίες που δημιουργούν στους μαθητές (Pozzer & Roth, 2004), καθώς και η σύγκριση πρακτικών σχολικών βιβλίων με επιστημονικά συγγράμματα (Roth, Bowen & McGinn, 1999) έχουν αρχίσει να μελετώνται συστηματικά.

Η ελληνική έρευνα έχει ασχοληθεί κυρίως με το περιεχόμενο των βιβλίων θεωρητικών μαθημάτων και έχει παραμελήσει άλλα βιβλία, καθώς και τις επιμέρους διαστάσεις τους (Μπονίδης, 2004). Για τα σχολικά βιβλία Φυσικής Αγωγής (ΦΑ) δεν υπάρχει σχετική έρευνα, καθώς είναι η πρώτη φορά που εντάσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συνεπώς, θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς ότι, παρά τη σημαντική παραγωγή των τελευταίων χρόνων, η έρευνα των σχολικών βιβλίων στην Ελλάδα διανύει την προδρομική φάση της. Η αξιολόγηση, δε, των σχολικών βιβλίων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς έχει βαρύνουσα σημασία, καθώς είναι αυτοί που «ζουν» τα βιβλία μέσα στην τάξη.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογήσει τη δομή και την οργάνωση των βιβλίων ΦΑ του εκπαιδευτικού και του μαθητή των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων του Δημοτικού Σχολείου από τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς ΦΑ.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 137 εκπαιδευτικοί ΦΑ, από 322 σχολεία της επικράτειας (το 10% του συνολικού πληθυσμού 6/θέσιων και άνω σχολικών μονάδων της χώρας). Η επιλογή τους βασίστηκε στη στρωσιγενή αναλογική δειγματοληψία (Thomas & Nelson, 2003; Καμπίτσης, 2004).

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για την υλοποίηση των σκοπών της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα ειδικό ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε σύμφωνα με επιστημονικές προϋποθέσεις (Καραγεώργος, 2002; Καμπίτσης & Χαραχούσου, 1999; Thomas & Nelson, 2003; Καμπίτσης, 2004), καθώς δεν υπήρχαν σχετικά ερωτηματολόγια αξιολόγησης. Εκτός από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, υπήρχαν 7 ερωτήσεις που αφορούσαν στο βιβλίο του μαθητή και 5 ερωτήσεις που αφορούσαν στο βιβλίο του εκπαιδευτικού. Χρησιμοποιήθηκε 5βάθμια κλίμακα αξιολόγησης τύπου Likert.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και διανεμήθηκαν με τη μέθοδο της ταχυδρόμησης.

Ανάλυση των δεδομένων: Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS. Η ανάλυση βασίστηκε αρχικά στην κωδικοποίηση και καταχώρηση των δεδομένων και στη δημιουργία νέων μεταβλητών (σκορ), που έδινε τη γενική εικόνα των ερωτώμενων. Η επεξεργασία των απαντήσεων έγινε με κατανομές και περιγραφικούς στατιστικούς δείκτες. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r), και η σύγκριση με Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA) χρησιμοποιώντας και τον έλεγχο Tukey, με στατιστική σημαντικότητα το επίπεδο 0,05.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 60% των ερωτώμενων ήταν άντρες και το 40% γυναίκες. Το 24% ανήκε στην ηλικιακή ομάδα των 31-40 χρονών, ενώ το 71% ανήκε στην ηλικιακή ομάδα των 41-50 και μόλις το 5% στην ομάδα 51+ χρονών. Όσον αφορά στις επιπλέον σπουδές τους, το 42% δεν είχε άλλες σπουδές, το 40% είχε συμμετάσχει σε επιμορφωτικά προγράμματα, ενώ το 7% είχε αποκτήσει δεύτερο πτυχίο και το 11% είχε μεταπτυχιακές σπουδές (MSc, PhD).

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της οργάνωσης της διδασκαλίας του βιβλίου του μαθητή σχετικά με το πόσο χρόνο διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί για να διδάξουν το θεωρητικό μέρος του, το 63% των ερωτώμενων απάντησε ότι διαθέτουν κάποιες διδακτικές ώρες κατά τη διάρκεια της χρονιάς, το 17% ότι διδάσκουν κάποια λεπτά μέσα στη διδακτική ώρα, ενώ το 19% δήλωσε ότι δεν το διδάσκουν καθόλου ή παραπέμπουν τους μαθητές σε αυτό εάν χρειαστεί. Στην ερώτηση «πότε συνήθως διδάσκετε το θεωρητικό μέρος του βιβλίου;» το 71% των ερωτώμενων απάντησε «τις μέρες με κακές καιρικές συνθήκες», το 17% «συγκεκριμένες διδακτικές ώρες του μαθήματος», το 10% συνήθως παραπέμπει τους μαθητές σε αυτό, ενώ το 2% δεν το έχει διδάξει ποτέ.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης από τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς της αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου ΦΑ του μαθητή και του εκπαιδευτικού.

Πίνακας 1: Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης των βιβλίων ΦΑ του μαθητή και του εκπαιδευτικού των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων.

Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου ΦΑ του μαθητή	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
Είναι το βιβλίο ΦΑ του μαθητή σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή;	20,6%	35,3%	41,9%	2,2%	0%
Είναι η βιβλιοδεσία του βιβλίου ΦΑ του μαθητή ικανοποιητική;	16,2%	38,2%	35,3%	8,8%	0,7%
Είναι το βάρος του βιβλίου ΦΑ του μαθητή το κατάλληλο;	23,9%	32,1%	35,1%	6,7%	0,7%
Συνδέεται το βιβλίο ΦΑ του μαθητή με το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού;	16,4%	29,1%	39,6%	14,9%	0%
Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου ΦΑ στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;	11,1%	12,6%	31,1%	25,2%	20%
Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
Είναι το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή;	28,6%	34,6%	34,6%	2,3%	0%
Σας βοηθούν τα περιεχόμενα του βιβλίου ΦΑ να ανατρέξετε στα θέματα που αναζητάτε;	18,2%	35,6%	40,2%	6,1%	0%
Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού;	15,9%	35,6%	33,3%	13,6%	1,5%
Συνδέεται το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού με το βιβλίο ΦΑ του μαθητή;	10,6%	28,8%	53,8%	6,8%	0%
Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου ΦΑ στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;	7,6%	10,6%	44,7%	22,7%	13,6%

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τη γενική εικόνα (σκορ) αξιολόγησης των βιβλίων ΦΑ των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων.

Πίνακας 2: Γενική εικόνα (σκορ) αξιολόγησης βιβλίων ΦΑ των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων.

Γενική εικόνα (σκορ) αξιολόγησης βιβλίων ΦΑ	Μέση Τιμή	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Βιβλίο ΦΑ του μαθητή	3,46	3,4	0,69
Βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού	3,45	3,4	0,69

Στη συσχέτιση των μεταβλητών - σκορ αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης των βιβλίων με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά οι μόνες στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p = 0,016$) βρέθηκαν στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού σε σχέση με τις επιπλέον σπουδές των εκπαιδευτικών (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Διαφορές ως προς την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του εκπαιδευτικού και των επιπλέον σπουδών του εκπαιδευτικού.

Σπουδές	Μέσες Τιμές	Tukey
ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ	3,37	α
Χωρίς άλλες	3,38	α
2 ^ο πτυχίο	3,67	$\alpha\beta$
MSc / PhD	3,96	β

Συμπεράσματα

Όπως προκύπτει από την έρευνα, οι εκπαιδευτικοί ΦΑ διαθέτουν για διδασκαλία του θεωρητικού μέρους του βιβλίου κάποιες διδακτικές ώρες κατά τη διάρκεια της χρονιάς και η διδασκαλία αυτή παρέχεται κυρίως τις μέρες με κακές καιρικές συνθήκες. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί είναι αρκετά ικανοποιημένοι ως προς τη δομή και οργάνωση των βιβλίων ΦΑ των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί ΦΑ με μεταπτυχιακές σπουδές αξιολογούν θετικότερα το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού.

Τα στοιχεία της μελέτης αναδεικνύουν τη θετική αξιολόγηση των διδασκόντων εκπαιδευτικών ΦΑ στη δομή και στην οργάνωση των βιβλίων ΦΑ του εκπαιδευτικού και του μαθητή των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Παρ' όλα αυτά δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα για την εφαρμογή και τη χρήση των βιβλίων και, ως εκ τούτου, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μελλοντικής έρευνας προς την κατεύθυνση αυτή.

Βιβλιογραφία

- Ahtineva, A. (2005). Textbook analysis in the service of chemistry teaching. *Universitas Scientiarum*, 10, 25-33.
- Mikk, J. (2000). *Textbook: research and writing*. Frankfurt am Main, Peter Lang.
- Pozzer, L. L., & Roth, W. M. (2003). Prevalence, function and structure of photographs in high school biology textbooks. *Journal of Research in Science Teaching*, 40, 1089-1114.
- Roseman, E. (2000). *Big biology books fail to convey big ideas, reports*. American Association for the Advancement of Science. AAS's Project 2061. Retrieved 20.03.2014 from <http://www.project2061.org/newsinfo/press/rl000627.htm>.
- Roth, W. M., Bowen, G. M., & McGinn, M. K. (1999). Differences in graph-related practices between high-school biology textbooks and scientific ecology journals. *Journal of Research in Science Teaching*, 36, 977-1019.
- Thomas, J., & Nelson, J. (2003). *Μέθοδοι έρευνας στη φυσική δραστηριότητα*. Επιμ. μετφρ. Καρτερολιώτης, Κ., Αθήνα: Πασχαλίδης.
- Tobin, K. (1990). Research on science laboratory activities: in pursuit of better questions and answers to improve learning. *School Science & Mathematics*, 90, 403-418.
- Βάμβουκας, Α., & Χουρδάκης, ... (επιμ). (...). *Παιδαγωγική επιστήμη στην Ελλάδα και στην Ευρώπη - Τάσεις και προοπτικές* (σ. 188-224). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καμπίτσης, Χρ. & Χαραχούσου – Καμπίτση, Υβ. (1999). *Τεχνικές έρευνας στις αθλητικές επιστήμες. Στατιστική ανάλυση – Αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Τσιαρτσιάνης & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Καμπίτσης, Χρ. (2004). *Η έρευνα στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Τσιαρτσιάνης & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Καραγεώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες της αγωγής*. Αθήνα: Σαββάλας.

- Καψάλης, Α., & Χαραλάμπους, Δ. (2008). *Σχολικά εγχειρίδια: θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προβληματική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπονίδης, Κ. (1998). *Έρευνα των προδιαγραφών της διδασκαλίας στην Ελληνική Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: η ανάλυση των εν χρήσει σχολικών εγχειριδίων του γλωσσικού μαθήματος υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης (διδακτορική διατριβή)*, Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.
- Μπονίδης, Κ. (2004). *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπονίδης, Κ., & Χοντολίδου, Ε. (1995). Έρευνα σχολικών εγχειριδίων: από την ποσοτική ανάλυση περιεχομένου σε ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης: το παράδειγμα της Ελλάδας. Στο Μ. Πυργιωτάκης, Ι. (2008). *Εκπαίδευση και κοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ενότητα 4: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΤΙΒΟΥ «ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΕΙΑ» ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Δραγουμάνος, Π.,¹ & Αθανασοπούλου, Ε.²

¹ ΤΟΔΑ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

² ΤΕΙ Πελοποννήσου

Εισαγωγή

Η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων έχει απασχολήσει εκτενώς τη διεθνή έρευνα, κυρίως ως προς τα προσδοκώμενα οφέλη για τους πολίτες, την πόλη και τη χώρα. Όμως, εκτός από μεγάλα αθλητικά γεγονότα που πραγματοποιούνται σε μητροπόλεις υπάρχουν και αθλητικές διοργανώσεις διεθνούς επιπέδου που πραγματοποιούνται σε μικρές και μεσαίου μεγέθους πόλεις. Στην Ελλάδα διοργανώνονται κάθε χρόνο διεθνείς συναντήσεις στίβου σε διάφορες πόλεις, οι οποίες δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς. Η διεθνής συνάντηση στίβου «Παπαφλέσσεια» είναι ένας καταξιωμένος αθλητικός θεσμός, στον οποίο συμμετέχουν 120-140 αθλητές από 10-15 χώρες. Ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1950 ως ετήσια διοργάνωση. Η νέα εποχή ξεκίνησε το 1996 με τη συμμετοχή των καλύτερων Ελλήνων αθλητών, πολλών καλών ξένων αθλητών και την επίτευξη εντυπωσιακών επιδόσεων. Η διοργάνωση τελεί πλέον υπό την αιγίδα του ΣΕΓΑΣ και της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Στίβου (European Athletics Association - E.A.A.) και διεξάγεται κάθε καλοκαίρι στην Καλαμάτα. Μαζί με την ετήσια διεθνή συνάντηση ρυθμικής γυμναστικής αποτελούν τις πιο σημαντικές διεθνείς αθλητικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται στη Μεσσηνία.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να: α) προσδιορίσει τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία της διεθνούς συνάντησης στίβου «Παπαφλέσσεια» και β) διατυπώσει προτάσεις για τη βελτίωσή της.

Μεθοδολογία

Η παρούσα μελέτη ακολούθησε τη μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης, ώστε να εξεταστούν και να κατανοηθούν οι ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης διοργάνωσης (Tenenbaum & Driscoll, 2005). Η συλλογή στοιχείων στηρίχτηκε σε προσωπική εμπειρία από την παρακολούθηση της διοργάνωσης, υλικό από τον τοπικό τύπο και ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Επίσης, πραγματοποιήθηκε ανάλυση SWOT (εντοπισμός δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών, απειλών).

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Οι Gratton, Dobson & Shibli (2000) διερεύνησαν την οικονομική σημασία της διοργάνωσης 6 πανευρωπαϊκών και παγκόσμιων πρωταθλημάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1997 και κατέληξαν στο ότι τα οικονομικά οφέλη για την πόλη διαφοροποιούνται ανά διοργάνωση, με κυριότερους παράγοντες τη διάρκεια των αγώνων, το αν ήταν αγώνες ανδρών / γυναικών / νέων, την

προσέλευση θεατών, κλπ. Επίσης, οι Gratton, Shibli & Coleman (2006) διερεύνουν την οικονομική απήχηση 10 διεθνών αθλητικών αγώνων που διεξήχθησαν σε μεγάλες πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου (1997-2002), εντόπισαν τα χαρακτηριστικά των αγώνων που δυνητικά μπορεί να έχουν το μεγαλύτερο οικονομικό αντίκτυπο για την πόλη και πρότειναν κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη διεκδίκηση ανάληψης αγώνων.

Στην ελληνική βιβλιογραφία, οι Μπροτζάκη, Κριεμάδης, Χατζηγιάννη, Δουβής & Αλεξόπουλος (2012) διερεύνουν τη διοργάνωση των διεθνών αγώνων στίβου Βαρδινογιάννεια (Ρέθυμνο) και διαπίστωσαν ότι: α) όλες οι οργανωτικές και λειτουργικές παράμετροι της συνάντησης βρίσκονται σε υψηλό επίπεδο και β) η συγκεκριμένη διοργάνωση συμβάλλει ιδιαίτερα στην εμπορική δραστηριότητα της πόλης, στη διεθνή αναγνωρισιμότητα της πόλης και στην προσέλκυση ξένων επισκεπτών. Οι Παπαδάκη, Χατζηγιάννη, Κωνσταντίνκος & Τραυλός (2008) διερεύνουν τη λειτουργία του Ηρακλείου Κρήτης κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης του Ολυμπιακού Τουρνουά το 2004, αλλά και αργότερα. Διαπίστωσαν ότι με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες έγιναν έργα που βελτίωσαν την εικόνα της πόλης και την ποιότητα ζωής των κατοίκων, ωστόσο η διεξαγωγή του ποδοσφαιρικού τουρνουά δεν φάνηκε να συνέβαλε στην αύξηση του τουρισμού (ο οποίος ακολουθεί φθίνουσα τάση).

Οι Κοκολάκης, Robinson & Henry (2010) διερεύνουν τους μη οικονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία αθλητικών διοργανώσεων, οι οποίοι θεωρείται ότι έχουν συμπληρωματικό ρόλο σε σχέση με τους οικονομικούς, πάντως και οι δύο κατηγορίες συνιστούν ένα ουσιαστικό πλαίσιο αναφοράς για την οργανωτική επιτυχία του αθλητικού γεγονότος. Ο Καλυβιώτης (2013) έχει παρουσιάσει στοιχεία αξιολόγησης της διοργάνωσης Παπαφλέσσεια από τους μετέχοντες αθλητές (www.papaflessia.com). Από την έρευνα της οργανωτικής επιτροπής προκύπτουν σημαντικά στοιχεία για την οργάνωση των αγώνων και την αξιολόγηση των κριτηρίων που συμβάλουν στην επιτυχή διεξαγωγή της διοργάνωσης.

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση SWOT εντοπίστηκαν τα ισχυρά σημεία και οι αδυναμίες της διοργάνωσης, καθώς επίσης οι ευκαιρίες και οι απειλές που υπάρχουν. Τα σημαντικότερα ισχυρά σημεία είναι η αναγνωρισιμότητά της από τους αθλητές στίβου, η στήριξή της από την τοπική κοινωνία, την αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς αθλητικούς φορείς, η εθελοντική προσφορά και η ενεργός ενασχόληση των παιδιών/αθλητών της ακαδημίας στίβου του Μεσσηνιακού Γυμναστικού Συλλόγου (ο οποίος είναι και ο διοργανωτής των αγώνων). Τα σημαντικότερα αδύναμα σημεία της διοργάνωσης είναι η κακή κατάσταση των εγκαταστάσεων, η δυσμενής οικονομική συγκυρία και η δυσκολία στη εξεύρεση χορηγιών και άλλων πόρων. Ευκαιρία αποτελεί η πρόθεση των αθλητών να επιστρέψουν στην πόλη για μέρος της προετοιμασίας τους, ενώ απειλή για τη διοργάνωση αποτελεί η ελλιπής συντήρηση των υποδομών και η συνεπακόλουθη απαξίωσή τους.

Ως προς την οργανωτική διαδικασία, η διοργάνωση Παπαφλέσσεια στηρίζεται σε έμπειρη οργανωτική ομάδα που αποτελείται από ανθρώπους του αθλητισμού, ωστόσο χρειάζεται να ενισχυθεί η εξωστρέφειά της και να αναζητηθούν εναλλακτικοί πόροι.

Συζήτηση

Τα ευρήματα της ανάλυσης SWOT της διοργάνωσης είναι σε συμφωνία με τα ευρήματα των ερευνών των διοργανωτών, οι οποίοι ρώτησαν αθλητές που μετείχαν σε προηγούμενες διοργανώσεις. Επιπλέον, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, παρά τις ανεπαρκείς αθλητικές

εγκαταστάσεις, περισσότεροι από τους μισούς αθλητές που μετέχουν (56,39%) δηλώνουν την πρόθεσή τους να επιλέξουν την Καλαμάτα ως προπονητικό κέντρο για την αθλητική προετοιμασία τους (Καλυβιώτης, 2013). Αυτό είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό, καθώς δείχνει την ικανοποίησή τους από τη φιλοξενία, τον καιρό και την οργάνωση, οπότε η δημιουργία προπονητικού κέντρου στίβου διεθνών προδιαγραφών θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην πόλη.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι για την επιτυχία των αγώνων είναι σημαντικοί όχι μόνον οι αθλητικοί παράγοντες, αλλά και οι οικονομικοί και οι μη οικονομικοί, γίνεται αντιληπτό ότι για τη βελτίωση των αγώνων πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα σύγχρονα εργαλεία του μάρκετινγκ αθλητικών διοργανώσεων, ώστε να εδραιωθεί ο θεσμός στο χώρο του στίβου. Η αύξηση της συμμετοχής αθλητών / συνοδών και η αύξηση των θεατών, θα οδηγήσουν στην αύξηση της άμεσης κατανάλωσης, με προφανή οικονομικά οφέλη για την πόλη και την περιοχή. Επιπλέον, η προβολή των αγώνων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να συμβάλει στη μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα των αγώνων και της περιοχής, και να ενισχύσει το brand name *Kalamata*, συμβάλλοντας στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

Το θέμα της επιτυχούς διοργάνωσης διεθνών αθλητικών αγώνων συνδέεται με την τοπική ανάπτυξη, την οικονομική ανάπτυξη, τον αθλητικό τουρισμό και το destination branding και η διερεύνηση παραμέτρων επιτυχίας της διεθνούς συνάντησης στίβου Παπαφλέσσεια προσφέρεται για περαιτέρω έρευνα.

Για την αύξηση της εξωστρέφειας της διοργάνωσης Παπαφλέσσεια προτείνεται στους διοργανωτές να: 1) εξασφαλίσουν κονδύλια για την αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών από ευρωπαϊκά και προγράμματα, όπως το Erasmus+ που περιλαμβάνει και δράσεις στον τομέα του αθλητισμού και της νεολαίας, 2) δώσουν έμφαση στην αναζήτηση χορηγών με προσφορά ανταποδοτικών πακέτων προβολής (π.χ., ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούν να «υιοθετήσουν» έναν παγκόσμιο πρωταθλητή / Ολυμπιονίκη που θα συμμετέχει στη διοργάνωση με διαφημιστικά και επικοινωνιακά οφέλη για την επιχείρησή τους), 3) δημιουργήσουν μητρώο εθελοντών με εξειδικευμένες γνώσεις (π.χ., αθλητικού μάρκετινγκ, ξένων γλωσσών, κλπ.), 4) αναβαθμίσουν τον ιστότοπο, να τον ενημερώνουν διαρκώς και να προσθέσουν περισσότερες ξένες γλώσσες, 5) δημιουργήσουν οπτικό υλικό (video) με σύντομες δηλώσεις Ολυμπιονικών και παγκόσμιων πρωταθλητών σχετικές με τις εντυπώσεις τους από τους αγώνες και την πόλη, 6) στελεχώσουν την οργανωτική επιτροπή από στελέχη με ειδικές γνώσεις σε θέματα διοργάνωσης μεγάλων γεγονότων.

Βιβλιογραφία

- Καλυβιώτης, Ι. (2013). *Μελέτη «Παπαφλέσσεια» 2006-2013: στατιστική ανάλυση και αξιολόγηση της διοργάνωσης*. Διαθέσιμη στο <http://www.papaflessia.com/el/news/2013/jul/8/papaflessia-2006-2013-st/>.
- Κοκολάκης, Σ., Robinson, L., & Henry, I. (2010). *Οι μη οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία των αθλητικών γεγονότων*. 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Αθλητισμού, Σέρρες, 3-5 Δεκεμβρίου.
- Μπροτζάκη, Ι., Κριεμάδης, Α., Χατζηγιάννη, Ε., Δουβής, Ι., & Αλεξόπουλος, Π. (2012). *Διοργάνωση διεθνών συναντήσεων στίβου στην Ελληνική Περιφέρεια: μελέτη περίπτωσης «Βαρδινογιάννεια»*. 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής, Σπάρτη, 7-9 Δεκεμβρίου.

- Παπαδάκη, Π., Χατζηγιάννη, Ε., Κωνσταντινάκος, Π., & Τραυλός, Α. (2008). *Στοιχεία της μεταολυμπιακής πραγματικότητας στην Ολυμπιακή πόλη του Ηρακλείου Κρήτης*. 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Αθλητισμού - ΕΟΕ, Αθήνα, 12-14 Δεκεμβρίου.
- Gratton, C., Dobson, N., & Shibli, S. (2000). The economic importance of major sports events: a case-study of six events. *Managing Leisure*, 5(1), 17-28, DOI: 10.1080/136067100375713.
- Gratton, C., Shibli, S., & Coleman, R. (2006). The economic impact of major sports events: a review of ten events in the UK. *The Sociological Review*, 54(2), 41-58.
- Tenenbaum, G., & Driscoll, M. P. (2005). *Methods of research in sport sciences: quantitative and qualitative approaches*. Meyer & Meyer SportVerlag.

Άλλες πηγές

Έντυπο των αγώνων Παπαφλέσσεια 2014, από την ιστοσελίδα:
<http://www.afdk.gr/papaflessia2/wp-content/uploads/entypo-papaflessia.pdf>

Περιοδικό των αγώνων Παπαφλέσσεια 2014, από την ιστοσελίδα:
http://www.papaflessia.com/media/uploads/%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%A5%CE%A0%CE%9F%202014_1.pdf

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%86%CE%BB%CE%AD%CF%83%CF%83%CE%B5%CE%B9%CE%B1>

ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΘΕΑΤΩΝ ΜΙΑΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΠΑΕ

Μανώλη, Ε. Α.

Teesside University, England

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τους Smith & Stewart (2010, p.1) «...ο αθλητισμός βοηθά στην παραγωγή έντονων συναισθημάτων και εμπειριών, ψυχολογικών συναισθημάτων ‘δεσίματος’ και δυνατών διαπροσωπικών σχέσεων». Αυτή η παραγωγή συναισθημάτων χρίζει ιδιαίτερης σημασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά στη διαχείριση των σχέσεων του αθλητισμού με τους φίλαθλους - πελάτες. Αναφερόμενοι στη βιομηχανία του ποδοσφαίρου και λαμβάνοντας υπόψη ότι για την οικονομική της επιβίωση χρειάζεται τη στήριξη των θεατών και των χορηγών της, η διαχείριση των σχέσεων πελατών μέσω των πρακτικών μάρκετινγκ αποκτά επιπρόσθετη βαρύτητα (Banks, 2002). Η διατήρηση, όμως, αυτών των σχέσεων αποτελεί ίσως την αχίλλειο πτέρνα του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, με τις τεχνικές διαχείρισης σχέσεων πελατών (customer relationship management) να αποτελούν περισσότερο μία τεχνική πώλησης, παρά στρατηγικού μάρκετινγκ. Ο λόγος, ίσως, που συμβαίνει αυτό είναι ότι δίνεται περισσότερο έμφαση στη διαχείριση των δεδομένων, παρά στην ανάλυσή τους (Conn, 1999). Η ανάλυση δεδομένων περιλαμβάνει την κατανόηση και την επεξεργασία τους πριν την οποιαδήποτε χρήση, ενώ, όπως έχουν τονίσει ακαδημαϊκές έρευνες στον επαγγελματικό αθλητισμό, η τωρινή πρακτική αποτελείται μόνο από τη χρήση μη επεξεργασμένων δεδομένων πελατών. Το γεγονός ότι η σημερινή πρακτική απέχει από τις πρακτικές που προτείνουν ακαδημαϊκές έρευνες αποτέλεσε και το έναυσμα για αυτή την έρευνα.

Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τους θεατές μιας ποδοσφαιρικής ομάδας με βάση θεωρίες τμηματοποίησης και, ακολούθως, να αναλύσει πώς αυτές οι υποκατηγορίες μπορούν να βοηθήσουν την ομάδα να σχεδιάσει τη στρατηγική μάρκετινγκ που θα ακολουθήσει.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Τμηματοποίηση (segmentation) καλείται η διαδικασία διαχωρισμού της αγοράς σε υπο-ομάδες με κοινά χαρακτηριστικά, επιτρέποντας έτσι τη διαμόρφωση της στρατηγικής μάρκετινγκ με βάση τις ανάγκες της (Beech & Chadwick, 2007). Ο διαχωρισμός της αγοράς σε υπο-ομάδες μπορεί να γίνει με βάση πλήθος κριτηρίων, όπως τα δημογραφικά, η αγοραστική συμπεριφορά, το συναισθηματικό δέσιμο, κλπ. (Hunt, Bristol & Bashaw, 1999). Ο διαχωρισμός των θεατών σε επιμέρους κατηγορίες μπορεί να βοηθήσει την ομάδα να καταλάβει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους καλύτερα και έτσι να προσαρμόσει τόσο τις επιπρόσθετες υπηρεσίες της, όσο και την επικοινωνία της μαζί τους (Gamble et al., 1999). Όσον αφορά στους φίλαθλους αθλημάτων, όπως το ποδόσφαιρο, η κατανόηση των χαρακτηριστικών τους μπορεί επίσης να βοηθήσει μία ΠΑΕ στη διατήρηση των έντονων συναισθημάτων τους, εφόσον η ΠΑΕ μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες τους (Tapp & Clowes, 2002). Έρευνες έχουν επίσης συνδέσει την κατανόηση και ανάλυση των επιμέρους υπο-ομάδων θεατών μίας ομάδας με τη διάρκεια ζωής της φίλαθλης συμπεριφοράς τους, επισημαίνοντας τη θετική σχέση μεταξύ της διαδικασίας τμηματοποίησης και της διατήρησης πελατών (Tapp, 2004).

Μεθοδολογία

Δείγμα: Καθώς το Αγγλικό Επαγγελματικό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου αποτελεί, παγκοσμίως, ένα από τα πλέον οργανωμένα σε όρους διαχείρισης και μάρκετινγκ στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η ανάλυση δεδομένων των φιλάθλων μίας Βρετανικής ΠΑΕ, η οποία συμμετέχει στη 2^η επαγγελματική κατηγορία.

Μέθοδος συλλογής δεδομένων: Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο 2014, ακολουθώντας μία ποιοτική ερευνητική προσέγγιση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω του επίσημου συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων πελατών (CRM system) της ΠΑΕ, τα οποία δόθηκαν στη συγγραφέα, λόγω της επαγγελματικής της σχέσης με την ομάδα. Λόγω του μεγάλου όγκου των δεδομένων, τα στοιχεία πελατών χωρίστηκαν σε επιμέρους κατηγορίες: αγοραστές προϊόντων (merchandise), αγοραστές συνεδριακών πακέτων (conference & events), αγοραστές πολυτελών εισιτηρίων (hospitality) και αγοραστές εισιτηρίων αγώνων. Η επιμέρους ανάλυση επικεντρώθηκε στην τελευταία κατηγορία, τους θεατές του αθλήματος, η οποία χωρίστηκε σε 2 υποκατηγορίες: α) αγοραστές εισιτηρίων διαρκείας (season cards) και β) αγοραστές εισιτηρίων αγώνων (matchday tickets). Οι υποκατηγορίες αυτές εξετάστηκαν με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: ηλικία, φύλο, επαγγελματική κατάσταση, τόπος κατοικίας, ποιος τους συνοδεύει στο γήπεδο, λόγος αγοράς εισιτηρίου (spend justification), κίνητρα αγοράς (purchasing motivations), οικονομικά κίνητρα (financial motivations), κριτήρια επιτυχίας (success criteria) και επιθυμητή υπηρεσία (desired service).

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Η ανάλυση απέφερε στοιχεία για κάθε θεατή ατομικά, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα να χωριστούν οι θεατές σε 6 υποκατηγορίες, σε κάθε μία από τις οποίες οι θεατές μοιράζονται τα ίδια χαρακτηριστικά (με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια), διευκολύνοντας έτσι την κατανόησή τους από την ομάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση τα κριτήρια που επιλέχθηκαν, οι κατηγορίες θεατών που δημιουργήθηκαν μπορούν να περιγράψουν τόσο τους κατόχους εισιτηρίων διαρκείας, όσο και τους αγοραστές απλών εισιτηρίων. Το μόνο στοιχείο που διαφέρει μεταξύ τους είναι το ποσοστό επί του συνόλου που αποτελεί η κάθε υποκατηγορία (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Υποκατηγορίες φιλάθλων και κριτήρια.

	Boro Bob 30% - 40% (m) 31% (s)	Junior Bob 15% - 20% (m) 10% (s)	Sunday drivers 15% - 20% (m) 23% (s)	Southfield crew 10% - 12% (m) 9% (s)	GRFZ 10 - 15 % (m) 12% (s)	Test run teens 10 - 12 % (m) 15% (s)
Age Group	40-60	30-40	60+	20-30	0-13 with parent	13-18
Sex	Predominant ly men	Predominant ly men	Couples	Male-female	Male-female	Male-female
Employment Status	Upper working class – manual work that pays average/well	Working – average/low salary	Retired – have money	Working part- time while in university/college	Student	Student
Accompanied By	Friends	Friends	Partner	Friends	Parent	Friends

Spend Justification	Personal	Personal	Personal	Personal	Personal	Personal
Purchasing motivations	Socialize – emotional attachment – drink	Emotional attachment – socialize – drink	Tradition - habit	Socialize – drink	Enjoyment	Socialize
Financial Motivations	Value for money	Budget sensitive	Not price sensitive	Budget sensitive – not much to spend	Price sensitive	Budget sensitive – not much to spend
Success Criteria	Entertainment – Atmosphere	Pitch performance	Atmosphere	Entertainment	Entertainment	Entertainment
Desired Service Comments	Value – traditional Principle people – very outspoken	Value – traditional Come with friends – family at home	Traditional Once lost, never come back	Value Easily put off – come sporadically	Value Spend through influence	Value Active – social

Συμπέρασμα

Ο διαχωρισμός των φιλάθλων σε διακριτές κατηγορίες δημιουργεί τη βάση πάνω στην οποία μπορούν να αναπτυχθούν η επικοινωνία και το μάρκετινγκ στοχεύοντας όχι απλά στη μετάδοση και προώθηση ενός μηνύματος, αλλά τη στρατηγική μεταφορά του κατάλληλου μηνύματος στο κατάλληλο κοινό.

Βιβλιογραφία

- Beech, J., & Chadwick, S. (2007). *The marketing of sport*. Harlow: Pearson Education.
- Conn, D. (1999). The new commercialism. In: Hamil, S. Mitchie, J. & Oughton, C. (Eds.) *The business of football: a game of two halves*. Edinburgh: Mainstream.
- Banks, S. (2002). *Going down. Football in crisis*. Edinburgh: Mainstream.
- Gamble, P., Stone, M., & Woodcock, N. (1999). *Up close and personal? Customer relationship marketing @ work*. Kogan Page, London, UK.
- Hunt, K. A., Bristol, T., & Bashaw, R. E. (1999). A conceptual approach to classifying sports fans. *Journal of Services Marketing*, 13(6), 493-452.
- Smith, A. C., & Stewart, B. (2010). The special features of sport: a critical revisit. *Sport Management Review*, 3(1), 1-13.
- Tapp, A. (2004). The loyalty of football fans — we'll support you evermore? *Journal of Database Marketing & Customer Strategy Management*, 11(3), 203-215.
- Tapp, A., & Clowes, J. (2002). From carefree casuals to football anoraks: segmentation possibilities for football supporters. *European Journal of Marketing*, 36(11), 1248-1270.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΟΣ BEACH HANDBALL ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μαυροπούλου, Α., Αλεξανδρής, Κ., & Χατζημανουήλ, Δ.

ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

Εισαγωγή

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μία από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες ειδικές μορφές τουρισμού παγκοσμίως, η οποία μπορεί να συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη: α) τοπικών κοινωνιών, β) πόλεων και γ) κρατών (Coghlan & Filo, 2013; Dwyer et al., 2000; Gibson, 2002). Μία μεγάλη επιτυχία του Ελληνικού χάντμπολ, το 2014, ήταν το ότι η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία ανέθεσε στη χώρα μας και ειδικότερα στη Θεσσαλονίκη τη διοργάνωση της Τελική Φάσης του Διασυλλογικού Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Beach Handball (European Beach Handball Tour – EBT). Στο πλαίσιο της διοργάνωσης αυτής οι 10 καλύτερες ανδρικές και οι 10 καλύτερες γυναικείες ομάδες της ηπείρου ήρθαν στην πόλη και αγωνίστηκαν για 3 ημέρες προκειμένου να κατακτήσουν τον τίτλο του Πρωταθλητή Ευρώπης. Η κορυφαία αυτή διοργάνωση πραγματοποιήθηκε στις αθλητικές εγκαταστάσεις του «Χωριού της Ειρήνης», από 30 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2014 και μεταδόθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο με live streaming.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν: α) να αξιολογήσει την παροχή υπηρεσιών της διοργάνωσης του Διασυλλογικού Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Beach Handball που διοργανώθηκε το 2014 στη Θεσσαλονίκη και β) να εξετάσει την επίδραση της ποιότητας των υπηρεσιών στην εικόνα της Θεσσαλονίκης και τον οικονομικό αντίκτυπο της διοργάνωσης στην πόλη.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Μία από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες μορφές αθλητικού τουρισμού διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα είναι οι αθλητικές διοργανώσεις, οι οποίες έχουν πολλαπλά οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη (Coghlan & Filo, 2013; Gibson, 2002), όπως:

- Ενίσχυση / διαφοροποίηση του μοντέλου «ήλιος και θάλασσα».
- Συνεισφορά στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος.
- Οικονομικά οφέλη για την τοπική κοινωνία.
- Συνεισφορά στην τοπική τουριστική ανάπτυξη.
- Ανάπτυξη της επωνυμίας περιοχής / προορισμού.
- Εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στη διοργάνωση.
- Εισαγωγή νέων ιδεών.
- Επαφές με ελληνικούς και διεθνείς φορείς.

Δεν υπάρχουν πολλές έρευνες στην Ελλάδα που να σχετίζονται με την εκτίμηση του αντίκτυπου των αθλητικών διοργανώσεων στη διοργανώτρια πόλη.

Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν 53 αθλητές και 74 αθλήτριες (N = 127).

Όργανο συλλογής δεδομένων: Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα προσαρμοσμένο ερωτηματολόγιο μέτρησης ποιότητας υπηρεσιών μικρών διοργανώσεων των Tzetzis, Alexandris & Kapsampeli (2014).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Στην τέλος της διοργάνωσης μοιράστηκαν στους αθλητές και τις αθλήτριες ερωτηματολόγια που αξιολογούσαν την παροχή υπηρεσιών της διοργάνωσης, την εικόνα που αποκόμισαν από την πόλη της Θεσσαλονίκης που συμμετείχαν και τα χρήματα που ξόδεψαν κατά τη διαμονή τους στην πόλη.

Αποτελέσματα

Λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό αριθμό των αθλητών και των συνοδών (200) βρέθηκε ότι η διοργάνωση άφησε στην πόλη ένα ποσό της τάξης των 50.000 €, το οποίο προέκυψε από το μέσο όρο των χρημάτων που δαπάνησε κάθε συμμετέχοντας (238 €) κατά τη διάρκεια της διαμονής του.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (72,8%) δήλωσαν ότι το αθλητικό γεγονός ήταν καλά οργανωμένο. Ακόμα, το 84,8% θεώρησαν ότι ο συναγωνισμός ήταν σε καλό επίπεδο και το 78,8% βρήκε τα γήπεδα σε καλή κατάσταση. Επίσης, το 76,2% θεώρησε το προσωπικό της διοργάνωσης φιλικό, το 72,2% ευγενικό και το 57,1% ενημερωμένο. Η προσβασιμότητα, όμως, για το ξενοδοχείο ικανοποίησε μόνο το 43,3% και για τα στάδια το 40,1%. Ακόμα πιο χαμηλό ήταν το ποσοστό για τις μεταφορές, αφού μόνο το 33,6% έμεινε ικανοποιημένο. Το ίδιο και οι κοινωνικές δραστηριότητες δεν φάνηκε να ικανοποίησαν την πλειοψηφία, αφού μόνο το 40,5% τις βρήκε ενδιαφέρουσες και διασκεδαστικές. Σημαντικό, όμως, είναι ότι όσον αφορά στη διοργάνωση η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (78,3%) έμεινε ικανοποιημένη από την αίσθηση ασφάλειας. Ως προς την αξιολόγηση των υπηρεσιών της πόλης, το 69,8% έκρινε το προσωπικό των ξενοδοχείων φιλικό, το 68,4% ευγενικό και το 65% εξυπηρετικό. Είναι ανησυχητικό ότι μόλις το 33,6% των ερωτηθέντων βρήκε τη Θεσσαλονίκη ενδιαφέρουσα πόλη, το 33% έκρινε ότι είναι μία πόλη με ισχυρή κουλτούρα και 63,4% ότι είναι μία πόλη με φιλικούς ανθρώπους. Από τις τουριστικές πληροφορίες έμεινε ικανοποιημένο μόνο το 34%, από το οποίο το 35,7% δήλωσε ότι έχει σκοπό να επισκεφτεί ξανά τη Θεσσαλονίκη και το 65,3% την Ελλάδα. Τα ποσοστά αυτά φανερώνουν ότι οι παράλληλες με τη διοργάνωση εκδηλώσεις δεν σχεδιάστηκαν σωστά, αφού οι αθλητές δεν αποκόμισαν ολοκληρωμένη εικόνα για την πόλη.

Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα έδειξε κάποια πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία τόσο για την ικανοποίηση των συμμετεχόντων από τη διοργάνωση, όσο και από τις παροχές υπηρεσιών. Ως προς το αθλητικό στοιχείο, το τουρνουά ήταν επιτυχημένο και ικανοποίησε τους αθλητές και τις αθλήτριες που συμμετείχαν. Όμως, δεν πέτυχε στο να προβάλλει σωστά την πόλη στους συμμετέχοντες, οι οποίοι αποκόμισαν μία όχι και τόσο θετική γνώμη για αυτήν. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν προηγούμενες έρευνες (π.χ. Wicker, Hallmann & Zhang, 2012), που υποστηρίζουν ότι οι συνοδευτικές δραστηριότητες (κοινωνικές, τουριστικές) που οργανώνονται γύρω από μια αθλητική διοργάνωση είναι πολύ σημαντικές προκειμένου οι αθλητές και συνοδοί να γνωρίσουν

την πόλη, να αναπτύξουν θετική εικόνα για αυτήν και η πόλη να αποκομίσει οφέλη (οικονομικά, τουριστικά) που αποτελούν σήμερα βασικό επιχείρημα για οποιαδήποτε αθλητική διοργάνωση.

Συμπεράσματα

Στις αθλητικές διοργανώσεις πρέπει να δίνεται έμφαση όχι μόνο στο αθλητικό γεγονός, αλλά και στη διαφήμιση της πόλης. Εφόσον οι παροχές υπηρεσιών επηρεάζουν τη γενική εικόνα των συμμετεχόντων για τον εκάστοτε τόπο διοργάνωσης και συνεισφέρουν στην τοπική τουριστική ανάπτυξη είναι σημαντικό να αξιολογούνται.

Βιβλιογραφία

- Coghlan, C. & Filo, K. (2013). Using content comparison method and qualitative data to understand participants: experiences at the nexus of tourism, sport and charity events. *Tourism Management*, 35, 122-131.
- Dwyer, L., Melloer, R., Mistilis, N., & Mules, T. (2000). A framework for assessing “tangible” and “intangible” impacts of events and conventions. *Event Management*, 6, 175-189.
- Gibson, H. J. (2002). Sport tourism at a crossroad? Considerations for the future. In Gammon S. and Kurtzman J. (Eds.) *Sport Tourism: Principles and Practice*, Leisure Studies Association, Eastbourne, pp. 111-128.
- Solber, H., Andersson, T., & Shible, S. (2002). An exploration of the direct economic impacts from business travelers at World Championships. *Event Management*, 7, 151-163.
- Tzetzis, G., Alexandris, K., & Kapsampeli, S. (2014). Predicting visitors’ satisfaction and behavioural intentions from service quality in the context of a small-scale outdoor sport event. *International Journal of Festival & Event Management*, 5(1), 4-21.
- Wicker, P., Hallmann, K., & Zhang, J. (2012). What is influencing consumer expenditure and intention to revisit? An investigation of marathon events. *Journal of Sport & Tourism*, 17(3), 165-182.

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΙΩΜΑΤΙΚΩΝ & ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ,
ΒΑΣΕΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Παπαγεωργίου, Π.,¹ Κώστα, Γ.,² Τζέτζης, Γ.,³ & Γαμβρινός, Γ.⁴

¹ Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, 6^ο Δημ. Σχολείο Χαλανδρίου, Αττικής

² ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

³ ΤΕΦΑΑ, ΑΠΘ

⁴ Εκπαιδευτικός, Δ/ντής 14^{ου} Δημ. Σχολείου Νέου Ηρακλείου, Αττικής

Εισαγωγή

Μία από τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους προσέγγισης / μάθησης των μαθητών / παιδιών στην εκπαίδευση είναι η «βιωματική, ή εμπειρική μάθηση». Με πολύ απλά λόγια, η βιωματική μάθηση είναι αυτή που επιτυγχάνεται «πέρα από τα βιβλία» και αποτελεί ένα σημαντικότατο «εργαλείο» προκειμένου οι μαθητές να εμπεδώσουν ευχάριστα στοιχεία από γνωστικά αντικείμενα, όπως, για παράδειγμα, τα μαθηματικά, η ιστορία, κλπ., αλλά και να κατακτήσουν έννοιες όπως η συνεργασία, η ομαδικότητα, η antibullying συμπεριφορά, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, η ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, κλπ.

Η βιωματική μάθηση δεν συντελείται μόνο μέσα στο σχολικό περιβάλλον, αλλά αποτελεί εδώ και χρόνια τη βάση για την οργάνωση δραστηριοτήτων αναψυχής εκ μέρους των εμπυχωτών / παιδαγωγών που απασχολούνται σε τουριστικά κέντρα και ειδικότερα στον τομέα του παιδικού αθλητικού τουρισμού, όπως είναι, για παράδειγμα, οι κατασκηνώσεις, ή τα τμήματα παιδικού / εφηβικού animation σε ξενοδοχεία, κρουαζιερόπλοια, κατασκηνώσεις, κλπ.

Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να δείξει ότι η εφαρμογή ορισμένων καλών πρακτικών και δραστηριοτήτων αναψυχής μπορούν να εμπλουτίσουν το πρόγραμμα δραστηριοτήτων αναψυχής στο τουριστικό περιβάλλον, με οφέλη τόσο για τους μικρούς τουρίστες, όσο και για τα τουριστικά κέντρα.

Διαδικασία - Στοχοθεσία & οφέλη για τους μαθητές

Σχεδιάστηκαν 2 προγράμματα καινοτόμων δράσεων: α) περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και β) αγωγής υγείας και εφαρμόστηκαν σε ένα δημόσιο σχολείο ως μέρος βιωματικής μάθησης. Η ενέργεια αυτή είχε ως αφετηρία 2 κοινούς τόπους – σημεία σύνδεσης: α) οι κινητικές δραστηριότητες αναψυχής που επιλέχθηκαν στο σχολείο για τη διεξαγωγή των προγραμμάτων είναι ευρέως διαδεδομένες δραστηριότητες αναψυχής που εφαρμόζονται εδώ και χρόνια σε όλες τους τομείς κινητικής αναψυχής, επομένως και στον τουριστικό αθλητισμό και β) οι συμμετέχοντες στα τουριστικά κέντρα είναι παιδιά και έφηβοι, τα φυσιολογικά, συναισθηματικά και ευρύτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά των οποίων δεν διαφοροποιούνται από αυτά των μαθητών σε ένα σχολείο.

Για τη διεξαγωγή των προγραμμάτων επιλέχθηκαν δραστηριότητες που στόχευαν στην ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών μέσω:

- Αναζήτησης και χρήσης υλικών που θεωρούνται άχρηστα (επανακύκλωση) για κατασκευές.
- Αναζήτησης ιδεών στο διαδίκτυο (θετική χρήση του διαδικτύου).
- Κατασκευών από τα επανακυκλώσιμα υλικά για δράσεις κινητικής (ή μη) αναψυχής.
- Παιχνιδιών με τις εν λόγω κατασκευές.
- Εμπλουτισμού του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής με εξάσκηση λεπτών κινητικών δεξιοτήτων, μέσω δημιουργίας κατασκευών.
- Βελτίωσης της φυσικής κατάστασης με δραστηριότητες αναψυχής, με αξιοποίηση των εν λόγω κατασκευών ως εποπτικό υλικό των δραστηριοτήτων.
- Διαθεματικής προσέγγισης με άλλα γνωστικά αντικείμενα/πεδία (μαθηματικά, φυσική, ιστορία, εικαστική αγωγή, μουσική, κλπ.).
- Βελτίωσης των διαπροσωπικών σχέσεων (συνεργασία, δυναμική / συνοχή ομάδας, τόσο στην κατασκευή, όσο και στην άσκηση, άμβλυνση αρνητικής αντιμετώπισης σε άτομα με διαφορετικές ικανότητες/δεξιότητες, anti – bullying συμπεριφορές, κλπ.).
- Εμπλοκής / συμμετοχής των γονέων / κηδεμόνων στις κατασκευές και τις δραστηριότητες.
- Περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης με επανακύκλωση υλικών, μείωση καταναλωτισμού.
- Μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος, μέσω θετικής διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου για αναζήτηση υλικών, δημιουργία κατασκευών και παιχνίδι με αυτές.

Μερικά παραδείγματα:

- Μπουκαλοτούνελ, από πλαστικά μπουκάλια νερού.
- Μπουκαλορακέτες από πλαστικά μπουκάλια γάλακτος ή χυμού.
- Καπακομέμορν, από πλαστικά καπάκια και θήκες από μπαλάκια του τένις.
- Μαράκες από ποτήρια μιας χρήσης με το καπάκι τους για καφέ ως όργανα μουσικής για πρόγραμμα μουσικοκίνησης.
- «Αλωση της Πόλης» από συσκευασία tetrapak, γάλακτος ή χυμού και σχετικό παιχνίδι «στρατηγικής» σε ανοιχτό χώρο.

Τουρισμός - οφέλη για τους «μικρούς» τουρίστες:

- Δεν υπάρχει η πίεση διεκπεραίωσης συγκεκριμένης διδακτέας ύλης, οπότε υπάρχει ελευθερία στην επιλογή δραστηριοτήτων, επομένως αναψυχή.
- Αποκόμιση θετικής εμπειρίας από την ενασχόλησή τους να φτιάξουν μια κατασκευή / παιχνίδι και να παίξουν με αυτό, κάτι που θα το θυμούνται για πάντα ως ενήλικοι.
- Εκμάθηση γνωστικών αντικειμένων μέσω κατασκευής και παιχνιδιού, για παράδειγμα ένα ιστορικό γεγονός ή μία θεωρία στη φυσική, σε περίοδο διακοπών, ως διασκέδαση.
- Έμπνευση για αλλαγή του τρόπου σκέψης τους, για το πώς μπορούν να αξιοποιήσουν ποιοτικά τον ελεύθερό τους χρόνο και μετά το πέρας των διακοπών, μόνοι τους, ή μαζί με τους γονείς / κηδεμόνες τους.
- Φυσική και συναισθηματική ευεξία (physical and mental wellness), μία παράπλευρη συνέπεια / διάσταση του τουρισμού υγείας (wellness tourism).

Τουρισμός – οφέλη για το τουριστικό κέντρο:

- Διαφοροποιεί το τουριστικό προϊόν στα ποιοτικά του χαρακτηριστικά, παρέχοντας μία διαφορετική προσέγγιση για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των τουριστών.
- Ενισχύει την επιλογή προϊόντων της περιοχής και υποστηρίζει τοπικές επιχειρήσεις, για παράδειγμα στη Φλώρινα, πλαστικά μπουκάλια από «Ξυνό Νερό» ή στην Ήπειρο, συσκευασίες από tetrapak από γάλα «Δωδώνη», κλπ.
- Αυξάνει τη ζήτηση των προϊόντων μέσα στην τουριστική μονάδα που θα χρησιμοποιηθούν για δράσεις.

- Συμβάλλει στη μείωση του οικολογικού / ενεργειακού αποτυπώματος, καταναλώνοντας λιγότερο για προμήθεια υλικών για την αναψυχή των τουριστών και χρησιμοποιώντας λιγότερο τα οχήματα συλλογής απορριμμάτων.
- Προσελκύει «πράσινους» τουρίστες.
- Παρέχει αναμνηστικά (souvenirs) χωρίς κόστος.
- Ενισχύει τις δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Συμβάλλει στην αειφόρα ανάπτυξη.

Η εφαρμογή μιας τέτοιας πρότασης στον τουρισμό, απαιτεί:

- Οργάνωση εκ μέρους του τουριστικού κέντρου και πιο συγκεκριμένα εκ μέρους των τμημάτων που σχετίζονται με την αναψυχή, για το σχεδιασμό δράσεων και την αναζήτηση υλικών.
- Ευρύτερη συνεργασία των τμημάτων του τουριστικού κέντρου μεταξύ τους.
- Συνεργασία με εξωτερικούς φορείς, π.χ., τοπικούς επιχειρηματίες.
- Εκπαίδευση των εμπυχωτών.

Επίλογος

Η επανακύκλωση υλικών, ιδεών, κατασκευών και δραστηριοτήτων αναψυχής που επιλέχθηκαν και εφαρμόστηκαν ως τρόποι βιωματικής μάθησης σε 2 προγράμματα καινοτόμων δράσεων σε ένα σχολείο, προτείνεται να εφαρμοστούν στο τουριστικό περιβάλλον προκειμένου να εμπλουτιστεί το πρόγραμμα δραστηριοτήτων αναψυχής. Μία τέτοια εναλλακτική πρόταση θα μπορούσε να συμβάλλει στην προσέλκυση νέων τουριστών, ή να εμπνεύσει τους ήδη υπάρχοντες να σκεφτούν διαφορετικά, ως προς το πως να αξιοποιούν τον ελεύθερό τους χρόνο και να μαθαίνουν κατασκευάζοντας και διασκεδάζοντας, προστατεύοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον. Επίσης, αξίζει να τονισθεί η συμβολή μιας τέτοιας πρότασης, στην ενίσχυση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων (τουριστικό κέντρο, τοπικές επιχειρήσεις), αλλά και στην αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής που δραστηριοποιούνται οι εν λόγω επιχειρήσεις.

Βιβλιογραφία

- ΠΕΓΑ (Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αθλητισμού & Τουρισμού), ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ, 2014.
- http://books.google.gr/books?id=BCco5LqIdIKc&pg=PA254&lpg=PA254&dq=sport+tourism+deknop&source=bl&ots=vG5yjLUUgC&sig=4TEvUK8nfTUc2LAznE65JstjsaQ&hl=el&sa=X&ei=PbBTVImGGojfPf_5gLAO&ved=0CGsQ6AEwCQ#v=onepage&q=sport%20tourism%20deknop&f=false
- http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm
- <http://ecological--footprint.blogspot.gr>
- http://el.wikibooks.org/wiki/Η_εταιρική_κοινωνική_ευθύνη_των_επιχειρήσεων_και_οργανισμών
- http://el.wikipedia.org/wiki/Αειφόρος_ανάπτυξη
- http://el.wikipedia.org/wiki/Εταιρική_κοινωνική_ευθύνη
- http://en.wikipedia.org/wiki/Ecological_footprint
- http://en.wikipedia.org/wiki/Experiential_education
- http://en.wikipedia.org/wiki/Experiential_learning
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Leisure>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Sports_tourism

- <http://en.wikipedia.org/wiki/Upcycling>
- http://europa.eu/legislation_summaries/environment/sustainable_development/index_el.htm
- <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2009/MappourasAndreas/attached-document/mappouras.pdf>
- <http://paroutsas.jmc.gr/project/protect/index.htm>
- <http://www.capital.gr/news.asp?id=2118439>
- <http://www.ependyseis.gr/sub/ptour/taytotita.htm>
- http://www.icels-educators-for-learning.ca/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=65
- <http://www.kathimerini.gr/197313/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/epta-vasikes-proupo8eseis-gia-mia-mia-viwsimh-toyristikh-anapty3h>
- http://www.kpe.gr/proceedings/12_Posters/18_Papageorgiou_et_al.pdf
- <http://www.lib.teicrete.gr/webnotes/sdo/Sport%20Tourism/Sport-Tourism%20Development%20Guide.pdf>
- <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/97100E5511AAC492C225795200325062?OpenDocument>
- http://www.oikologos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=235&Itemid=196
- http://www.pe.uth.gr/hape/images/stories/emag/vol4_1/hape19.pdf
- <http://www.serresbiz.com/bic/el/events/CD-conf-2003/TOURISM/2/6-8.htm>
- http://www.clubmed.net/Statique/greece_holidays/home.shtml
- <http://greotel.com>
- <http://www.robinson.com/home>
- <http://www.sportcamp.gr>
- <http://skourascamp.com/el/>
- http://1oholargou.blogspot.gr/2012/10/blog-post_31.html
- <http://1oholargou.blogspot.gr/search/label/Μαγική%20Πατούσα-Οικολογικό%20Αποτύπωμα>
- http://1oholargou.blogspot.gr/2013/05/blog-post_28.html
- <http://fysicedu.blogspot.gr>
- <http://about.me/george.gamvrinos>

“WALDKINDERGARTEN” (ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ)

Παπαγεωργίου, Κ.

Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής στην Α/θμια Εκπ/ση

Εισαγωγή

Φανταστείτε ένα νηπιαγωγείο χωρίς τοίχους, χωρίς πόρτες, χωρίς καρέκλες και παιχνίδια. Ένα νηπιαγωγείο μέσα στο δάσος, όπου τα παιδιά κάθονται σε πέτρες και κορμούς δέντρων, ανάβουν φωτιές και παίζουν με ό,τι υπάρχει στη φύση. Τα ριζοσπαστικά «νηπιαγωγεία για επιστροφή στη φύση», όπου επιτρέπεται στα παιδιά να σκαρφαλώνουν στα δέντρα και να παίζουν με τη φωτιά, είναι η νέα τάση στη Γερμανία και αρχίζει να κερδίζει έδαφος και σε άλλες χώρες, κυρίως ευρωπαϊκές, αλλά επίσης στην Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα και τον Καναδά. Η τάση είναι, μάλιστα, τόσο ισχυρή ώστε στα τέλη Νοεμβρίου του 2013 πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο Διεθνές Συνέδριο Νηπιαγωγείων του Δάσους. Περισσότεροι από 350 σύνεδροι συζήτησαν τρόπους για να εξαπλωθεί η φιλοσοφία σε όλον τον κόσμο, ιδίως στις ΗΠΑ και στη Βρετανία, που είναι μέχρι στιγμής διστακτικές στο να την αποδεχτούν. Το γερμανικό περιοδικό Spiegel φιλοξένησε εκτενές αφιέρωμα, κάνοντας μάλιστα λόγο για τη «νέα εξαγωγική επιτυχία» της Γερμανίας.

Το Νηπιαγωγείο του Δάσους μπορεί να περιγραφεί ως ένα Νηπιαγωγείο «χωρίς οροφή, τοίχους και πόρτες». Οι παιδαγωγοί και τα παιδιά περνούν το χρόνο τους σε εξωτερικούς χώρους, συνήθως μέσα σε δάσος. Παίζουν ανάμεσα στα δέντρα, παρακολουθούν τα μικρά ζώα, χτίζουν δεντρόσπιτα, τρώνε το μεσημεριανό τους δίπλα σε μικρά ρυάκια, ζουν τις αλλαγές των εποχών, μυρίζουν τα πρωτοβρόχια, χορταίνουν τα χρώματα της άνοιξης και τσαλαβουτάνε σε λακκούβες με νερό το χειμώνα.

Η πρώτη λειτουργία «Νηπιαγωγείου του Δάσους» καταγράφεται το 1951 στη Δανία (Skovbomehaven), ωστόσο οι ρίζες της Παιδαγωγικής του Δάσους ανιχνεύονται στη Σουηδία το 1892. Στη Δανία σήμερα υπάρχουν περισσότερα από 80 «Νηπιαγωγεία του Δάσους», ισότιμα με τα άλλα νηπιαγωγεία της χώρας. Το 1993 ιδρύθηκε επίσημα και το πρώτο «Δασικό Νηπιαγωγείο» στη Γερμανία, ενώ σήμερα λειτουργούν πάνω από 1.500 τόσο στη Γερμανία, όσο και σε άλλες χώρες, όπως στην Αυστρία και την Ελβετία.

Στόχοι

Πρόκειται για ένα μεταρρυθμιστικό κίνημα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, όπου με βάση την προώθηση της κοινωνικής και κινητικής ικανότητας του παιδιού υποστηρίζεται η διαφοροποιημένη αντίληψη, η οποία σε σύνδεση με τη βιωματική-αισθητηριακή αντίληψη συνιστούν βασική προϋπόθεση τόσο για τη νοητική του ανάπτυξη, όσο και για την ανάπτυξη της δημιουργικής, κριτικής και αυτόνομης σκέψης του. Μέσα από την πολυμορφία των ερεθισμάτων, η Παιδαγωγική του Δάσους προσφέρεται και για την ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης, αφού τα παιδιά, μέσα από τη βιωματική και συναισθηματική σχέση που αναπτύσσουν με τη φύση, καλλιεργούν στάσεις σεβασμού και αίσθημα ευθύνης απέναντι σε αυτή, βασικές παράμετροι για τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων πολιτών στο μέλλον.

Και ενώ τα «Νηπιαγωγεία του Δάσους» ανθίζουν στην Ευρώπη, αμερικάνικες μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά σήμερα είναι περισσότερο από ποτέ αποκομμένα από τη φύση, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πολλά προβλήματα συμπεριφοράς. Το υπαίθριο παιχνίδι έχει αντικατασταθεί με

ώρες μπροστά στον υπολογιστή και με οργανωμένες δραστηριότητες σε εσωτερικούς χώρους. Μπορεί τα παιδιά να γνωρίζουν πάρα πολλά για το θέμα «φύση» από τηλεοπτικά προγράμματα και από το διαδίκτυο, αλλά την ίδια στιγμή φοβούνται να λερώσουν τα χέρια τους με χώμα, ή να περπατήσουν έξω μία βροχερή ημέρα.

Τα νηπιαγωγεία αυτά προσπαθούν να προσφέρουν εκείνα που τα περισσότερα παιδιά των πόλεων στερούνται: άπλετο χώρο για παιχνίδι και κίνηση και εμπειρίες μέσα στο φυσικό περιβάλλον. Βλέπουν, μυρίζουν και ακουμπούν όσα προσφέρει η φύση και έχουν χρόνο για ελεύθερο παιχνίδι, έτσι ώστε το καθένα να μάθει να εξερευνά το περιβάλλον με το δικό του ρυθμό. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των Νηπιαγωγείων του Δάσους είναι η έμφαση στα παιχνίδια που είναι κατασκευασμένα από αντικείμενα που μπορεί να βρεθούν στη φύση. Επίσης, δεν υπάρχουν δομημένες δραστηριότητες πέρα από το κολατσιό στις 11 το πρωί, όταν οι δάσκαλοι φέρνουν φρεσκοκομμένα φρούτα και τα παιδιά τα τρώνε κατευθείαν από το μπολ με τα λασπωμένα τους χέρια, ύστερα από ένα πρωινό όπου πίνουν σαλιγκάρια και χτίζουν δεντρόσπιτα. Η επιλογή ενός τέτοιου νηπιαγωγείου μοιάζει να προσφέρει στα παιδιά των πόλεων μία μοναδική ευκαιρία να έρθουν σε αληθινή επαφή με τη φύση, απολαμβάνοντας και μαθαίνοντας μέσα από μία συναρπαστική για την ηλικία τους εμπειρία.

Ωστόσο, παρά τις διαφορές αυτές, τα Δασικά Νηπιαγωγεία έχουν ως στόχο να εκπληρώσουν τον ίδιο βασικό σκοπό, όπως τα άλλα Νηπιαγωγεία, δηλαδή, να φροντίσουν για την ολόπλευρη ανάπτυξη και μάθηση των νέων παιδιών. Απάντηση σε όσους αναρωτιούνται κατά πόσο μπορεί ένα τέτοιο νηπιαγωγείο να προετοιμάσει κατάλληλα τα παιδιά για το δημοτικό δίνει μία σειρά γερμανικών μελετών που συμπεραίνουν ότι τα παιδιά των Νηπιαγωγείων του Δάσους τα καταφέρνουν καλύτερα από τον μέσο όρο των παιδιών της ηλικίας τους στο διάβασμα, τη γραφή, τα μαθηματικά, αλλά και στην κοινωνική αλληλεπίδραση.

Μια μελέτη του 2003 στο Πανεπιστήμιο Φράιμπουργκ της Ελβετίας, έκανε σύγκριση στις δεξιότητες των παιδιών σε συμβατικά νηπιαγωγεία με αυτές σε ένα πλήρες πρόγραμμα waldkindergarten. Τα παιδιά στα δασικά νηπιαγωγεία εκτελούσαν λεπτές κινητικές δεξιότητες εξίσου καλά με εκείνα των συμβατικών και σημαντικά καλύτερα εκτελούσαν μεικτές κινητικές δεξιότητες. Επίσης, σημαντικά μεγαλύτερη ήταν η δημιουργικότητά τους και ήταν σε θέση να προσφέρουν περισσότερες λύσεις σε προβλήματα.

Σύμφωνα με την Ούτε Σούλτε-Οστερμαν, πρόεδρο της Γερμανικής Ομοσπονδίας Νηπιαγωγείων της Φύσης και του Δάσους (BVNW), «...δεν έχουν καταγραφεί σοβαροί τραυματισμοί, πέρα από ένα σπασμένο πόδι στα 20 χρόνια λειτουργίας του θεσμού υπάρχουν πολύ λιγότερα ατυχήματα από τα κανονικά νηπιαγωγεία εσωτερικού χώρου, διότι έχουμε λιγότερους τοίχους και πιο μαλακά δάπεδα - φύλλα και λάσπη ... στα παιδιά επιτρέπεται να σκαρφαλώνουν όποτε και όσο ψηλά θέλουν, ο μοναδικός κανόνας είναι ότι οι δάσκαλοι βοηθούν τα παιδιά μόνο για να κατέβουν, ποτέ για να ανέβουν στα δέντρα, αυτό τα κάνει πιο προσεκτικά γιατί πρέπει να εμπιστευθούν τον εαυτό τους ... οι μοναδικές φορές που παιδιά έχουν πέσει από δέντρα είναι όταν βρίσκονται μπροστά οι γονείς τους και σκέφτονται ότι «ο μπαμπάς είναι εδώ για να με σώσει» ...τα παιδιά που τελειώνουν τα Νηπιαγωγεία του Δάσους έχουν πολύ καλύτερη κατανόηση του κόσμου γύρω τους και, σύμφωνα με μελέτες, έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και είναι πιο εξωστρεφή όταν φθάνουν σε ηλικία σχολείου ... η ζωή στο ύπαιθρο τα σκληραγωγεί, μειώνοντας τα κρυολογήματα. Επίσης, κολλάνε λιγότερο ψείρες διότι δεν βρίσκονται σε περιορισμένους χώρους, όμως έχουν 2,8 περισσότερες πιθανότητες να κολλήσουν τσιμπούρια και 4 φορές περισσότερες πιθανότητες να προσβληθούν από τις ασθένειες που αυτά μεταφέρουν ... αλλά τα πλεονεκτήματα υπερτερούν».

Η περίπτωση ενός τέτοιου «νηπιαγωγείου για επιστροφή στη φύση» στο Βερολίνο.

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο, τραγουδούν και παίζουν, όπως συμβαίνει σε όλα τα νηπιαγωγεία του κόσμου. Μόνο που σε αυτή την περίπτωση κάθονται σε κορμούς δέντρων γύρω από τη φωτιά. Όταν η θερμοκρασία είναι λίγο κάτω από το μηδέν, ο υπεύθυνος του συγκεκριμένου νηπιαγωγείου, ο Τόρστεν Ράινκε, αναφέρει: «...αυτό δεν είναι τίποτα ... ότι καιρό και αν κάνει, μένουμε έξω ώσπου η θερμοκρασία να πέσει στους -28 βαθμούς Κελσίου ... τα παιδιά δεν κρυώνουν ποτέ, τόσο τα ίδια όσο και οι γονείς τους γνωρίζουν πώς να ντυθούν, είναι σαν κρεμμυδάκια - τυλιγμένα σε στρώσεις και στρώσεις ρούχων ... μία φράση που αγαπούν να λένε οι εκπαιδευτικοί είναι: «δεν υπάρχει κακός καιρός, αλλά κακό ντύσιμο» τέτοιες κρύες μέρες η φωτιά είναι το επίκεντρο του ενδιαφέροντος των παιδιών ρισμένες στιγμές τα παιδιά αφήνονται χωρίς επίβλεψη και όταν η φωτιά πηγαίνει να σβήσει κάποιος τετράχρονος μαθητής προσθέτει ένα κούτσουρο, ενώ άλλα παιδιά τη σκαλίζουν με ξύλα ... ίσως δεν τα ελέγχουμε τόσο στενά και δεν τα βλέπουμε πάντα, αλλά γνωρίζουμε πού βρίσκονται», λέει ο Ράινκε «...το ότι, όμως, δεν είμαστε συνέχεια από πάνω τους τα επιτρέπει να εκτιμούν καλύτερα τους κινδύνους σκοπός είναι τα παιδιά να μαθαίνουν μόνα τους, να μαθαίνουν το ένα από το άλλο και να μαθαίνουν από τις εμπειρίες και τα λάθη τους».

Στην Ελλάδα

Η πρώτη απόπειρα για ένα Νηπιαγωγείο του Δάσους στην Ελλάδα έγινε την άνοιξη του 2012, στα Γιάννενα, και βασίσθηκε στο παιδαγωγικό μεταρρυθμιστικό κίνημα της «Παιδαγωγικής του Δάσους» (earlychildhoodpedagogy.gr). Η εφαρμογή αυτού του παιδαγωγικού ρεύματος υλοποιήθηκε με επιτυχία για ένα μήνα από φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, υπό την επιστημονική εποπτεία της Επίκουρης Καθηγήτριας Μαρίας Σακελλαρίου στο πλαίσιο του μαθήματος «Διδασκαλία - Εφαρμογές II» (Πρακτική Άσκηση των φοιτητών), μαζί με το προσωπικό, τα παιδιά και τους γονείς του 23^{ου} Νηπιαγωγείου, στο δάσος Πολιτεία-Δροσιά της πόλης των Ιωαννίνων.

Συμπερασματικά

Το Νηπιαγωγείο του Δάσους επιτυγχάνει όλους τους στόχους του συμβατικού νηπιαγωγείου, ενώ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή του στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων που οφείλονται στην κοινωνική προέλευση των μαθητών. Αποτελεί το κατεξοχήν πλαίσιο, μέσα στο οποίο τα ενδιαφέροντα και τα βιώματα των παιδιών αποτελούν αφετηρία των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους από το περιβάλλον.

Τα παιδιά δεν έχουν ανάγκη από το τυπικό εκπαιδευτικό υλικό. Ξυλαράκια, βελανίδια, φύλλα, και άλλοι φυσικοί θησαυροί, γίνονται εργαλεία για το θεατρικό παιχνίδι, τα επιστημονικά πειράματα και τους μαθηματικούς χειρισμούς. Για παράδειγμα, συλλέγουν κουκουνάρια και αυθόρμητα τα ταξινομούν σε κατηγορίες ανάλογα με το μέγεθος, μια προάσκηση μαθηματικών, χωρίς να έχουν την ανάγκη οποιουδήποτε βοηθήματος ή τις οδηγίες των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί διατηρούν άμεση διδασκαλία στο ελάχιστο, πιστεύοντας ότι τα παιδιά που εξερευνούν ελεύθερα πόρους της φύσης θα αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται στις επόμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

<http://www.iefimerida.gr/node/22564#ixzz2ouLCd0eg>
<http://www.iefimerida.gr/node/22564#ixzz2oqoBRIrK>
<http://www.iefimerida.gr/node/22564#ixzz2ouM1wqqY>
<http://users.sch.gr/nikmavr/?m=20131208>
<http://www.edutopia.org/early-childhood-outdoor-education-waldkindergarten>
<http://earlychildhoodpedagogy.gr/dasiko-nipiagwgeio>
http://en.wikipedia.org/wiki/Forest_kindergarten
<http://www.indiegogo.com/projects/school-s-out-lessons-from-a-forest-kindergarten>